

Waterschap
Rivierenland

Jaarstukken 2025

Inhoudsopgave

1	Inleiding jaarverslag 2025	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Missie, visie en leidende principes	3
2	Ontwikkelingen en voortgang impactvolle projecten	5
2.1	Externe en interne ontwikkelingen in het verslagjaar	5
2.2	Voortgang impactvolle projecten en programma's	8
3	Programmaverantwoording	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Totaaloverzicht programma's.....	15
3.3	Programma Waterveiligheid	16
3.4	Programma Watersysteem	19
3.5	Programma Waterketen	29
3.6	Programma Wegen	35
3.7	Programma Middelen	39
3.8	Overzicht dekkingsmiddelen	51
3.9	Heffing vennootschapsbelasting.....	51
3.10	Onvoorzien	51
4	Realisatie belastingopbrengsten	52
4.1	Inleiding	52
4.2	Overzicht Waterschapsbelastingen	54
4.3	Toelichting op de wettelijke taak Watersysteembeheer	56
4.4	Toelichting op de wettelijke taak Wegenbeheer.....	58
4.5	Toelichting op de wettelijke taak Zuiveringsbeheer	60
5	Paragrafen.....	62
5.1	Uiteenzetting van de financiële positie.....	62
5.2	Subsidies	78
5.3	Assetmanagement	80
5.4	Klimaat.....	88
5.5	Risico's	94
5.6	Bedrijfsvoering.....	99
5.7	Privacy jaarverslag 2025 in het kader van AVG.....	106
5.8	Openbaarheidsparagraaf 2025 in het kader van de wet Open overheid	108
5.9	Verbonden partijen.....	111
6	Jaarrekening 2025	112
6.1	Inleiding	112
6.2	Uitgangspunten	112
6.3	Overzicht van baten en lasten en toelichting	115
6.4	Gerealiseerde investeringen	124
6.5	Balans en toelichting	125
7	Uitvoeringsinformatie	143
7.1	Overzicht kosten- en opbrengstensoorten	143
7.2	Netto kosten per beleidsproduct	144
8	Rechtmatigheidsverantwoording	146
9	Controleverklaring externe accountant	147
10	Besluit ter vaststelling	148
	Bijlagen	149

1 Inleiding jaarverslag 2025

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij de jaarstukken 2025 van Waterschap Rivierenland aan. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Met het jaarverslag legt het College van Dijkgraaf en Heemraden verantwoording af aan het Algemeen Bestuur over de realisatie van de doelstellingen en maatregelen uit de programmabegroting 2025 met daaraan gekoppeld de verantwoording van de kosten en opbrengsten en de financiële positie van het waterschap.

De jaarstukken 2025 zijn opgesteld volgens de nieuwe verslaggevingsvoorschriften. Ze bestaan uit het jaarverslag (inhoudelijk deel, hoofdstuk 1 t/m 5) en de jaarrekening (cijfermatig deel, hoofdstuk 6 en 7). Daarnaast maken de rechtmatigheidsverantwoording van het College van Dijkgraaf en Heemraden (hoofdstuk 8), de controleverklaring van de accountant (hoofdstuk 9) en het besluit tot vaststelling en goedkeuring van het Algemeen Bestuur (hoofdstuk 10) onderdeel uit van de jaarstukken 2025.

1.2 Missie, visie en leidende principes

1.2.1 Missie en kernwaarden

Waterschap Rivierenland (WSRL) is een organisatie die tot taak heeft zorg te dragen voor het regionale watersysteem in het rivierengebied (zorg voor een goede waterkwaliteit en waterkwantiteit en bescherming tegen rivierwater) en voor de regionale wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

Het waterschap voert haar taken uit met aandacht voor kwaliteit. De missie van het waterschap sluit daarbij aan: *Waterschap Rivierenland zorgt voor sterke dijken en een evenwichtig watersysteem.*

Het waterschap is daarbij in staat om realistische doelen te stellen en om deze – in samenwerking met burgers en andere overheden – tot uitvoering te brengen op een wijze die past binnen de gestelde randvoorwaarden (waaronder kwaliteit, kosten, duurzaamheid, efficiëntie en effectiviteit). Daarbij hanteert het waterschap de kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar.

Bekwaam

De kernwaarde bekwaam refereert aan expertise, deskundigheid en vakmanschap. Een vakmanschap dat bij de waterschappen door de eeuwen heen is gegroeid en tot op de dag van vandaag onderhouden wordt met ervaren, gespecialiseerde en goed opgeleide medewerkers. Bekwaam betekent ook: met kennis van zaken op zoek gaan naar nieuwe oplossingen, gebruik makend van de middelen die tot je beschikking staan.

Betrokken

De kernwaarde betrokken omvat veel: oog hebben voor andere belangen, samenwerken, meebewegen met ontwikkelingen, rekening houden met de toekomst. Met daarbij steeds onze taken voor ogen. Qua persoonlijke inzet betekent het: werken vanuit je hart, met af en toe een stapje extra.

Betrouwbaar

De kernwaarde betrouwbaar verwijst naar: doe wat je zegt en zeg wat je doet. Het is heel vanzelfsprekend en basaal, en juist daarom is het nodig om er elke keer weer bij stil te staan.

1.2.2 Visie

Waterschap Rivierenland is een inspirerende, lerende en open organisatie waar jij welkom bent

Wij zijn een uitvoeringsgerichte en daadkrachtige organisatie die midden in de samenleving staat. Met vastberadenheid en trots vervullen wij onze rollen in een dynamisch en veelzijdig rivierengebied. Wij werken aan sterke dijken, een veerkrachtig watersysteem, schoon water, duurzame waterzuivering en veilige wegen die van cruciaal belang zijn voor een toekomstbestendige leefomgeving. Wij benutten actief de kracht van digitale mogelijkheden, omarmen vernieuwing, leren continu, zijn nieuwsgierig naar wat beter kan en staan open voor ideeën. Zo kunnen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheden betaalbaar blijven uitvoeren en een aantrekkelijke werkgever zijn.

Bovenstaande visie is als volgt uitgewerkt:

Wij zijn een bekwame waterbeheerder en een betrokken en betrouwbare partner

Wij zijn actief betrokken bij de samenleving en zetten onze kennis en ervaring in voor optimaal waterbeheer. Wij staan open voor initiatieven en houden rekening met verschillende belangen. Door te anticiperen op wat er leeft en speelt in de omgeving, leren we en verbeteren we ons werk.

Wij werken samen vanuit vertrouwen, luisteren naar anderen, vragen om feedback en zijn open over wat wij kunnen bijdragen aan gezamenlijke doelen. Wij houden ons aan afspraken, passen ons aan en zoeken oplossingen. Wij vervullen een verbindende rol als dit past. Wij zijn duidelijk over wat je wel en niet van ons mag verwachten. Onze acties zijn transparant en goed uitlegbaar. Wij zijn bereid langdurig samen te werken om maatschappelijke transities te bevorderen. Wij begrijpen de uitdagingen, handelen doortastend en staan open voor vernieuwing.

1.2.3 Leidende principes

In bovenstaande visie is beschreven welke organisatie het waterschap wil zijn. Het gaat daarbij vanzelfsprekend niet om de organisatie als zodanig, maar het gaat erom dat een goede inrichting van de organisatie bijdraagt aan het zo goed mogelijk realiseren van onze doelen. De volgende leidende principes stellen wij daarin centraal en sturen ons gedrag en handelen.

De leidende principes zijn:

- Wij staan voor onze taken en nemen onze verantwoordelijkheid;
- Wij verbeteren voortdurend en leren door te experimenteren en te doen;
- Wij luisteren naar andere ideeën en meningen om elkaar beter te begrijpen;
- Wij dragen actief bij aan de samenleving en werken samen aan opgaven;
- Wij behalen resultaten op basis van duidelijke afspraken en handelen daadkrachtig.

2 Ontwikkelingen en voortgang impactvolle projecten

2.1 Externe en interne ontwikkelingen in het verslagjaar

2.1.1 Gewijzigde verslaggevingsvoorschriften waterschappen

Met ingang van 1 januari 2025 zijn de nieuwe verslaggevingsregels voor waterschappen in werking getreden. Deze zijn meer in overeenstemming gebracht met de verslaggevingsregels voor gemeenten en provincies (BBV) en beogen een verbetering op het gebied van transparantie, vereenvoudiging en vergelijkbaarheid. De wijzigingen zijn geïmplementeerd en toegepast op de B&V-documenten die betrekking hebben op 2025. Voor ons waterschap betekende dit veranderingen in de opbouw en inhoud van onze begroting. Zo zijn er enkele nieuwe paragrafen toegevoegd en is er een duidelijke knip gemaakt tussen het inhoudelijke en het cijfermatige deel van de begroting en jaarrekening.

Tot slot zijn de verordeningen Beleids- en verantwoordingsfunctie (artikel 108 van de Waterschapswet) en de controleverordening (artikel 109 van de Waterschapswet) aangepast aan de nieuwe voorschriften. Deze zijn op 24 februari 2025 vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

2.1.2 Nieuw belastingstelsel waterschappen

Op 1 januari 2026 is het nieuwe belastingstelsel voor waterschappen in werking getreden. Het doel van het nieuwe stelsel is een eerlijkere verdeling van de kosten van het waterschapswerk. Belangrijk principe is 'de vervuiler betaalt'. Daarnaast wordt uitgegaan van gebiedsspecifieke kenmerken, zoals inwonerdichtheid en grondgebruik. Tussen eind 2024 en mei 2025 is een uitgebreid proces doorlopen met de Commissie Middelen en het Algemeen Bestuur om keuzes te maken en het nieuwe stelsel te implementeren. Dit heeft geleid tot een gewijzigde kostenverdeling tussen de categorieën. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de voorjaarsnota 2025 en begroting 2026. De uitkomsten zijn vastgelegd in de nieuwe kostentoedelingsverordening Watersysteem, die op 21 november 2025 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur.

Separate afvalwaterstromen

Onder het nieuwe belastingstelsel moet met bedrijven die niet zijn aangesloten op de riolering (de zogenaamde 'separate afvalwaterstromen') een privaatrechtelijke overeenkomst worden gesloten. Dit betreft voor ons waterschap 19 aanbieders van separate afvalwaterstromen. Het betreft 17 bedrijven en twee woningen. Ten aanzien van twee bedrijven is sprake van leegstand, waardoor er geen sprake is van aanlevering van een separate afvalwaterstroom en er dus ook geen overeenkomst kan worden gesloten. Begin 2026 zijn de laatste overeenkomsten gesloten met de aanbieders. Hiermee beschikt Waterschap Rivierenland voor alle aanbieders van separaat afvalwater over een overeenkomst.

2.1.3 Herziening Europese richtlijn Stedelijk afvalwater

Op 1 januari 2025 is de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater in werking getreden. Deze Europese richtlijn moet vertaald worden in Nederlandse wetgeving met als uiterste datum 31 juli 2027. Bij de Voorjaarsnota 2025 is een eerste inschatting gemaakt wat deze richtlijn gaat betekenen voor onze zuiveringen t/m 2045. Zodra er tijdens dit proces nieuwe inzichten ontstaan die afwijken van de oorspronkelijke investeringsramingen, worden deze verwerkt in de lange termijn assetprogrammering (LTAP) Waterketen.

Het afgelopen jaar is met onderstaande contouren zo goed als mogelijk rekening gehouden bij het uitvoeren van optimalisatieonderzoeken en het uitwerken van maatregelen in value cases:

- Strengere lozingsnormen voor stikstof en fosfor;
- Verplichte nazuivering (4e trap) van microverontreinigingen (zoals medicijnresten) op rioolwaterzuiveringsinstallaties met een capaciteit groter dan 150.000 vervuilingseenheden;
- Invoering van uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV): producenten van geneesmiddelen en cosmetica moeten minimaal 80% van de kosten van deze zuiveringstechniek dragen. Dit percentage is nog niet zeker. Vooralsnog is er bij de inschatting van de financiële impact van de richtlijn uitgegaan van de werkelijke kosten en is er geen rekening gehouden met de externe bijdrage via UPV;
- Verhoogde transparantie en monitoring inclusief publiek toegankelijke informatie over afvalwatersystemen en gezondheidsparameters.

2.1.4 Midterm review Kaderrichtlijn water

Van het voorjaar 2024 tot het voorjaar 2025 is de midterm review voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) uitgevoerd, om inzichtelijk te maken of we op koers liggen om de doelen eind 2027 te realiseren en te bepalen waar bijgestuurd moet worden. De midterm review KRW bestond uit enkele bijeenkomsten met de AB-werkgroep KRW. Begin 2025 heeft deze werkgroep haar eindadvies uitgebracht. De AB-werkgroep constateerde dat de waterkwaliteit sinds 2009 sterk verbeterd is, maar dat de doelen voor de Kaderrichtlijn Water met het toenmalige maatregelenpakket in 2027 niet worden behaald. De AB-werkgroep heeft geadviseerd om aanvullende maatregelen te nemen (impulspakket KRW-maatregelen). Het advies van de AB-werkgroep is door het CDH overgenomen en behandeld in de commissie Watersysteem op 24 maart 2025. Het impulspakket met KRW-maatregelen, waaronder onderzoek, monitoring en een pilot naar rivierkreeften, is verwerkt in de voorjaarsnota 2025. De uitvoering hiervan is ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening opgestart.

2.1.5 Midterm review Waterbeheerprogramma + opstart proces Watervisie en WBP

Van het najaar 2024 t/m voorjaar 2025 is de midterm review voor het Waterbeheerprogramma uitgevoerd, om inzichtelijk te maken of we op koers liggen om de doelen eind 2027 te realiseren en te bepalen waar eventueel bijgestuurd moet worden. Tijdens diverse AB-thema avonden is inzicht gegeven in de voortgang van het waterbeheerprogramma. Vervolgens zijn per WBP-thema een aantal varianten uitgewerkt, zoals een plusvariant, minvariant, anders-variant en continueren van het huidige ambitieniveau. Op 9 december 2024 is aan de hand van de varianten per WBP-thema de verdieping gezocht. Ook is het gesprek gevoerd over de mogelijkheden tot bijstelling van ambities. Tijdens de thema-avond van 10 februari 2025 is bestuurlijk richting gegeven. Er bleek bij het bestuur brede steun voor continuering van het huidige ambitieniveau voor de meeste thema's. Ook was er brede steun voor de plusvariant van de thema's Natte natuur en Cultuurhistorie.

Het CDH heeft op basis daarvan voorgesteld om de ambities als volgt bij te stellen:

- Voor de thema's Natte natuur en Cultuurhistorie is gekozen voor de plusvariant;
- Voor het thema Waterketen continueert het CDH tot en met 2027 het huidige ambitieniveau. Ook gaat ze onderzoeken of er meer samenwerking mogelijk is met regionale partners bij de programmering;
- Voor het thema Energie- en klimaatneutraal wordt vanwege de netcongestie onderzocht of de focus verlegd kan worden van energieneutraliteit naar energiezekerheid en klimaatneutraliteit door bestaande middelen anders in te zetten (variant anders).

De ambitiebijstellingen zijn verwerkt in de voorjaarsnota 2025, die op 19 juni 2025 is vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De uitkomsten van de midterm review WBP vormen daarnaast input voor het actualiseren van de Watervisie en het opstellen van het Waterbeheerprogramma 2028-2033. Beide trajecten zijn eind 2025 opgestart. Besluitvorming over de geactualiseerde Watervisie 2100 en het nieuwe Ontwerp-Waterbeheerprogramma zal in 2026 plaatsvinden.

2.1.6 Doorlopen proces majeure ontwikkelingen t.b.v. Voorjaarsnota

Parallel aan de midterm reviews is een proces doorlopen met het Algemeen Bestuur om inzicht te krijgen in de majeure ontwikkelingen (zoals: Financieringsvraagstuk HWBP, ontwikkelingen bij A5H, KRW, de vervangingsopgave van onze infrastructuur, weerbaarheid) en de impact daarvan op de op te stellen voorjaarsnota 2025. Op 10 februari 2025 is een financiële doorkijk gegeven t/m 2033. Inzichtelijk werd dat het waterschap de komende jaren voor grote opgaven staat. We moeten onder andere dijken versterken en het watersysteem aanpassen aan een veranderend klimaat met meer weersextremen, zoals droogte of periodes met veel neerslag. Ook zijn extra inspanningen nodig voor schoon water en een gezonde leefomgeving. Het waterschap staat aan de vooravond van een forse vervangingsopgave van infrastructuur, om deze toekomstbestendig te maken. Dit vraagt de komende jaren extra investeringen en personele capaciteit. Tegelijkertijd is de wereld vanwege de geopolitieke situatie onzekerder geworden waardoor het belang toeneemt om weerbaar te zijn, zowel fysiek als qua bedrijfsvoering, om de continuïteit van de taakuitoefening te waarborgen.

Om het waterschapswerk ook op langere termijn betaalbaar te houden en een gezonde financiële positie te borgen, heeft het bestuur in de Voorjaarsnota 2025 diverse maatregelen genomen. Zo zijn keuzes gemaakt voor temporisering van een deel van de investeringsopgave (LTAP Waterketen, A5H en zonneparken) en kiest het bestuur voor toename van belastingopbrengsten. Daarnaast kiest zij ervoor om uitgaven voor de vervanging van procesautomatisering van watersysteem- en zuiveringsobjecten (IWA en IPA) voortaan direct in de exploitatie te nemen in plaats van te activeren. Hierdoor hoeft voor deze vervangingen in de toekomst geen financiering meer te worden aangetrokken. Dit heeft een gunstig effect op de schuldpositie.

Het bestuur heeft er in de voorjaarsnota en begroting voor gekozen om zowel de financiële positie te verbeteren als de uitvoeringskracht van de organisatie te vergroten, om de groeiende opgave de komende jaren aan te kunnen. Hierbij heeft zij er conform het bestuursprogramma 'Aan de slag met Water' voor gekozen de lasten nu te nemen en niet door te schuiven naar toekomstige generaties.

Aanvullend hierop heeft een AB-werkgroep in de winter van 2025/2026 gewerkt aan verdere verbetering van de financiële positie en voorbereidingen voor actualisatie van het beleid rond 'Activeren, waarderen en afschrijven' en 'Reserves en voorzieningen'. Dit heeft geleid tot een eindadvies met een aantal maatregelen, om de financiële positie te verbeteren. De uitkomsten hiervan worden verwerkt in de voorjaarsnota 2026. Daarnaast gaan bestuur en organisatie in 2026 verder aan de slag met financiële houdbaarheid op de korte en langere termijn. Een procesvoorstel daarvoor is behandeld in de commissie Middelen van 27 januari 2026. Het kortetermijnspoor is gericht op de Voorjaarsnota 2026.

2.1.7 Vervangingsopgave infrastructuur

Het waterschap staat de komende jaren voor een grote vervangingsopgave van haar infrastructuur. Veel assets zijn aangelegd in de jaren '60-'80 en zijn technisch verouderd en/of zitten aan de grens van hun functionele capaciteit vanwege bevolkingsgroei, weersextremen en/of maatschappelijke ontwikkelingen. Vanwege bevolkingsgroei en toename van economische bedrijvigheid neemt de hoeveelheid afvalwater toe, waardoor de zuiveringsinstallaties grotere volumes moeten verwerken. Daarnaast worden er vanuit de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater steeds hogere eisen gesteld. Het veranderend klimaat met meer weersextremen vereist aanpassingen aan het watersysteem, om flexibeler in te kunnen spelen op natte en drogere periodes. Maatschappelijke ontwikkelingen leggen de lat voor onze assets hoger als het gaat om waterkwaliteit van het oppervlaktewater.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden zet het waterschap deze bestuursperiode in op de implementatie van assetmanagement. Dit gaat het waterschap helpen om verder vooruit te kijken

naar de meerjarige opgave, waardoor met een goede prioritering en programmering een betere sturing mogelijk is. Ook kan het waterschap opgaven integraler en gebiedsgericht oppakken.

De vervangingsopgave is uitgewerkt in assetmanagementplannen per waterschapstaak (AMP's) en langetermijnassetprogrammeringen (LTAP's). De LTAP's bevatten de investeringen die nodig zijn om de waterschapstaken goed te kunnen blijven uitvoeren. Naast investeringen zijn er ook exploitatiebudgetten benodigd, o.a. voor onderhouden, bedienen en onderzoeken. Als input voor de voorjaarsnota 2025 zijn de LTAP's verder doorontwikkeld en verfijnd:

- Voor Waterketen is de korte termijn (0-5 jaar) scherper in beeld gebracht en is een eerste beeld gevormd van de langere termijn (6-20 jaar).
- Voor Watersysteem is de opgave voor poldergemalen en stuwen voor de korte termijn scherper in beeld gebracht en is voor een deel van de assets een verdere doorkijk richting de langere termijn (6-20 jaar) gemaakt.
- Voor Waterveiligheid is de LTAP aangevuld met beheer- en onderzoeksmaatregelen.
- Tot slot is de eerste LTAP Wegen opgesteld (doorkijk 20 jaar vooruit). Deze wordt de komende jaren aangescherpt.

De geactualiseerde LTAP's zijn verwerkt in de voorjaarsnota 2025 en begroting 2026. Jaarlijks wordt de programmering geüpdatet als input voor toekomstige voorjaarsnota's. Tot eind 2027 zullen stapsgewijs nog meerdere assettypes worden toegevoegd, zodat we voor de uitvoering van waterschapstaken toekomstbestendig zijn en blijven. Voor een uitgebreid overzicht van de voortgang op lopende projecten en de voorbereiding van nieuwe projecten, die vanuit de LTAPs opgestart worden, verwijzen we naar paragraaf 5.3 'Assetmanagement'.

2.2 Voortgang impactvolle projecten en programma's

2.2.1 Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan projecten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De projecten Tiel-Waardenburg (TiWa) en Neder-Betuwe bevinden zich in de uitvoeringsfase. Wolferen-Sprok en Stad Tiel zijn eind 2024 (hoogwaterveilig) opgeleverd en in 2025 administratief afgerond. Het project Gorinchem Waardenburg is in december 2025 opgeleverd en zal in 2026 worden afgerond. De projecten Sprok-Sterreschans-Heteren (SSH) en Streefkerk-Ameide-Fort-Everdingen (SAFE) bevinden zich in de (voor)verkenning- en de planfase. De eerste projecten langs de Zuidelijke Waaldijk, te weten Beren-Woudrichem en Weurt-Dreumel, zijn met de verkenningfase gestart. De verkenning van de projecten op de Zuidelijke Waaldijk start onder meer door middel van grondonderzoeken en veiligheidsanalyses (TGV). Die zijn eind 2024 in gang gezet en zullen naar verwachting in 2026 worden afgerond.

Het programma ligt - met de lopende projecten - op schema om de doelstelling '20% van de primaire waterkeringen voldoet aan de wettelijke norm in 2027' te behalen (conform Waterbeheerprogramma 2022-2027). In 2023 en 2024 zijn vijf nieuwe WSRL-projecten toegelaten op het landelijk programma; deze zijn allemaal onderdeel van de zuidelijke Waaldijk. Het gaat om ca. 40 km te versterken waterkeringen. Bij de programmering waren alleen de verkenningfasen toegelaten op het programma als gevolg van het landelijk budgettekort. In het ontwerpprogramma 2027-2038 zijn ook de planuitwerkings- en realisatiefasen toegevoegd dankzij de extra landelijke financiering van € 2,25 miljard. Om de volledige opgave langs de Zuidelijk Waaldijk te programmeren moeten nog twee ingangstoetsen worden doorlopen. Deze staan gepland voor de eerste helft van 2026.

Oormerken 10% PGEB

Onderdeel van de financiering van het HWBP is dat waterschappen die versterkingen van primaire waterkeringen uitvoeren op basis van voorcalculatie 90% subsidie krijgen en zelf een projectgebonden bijdrage (PGEB) van 10% bijdragen. Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland heeft in navolging van het landelijk bestuur in 2023 besloten dat wanneer de 10% PGEB niet wordt gerealiseerd door meevallers, de betreffende middelen geoormerkt blijven voor volgende projectfasen in het HWBP. Dit besluit heeft betrekking op de afgesloten projectfasen in 2023 en volgende jaren. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur op 30 september 2024 besloten om het voordeel uit de periode 2014-2022 op de Projectgebonden Eigen Bijdrage, gecijferd op € 8,4 miljoen, vrij te maken voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit is lijn met het besluit dat hierover is genomen in de landelijke commissie Waterveiligheid (CWV) op 4 oktober 2024.

Ontwikkelingen financiering landelijk programma HWBP

De kosten voor het HWBP worden voor 50% door het Rijk betaald en voor 50% door de 21 waterschappen. De gezamenlijke bijdrage aan het HWBP is jaarlijks ca € 450 miljoen (prijsspeil 2023). De kosten van projecten zijn voor 90% subsidiabel (Rijk 50% en Solidariteitsdeel waterschappen 40%). De overige 10% wordt in de vorm van een projectgebonden eigen bijdrage (PGEB) door het uitvoerende waterschap betaald.

Zoals toegelicht in eerdere B&V-documenten staat de financierbaarheid van het landelijk programma HWBP onder druk. Dit komt omdat de kosten per kilometer dijkversterking zijn gestegen en er landelijk meer kilometers versterkt moeten worden op basis van de uitkomsten van de landelijke beoordelingsronde overstromingskans (LBO-1). Dit heeft in 2024 effect gehad op de programmering 2026-2037, waarin de planuitwerkings- en realisatiefasen van nieuw geprogrammeerde projecten niet waren opgenomen.

De alliantiepartners hebben de afgelopen periode gesproken over dit financieringsvraagstuk. Om samen met de 21 waterschappen de continuïteit van het Hoogwaterbeschermingsprogramma te borgen, heeft het Algemeen Bestuur op 30 september 2024 ingestemd met het voorstel van de Unie van Waterschappen, om extra financiële middelen voor het HWBP ter hoogte van € 1,25 miljard voor de 21 waterschappen gezamenlijk voor de periode 2030-2036 beschikbaar te stellen. Landelijk is op 13 december 2024 in de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen ingestemd met het voorstel tot extra financiering. Dit is middels een brief aan de minister bevestigd.

In de voorjaarsnota 2025 is vanuit het Rijk van haar extra bijdrage van € 1,25 miljard een bedrag van € 1 miljard opgenomen en is bekend geworden dat onder voorwaarden de resterende € 0,25 miljard op een later moment zal worden toegezegd. Dit is de basis geweest voor het ontwerpprogramma 2027-2038 waarin voor Waterschap Rivierenland de nodige planuitwerkings- en realisatiefasen konden worden toegevoegd. In december 2025 zijn de bestuurlijke afspraken voor herijking van het HWBP bekrachtigd in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen. In 2026 vindt ambtelijke uitwerking van de herijkingsafspraken plaats.

2.2.2 Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H)

In 2017 heeft het Algemeen Bestuur een visie vastgesteld voor de toekomstige inrichting van het watersysteem in de Alblasserwaard. Door het watersysteem als geheel te bekijken, kunnen verschillende uitdagingen binnen het systeem beter met elkaar worden verbonden. De visie helpt om te bepalen of en in welke mate maatregelen aan het watersysteem en de kades passen binnen de lange termijn aanpak. Het bestuur heeft in 2019 en 2020 aanvullende besluiten genomen, zoals de fasering en de locatiekeuze voor de boezembemaling. Dit leidde tot de keuze voor de aanleg van een gemaal bij Hardinxveld, met mogelijk in de toekomst nog een kleiner gemaal bij Groot Ammers.

De watersysteemmaatregelen die voortkomen uit deze visie zijn:

- Een nieuwe indeling van de Overwaard en de Nederwaard door het project Nieuwe Waarden Alblasserwaard (NWA);
- Het loskoppelen van de Graafstroom door een afsluitmiddel in de Graafstroom en het verplaatsen van het gemaal voor polder Laag-Blokland. De realisatie van deze maatregelen wordt gefaseerd uitgevoerd en start in 2025.

Dit zorgt voor een robuust en adaptief watersysteem in de Alblasserwaard. Hierdoor kunnen waterpeilen beter worden beheerst, wordt de kans op wateroverlast verkleind, kan er water van betere kwaliteit worden ingelaten en hoeven er minder kades te worden versterkt. Met het vaststellen van de visie is ook een integraal maatregelenpakket vastgesteld. Dit was de start van de voorbereiding van de versterking van de groene kades in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden (tranche 1). Parallel daaraan is een onderzoeksprogramma gestart en is een strategie ontwikkeld om deze kadeversterkingsopgave doelmatig aan te pakken. Op deze manier hebben we ervaring opgedaan met kadeversterking en hebben we kaders ontwikkeld, die we nu ook kunnen toepassen op de bebouwde kades (tranche 2).

Het programma A5H kent twee impactvolle projecten:

- Project Nieuwe Waarden Alblasserwaard (voorheen Boezembemaling Overwaard)
- Project Kadeversterking 1e tranche

Project Nieuwe Waarden Alblasserwaard

Het project Nieuwe Waarden Alblasserwaard (NWA) staat voor een aanpassing van het eeuwenoude watersysteem in de Alblasserwaard: het opdelen van het systeem in de Neder- en Overwaard. In een integraal gebiedsplan wordt de nieuwe boezem door het waterschap, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Hardinxveld-Giessendam ingepast in de omgeving, naast een zonnepark van een particuliere initiatiefnemer (invulling RES-opgave) en de ontwikkeling Natuurnetwerk Nederland.

Maatregelen

De maatregelen aan het watersysteem, die onderdeel uitmaken van NWA, zijn op hoofdlijnen:

- De aanleg van een nieuwe boezem tussen de Giessen en de Merwede voor de Overwaard.
- De bouw van een nieuw boezemgemaal nabij Hardinxveld- Giessendam.
- Het aanbrengen van een opening in de Middelkade.
- De aanleg van een flexibel afsluitmiddel in het Achterwaterschap.
- Het treffen van maatregelen aan de bocht in de Giessen bij Giessen-Oudekerk.
- De aanleg van vispassages.
- Het uitvoeren van natuur compenserende maatregelen.

Samenwerking ProRail en RWS

Bij de aanleg van het nieuwe boezemkanaal moeten zowel de Merwedelinge-spoorlijn als de autosnelweg A15 gekruist worden. ProRail en Rijkswaterstaat zijn daarom intensief betrokken bij het project. ProRail zal de kruising met de spoorlijn (en met de Parallelweg van de gemeente Hardinxveld-Giessendam) onderbrengen in de zogeheten "Tunnelalliantie". Dat is een alliantie van ProRail met een aantal door ProRail erkende aannemers die bevoegd zijn om werkzaamheden aan railinfrastructuur uit te voeren.

Met Rijkswaterstaat vindt overleg plaats over de beschikbare tijdsloten voor het realiseren van de kruising met de A15. In de aanstaande bouwteamfase wordt de samenwerking met RWS nader geïntensiveerd met als doel om te komen tot een gedragen ontwerp en uitvoeringsplan.

Omgeving en stakeholders

Het project NWA leidt tot grote ingrepen in de bestaande omgeving. Dit raakt stakeholders als bewoners en gebruikers van het gebied, maar ook (bestuurlijke) stakeholders, zoals gemeenten, provincie, Rijkswaterstaat, ProRail en andere partijen. Vanuit het Omgevingsmanagement neemt het waterschap daarom de belangen van deze partijen nadrukkelijk mee in het project.

Het ontwerp Projectbesluit met MER is met de stakeholders uitvoerig besproken. Het ligt medio april 2026 voor aan het CDH ter vaststelling. Daarna volgen de terinzagelegging en de Nota van Antwoord met als doorkijk de goedkeuring door de provincie in februari 2027.

Marktbenadering

Er is gekozen voor de tweefasenaanpak: een bouwteamfase (Fase 1) waarin Waterschap Rivierenland samen met de aannemer werkt aan ontwerp, risico's en een realisatieovereenkomst. Fase 2 is de realisatiefase, waarin de aannemer het werk uitvoert op basis van de realisatieovereenkomst.

De Europese aanbesteding is succesvol afgerond met de gunning van Fase 1 aan een aannemers-combinatie. Met deze partij start in februari de bouwteamfase. Die zal naar verwachting duren tot de tweede helft van 2027. Aansluitend en deels overlappend zal dan Fase 2 (de realisatie) starten.

Kostenraming

In de Voorjaarsnota 2025 is de meerjarenraming verhoogd naar € 230 mln.

Project kadeversterking 1^e tranche

Het afgelopen jaar stond in het teken van gefaseerde uitvoering, intensieve planvorming en het zorgvuldig voorbereiden van meerdere deeltrajecten. Door bewust te kiezen voor een gefaseerde aanpak en het werken in afzonderlijke projectonderdelen, zorgen we ervoor dat de werkzaamheden beheersbaar blijven en de impact op de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt. Binnen de verschillende trajecten zijn belangrijke stappen gezet: van ontwerp- en besluitvormings-mijlpalen tot daadwerkelijke uitvoering en grondverwerving. Daarmee is een solide basis gelegd voor de komende jaren, waarin meerdere deeltrajecten de overgang maken van planvorming naar realisatie.

- De kadeversterking Peursumsche Vliet is het gehele jaar in uitvoering geweest. Meerdere ophoogslagen zijn aangebracht, de teensloot is gedempt (en de nieuwe gegraven). Het werk verloopt conform planning en verwachting.
- Voor Kade Kortland is het Projectbesluit afgerond. Hier is één beroep ingesteld waarover het projectteam in gesprek is met de bezwaarmaker. Het werk is aanbesteed eind 2025 en zal naar verwachting in 2026 starten met de uitvoering.
- Het Ontwerp Projectbesluit voor Achterwaterschap, Dwarsgang, Kromme Elleboog en Smoutjesvliet heeft ter inzage gelegen. Hierop zijn enkele zienswijzen ontvangen welke zijn beantwoord. Het Projectbesluit zal begin 2026 opnieuw ter inzage worden gelegd.
- De kavelruil van het Achterwaterschap is eind 2025 notarieel gepasseerd. Hier is na vele jaren van intensief overleg en inbrengen van grondposities door alle meewerkende eigenaren gekomen tot een goed eindresultaat voor de omgeving, het project en de Ecologische Verbindingszone (EVZ). Daarnaast is voor het Achterwaterschap het contract opgesteld en de aanbesteding gestart van zowel kadeversterking als EVZ.
- Het Definitief Ontwerp voor de Smoutjesvliet en Kromme Elleboog is gereed. De grondverwerving is gestart en naar verwachting zal medio 2026 de uitvoering starten.
- Het Definitief Ontwerp voor de Dwarsgang is gereed, de grondverwervingsdossiers krijgen hun vervolg zodat de uitvoering in 2027 zal starten.
- Het Voorlopig Ontwerp voor de Zouweboezem is gereed, de aanmeldnotitie voor de milieu-effectrapportage (MER) is opgestuurd naar de Provincie Utrecht. Op basis hiervan zal in 2026 het ontwerp Projectbesluit worden opgesteld. De uitvoering staat gepland voor 2027.
- De hoogteopgave is volledig afgerond en overgedragen aan de beheerorganisatie.

Vorbereiding 2^e tranche kadeversterking

De voorbereiding op de verkenning van de 2^e tranche kadeversterking is gestart. Dit zijn vooral bebouwde boezemkades. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de ervaring die is opgedaan bij de kadeversterking van de groene kades in de 1^e tranche. De aanpak van de bebouwde kades is complexer dan die van de groene kades door de combinatie van functies, de omgeving, grote variatie in opgave en mogelijke oplossingen.

2.2.3 Kaderrichtlijn Water

Schoon en gezond grond- en oppervlaktewater is erg belangrijk voor het leven van planten, dieren én mensen. Daarom is zorgen voor schoon en gezond water één van onze kerntaken. We werken aan een watersysteem met een goede waterkwaliteit, dat ecologisch goed functioneert en waar mensen van kunnen genieten. Dat geldt voor de Kaderrichtlijn Water (KRW)- oppervlaktewaterlichamen en voor de overige wateren (kleinere wateren) in ons gebied. De Europese Kaderrichtlijn Water verplicht de lidstaten om in de KRW-waterlichamen een goede chemische en ecologische waterkwaliteit te realiseren in 2027. In ons beheergebied hebben we 29 KRW-oppervlaktewaterlichamen. Dat zijn de grotere wateren in het gebied. De KRW is sturend in het bepalen van doelen en maatregelen voor schoon oppervlaktewater. Op het halen van KRW-doelen rust namelijk een resultaatverplichting. Dat betekent dat we de maatregelen met urgentie uitvoeren.

Sinds 2009 werkt Waterschap Rivierenland in opeenvolgende planperioden aan de doelen van de KRW. Door een consistent maatregelenpakket, waarvan de basis nog steeds staat en dat hoofdzakelijk gericht is op biologie en fysisch-chemische parameters, is de waterkwaliteit sterk verbeterd. Het waterschap zet in op inrichtingsmaatregelen, vispassages, baggeren, vergunningverlening en de zuivering van afvalwater. Ook zijn de noodzakelijke en afgesproken maatregelen aan overstorten (gemeenten) uitgevoerd. In 2024 is een KRW-tussenevaluatie uitgevoerd, hierbij is het Algemeen Bestuur via een AB-werkgroep actief betrokken. Dit intensieve proces heeft geresulteerd in een impulsmaatregelenpakket, waarmee het waterschap zich extra inzet om de KRW-doelen in 2027 dichterbij te brengen.

In 2025 heeft het AB de KRW als impactvol project aangewezen en zijn de eerste activiteiten van het impulsprogramma gestart. Denk hierbij aan actualisatie van vergunningen voor directe lozingen, monitoring van stoffen op rwzi's en een pilot naar de Amerikaanse rivierkreeft. In 2026 en 2027 ligt de nadruk op het uitvoeren van resterende KRW-(impuls)maatregelen en het voorbereiden van de volgende planperiode (2028–2033). We sturen actief op uitvoering van deze maatregelen. Hiermee doen wij vanuit onze rol als waterbeheerder het mogelijke om de KRW-doelen te realiseren.

2.2.4 Realisatie modificaties rwzi Arnhem

De rwzi Arnhem is op meerdere aspecten verouderd en de storingsfrequentie is onacceptabel toegenomen. Het vergt meer inspanning om de rwzi operationeel te houden. Het project is bedoeld om de installatie dusdanig op te waarderen dat deze langjarig (t/m 2040) op efficiënte wijze kan voldoen aan wet- en regelgeving.

In juni 2025 is opdracht verleend voor een bouwteamsamenwerking aan een aannemerscombinatie. De eerste fase van het bouwteam is gericht op de ontwerp en engineering en verloopt voortvarend volgens planning. De start van de tweede fase van het bouwteam, de realisatiefase, is eind 2026 voorzien. Begin 2029 zal de installatie in zijn geheel operationeel zijn.

3 Programmaverantwoording

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk vindt u de bestuurlijke programma's van Waterschap Rivierenland. De programma's maken duidelijk welke doelstellingen we willen bereiken, hoe het waterschap de doelstelling gaat realiseren en wat dit gaat kosten.

Waterschap Rivierenland heeft zes bestuurlijke programma's:

- Waterveiligheid;
- Watersysteem;
- Waterketen;
- Wegen;
- Middelen;
- Dekkings- en financieringsmiddelen.

3.1.1 Inhoud programma's

In de programma's is het bestuursprogramma 2023-2027 'Aan de slag met water' verwerkt. De inhoud van de programma's Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen sluit aan bij het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en de Watervisie 2050. De inhoud van het programma Wegen sluit aan bij het Beheerplan Wegen 2023-2027. Het programma Middelen schenkt vooral aandacht aan aspecten van bedrijfsvoering met een externe werking (zoals klantgerichtheid). In verband met het gestelde in de Waterschapswet, dat alle kosten van het waterschap zijn ondergebracht in de programma's, zijn de kosten van de bedrijfsvoering opgenomen in het programma Middelen.

Innovatie is een taakoverstijgend onderwerp, dat in alle inhoudelijke programma's aan bod komt. Innoveren is vernieuwen. Waterschap Rivierenland investeert hierin om in een omgeving die voortdurend verandert, de maatschappelijke en wettelijke opgaven doelmatig te kunnen vervullen. Het waterschap innoveert bij alle inhoudelijke programma's. De nadruk ligt op innovatie bij waterveiligheid. Hier zijn de belangen en investeringen het grootst.

In de begroting van Waterschap Rivierenland zijn diverse posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Deze posten zijn opgenomen onder het programma dekkings- en financieringsmiddelen. Het betreft de volgende posten:

- Onvoorzien: dit is een raming ter dekking van onvoorziene lasten;
- Rente over het eigen vermogen van de egalisatie- en algemene reserves;
- Belastingopbrengsten;
- Opbrengst kwijtschelding en oninbaar;
- Dividend en overige algemene opbrengsten;
- Saldo ten gunste/laste van de egalisatiereserves.

3.1.2 Programmaverantwoording

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van het programmaplan uit de begroting. Het biedt per programma inzicht in:

- De doelstellingen die we willen bereiken en de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd;
- De wijze waarop is getracht de doelstellingen te realiseren (wat hebben we gedaan);
- De gerealiseerde netto kosten in relatie tot de in de begroting opgenomen bedragen;
- Een analyse van de belangrijkste afwijkingen tussen de realisatie in de jaarverslaggeving en de plannen in de begroting.

Ter beoordeling van een doelstelling worden de volgende beoordelingscategorieën gehanteerd:

- Groen: De doelstelling is behaald. Mogelijk is er van jaar tot jaar nog wel beheer nodig om de doelstelling blijvend te behalen. Of realisatie van de doelstelling (met een meerjarige termijn) ligt op schema. Wanneer tussentijdse doelstellingen zijn geformuleerd, dan zijn deze behaald.
- Oranje: De realisatie van de doelstelling ligt niet op schema. Er is een extra (financiële) inspanning nodig van het waterschap om de doelstelling tijdig te realiseren. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij alsnog zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.
- Rood: De doelstelling is niet behaald. Of de realisatie van de doelstelling ligt niet op schema en het is niet mogelijk/wenselijk om de inspanning te verhogen, zodat de doelstelling alsnog wordt behaald. Wanneer de doelstelling niet op schema ligt vanwege achterblijvende inspanningen van een andere partij, dan wordt met deze status de verwachting uitgedrukt dat de andere partij niet zal meewerken aan het tijdig realiseren van de doelstelling.
- Grijs: Het is (nog) niet mogelijk om de doelstelling te beoordelen, bijvoorbeeld omdat er nog niet voor de eerste keer een meting heeft plaatsgevonden om te beoordelen of de doelstelling wordt behaald.

Daarnaast is aan ieder programma een analyse toegevoegd, waarmee het verschil wordt verklaard tussen de Begroting 2025 (na wijziging) en de realisatie 2025. Deze toelichting is opgenomen in hoofdstuk 6 van de jaarrekening.

3.2 Totaaloverzicht programma's

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Waterveiligheid					
Kosten	48,3	48,1	48,0	0,0	
Opbrengsten	-21,0	-21,0	-20,7	-0,3	N
Per saldo	27,2	27,1	27,3	-0,3	N
Watersysteem					
Kosten	80,9	80,8	79,1	1,8	V
Opbrengsten	-1,5	-1,5	-2,9	1,4	V
Per saldo	79,4	79,3	76,2	3,2	V
Waterketen					
Kosten	76,0	76,0	74,8	1,1	V
Opbrengsten	-3,2	-3,2	-4,0	0,8	V
Per saldo	72,8	72,8	70,8	1,9	V
Wegen					
Kosten	11,4	11,3	11,6	-0,2	N
Opbrengsten	-3,6	-3,6	-3,6	0,0	
Per saldo	7,9	7,8	8,0	-0,2	N
Middelen					
Kosten	68,2	68,5	68,4	0,1	V
Opbrengsten	-6,0	-6,0	-6,1	0,1	V
Per saldo	62,2	62,5	62,3	0,2	V
Dekkingsmiddelen					
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	
Onvoorzien	0,5	0,2	0,0	0,2	V
Overige kosten en opbrengsten	-1,4	-1,0	0,2	-1,3	N
Per saldo	-0,9	-0,9	0,2	-1,1	N
Totaal programmaplan	248,5	248,5	244,8	3,7	V
Toev. / onttr. aan reserves					
- Waterveiligheid	10,7	10,7	10,7	0,0	
- Watersysteem	0,1	0,1	0,1	0,0	
- Waterketen	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Middelen	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
- Dekkingsmiddelen	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	258,8	258,8	255,0	3,7	V
Gedekt door heffing Waterschapsbelastingen	-255,0	-255,0	-259,4	4,4	V
Inzet egaliseringsreserves	-3,8	-3,8	-3,8	0,0	
Resultaat	0,0	0,0	-8,1	8,1	V

Bedragen x € 1 miljoen

3.3 Programma Waterveiligheid

3.3.1 Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor sterke dijken. De dijken beschermen ons tegen overstromingen bij hoogwater. We beheren en onderhouden onze dijken zodat ze goed blijven functioneren. Het werken aan waterveiligheid is nooit klaar. We houden rekening met ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de overstromingsrisico's, zoals klimaatverandering. Onze dijken beschermen ons niet alleen, maar zijn ook belangrijk als landschapselementen. Daarnaast zijn onze dijken een leefgebied voor planten en dieren. Met het beheer en onderhoud van onze dijken leveren we een bijdrage aan het vergroten van de biodiversiteit. Een stevige kruidenrijke grasmat is goed voor de waterkerende functies van de dijk én voor de biodiversiteit.

3.3.2 Beoogd effect

Dijken beschermen ons primair tegen overstromingen en als landschapselementen dragen ze bij aan de biodiversiteit en de leefbaarheid van het gebied

3.3.3 Inhoud programma

Het rivierengebied is omringd door de grote rivieren Nederrijn, Lek en de Maas. Dwars door het gebied lopen de Waal en de Linge. In dit gebied wonen en werken ruim een miljoen mensen. Een stelsel van 1000 kilometer aan dijken en kades beschermt ons tegen overstromingen. Ruim de helft hiervan (504 kilometer) bestaat uit dijken langs de grote rivieren. Dit zijn de primaire waterkeringen. De andere keringen hebben een regionale of overige functie. De doelstellingen en de maatregelen voor de regionale en overige keringen zijn niet hier beschreven, maar in het programma Watersysteem. Het programma Waterveiligheid gaat over de primaire keringen en muskusrattenbeheer.

Dagelijks beheren en onderhouden wij onze dijken, zodat zij goed blijven functioneren. Hiermee geven wij invulling aan onze zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Wij beoordelen onze primaire waterkeringen aan de landelijke normen. Zo is in 2017 de eerste landelijke beoordelingsronde (LBO1) gestart. Deze beoordelingsronde is in 2022 afgerond. Dit betekent dat alle primaire keringen een actueel veiligheidsoordeel hebben. In 2023 is de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO2) gestart. Deze beoordelingsronde heeft een looptijd van twaalf jaar en moet in 2034 zijn afgerond.

Waterschap Rivierenland is bij veel ontwikkelingen in het rivierengebied betrokken. Als initiatiefnemer, partner en adviseur. We zijn zelf verantwoordelijk voor een groot aantal dijkversterkingsprojecten. De planning van de dijkversterkingen baseren we op de urgentie. Dat is het verschil tussen de huidige veiligheidssituatie en de veiligheidssituatie die de norm vereist. Het dijktraject met de hoogste urgentie versterken we in principe het eerst. De planning stemmen we af met andere waterschappen en het Rijk. Dat doen we binnen het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2050 moeten alle primaire waterkeringen aan de overstromingsrisico onder de Omgevingswet (o.a. Besluit kwaliteit leefomgeving) voldoen.

We versterken de dijken volgens onze Ontwerpuitgangspunten Primaire waterkeringen (OPW). Zo werken we aan toekomstbestendige dijken met een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing. Waar mogelijk benutten we meekoppelkansen. Dat doen we in goed overleg met onze partners, met inwoners en andere belanghebbenden.

Muskusratten en beverratten zijn diersoorten die hier van oorsprong niet voorkomen, maar inmiddels wel een serieus risico vormen: ze graven lange gangen en diepe holen in dijken en kades. Daarom vangt Muskusrattenbeheer Rivierenland deze soorten in het rivierengebied, in het werkgebied van vier waterschappen, tussen de Duitse grens en de Noordzee.

3.3.4 Realisatie doelstellingen

Thema 1: Primaire waterkeringen

Doel lange termijn		
In 2050 voldoen alle primaire waterkeringen aan de landelijke normen, zoals opgenomen in de Omgevingswet (o.a. Besluit kwaliteit leefomgeving).		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is 20% van onze primaire keringen versterkt volgens de wettelijke norm. (Tevens zal worden gerapporteerd over aandachtspunten op programmaniveau).	In 2023 is de te versterken dijk lengte conform de uitkomst van LBO1 bijgesteld naar 80 km (namelijk 20% van circa 400 km). Naar verwachting voldoet eind 2027 85 km aan de norm, waarvan 69 km versterkt en 16 km “in scope maar geen versterking nodig”.
	In 2022 hebben we voor 100% van onze primaire keringen een vastgesteld veiligheidsoordeel volgens de wettelijke norm.	Afgerond.
	Continu hebben we aandacht voor de raakvlakken tussen het Rijksprogramma Ruimte voor de Rivier 2.0 (voorheen Integraal Riviermanagement) en het Waterbeheerprogramma 2022-2027.	We volgen nauwlettend de ontwikkeling van Ruimte voor de rivier 2.0 (RvdR 2.0). We vragen daarbij aandacht voor eventuele gevolgen van RvdR2.0 voor de waterveiligheidsopgave. De waterveiligheidsopgave is randvoorwaardelijk voor het programma. Ook vragen we aandacht bij het ministerie van IenW voor de effecten van RvdR2.0 op het regionale watersysteem.
	Continu geven we met onze werkzaamheden aan primaire keringen invulling aan de wettelijke zorgplicht. We informeren het bestuur hierover via de Veiligheidsrapportage Primaire Waterkeringen.	We rapporteren over de processen ‘beheren’, ‘beoordelen’ en ‘versterken’ in onze Veiligheidsrapportage. Hiermee sluiten wij aan bij de landelijke ontwikkeling die bekend staat als ‘zorgplicht centraal’.

Thema 2: Muskusrattenbeheer

Doel lange termijn
In 2034 zijn alle muskus- en beverratten in Nederland gevangen en teruggedrongen tot de landsgrens en is er in het binnengebied geen levensvatbare restpopulatie meer ¹ .

¹ Een basisbezetting van 0,5 u/kilometerwatergang blijft nodig om herkolonisatie te voorkomen.

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is de gemiddelde vangst voor zowel de muskusrat als de beverrat 0,01 per strekkende kilometer watergang in het binnengebied*.	Er is in 2022 een landelijk normtempo vastgesteld waarmee de vangsten muskusratten de komende jaren in het binnenland moeten dalen om het einddoel in 2034 te behalen. De vangsten muskusratten liggen in het binnenland nog binnen de bandbreedte van de afgesproken normlijn.

(*) Vanwege instroom en migratie via de grote rivieren blijft permanent extra inzet nodig boven de basisbezetting van 0,5 u/km watergang, te weten 0,5 u/km watergang voor de binnengrens en 1,0 u/km watergang voor de buitengrens. Voor deze extra inzet heeft de Ledenvergadering UvW in 2022 de solidariteitsfinanciering muskusratten ingevoerd.

3.3.5 Impactvolle projecten Waterveiligheid

Impactvolle projecten	Gereed
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	2050

3.3.6 Betrokkenheid verbonden partijen

Bij het programma Waterveiligheid zijn geen verbonden partijen betrokken.

3.3.7 Gerealiseerde baten en lasten Waterveiligheid

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	48,3	48,1	48,0	0,0	
Opbrengsten	-21,0	-21,0	-20,7	-0,3	N
Te dekken kosten	27,2	27,1	27,3	-0,3	N
Inzet bestemmingsreserves	10,7	10,7	10,7	0,0	
Per saldo	37,9	37,7	38,0	-0,3	N

Bedragen x € 1 miljoen

Een toelichting op de verschillen tussen begroting na wijziging en rekening 2025 is opgenomen in hoofdstuk 6.3.

3.3.8 Gerealiseerde investeringen Waterveiligheid

INVESTERING	Begroting 2025	Rekening 2025	Verschil
Bruto	172,0	192,7	-20,7
Subsidies/bijdragen	-144,8	-157,7	13,0
Netto	27,2	35,0	-7,7

(Bedragen x € 1 mln.)

Een toelichting op de verschillen staat in bijlage 12 'Toelichting investeringen per beheerproduct'.

3.4 Programma Watersysteem

3.4.1 Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor een evenwichtig watersysteem. Een evenwichtig watersysteem vraagt om een goede balans tussen water aan- en afvoer. Zodat de inwoners in tijden van neerslag droge voeten houden en in tijden van droogte over voldoende water kunnen beschikken. Daarnaast zorgen we voor een goede waterkwaliteit. Schoon water draagt bij aan een goede leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Evenwicht in het watersysteem refereert ook aan de afwegingen die steeds gemaakt worden, rekening houdend met andere partijen, de omgeving en de toekomst.

3.4.2 Beoogd effect

Droge voeten, voldoende grond- en oppervlaktewater met een goede waterkwaliteit en sterke kades.

3.4.3 Inhoud programma

Voor een prettige en toekomstbestendige leefomgeving in ons rivierengebied is voldoende water nodig. Niet te veel en niet te weinig voor de functies en de gebruikers in het gebied. Om hiervoor te zorgen hebben we een (grond)watersysteem nodig dat robuust en veerkrachtig is. Een watersysteem met veel bergings- en voorraadmogelijkheden, waarin we oppervlaktewaterpeilen optimaal kunnen instellen. Een systeem dat kan reageren op extreme weersituaties en ruimtelijke ontwikkelingen.

Wij nemen onder andere maatregelen om het watersysteem op orde te brengen en te anticiperen op veranderende weersomstandigheden. Aanpassen aan het veranderende klimaat doen we niet alleen. Inwoners, medeoverheden en gebruikers leveren ook een belangrijke bijdrage aan een klimaatbestendige inrichting van het rivierengebied. Ook nemen we maatregelen om de regionale en overige waterkeringen op orde te brengen en te houden.

Tot slot zijn er enkele specifieke functies waarmee we rekening houden en waarvoor we werkzaamheden verrichten. Voorbeelden hiervan zijn natte natuur, recreatief medegebruik, zwemwater, vaarwater en drinkwater.

3.4.4 Realisatie doelstellingen

Thema 3: Water eerlijk verdelen

Doel lange termijn		
We streven naar een toekomstbestendig watersysteem, waarbij we het beschikbare oppervlaktewater en grondwater optimaal willen benutten. Het watersysteem is zo ingericht dat we daarmee kunnen inspelen op de verschillende behoeftes die er in ons gebied zijn. Wij zijn ons er samen met onze omgeving van bewust dat het aanbod van water eindig is, dat er soms te veel of te weinig aan water is en dat er grenzen zitten aan het faciliteren van alle functies als het gaat om zowel wateraanvoer als waterafvoer.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel

	In alle peilgebieden waar we peilen registreren realiseren we gedurende 85% van de tijd de vastgestelde peilen.	Het jaar begon droog dus we zijn redelijk vroeg naar zomerpeil gegaan. Door aanhoudende droogte zijn waterpeilen lang boven zomerpeil ingesteld. Door voldoende inlaatmogelijkheden hebben we waterpeilen goed kunnen handhaven. In de gebieden waar we geen water kunnen aanvoeren hebben we onttrekkingsverbod ingesteld in de gebieden Citters 1 en 2 om de watergangen watervoerend te houden. Door het gespaarde water in het voorjaar konden we hiermee de waterstanden redelijk handhaven. Er zijn wel tijdelijke onderschrijdingen geweest. Lokaal is er vissterfte/zuurstofloosheid geconstateerd. De grondwaterstanden zakten ondertussen steeds verder uit. Een lokaal grondwateronttrekkingsverbod leek, conform afschakelschema, aanstaande maar daarvoor is uiteindelijk niet gekozen. Grondwaterstanden waren aan het einde van het jaar nog niet op normale niveau. De neerslag/sneeuw van begin 2026 heeft daar verandering in gebracht. In 2025 zijn we gestart met peilbesluit Quarles van Ufford. In 2026 werken we toe naar vaststelling van het peilbesluit Vijfheerenlanden en starten we met de aanbesteding van de nieuwe ronde peilbesluiten. De evaluatie van de afgelopen 10 jaar ronden we begin 2026 af.
	In 2027 hebben we in 100% van de belangrijkste watergangen het waterbeheer zodanig gestuurd dat het past bij de functies die we willen bedienen.	De kleur is oranje omdat we niet alle knelpunten in de belangrijkste watergangen binnen deze planperiode oplossen. In 2025 hebben we de WSOO-studie (Watersysteem Op Orde) van Alm en Biesbosch afgerond. In 2026 starten we met de WSOO-studie voor de laatste 4 gebieden. We hebben maatregelen genomen die het sturen van het watersysteem verbeteren, zoals bijvoorbeeld de aanpassing van het JU Smitgemaal, automatisering van stuwen, renovatie en vernieuwing van poldergemalen en stuwen (LTAP) en de vervanging van iWA-telemetrie. Ook de uitvoering van MJB 2 heeft bijgedragen aan het verbeteren van het functioneren van het watersysteem. De resterende knelpunten belemmeren het functioneren niet, maar geven richting aan verdere optimalisatie.

Thema 4: Voorbereiden op extreem weer

Doel lange termijn		
- In 2035 voldoet het watersysteem aan de gebiedsgerichte normen voor wateroverlast, getoetst aan de dan geldende klimaatstatistieken. - In 2050 is ons beheergebied klimaatbestendig en waterrobuust, zodat we beter het hoofd kunnen bieden aan weersextremen. We hebben zo min mogelijk (klimaat)schade als gevolg van droogte, wateroverlast en hitte.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 zijn we ten opzichte van 2019 beter voorbereid op en minder kwetsbaar voor de gevolgen van weersextremen.	De uitvoering van maatregelen uit het Waterschaps- en Regionale Uitvoeringsprogramma (WUP en RUP) verloopt volgens planning. In Breedeweg zijn de maatregelen afgerond, gemaal de Pannerling is opgeleverd en functioneert naar behoren. We hebben 8 klimaatbuffers aangelegd die de aan- en afvoer van water verbeteren. In totaal is er circa 6,8 hectare gerealiseerd op de volgende locaties: - Maurikse wetering (3 stuks) - Kooiweg Dreumel nabij zuivering - Veerweg Wamel - Margrietstraat Dreumel (bij Maas en Waalweg) Op de volgende locaties wordt er in 2026-2027 voor circa 5,4 hectare gerealiseerd: - Griendweg Dreumel - Veesteeg Beneden Leeuwen Hiermee is de water af- en aanvoer structureel verbeterd en het systeem beter bestand tegen droogte en watertekort en -overlast. Aanvullende maatregelen, zoals droogtebestrijding, zijn nog volop in uitvoering. In 2026 verwachten we een volledig beeld te hebben van de opgave rondom wateroverlast, op basis van de toetsing aan de regionale normen in de wateroverlaststudies (RWO).
	Inwoners zijn zich meer bewust dat klimaatverandering risico's met zich meebrengt en dat overlast niet altijd voor 100% is te voorkomen.	We hebben doorlopend gewerkt aan bewustwording. Via onder meer sociale media hebben we veel inwoners bereikt. In 2025 deden we mee aan de landelijke campagne www.levenmetwater.nl van het ministerie van I&W.
	In 2027 zijn al onze medewerkers klimaatbewust en is 'klimaatinclusief denken' een vanzelfsprekend thema bij ons werk.	Doorlopend werkten we aan het klimaatbewustzijn. Klimaatadaptatie hebben we opgenomen in het opleidingsplan. We hebben informatieve sessies gehad over veranderende rivierafvoeren, mede n.a.v. publicatie van de KNMI-scenario's. We hebben kennislacunes gesignaleerd en waar mogelijk opgepakt. In 2025 is het beleidskader waterkwantiteit vastgesteld.

	Vanuit het spoor 'Water en bodem sturend' komen er nog meer ontwikkelingen die doorwerken in de Waterschapsverordening en beleidsregels en daarmee ook bijdragen aan klimaatinclusief werken. In 2026 werken we toe naar vaststelling van de beleidsregel nieuw verhard oppervlak.
--	--

Thema 5: Werken aan schoon water

Doel lange termijn		
In 2050 hebben we in al ons oppervlaktewater een goede waterkwaliteit met helder water en een gevarieerde flora en fauna.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Alle oppervlaktewaterlichamen hebben in 2027 minimaal een matige biologische waterkwaliteit (waarvan 55% goed) en in de oppervlaktewaterlichamen vindt jaarlijks geen achteruitgang van de ecologische toestand plaats.	Als waterkwaliteitsbeheerder zijn we medeverantwoordelijk voor het bereiken van de KRW- doelen. In 2025 hebben we uitvoering gegeven aan het KRW-maatregelenpakket 2022-2027. Hierbij is onze inzet primair gericht op inrichtingsmaatregelen, aanleg vispassages, baggeren, emissiereductie en ecologisch beheer en onderhoud. De maatregelen hebben echter onvoldoende impact op het halen van de doelen: de waterkwaliteit blijft achter bij de gestelde KRW-doelen. Voor enkele parameters is verbetering zichtbaar, maar de biologische waterkwaliteit – vooral de waterflora – blijft achter. Oorzaken zitten in de vertraagde werking van maatregelen en de invloed van drukfactoren die het herstel belemmert. Denk hierbij aan klimaatverandering die zorgt voor hogere nutriëntenbelasting en toename van blauwalgen, waardoor de ecologische balans onder druk staat. Daarnaast vormen invasieve rivierkreeften een groeiende bedreiging voor waterplanten en oeverstructuren. De prognose voor biologische waterkwaliteit ligt tussen de 25% en 40% goede toestand, terwijl het doel 55% is. Om dichterbij de doelen te komen, zijn we in 2025 gestart met de maatregelen uit het impulsmaatregelenpakket. Dit omvat de actualisatie van vergunningen voor directe lozingen, extra monitoring van KRW-stoffen op RWZI's en een pilot naar wegvangen van Amerikaanse rivierkreeft in natuurgebied. Het KRW-dossier is op advies van de werkgroep KRW aangemerkt als impactvol project.

	In 2027 is de chemische waterkwaliteit zodanig verbeterd dat we 25% minder normoverschrijdingen hebben ten opzichte van 2021. En er is jaarlijks geen achteruitgang te meten ten opzichte van het jaar ervoor.	In 2024 (meetjaar 2025) is het aantal normoverschrijdingen van chemische stoffen toegenomen met 20% i.p.v. afgenomen t.o.v. 2021. De toename van het aantal overschrijdingen weerspiegelt niet een verslechtering van de waterkwaliteit, maar zit in meer metingen, meer kennis en betere projecties. Daarom zien we nog geen duidelijke verbetering. De ambitie om in 2027 25% minder overschrijdingen te hebben, lijkt niet haalbaar. Het waterschap heeft beperkte directe invloed op de aanwezigheid van chemische stoffen in het watersysteem. Veel stoffen komen van bronnen buiten het waterschap, zoals industrie, landbouw, diffuse emissies of huishoudens. Daarom is samenwerking met andere partijen essentieel om substantiële verbetering te bereiken. Om dichterbij het doel te komen hebben we in 2025 gewerkt aan het actualiseren van vergunningen voor directe lozingen, verbeteren van onze monitoring en actief aanspreken van andere partijen op hun verantwoordelijkheid om vervuiling bij de bron aan te pakken. In 2026 zetten we deze lijn voort.
	De waterkwaliteit in het overig water heeft minimaal dezelfde kwaliteit als het jaar daarvoor. En we hebben overlast als gevolg van een slechte waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen.	Gemiddeld genomen is er geen sprake van achteruitgang voor ecologie. Per deelgebied kan er wel sprake zijn van positieve en negatieve ontwikkeling in vegetatie. Overlastsituaties (zoals stankoverlast, vissterfte, blauwalg) houden we bij. Verder constateren we lokaal een afname in de bedekking van onderwaterplanten. Dit kan meerdere oorzaken hebben (bijvoorbeeld rivierkreeften, bodem woelende vis of opwerveling door inlaatwater). We onderzoeken dit en deze onderzoeken zijn in de loop van 2026 afgerond.

Thema 6: Regionale en overige waterkeringen

Doel lange termijn		
In 2030 zijn de boezemkades op orde, conform de eisen die de provincies stellen.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 is 70% van de boezemkades voldoende 'sterk' volgens de provinciale eisen.	Het doel van de planperiode is gerelateerd aan de toetsresultaten van 2012/2014 en de oude normering van de boezemkades. In overleg met provincie worden normen gewijzigd. De nieuwe normen voor

	de boezemkades in niet bebouwd gebied (1e fase) zijn in december 2024 geformaliseerd. De nieuwe normen voor de boezemkades in bebouwd gebied (2e fase) worden naar verwachting medio 2026 geformaliseerd. Op basis van de toetsresultaten uit 2012/2014 en de nieuwe normen voldoet 70% en scoren we 'groen'. Eind 2024 zijn de boezemkades opnieuw getoetst. Dit vormt een nieuwe referentiesituatie. Regionale keringen 1e tranche is aangewezen als impactvol project.
--	---

Thema 7: Natte natuur

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 hebben we samen met provincie en terreinbeheerders de watercondities verbeterd richting de streefdoelen in minimaal drie natuurwateren in Gelderland.	Na een lang traject is eind 2025 met de provincie Gelderland overeenstemming bereikt over de inhoud en omvang van een provinciale cofinanciering op onze wateropgaven, waaronder natuurwateren, voor de periode 2026-2027. De provincie heeft aangegeven de komende twee jaar een financiële bijdrage te willen leveren aan twee van de vijf natuurwateren waarvoor op grond van de huidige SOK plannen van aanpak zijn opgesteld: Beken Ubbergen en Beken Groesbeek. In deze planperiode wordt er nog een derde gebied opgepakt, te weten de Regulieren. De financiering hiervan loopt volledig via derden. De kleur van het doel is oranje omdat het onzeker is of we de watercondities binnen de planperiode kunnen verbeteren gezien de beperkte uitvoerings-termijn. Daarbij moeten er nog gesprekken worden gevoerd met de provincie over de cofinanciering voor de uitvoering van maatregelen in de periode na 2027.

Thema 8: Recreatief medegebruik en beleving

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We dragen continu bij aan de beleving van het rivierengebied doordat we inwoners en recreanten kennis laten maken met het werk en de geschiedenis van het waterschap.	De inventarisatie van ons waterschapserfgoed en het in kaart brengen van initiatieven/wensen van gebruikers van waterschapseigendommen loopt nog. Erfgoed en geschiedenis worden binnen onze communicatie ingezet om inwoners en recreanten te betrekken bij het werk van het waterschap.

Thema 9: Zwemwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Alle officiële zwemwaterlocaties gaan bij de jaarlijkse beoordeling niet achteruit in kwaliteitsklasse ten opzichte van de beoordeling in het voorgaande jaar. We spannen ons in om te komen tot een verbetering van een 'aanvaardbare' of 'goede' zwemwaterkwaliteit naar een 'uitstekende' zwemwaterkwaliteit.	Dit doel is veranderd van groen naar oranje. De bacteriologische zwemwaterkwaliteit gebaseerd op onze metingen van fecale verontreiniging (zowel dierlijk als menselijk), is grotendeels uitstekend m.u.v. de twee plassen Kurenpolder De Baai en Plas Slingeland. In de opsomming zijn van de 30 locaties 24 locaties <i>uitstekend</i>, 3 locaties <i>goed</i>, 1 locatie <i>aanvaardbaar</i> en 2 locaties <i>slecht</i>. Daarbij is t.o.v. vorig jaar één locatie verbeterd van goed naar uitstekend. De 2 locaties die nu als slecht beoordeeld zijn, voldoen niet meer aan de Europese zwemwaternorm en vereisen verplichte acties uit hoofde van de Europese zwemwaterrichtlijn. Deze zijn inmiddels opgepakt met de betrokken partijen. De kwalificatie 'slecht' van de betreffende 2 locaties is mogelijk veroorzaakt door de aanwezigheid van watervogels. Komend zwemseizoen voeren we samen met de locatiebeheerder en de provincie een oorzaakanalyse uit. Vervolgens wordt met de partijen besproken welke maatregelen er genomen moeten worden. Onze geactualiseerde zwemwaterprofielen vormen hiervoor de basis eventueel aangevuld met nader bronnenonderzoek. Voor nadere details zie de memo evaluatie zwemseizoen 2025, op de agenda van de commissie watersysteem van 30 maart.

Thema 10: Vaarwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We beheren de aangewezen vaarwegen zodanig dat de watergang continu in stand blijft en de scheepvaart geen belemmering ondervindt.	Conform provinciale vaarwegverordeningen op de door provincies aangewezen vaarwegen voeren we vaarwegbeheer uit. Het vaarwegbeheer bestaat uit: • Oeveronderhoud • Baggeren op vastgestelde afmetingen • Bediening en beheer van sluizen • Handhaving van de keur en het Binnenvaart Politie Reglement (BPR) In 2025 hebben we een nieuwe vaarwegbeheerovereenkomst inclusief nautisch beheer gesloten met de provincie Zuid-Holland. De

		overeenkomst met Utrecht actualiseren we in 2026. De overeenkomst met de provincie Gelderland loopt door.
	We zorgen continu voor een vlotte en veilige doorvaart op de wateren waarvoor we aangewezen zijn als nautisch beheerder door de provincie.	We voeren het nautisch beheer uit van het scheepvaartverkeer (toezicht en handhaving) op de door de provincies aangewezen vaarwegen en enkele recreatieve vaarwegen in de Alblasserwaard. In 2025 hebben we een nieuwe vaarwegbeheerovereenkomst inclusief nautisch beheer gesloten met de provincie Zuid-Holland. De overeenkomst met Utrecht actualiseren we in 2026. De overeenkomst met de provincie Gelderland loopt door.

Thema 11: Grondwater

Doel lange termijn		
Een duurzaam grondwatersysteem voor zowel de grondwaterkwantiteit als de grondwaterkwaliteit. In een duurzaam grondwatersysteem zijn de grondwateronttrekkingen in balans met de cumulatieve effecten op kwetsbare gebieden.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Stappen zetten naar een operationeel grondwaterbeheer dat instaat voor een duurzaam grondwatersysteem voor zowel de grondwaterkwantiteit als de grondwaterkwaliteit (conform het <i>Koers en Routeplan Grondwater</i>).	De uitvoering van de stappen uit het Koers en Routeplan Grondwater verloopt volgens planning. We werken aan het bepalen van cumulatieve onttrekkingen in en om kwetsbare gebieden. Deze inzet draagt bij aan een beter inzicht in druk op het grondwatersysteem. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met stakeholders, waaronder telers en gemeenten, in het kader van de zoetwaterstrategie. De zoetwaterstrategie is 21 November 2025 vastgesteld door het AB. In deze gesprekken staat het gebruik van grondwater en de bredere waterbeschikbaarheid centraal. In 2025 zijn we door provincie Gelderland en provincie Noord-Brabant betrokken bij hun plannen voor het invoeren van een registratieplicht en een grondwaterheffing.

Thema 12: Drinkwater

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	Met het oog op de bescherming van drinkwaterwinningen houden we met onze werkzaamheden rekening met het voorkomen van negatieve effecten voor de drinkwatervoorziening. We zetten in op het voorkomen van nadelige effecten van drinkwaterwinningen op onze taken en doelen.	In 2025 hebben we voor 9 locaties het proces rondom de aanwijzing van nieuwe of uitbreiding van bestaande drinkwatergebieden ondersteund met kennis en informatie. We hebben de maatregelen uit de uitvoeringsprogramma's van de drinkwaterdossiers uitgevoerd ter bescherming van grond- en oppervlaktewaterkwaliteit t.b.v. de winningen. De voortgang hebben we afgestemd met provincies respectievelijk Rijkswaterstaat. In 2025 zijn de provincies gestart met de actualisatietrajecten van de gebiedsdossiers drinkwater. In 2026 stellen we in samenwerking de maatregeluitvoeringsprogramma's op.

3.4.5 Impactvolle projecten Watersysteem

Impactvolle projecten	Gereed
Nieuwe Waarden Alblasserwaard	2033
Kadeversterking 1 ^e tranche	2030
Kaderrichtlijn water	2027

3.4.6 Betrokkenheid verbonden partijen

Bij het programma Watersysteem is verbonden partij AQUON betrokken voor laboratorium-activiteiten, zoals o.a. bemonstering en analyse van oppervlaktewater en bodem, om inzicht te krijgen in de huidige toestand en ontwikkeling van de bodem- en oppervlaktewaterkwaliteit.

3.4.7 Gerealiseerde baten en lasten Watersysteem

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	80,9	80,8	79,1	1,8	V
Opbrengsten	-1,5	-1,5	-2,9	1,4	V
Te dekken kosten	79,4	79,3	76,2	3,2	V
Inzet bestemmingsreserves	0,1	0,1	0,1	0,0	
Per saldo	79,4	79,4	76,2	3,2	V

Bedragen x € 1 miljoen

Een toelichting op de verschillen tussen begroting na wijziging en de rekening 2025 is opgenomen in hoofdstuk 6.3.

3.4.8 Gerealiseerde investeringen Watersysteem

INVESTERING	Begroting 2025	Rekening 2025	Verschil
Bruto	40,5	32,1	8,4
Subsidies/bijdragen	-12,1	-11,4	-0,7
Netto	28,5	20,8	7,7

(Bedragen x € 1 mln.)

Een toelichting op de verschillen staat in bijlage 12 'Toelichting investeringen per beheerproduct'.

3.5 Programma Waterketen

3.5.1 Visie

Als waterschap hebben we de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan schoon water en aan het verduurzamen van de samenleving.

De mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde willen we verminderen. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen. In 2050 werken we als waterschap volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. We verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken. We streven ernaar om de diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied te verhogen.

3.5.2 Beoogd effect

Meer biodiversiteit, schoon water, minder uitstoot van broeikasgassen en minder gebruik van primaire grondstoffen.

3.5.3 Inhoud programma

Het bestuurlijke programma Waterketen omvat vier thema's: het taakgerichte thema schoon water – waterketen en drie programma-overstijgende thema's, te weten toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit, toewerken naar circulariteit en biodiversiteit. De inhoud van dit programma is gebaseerd op het huidige beleid zoals onder andere is vastgesteld in het Waterbeheerprogramma 2022-2027, de visie Toekomstgericht zuiveren en de geactualiseerde strategienotitie energie voor WSRL (Energie neutraal in 2030) en het bestuursprogramma 'Aan de slag met water'.

3.5.4 Realisatie doelstellingen

Thema 13: Schoon water – Waterketen

Doel lange termijn		
• We hebben de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Door de tijd heen zien we dat de maatschappij steeds hogere verwachtingen heeft bij het gezuiverde afvalwater. • We gaan het afvalwater effectiever zuiveren, zodat het gezuiverde afvalwater voldoet aan de gewenste kwaliteit. • Bij het uitvoeren van onze zuiveringstaak speelt duurzaamheid binnen de waterketen een steeds belangrijkere rol. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan het verduurzamen van de samenleving.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In de periode 2022-2027 zorgen we er continu voor dat het ingezamelde afvalwater wordt	Het gezuiverde afvalwater van de rwzi's voldeed aan de lozingeisen op een uitzondering na.

	gezuiverd en dat de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater zodanig is dat het geen nadelige effecten heeft op de waterkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.	De lozingseisen van rwzi's Millingen en Culemborg werden in 2025 éénmalig overschreden. Het functioneren van onze zuiveringen is zodanig goed dat dit niet belemmerend is voor het realiseren van de KRW-doelen van het ontvangende oppervlaktewater. Alleen de kwaliteit van het oppervlaktewater bij Groesbeek is nog niet helemaal op orde. Bij de rwzi is een pilot uitgevoerd om het fosforgehalte in het effluent van de rwzi te verlagen. De beoogde effluentkwaliteit werd behaald. Het onderzoek naar het effect op de beek loopt nog. We kijken naar het gehele watersysteem bij Groesbeek om te bepalen wat er verder nog nodig is. Het project “Realisatie modificaties rwzi Arnhem” is gestart om een aantal installatie-onderdelen toekomstbestendig te maken. Er is een overeenkomst getekend met een aannemerscombinatie en het bouwteam is gestart met de ontwerpfase.
	In 2027 is duurzaam zuiveren praktijk geworden op onze rioolwaterzuiveringsinstallaties. We verkleinen de emissies die bijdragen aan het broeikaseffect en verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om uitputting van die grondstoffen te voorkomen.	De test met de demonstratie-installatie van het Torwash-project bij rwzi Land van Cuijk (waterschap Aa en Maas) is afgerond. Resultaten volgen in 2026. Binnen het project “Realisatie modificaties rwzi Arnhem” zijn maatregelen om de emissie van het broeikasgas methaan te verminderen meegenomen in de ontwerpfase. Bij rwzi Nijmegen is een onderzoek op welke manier de methaanemissie bij de slibgisting kan worden verminderd. In 2025 is deels verduurzaamd polymeer ingekocht. Dit is toegepast bij de slibontwatering in Arnhem en Sleeuwijk. Bij de twee andere locaties is dit pas aan de orde bij een nieuwe aanbestedingsronde voor inkoop van polymeer. Rwzi Sliedrecht moet worden uitgebreid. Er is een pilot uitgevoerd met een fijnzeef als eerste zuiveringsstap. De resultaten waren positief. Toepassing van een fijnzeef is onderdeel van de aanbesteding die in gang is gezet. Voor het zeefgoed zijn afzetmogelijkheden. De keuze voor een afzetkanaal wordt op een later moment gemaakt.

Thema 14: Toewerken naar energie- en klimaatneutraliteit

Doel lange termijn		
• We zijn in 2050 grotendeels klimaatneutraal. • De uitstoot van broeikasgassen uit de zuiveringen is in 2050 teruggebracht naar nul. • In 2050 gebruiken we voor bedrijfsauto's en ander materieel geen fossiele brandstoffen meer. • Waterschap Rivierenland streeft naar energieneutraliteit in 2030. • Vanaf 2050 stoten we met ons werk nagenoeg geen broeikasgassen uit.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	We verminderen de mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen (ten opzichte van het peiljaar 1990). In lijn met het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak: • In 2027 is de CO₂-uitstoot door werk-gerelateerd verkeer (zakelijk en woon-werk) 20% minder dan in 2016. • In 2027 is de emissie van broeikasgassen door mobiele werktuigen met tenminste 80% gereduceerd.	<i>Kleur aangepast van groen (bij de 1e burap 2025) naar oranje:</i> Op basis van expert-judgement is ons beeld dat 45% verlaging van de totale emissie van het waterschap in 2027 niet realiseerbaar is. We weten nu op hoofdlijnen hoe we de emissies bij rwzi's kunnen reduceren. Het tempo waarin we emissies kunnen reduceren is afhankelijk van het tempo van de uitvoering van nieuwbouw- en renovatieprojecten bij rwzi's. Via modelleren met digital twins en door metingen van lachgas en methaan op onze rwzi's krijgen we steeds beter inzicht in de omvang van de emissies. De emissie van lachgas uit de rwzi's wordt nader in beeld gebracht via in 2023 gestarte versnellingsprogramma's lachgas en methaan van de Unie van Waterschappen. Een relatief klein deel van de broeikasgassen komt vrij bij het gebruik van voertuigen, transportmiddelen en mobiele werktuigen. Het wagenpark is deels elektrisch. Het wagenpark en het materieel worden continu verder verduurzaamd. Sinds 1 juli 2023 wordt voor ruim 90% HVO getankt voor al het eigen materieel. De doelstelling om de CO₂-uitstoot van eigen mobiele werktuigen (materieel bij beheer en onderhoud) met meer dan 80% te verminderen wordt daarmee gehaald.
	We beperken de klimaatimpact van diensten en producten die derden leveren aan het waterschap. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak:	Bij de aanbesteding en uitvoering van GWW-projecten hanteren we een aanpak waarbij aandacht is voor een combinatie van zowel klimaatneutrale- als circulaire doelstellingen. Bij dijkversterkingsprojecten wordt in toenemende mate schoon en emissieloos gewerkt.

	• In 2027 werken we minimaal 80% klimaatneutraal bij grond-, weg- en waterbouwprojecten. • In 2027 is de emissie van broeikasgassen door bouwverkeer met tenminste 80% gereduceerd	We zijn afhankelijk van de informatie van derden, om hun uitstoot van broeikasgassen te kwantificeren. Dit krijgen we steeds beter in beeld.
	We verminderen de klimaatimpact van de aan het waterschap geleverde energie. Dat realiseren we door in 2027 minimaal 65% van ons energiegebruik zelf duurzaam te produceren.	Percentage energieneutraliteit stabiliseert sinds 2021 rond de 59%. Uit de verkenning naar mogelijkheden om stappen richting energieneutraal te maken volgt dat we moeten constateren dat het niet haalbaar is om een uitvoerbaar plan te maken om in 2027 85% van ons energiegebruik zelf duurzaam op te wekken. Knelpunten zijn netcongestie, marktontwikkelingen en uitvoerbaarheid in het korte tijdsbestek. Het onderzoek naar energiebesparende maatregelen is continu in uitvoering en de uitvoering van die maatregelen is onderdeel van ons werk. Het potentieel aan biogasproductie uit slibgisting wordt maximaal benut. De ontwikkeling van een zestal zonprojecten voor de periode 2023-2027 staat on hold. De realisatie van deze projecten wordt belemmerd door een combinatie van netcongestie, marktwerking en het niet kunnen voldoen aan het kader voor de terugverdiendtijd van het Algemeen Bestuur. Bij rwzi Haaften was geen congestieprobleem. In 2025 hebben we de businesscase voor een zonnepark bij rwzi Haaften geactualiseerd. De terugverdiendtijd lag buiten de kaders die het AB heeft gesteld. Een relevante ontwikkeling is dat de elektriciteitsmarkt sterk verandert. Bij hoge productiepieken van duurzame energie is de marktprijs negatief. Dat kan op termijn een negatief effect hebben op de energieopbrengst en/of de financiële opbrengst van onze zonneparken.

Thema 15: Toewerken naar circulariteit

Doel lange termijn

In 2050 werken we volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. Afvalwater zien we als bron van energie, herbruikbaar schoon water en grondstoffen. Al onze restproducten stellen we ter beschikking voor nieuwe toepassingen. Het water dat de afvalwaterzuivering verlaat, is zo schoon dat het gebruikt kan worden binnen het gebied.

Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel
	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen bij de operationele taakuitvoering van het waterschap met 40% verminderd om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken.	Polymeer en ijzerzouten zijn de twee grootste stromen aan primaire grondstoffen bij de operationele taakuitvoering van het waterschap. In 2025 is deels verduurzaamd polymeer gebruikt bij de slibontwatering op rwzi's Arnhem en Sleeuwijk. Bij de verwijdering van medicijnresten op rwzi Groesbeek wordt poederkool gedoseerd. Dit is bereid uit houtafval. Het oorspronkelijke plan (uit 2019) was om te starten met poederkool bereid uit gemalen steenkool.
	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen door derden die diensten en producten leveren aan het waterschap verminderd. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van deze aanpak: - In 2023 vragen we alle werken circulair uit bij de aanbesteding van bij grond-, weg en waterbouwprojecten. - In 2027 werken we minimaal 80% circulair bij grond-, weg en waterbouwprojecten.	De strategie circulair werken (vastgesteld door AB op 15 november 2024) is in uitvoering. Het AB wordt in 2026 geïnformeerd over de voortgang. Grond is qua volume één van de grote grondstoffenstromen. Bij GWW-werken is in toenemende mate aandacht voor lokaal en milieukundig verantwoord hergebruik van grond en bouwstoffen. In 2025 zijn 3 Europese aanbestedingstrajecten van werken gegund. In alle drie deze Europese aanbestedingen is circulariteit als eis en/of als gunningscriterium opgenomen. Daarnaast zijn er 13 meervoudig onderhandse aanbestedingen van werken gegund. In 12 van deze meervoudig onderhandse aanbestedingen is circulariteit als eis en/of als gunningscriterium opgenomen. In 2025 hebben we een tweedehands modulaire Verdygo-ontwateringsinstallatie overgenomen van waterschap Limburg. Hierdoor hebben we geen nieuwe hoeven te bouwen. Dit is een voorbeeld van circulair werken.

Thema 16: Biodiversiteit

Doel lange termijn		
In 2050 hebben we een grote diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied.		
Oordeel	Doel WBP-planperiode (t/m 2027)	Toelichting oordeel

	In 2027 is de biodiversiteit op eigen gronden vergroot ten opzichte van 2021.	Voor alle taken van het waterschap beschikken we over prestatie-indicatoren voor biodiversiteit en is er een ambitie vastgesteld. We voldoen aan alle afgesproken prestatiedoelen. Op 9 september is in de commissie Waterketen de integrale biodiversiteitsrapportage besproken. Het biodiversiteitsbeleid voor regionale keringen is 21 november 2025 vastgesteld door het AB.
--	--	--

3.5.5 Impactvolle projecten Waterketen

Impactvolle projecten	Gereed
Realisatie modificaties rwzi Arnhem	2029

3.5.6 Betrokkenheid verbonden partijen

Bij het programma Waterketen is verbonden partij **AQUON** betrokken voor laboratoriumactiviteiten, zoals bemonstering en analyse van influent en effluent van afvalwater, om inzicht te krijgen in de waterkwaliteit. Daarnaast is verbonden partij **GR Slibverwerking (HVC)** betrokken voor de verwerking van zuiveringsslib.

3.5.7 Gerealiseerde baten en lasten Waterketen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Kosten	76,0	76,0	74,8	1,1	V
Opbrengsten	-3,2	-3,2	-4,0	0,8	V
Te dekken kosten	72,8	72,8	70,8	1,9	V
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	72,8	72,8	70,8	1,9	V

Bedragen x € 1 miljoen

Een toelichting op de verschillen tussen begroting na wijziging en rekening 2025 is opgenomen in hoofdstuk 6.3.

3.5.8 Gerealiseerde investeringen Waterketen

INVESTERING	Begroting 2025	Rekening 2025	Vershil
Bruto	9,8	5,7	4,1
Subsidies/bijdragen	-0,9	-0,9	0,0
Netto	8,9	4,8	4,1

(Bedragen x € 1 mln.)

Een toelichting op de verschillen staat in bijlage 12 'Toelichting investeringen per beheerproduct'.

3.6 Programma Wegen

3.6.1 Visie

In het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is Waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen, fietspaden en wandelpaden buiten de bebouwde kom. Verkeersveiligheid (van met name de kwetsbare verkeersdeelnemers) heeft daarbij onze nadrukkelijke aandacht.

3.6.2 Beoogd effect

Veilige wegen voor een goede bereikbaarheid.

3.6.3 Inhoud programma

Het is belangrijk dat mensen op een veilige manier kunnen reizen van a naar b. We streven ernaar om ongevallen te voorkomen door proactief belangrijke risico's op onveiligheid aan te pakken. Dat doen we door infrastructurele maatregelen te nemen, maar ook door het gedrag van de weggebruiker positief te stimuleren. Daarnaast willen we zorgen voor een bereikbare regio waarbij aandacht is voor zowel economische aspecten als leefbaarheid. De focus ligt op duurzame mobiliteit om hiermee bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

We blijven ons regionaal inzetten voor een goede afstemming en samenwerking op het gebied van mobiliteit. Wegen, fietspaden en wandelpaden eindigen niet bij een gemeentelijke of provinciale grens. Daarnaast ontwikkelen andere wegbeheerders plannen die van invloed zijn op onze wegen. Tenslotte zoeken we actief contact met bewoners, bedrijven en belangenpartijen bij het inrichten van onze wegen. Zij zijn (dagelijkse) gebruikers en hebben kennis en kunde die we kunnen gebruiken voor een veilige weg en een goede bereikbaarheid.

In 2022 is het huidige Beheerplan Wegen vastgesteld. Het programma Wegen komt overeen met dit kaderstellende en richtinggevende plan. Voor het wegbeheer zijn twee strategische doelen van belang en als zodanig geformuleerd voor de lange termijn. De wegen maken onderdeel uit van de fysieke leefomgeving waarin zes maatschappelijke thema's belangrijk zijn, namelijk veiligheid/bereikbaarheid, gezondheid/leefbaarheid, klimaat- en energieneutraliteit, circulariteit/duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit. De planperiodedoelen werken hierin door. Sommige planperiodedoelen beïnvloeden meerdere thema's zoals het kwaliteitsniveau van het wegenareaal ten aanzien van veiligheid/bereikbaarheid, klimaat- en energieneutraliteit en circulariteit/duurzaamheid.

3.6.4 Realisatie doelstellingen

Thema 17: Streven naar een veilige weg

Doel lange termijn

Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in 2050 en een halvering in 2030 in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. We sluiten aan bij de landelijke doelstelling voor ongevallen.

Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel																		
	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau zijnde een evenwichtig wegenareaal waarbij geen kapitaalvernietiging optreedt. Evenwichtig wegenareaal op basis van kwaliteitsbeoordeling: <table><tr><td>Zeer goed</td><td>20%</td></tr><tr><td>Goed</td><td>46%</td></tr><tr><td>Matig</td><td>20%</td></tr><tr><td>Slecht</td><td>14%</td></tr><tr><td>Zeer slecht</td><td>0%</td></tr></table>	Zeer goed	20%	Goed	46%	Matig	20%	Slecht	14%	Zeer slecht	0%	<table><tr><td>Goed tot zeer goed</td><td>71,2%</td></tr><tr><td>Matig</td><td>19,6%</td></tr><tr><td>Slecht</td><td>2,8%</td></tr><tr><td>Zeer slecht</td><td>6,4%</td></tr></table> Peildatum 2024	Goed tot zeer goed	71,2%	Matig	19,6%	Slecht	2,8%	Zeer slecht	6,4%
Zeer goed	20%																			
Goed	46%																			
Matig	20%																			
Slecht	14%																			
Zeer slecht	0%																			
Goed tot zeer goed	71,2%																			
Matig	19,6%																			
Slecht	2,8%																			
Zeer slecht	6,4%																			
	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de kunstwerken.	We hebben dit jaar onderhoud uitgevoerd aan de brug Kanaaldijk. Bij de reconstructieplanning is een achterstand ontstaan ten gevolge van capaciteitsgebrek. De geactualiseerde LTAP bevat een overzicht van investeringen op basis waarvan de kunstwerken weer het gewenste kwaliteitsniveau halen. De LTAP wordt verwerkt in de voorjaarsnota 2026.																		
	Veilige verkeersdeelname van kwetsbare verkeersdeelnemers (met name fietsers en voetgangers). Langzaam verkeer heeft positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid van voorzieningen en de gezondheid van mensen.	We hebben op de fietsverbinding Donkseweg noodzakelijk klein onderhoud uitgevoerd. Volgend jaar wordt de infrastructuur verbreed met behulp van een subsidiebijdrage.																		
	We willen continu samenwerken met andere overheden, direct omwonenden en belangengroepen. Verkeersmaatregelen grijpen namelijk in op de directe omgeving en op andere wegen.	We werken met de gemeente Alblasserdam samen om de verkeersveiligheid op de Vinkenspolderweg te verbeteren. Er is een tijdelijke snelheidsremmende maatregel aangebracht.																		
	We onderhouden continu de bermen om de veiligheid en goede doorstroming op de weg te waarborgen.	We hebben i.v.m. een omleidingsroute meerdere keren de bermen beveiligd door deze aan te vullen en te egaliseren.																		
	We voeren gladheidsbestrijding uit tijdens de winterperiode.	We hebben dit jaar 26x preventief en 2x curatief een actie uitgevoerd.																		
	We streven continu naar veilige landbouwroutes voor alle verkeer, omdat in het beheergebied veel wegen zijn met landbouwverkeer.	We hebben deelgenomen aan een provinciaal onderzoek naar de veiligheid op dijkwegen. Via een interactief programma zijn gegevens opgehaald bij een research community.																		

Thema 18: Streven naar samenhang tussen ruimte, leefbaarheid, economie en mobiliteit

Doel lange termijn		
Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en subregionale routenetwerken en ruimtelijke ontwikkelingen. We kiezen daarbij voor duurzame, milieuvriendelijke, biodiverse, ecologische en robuuste oplossingen.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	We volgen continu ruimtelijke ontwikkelingen in het beheergebied. Elke ontwikkeling heeft namelijk effect op de wegenstructuur in verband met verkeersgeneratie, type voertuigen en parkeren.	We hebben advies gegeven op een stedenbouwkundig plan voor een nieuwbouwonwikkeling in Arkel.
	Bijdragen aan het nieuwe regionale verkeers- en milieumodel (RVMK).	We hebben verkeerstellingen uitgevoerd in het voorjaar en najaar om het verkeersmodel up-to-date te houden.
	We werken continu samen met andere wegbeheerders voor een robuust en optimaal verkeerssysteem.	Tijdens de vervanging van het kunstwerk Groeneweg is een tijdelijke fietsbrug over de A27 gerealiseerd.
	Continu duurzaamheid toepassen bij wegwerkzaamheden.	Bij het aanbrengen van grasbetontegels kiezen we voor de helft voor cementloos materiaal.
	De overlast van ingravingen zo kort mogelijk houden. Ingravingen kabels en leidingen onder de weg zijn belangrijk voor de leefbaarheid, maar kunnen ook overlast geven in de directe omgeving.	We hebben vanuit wegbeheer een bijdrage geleverd om de beleidsregels voor Kabels & Leidingen te actualiseren.
	Bij het afgeven van ontheffingen voor zwaardere voertuigen wordt altijd een afweging gemaakt tussen enerzijds economie en logistiek en anderzijds leefbaarheid en veiligheid. Voor het aan- en afvoeren van goederen rijden in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden vrachtwagens over soms kleine/smalle wegen op een slappe ondergrond. Er geldt op een aantal wegen daarom een verbod op voertuigen zwaarder dan 15 ton.	We hebben op een 15 ton-weg bij Oud Alblas de verkeerssituatie verbeterd door oneffenheden te verhelpen.
	We willen bijdragen en zorgen voor natuur en landschap en ecologie. Bij maatregelen voor natuurlijk sturen kiezen we voor duurzaam, veilig en streekeigen beplanting.	Na overleg met de gemeente Gorinchem over het realiseren van amfibiemaatregelen bij de ontwikkeling van nieuwbouw in Gorinchem-noord zijn de maatregelen vergund.

3.6.5 Impactvolle projecten Wegen

Niet van toepassing.

3.6.6 Betrokkenheid verbonden partijen

Bij het programma Wegen is verbonden partij AQUON betrokken voor laboratoriumactiviteiten ten behoeve van waterbodemonderzoeken voor het baggeren van wegsloten.

3.6.7 Gerealiseerde baten en lasten Wegen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	11,4	11,3	11,6	-0,2	N
Opbrengsten	-3,6	-3,6	-3,6	0,0	
Te dekken kosten	7,9	7,8	8,0	-0,2	N
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	7,9	7,8	8,0	-0,2	N

Bedragen x € 1 miljoen

Een toelichting op de verschillen tussen begroting na wijziging en rekening 2025 is opgenomen in hoofdstuk 6.3.

3.6.8 Gerealiseerde investeringen Wegen

INVESTERING	Begroting 2025	Rekening 2025	Verschil
Bruto	3,2	0,9	2,2
Subsidies/bijdragen	-3,2	-0,9	-2,2
Netto	0,0	0,0	0,0

(Bedragen x € 1 mln.)

Een toelichting op de verschillen staat in bijlage 12 'Toelichting investeringen per beheerproduct'.

3.7 Programma Middelen

3.7.1 Visie

In 2023 is het bestuursprogramma “Aan de slag met water” door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Met als vertrekpunt het Waterbeheerprogramma en de Watervisie 2050, is in het bestuursprogramma vastgelegd welke ambitie het waterschap heeft en welke koers het wil varen in de bestuursperiode 2023 tot en met 2027.

Er wordt – met betrekking tot het programma Middelen – onder andere aandacht gevraagd voor een solide en duurzaam financieel beleid, participatie, de langetermijnprogrammering van de vervanging van watersysteem- en zuiveringsobjecten en de bestuurlijke werkwijze. Daarnaast wordt in het programma Middelen aandacht gevraagd voor de digitale transformatie, die meer betekent dan ‘digitalisering’ en ervoor gaat zorgen dat onze manier van werken fundamenteel zal gaan veranderen. Tot slot komt het waterschap dichtbij voor burgers en andere belanghebbenden door regelgeving, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

3.7.2 Beoogd effect

Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de taken van het waterschap.

3.7.3 Inhoud programma

Het programma Middelen betreft zeven bestuurlijke thema's en daarnaast een tweetal thema's rondom inhuur en bedrijfsvergelijkingen:

- Bestuurlijke werkwijze
- Digitale transformatie
- Participatie
- Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving
- Wegwerken achterstanden Grondzaken
- Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner
- Financiën
- Inhuur
- Bedrijfsvergelijkingen

Bestuurlijke werkwijze

Binnen het waterschap werken we vanuit een gedragen bestuursprogramma. Het Algemeen Bestuur (AB) bepaalt de koers van ons waterschap en kiest uit haar midden een Dagelijks Bestuur. De leden van het Algemeen Bestuur zijn tevens de oren en ogen in het gebied. Het Dagelijks Bestuur (College van Dijkgraaf en Heemraden; CDH) staat ten dienste van het Algemeen Bestuur, waarbij zij ruimte en vertrouwen krijgt om binnen de vastgestelde kaders (richting) slagvaardig te handelen en besluiten te nemen (in te richten).

Dit gebeurt op basis van wederzijds vertrouwen, waarbij inhoudelijke argumenten het vertrekpunt zijn. Het college staat actief in verbinding met alle leden van het Algemeen Bestuur om de kaderstellende en controlerende (richtinggevende) rol goed te faciliteren. Bij de besluitvorming besteden we aandacht aan en hebben we waardering voor alle opvattingen die leven binnen het Algemeen Bestuur. Er is een open houding met ruimte om de werkwijze steeds te herijken en verbeteren.

Het waterschap kent vier bestuurlijke commissies, die zijn ingedeeld op basis van de taken van het waterschap. Deze commissies doen voorbereidend werk voor de vergadering van het Algemeen Bestuur en hebben een adviserende rol richting het college. De voorzitter van een bestuurlijke commissie is een lid van het Algemeen Bestuur en wordt gekozen door het Algemeen Bestuur. Verder werken we met een agendacommissie, bestaande uit de voorzitters van de commissies. De agendacommissie houdt zich bezig met het vaststellen van de agenda voor, en de organisatie van de commissievergaderingen en de vergadering van het Algemeen Bestuur. We werken ook met een Fractievoorzittersoverleg, om te spreken over zaken zoals het functioneren van het Algemeen Bestuur, integriteitskwesaties, vertrouwelijke zaken en de jaaragenda. De werkwijze met commissieleden (voorheen: burgerleden genoemd) wordt gecontinueerd. Tot slot wordt de informatievoorziening richting het Algemeen Bestuur en de commissieleden via een wekelijkse nieuwsbrief gekanaliseerd.

In de afgelopen tijd zijn er grote stappen gezet in het kader van bestuurlijke vernieuwing, bijvoorbeeld het werken met de BOB-structuur (beeldvorming – oordeelsvorming – besluitvorming) en doorontwikkeling naar de IRB-structuur (informerende - richting geven – besluitvorming). Deze ontwikkeling is positief en zetten we door in de aankomende periode. De dijkgraaf heeft hierbij een agenderende en enthousiasmerende rol. Waterschap Rivierenland streeft ernaar een professionele (bestuurlijke) organisatie te zijn, met oog voor ieders belangen.

Om het samenspel tussen Algemeen Bestuur, College van Dijkgraaf en Heemraden en de ambtelijke organisatie verder te professionaliseren, is in overleg met het Fractievoorzittersoverleg extern advies gevraagd. In dit advies zijn aanbevelingen gedaan, die betrekking hebben op de samenwerking binnen en tussen de bestuurlijke gremia van ons waterschap. Ook wordt er een aanbeveling gedaan over hoe de ambtelijke organisatie de ondersteuning van het bestuur verder kan verbeteren.

Een werkgroep uit het Algemeen Bestuur begeleidt de uitvoering van deze aanbevelingen. Eén van de concrete acties, is het bijhouden van een strategische agenda van het Algemeen Bestuur. Deze agenda kan gezien worden als de basis van de kaderstellende en agenderende rol van het Algemeen Bestuur en wordt de komende jaren verder uitgewerkt.

Digitale transformatie

Waterschap Rivierenland is volop bezig met de digitalisering en het slimmer inrichten van bedrijfsprocessen met nieuwe digitale technologieën. Hiermee zijn we ons aan het voorbereiden op de uitdagingen die de digitalisering van de maatschappij met zich meebrengt. Zo raken bedrijfsprocessen steeds meer verweven met geautomatiseerde oplossingen, worden er steeds meer eisen gesteld aan digitalisering vanuit wet- en regelgeving (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet of de zorgplicht), komen de ontwikkelingen op het gebied van IT steeds sneller op ons af en moeten we resoluut bestand zijn tegen alle kwetsbaarheden die de continuïteit van onze bedrijfsvoering in gevaar brengen. Ook zien we dat nieuwe technologieën het mogelijk maken om ons werk anders in te richten waarbij burgers en bedrijven steeds meer centraal komen te staan in ons werk. Bij dit alles komt data van onze organisatie steeds meer centraal te staan.

Met de grote uitstroom bij ons waterschap van medewerkers die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken in relatie tot een steeds krappere wordende arbeidsmarkt, waarbij het vinden van goed gekwalificeerd personeel een steeds grotere uitdaging wordt, doen we onderzoek naar de toepassing van nieuwe technologieën (kunstmatige intelligentie en machine learning) die het mogelijk maken om bepaalde soorten werk via algoritmen te laten uitvoeren. De digitale transformatie gaat ons hierbij op velerlei terreinen helpen om ons voor te bereiden op de toekomst.

Participatie

Waterschap Rivierenland werkt vanzelfsprekend samen met inwoners, medeoverheden en andere stakeholders bij de uitvoering van haar taken. Bij de totstandkoming van plannen en projecten halen we actief de wensen en belangen van stakeholders op. Hiermee versterken we het draagvlak voor deze ontwikkelingen en stimuleren we het waterbewustzijn. Door druk op schaarse ruimte is samenwerking, meervoudige functionaliteit en rekening houden met elkaars belangen van toenemend belang. We willen met behulp van participatie meekoppelkansen daarom waar mogelijk faciliteren. Participeren is ook maatwerk: elk project is uniek en dat vraagt om duidelijke vooraf gestelde (financiële) kaders. We richten ons op het versterken van onze relatie met de burger. Dit doen we onder andere door onze dienstverlening te verbeteren en serviceniveau te optimaliseren. Daarbij zoeken we de menselijke maat.

Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH)

VTH is nodig voor het beschermen en beheren van watersysteem, keringen en waterkwaliteit en om de belangen van waterschap en omgeving bij elkaar te brengen. Klantgerichtheid en afhandeling van aanvragen en meldingen binnen de wettelijke termijn is het uitgangspunt, waarbij de kosten van vergunningverlening grotendeels (80%) worden gedekt door legesopbrengsten. De afgelopen jaren is er veel bereikt op het gebied van verminderen van regeldruk. Reeds meer dan 70% van het aantal te verwerken zaken kan snel, eenvoudig en kosteloos als melding worden afgehandeld. Dit niveau zal minimaal worden vastgehouden. Krapte op de arbeidsmarkt en een toename aan taken leidt ertoe dat we naar de toekomst toe nog meer stappen moeten zetten om het werk gedaan te krijgen (meer risico gestuurd, digitalisering en robotisering etc.).

Deze bestuursperiode krijgt het werken in de geest van de Omgevingswet vorm. Deze wet heeft grote impact op het waterschap, met name voor planvorming, vergunningen, toezicht en handhaving. Naast toetsend en controlerend verbreedt het accent zich ook naar faciliterend en adviserend. Hiermee krijgt afstemming met burgers en bedrijven en samenwerking met medeoverheden een belangrijkere rol.

Bestuurlijke keuzes op verschillende beleidsterreinen zoals: waterkwaliteit, de KRW, Water en Bodem sturend, grondwater, indirecte lozingen e.d. kunnen leiden tot aanpassing van het VTH-beleid en veranderende prioritering. Ook de digitale transitie heeft veel invloed. Dat leidt naar meer risico-gestuurd en data-gedreven toezicht. VTH kan hiermee gericht inzetten en pro-actiever handelen, waarmee herstel achteraf voorkomen wordt en het aantal bestuursrechtelijke en strafrechtelijke zaken beperkt blijft. Naast dat meer wordt ingezet op samenwerking met medeoverheden, wordt ook afstemming met veel-aanvragers en belangenorganisaties steeds belangrijker teneinde de maatschappelijke belangen bij elkaar te brengen.

Wegwerken achterstanden Grondzaken

De complexiteit, omvang en de hoeveelheid projecten, m.n. HWBP, is de afgelopen periode enorm toegenomen. Deze hoeveelheid, in combinatie met de reguliere werkzaamheden binnen team Grondzaken, levert een enorme workload op. Vanwege de toenemende druk vanuit de HWBP-projecten is een aantal reguliere taken en projecten binnen Grondzaken vertraagd. Er is daardoor een achterstand ontstaan. Als Waterschap Rivierenland (WSRL) lopen we potentieel risico in het niet op tijd acteren op deze projecten en werkzaamheden. We lopen risico op verjaring van grond. Daarnaast lopen we als WSRL ook inkomsten mis door het pas later kunnen oppakken van bijvoorbeeld huurovereenkomsten. Met de tijdelijke capaciteit halen we achterstand in op de reguliere werkzaamheden, kunnen we risico's mitigeren en de achterstallige projecten opstarten.

Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

De samenleving verandert en de rol van de overheid verandert mee. Naast Rijk, provincies en gemeenten geldt dit ook voor het waterschap. Grote maatschappelijke ontwikkelingen, zoals water en bodem sturend, klimaatverandering, circulariteit, nationale woonagenda, transitie in de landbouw, opgaven voor biodiversiteit en de Omgevingswet vragen van ons een meer gezamenlijke aanpak van de opgaven en uitdagingen. Hierbij werken de verschillende overheden als één overheid samen. Niet alleen als organisator, maar ook als één van de deelnemers.

Inwoners en partners vragen om een ander type overheid. Een overheid die in gesprek is met inwoners en stakeholders en de gevraagde diensten snel levert. En een overheid die als partner optreedt in de ontwikkeling van de openbare ruimte. We geven deze rol vorm in een wendbare organisatie. De Omgevingswet gaf al een extra impuls om de beweging te maken naar een meer omgevingsbewuste overheid en gebiedspartner en nu het kabinet wil dat we rekening houden met water en bodem bij beslissingen over de inrichting van ons land vraagt dit nog meer van onze rol als partner. Met oog voor de waterschaps- en gebiedsopgaves en toekomstige uitdagingen werken we samen met onze omgeving aan integrale gebiedsgerichte strategieën.

Financiën

In het bestuursprogramma wordt de wens uitgesproken om de schuldbestand van waterschap stabiel houden en indien mogelijk te verlagen. Er wordt gepleit voor een gematigde lastenstijging en een zo evenwichtig mogelijke verdeling van de lasten over de categorieën. En er wordt gevraagd naar een lange termijnprogrammering voor de vervanging van systeem- en zuiveringsprojecten.

Met betrekking tot de langetermijnprogrammeringen wordt onderscheid gemaakt tussen watersysteem- en zuiveringsobjecten. De eerste beelden van een investeringsprogramma voor gemalen zijn opgenomen in de voorjaarsnota 2024. De langetermijnprogrammering voor stuwen is verwerkt in de voorjaarsnota van 2025. Hierin is ook de opgave voor gemalen aangescherpt t/m 20 jaar. De overige watersysteemobjecten (sluizen, bruggen etc.) zijn in 2025 nader in beeld gebracht en worden opgenomen in de voorjaarsnota 2026. De langetermijnprogrammering voor zuiveringsobjecten is opgenomen in de voorjaarsnota 2024. Deze is verder aangevuld in de voorjaarsnota 2025. Hierin is tevens het eerste beeld voor de langetermijnprogrammering voor wegen opgenomen. Tot slot is de LTAP waterveiligheid aangevuld met beheer- en onderzoeksmaatregelen.

Inhuur

Het College van Dijkgraaf en Heemraden heeft besloten dat het plafond voor inhuurkosten 10% van de loonsom mag bevatten. In bestuursrapportages en de jaarrekening wordt inzicht gegeven in de inhuurkosten.

Bedrijfsvergelijkingen

In het kader van leren en verbeteren is een interne analyse uitgevoerd op de resultaten van WSRL uit de bedrijfsvergelijking Waterschapsspiegel 2024 (werkelijke cijfers 2023). Daarbij is WSRL vergeleken met alle waterschappen in Nederland. Het College van Dijkgraaf en Heemraden heeft besloten om de volgende indicatoren te verbeteren en te monitoren:

1. Het aandeel bezwaarschriften dat binnen wettelijke termijn is afgehandeld;
2. Het aantal beroepen tegen een waterschapsbesluit;
3. Het digitaal aanbieden van producten en diensten alsmede het gebruik van de berichtenbox voor zowel burgers als bedrijven.

3.7.4 Realisatie doelstellingen

Thema 19: Bestuurlijke werkwijze

Doel lange termijn		
Professionele (bestuurlijke) organisatie met oog voor ieders belangen.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Werken op basis van wederzijds vertrouwen	Recente ervaringen wijzen uit dat er in het Algemeen Bestuur een grote mate van constructiviteit is en een welwillendheid om verschil in standpunten te overbruggen.
	Open houding met ruimte om werkwijze steeds te herijken en verbeteren	Herijken en verbeteren van de werkwijze is onderwerp van bespreking in het fractievoorzittersoverleg.

Thema 20: Digitale transformatie

Doel lange termijn		
- Betrouwbare, wendbare, richtinggevende en veilige informatievoorziening. - Een moderne data gedreven organisatie die de dienstverlening aan burgers en bedrijven centraal stelt.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Informatiebeveiliging op orde. 2026 gereed.	De belangrijke stappen zijn gezet die WSRL veiliger hebben gemaakt. Inmiddels zijn 28 van de 32 projecten afgerond. 3 projecten worden in 2026 afgerond. Het planperioodedoel is echter niet haalbaar omdat een project een uitloop kent naar 2027. De oorzaak is een langere aanbestedingsprocedure en langere doorlooptijd door het grote aantal objecten dat aangepakt wordt. We werken hier risicogestuurd, waarbij is gestart met de meest kritieke objecten in het watersysteem. Het verbeteren van informatieveiligheid is echter een continu proces met nieuwe bedreigingen en nieuwe maatregelen). Het totaalplan informatieveiligheid wordt geactualiseerd met nieuwe wettelijke verplichting NIS2/Cyberbeveiligingswet. In 2027 zal WSRL aan deze wet voldoen.
	Door ontwikkelen dienstverlening aan burgers en bedrijven middels opleveren e-formulieren waarmee tevens voldaan wordt aan wet- en regelgeving. 2026 gereed.	We voldoen per 1 januari 2026 aan de Wet MEBV (Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer) en WOO (Wet Open Overheid) (tranche 1). De ingangsdatum van tranche 2 is door het Rijk doorgeschoven naar september 2027. Tranche 3 en 4 gaan daarmee ook doorschuiven. Vanuit het programma willen we alle categorieën publiceren

		vooruitlopend op een wettelijke ingangsdatum en in 2026 het programma afronden.
	Verhogen doelmatigheid en transparantie. Restpunten duurzaam digitaal informatiebeheer (DIB) worden in 2025 afgerond.	De techniek is overwegend gerealiseerd. Voor adoptie en integratie in de werkprocessen is meer tijd benodigd dan was voorzien. Effect hiervan is een uitloop naar 2027. Aanpak en interventies zijn ondergebracht in het programma Waterkompas en onderdeel van het plan digitale transformatie. Vanuit het geaccordeerde strategisch personeelsplan worden nieuwe rollen geworven die hierin een belangrijke rol gaan spelen.
	Ontwikkelen van kaders en richtlijnen uiterlijk in 2026 met betrekking tot het ontwikkelen van een datagedreven organisatie conform Vaarkaat en Strategie nota	De eerste kaders en richtlijnen zijn opgeleverd. De verdere doorvertaling naar de strategie voor het waterschap wordt in de eerste helft van 2026 opgeleverd in samenhang met de organisatievisie. De uitvoering wordt op onderdelen reeds ter hand genomen.

Thema 21: Participatie

Doel lange termijn		
We werken aan een sterke relatie met bewoners en andere stakeholders, waarin het waterschap hen vanzelfsprekend en vroegtijdig betreft bij watertaken en waarbij bewoners zich betrokken en verantwoordelijk voelen voor hun (water)omgeving.		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	In 2025 willen we als functionele overheid een optimale netwerkpartner zijn bij de realisatie van wateropgaven en daarbij ruimte bieden aan initiatieven van derden.	Na vaststelling van het nieuwe beleid, begin 2025, stond 2025 in het teken van implementatie en het uitvoeren van participatie in ons werk. Het toepassen van participatie vond op grote schaal en volgens participatiebeleid plaats in beleidsvorming, projecten, crisisbeheersing en beheer en onderhoud. We evalueren onze werkwijzen en leren daarvan. We zijn in toenemende mate in contact met onze omgeving.
	Door continu actief de wensen en belangen van stakeholders op te halen versterken we het draagvlak voor plannen en projecten en stimuleren we het waterbewustzijn.	Ophalen van wensen en belangen is een standaardonderdeel van een project of proces waar participatie van toepassing is. Het gesprek hierover met betrokkenen zorgt voor wederzijds begrip en haalt buiten naar binnen. De voorbereiding voor een klanttevredenheidsmeting is gaande en zal begin 2026 leiden tot een eerste pilot.

Thema 22: Vergunningen, toezicht en handhaving

Doel lange termijn		
• Omgevingsgericht VTH • Administratieve lastenverlichting voor burgers en bedrijven • Naleefgedrag van regelgeving door handhaving • Versterken samenwerking		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	<i>Omgevingsgericht VTH</i> Passende regels • De Waterschapsverordening (WSV) en de afgeleide beleidsregels en toepasbare regels zijn in 2026 beleidsrijk aangepast aan de Omgevingswet. • In 2026 zijn alle regels geëvalueerd en vereenvoudigd. • Regulering is gekoppeld aan werkingsgebieden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet.	• De WSV is beleidsarm omgezet en toepasbaar onder de Omgevingswet. In 2026 e.v. vindt (jaarlijks) een beleidsrijke herziening plaats o.b.v. vastgesteld beleid. • De evaluatie van regels loopt parallel aan de beleidsrijke herziening van de WSV. Daaraan gekoppeld ook vereenvoudiging/ deregulering. • De regelgeving is gekoppeld aan de werkingsgebieden waardoor 'met een klik op de kaart' in te zien is wat mogelijk is. Conform planning: de WSV is beleidsarm omgezet en toepasbaar onder de Omgevingswet. In 2025 en 2026 vindt een beleidsrijke herziening plaats.
	<i>Administratieve lastenverlichting voor burgers en bedrijven</i> • Korte doorlooptijden en behalen wettelijke termijnen.	Het verwerken van aanvragen en meldingen onder de Omgevingswet neemt aanzienlijk meer tijd in beslag. Om dit percentage in te lopen zijn procesoptimalisatie en deregulering ingezet als extra maatregelen om de doelen binnen de planperiode te halen. Dit heeft zijn uitwerking wat inmiddels leidt tot stijgende percentages binnen termijn en een sterk afgenomen werkvoorraad.
	<i>Naleefgedrag van regelgeving door preventie en toezicht</i> • Omslag van controleren achteraf naar continu inzicht. • Omslag van toetsen en controleren naar ook faciliteren en adviseren. • Realisatie planning toezichtbezoeken	• Risico gestuurd toezicht en bedrijfsbezoeken o.b.v. data en inzichten zijn steeds meer uitgangspunt. • Repressief waar het moet, preventief waar het kan. • Preventie door toezichtbezoek voorkomt handhaving.
	<i>Versterken samenwerking</i> • Samenwerking met ketenpartners (omgevingsdiensten gemeenten, RWS) is versterkt.	• Met omgevingsdiensten zijn samenwerkingsovereenkomsten afgesloten voor integraler en gericht toezicht en handhaving, wat moet leiden tot minder rwzi-verstoringen en betere oppervlaktewaterkwaliteit • In het kader van vergunningprocedures zijn er werkafspraken en afstemming cf. Omgevingswet.

Thema 23: Wegwerken achterstanden grondzaken

Doel lange termijn		
• Integraal contractbeheer op onze percelen • Oneigenlijk grondgebruik tegengaan		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	<i>Integraal contractbeheer op onze percelen</i> • Overgang van contractbeheer naar eigendommenbeheer: volledig zicht op de niet-taakgebonden percelen in eigendom en een getoetste nieuwe functietoedeling. • Overtollige gronden in beeld (percelen waar geen functie aan kan worden toegekend) en waar mogelijk verkoop daarvan. • Besluit over erfpacht-dossiers en bijbehorende administratieve en contractuele afwikkeling. • Voorkomen van verjaring op onze percelen	Taakgebonden percelen zijn naar asset ingedeeld. De niet-taakgebonden percelen zijn geclassificeerd in assetgericht, strategisch, cultuurhistorisch, en project opgaven. Alle percelen zijn getoetst op oneigenlijk gebruik en de juistheid van de privaatrechtelijke contracten. Op 16 september 2025 heeft het CDH het gewijzigd beoordelingskader voor niet-taakgebonden eigendommen vastgesteld. Op basis van dit kader toetst de grondtafel de betreffende percelen voor de projectopgaven en labelt deze overeenkomstig. De overige percelen worden voorlopig overtollig aangemerkt. Deze toetsing borgt een zorgvuldig en transparant besluitvormingsproces rondom de vaststelling van overtolligheid, waarover het CDH op 12 mei 2026 een besluit zal nemen. Hiermee wordt een solide basis gelegd voor rechtmatige en strategische besluitvorming en waardeoptimalisatie van onze grondportefeuille.
	<i>Oneigenlijk grondgebruik tegengaan</i> Waar zonder onderliggende overeenkomst gebruik wordt gemaakt van onze gronden, overgaan tot handhaving of alternatieve oplossing	Op 21 november 2025 heeft het AB besloten om het oneigenlijk grondgebruik privaatrechtelijk te regelen dan wel te beëindigen. Het bestuur heeft gekozen voor een risicogestuurde benadering, waarbij prioriteit wordt gegeven aan dossiers met de grootste oppervlakten en het hoogste risico op verjaring. Ter uitvoering van deze strategie wordt in 2026 het project Oneigenlijk Grondgebruik gestart, gericht op structurele handhaving en optimalisatie van het grondbeheer.

Thema 24: Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

Doel lange termijn
• De Omgevingswet zorgt ervoor dat in een gebied de maatschappelijke vraagstukken en kansen steeds meer in samenhang worden bekeken en aangepakt. Hierbij werken verschillende overheden als één overheid samen. • Bij de uitvoering van onze taken maken we gebruik van onze gebiedskennis en houden we rekening met brede maatschappelijke opgaven en lokale uitdagingen. • Met kennis van het watersysteem en het gebied schuiven we vroegtijdig aan als deskundige waterpartner. Samen voeren we een integraal gesprek over ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot het waterbeheer.

Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	In 2027 zijn de procedures voor de burger eenvoudiger/ simpeler/ transparanter t.o.v. 2021. Daarvoor werken we continu samen met gemeenten en provincies als één overheid.	Via het programma Omgevingswet (inmiddels afgerond) opgepakt.
	In 2027 zitten we bij 100% van de advisering over complexe ruimtelijke ontwikkelingen als deskundige waterpartner vroegtijdig aan tafel.	Onze accountmanagers van gemeenten en provincie werken hier continu aan; het is een doorlopend doel om het contact goed te hebben en samen te werken aan ruimtelijke ontwikkelingen; ook complexe. Over het algemeen hebben we vroegtijdig inbreng en werken we aan het behalen van de 100%.
	In 2025 weten onze 1e aanspreekpunten buiten wat er in hun omgeving speelt, zijn zij zichtbaar en toegankelijk en worden ze door die omgeving gewaardeerd.	Onze accountmanagers van gemeenten en provincie werken hier continu aan; het is een doorlopend doel om het contact goed te hebben en samen te werken aan ruimtelijke ontwikkelingen. Iedere gemeente en provincie heeft een direct aanspreekpunt in onze organisatie.
	In 2025 betrekken we belanghebbenden bij onze werkzaamheden en participeren we in werkzaamheden van derden.	Zie thema Participatie.
	In 2027 zien we samenwerking met partijen primair vanuit de integrale opgaven waarbij samenwerken met andere partijen eerder regel dan uitzondering zijn.	Het wordt steeds duidelijker dat we de doelen van het WBP niet kunnen behalen zonder samenwerking met onze partners. Dit wordt een steeds belangrijker onderdeel van ons werk en is nu al meer regel dan uitzondering. Dit blijven we doorontwikkelen, want dit is een continu proces.

Thema 25: Financiën

Doel lange termijn		
Solide en duurzaam financieel beleid		
Oordeel	Doel planperiode t/m 2027	Toelichting oordeel
	Solide en duurzaam financieel beleid: - Schuldpositie: stabiel houden en indien mogelijk verlagen (bandbreedte <250-300%) - Gematigde lastenstijging en een zo evenwichtig mogelijke verdeling over de categorieën (herziening belastingstelsel)	- Om de schuldpositie binnen de bandbreedte te houden is in de voorjaarsnota 2025 een aantal maatregelen genomen. Dit maatregelenpakket zorgt ervoor dat de schuldpositie in de planperiode binnen de bestuurlijke bandbreedte (<250-300%) blijft. Daarnaast is in 2025 een traject opgestart met een AB-werkgroep ter verbetering van de financiële positie. Het streven is de uitkomsten van dit traject te verwerken in de voorjaarsnota 2026. - In 2025 bedraagt de gemiddelde lastenstijging 4,2%. Het Algemeen Bestuur heeft besloten tot de

	Bepalen vervangingsopgave voor systeem- en zuiveringsobjecten	meest evenwichtige verdeling van lasten over de categorieën. Met de implementatie van het nieuwe belastingstelsel zijn enkele onevenwichtigheden opgelost. De definitieve kostentoedelingsverordening watersysteem is vastgesteld door het AB in november 2025. Het in beeld brengen van de vervangingsopgave voor watersysteemobjecten verloopt conform planning. De focus ligt de eerste jaren op het in beeld krijgen van de korte termijn (0-5 jr.), daarna verder vooruit (t/m 20 jr.). Het in beeld brengen van de vervangingsopgave op hoofdlijnen voor waterkeringen en de zuiveringen t/m 2045 is uitgevoerd. Jaarlijks wordt de vervangingsopgave geactualiseerd en verwerkt in de voorjaarsnota.
--	---	--

Thema 26: Inhuur

Doel lange termijn	
Inhuurpercentage maximaal 10% van de loonsom	
Doel planperiode	Toelichting oordeel
Inhuurpercentage maximaal 10% van de loonsom.	Het inhuurpercentage bedraagt 10,8% van de loonsom over 2025. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het inhuurpercentage op peildatum 25-08-25 (10,5%). Er zijn actief maatregelen genomen om het doel van 10% te behalen (zoals het eerst intern uitzetten van tijdelijke klussen en het aanbieden van arbeidsovereenkomsten aan ZZP'ers).

Thema 27: Bedrijfsvergelijkingen

Toelichting	
In het kader van leren en verbeteren is een interne analyse uitgevoerd op de resultaten van WSRL uit de bedrijfsvergelijking Waterschapsspiegel 2024 (werkelijke cijfers 2023). Daarbij is WSRL vergeleken met alle waterschappen in Nederland. Het College van Dijkgraaf en Heemraden heeft in april 2025 besloten om de volgende indicatoren te verbeteren en te monitoren.	
Doel/indicator met score	Toelichting
Het aandeel bezwaarschriften dat binnen wettelijke termijn is afgehandeld verhogen naar het gemiddelde van alle waterschappen. <i>Score: WSRL 63% t.o.v. 84% alle waterschappen.</i>	In 2023 was het 63%, in 2024 is dit 82%, voor 2025 zijn we op koers om op het gemiddelde van 84% of daarboven uit te komen. In 2023 is er een personeelstekort geweest waardoor de bezwaren langer zijn blijven liggen. Dit probleem is inmiddels opgelost en dat is ook te zien in de cijfers.

Het aantal beroepsprocedures tegen een Waterschapsbesluit terugdringen. <i>Score: 20 bij WSRL tegen 5 gem. alle waterschappen.</i>	Waterschap Rivierenland neemt significant meer besluiten dan andere waterschappen (vergunningaanvragen, handhaving en schouw). Dit betekent automatisch ook meer gelegenheid tot bezwaar en daarna een beroepsprocedure. Door te investeren in minnelijk overleg en de dialoog wordt getracht het aantal bezwaren en daarmee beroepsprocedures te verminderen. Dit is echter iets dat we nooit kunnen uitsluiten omdat het een wettelijk recht is. Het aantal gegronde beroepsprocedures is zeer minimaal. In slechts 3 zaken zijn wij in het ongelijk gesteld. De rest van de zaken heeft Waterschap Rivierenland gelijk gekregen. Het aantal beroepsprocedures is in 2025 dan wel gestegen ten opzichte van 2024, maar het aantal procedures waarin WSRL in het ongelijk is gesteld is minder geworden. In 2025 zijn zeven beroepsprocedures ingediend.
Digitaal aanbieden van producten en diensten alsmede het gebruik van de Berichtenbox voor zowel burgers als bedrijven (wordt nog niet ingezet omdat het voor WSRL nog niet wettelijk verplicht is). <i>Score: 29% WSRL tegen 65% alle waterschappen.</i>	De Unie van Waterschappen heeft 14 producten en diensten vastgesteld welke digitaal aangeboden zullen worden door de waterschappen. Op 1 januari 2025 waren reeds 4 producten en diensten gerealiseerd (29%). Op dit moment zijn de overige 10 producten en diensten zodanig gerealiseerd (100%).

3.7.5 Impactvolle projecten Middelen

Niet van toepassing.

3.7.6 Betrokkenheid verbonden partijen

Bij het programma Middelen is verbonden partij AQUON betrokken voor o.a. bemonstering en analyse in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast vindt binnen verbonden partij HWH innovatie en samenwerking met andere waterschappen plaats op het gebied van informatisering en digitalisering. De belastinginning wordt verzorgd voor verbonden partij BSR. Tot slot heeft het waterschap een financieel belang in de NWB (Nederlandse Waterschapsbank).

3.7.7 Gerealiseerde baten en lasten Middelen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	68,2	68,5	68,4	0,1	V
Opbrengsten	-6,0	-6,0	-6,1	0,1	V
Te dekken kosten	62,2	62,5	62,3	0,2	V
Inzet bestemmingsreserves	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
Per saldo	61,9	62,3	62,1	0,2	V

Bedragen x € 1 miljoen

Een toelichting op de verschillen tussen begroting na wijziging en rekening 2025 is opgenomen in hoofdstuk 6.3.

3.7.8 Gerealiseerde investeringen Middelen

INVESTERING	Begroting 2025	Rekening 2025	Vershil
Bruto	19,2	9,3	9,9
Subsidies/bijdragen	-0,6	-0,1	-0,5
Netto	18,6	9,2	9,4

(Bedragen x € 1 mln.)

Een toelichting op de verschillen staat in bijlage 12 'Toelichting investeringen per beheerproduct'.

3.8 Overzicht dekkingsmiddelen

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Belastingopbrengsten					
a. Watersysteemheffing	-152,2	-152,2	-154,3	2,1	V
b. Zuiveringsheffing	-92,5	-92,5	-94,4	1,9	V
c. Verontreinigingsheffing	-0,5	-0,5	-0,5	0,0	
d. Wegenheffing	-9,7	-9,7	-10,1	0,4	V
Totaal belastingopbrengsten (a t/m d)	-255,0	-255,0	-259,4	4,4	V
e. Dividenden	-4,5	-4,5	-3,7	-0,8	N
f. Saldo van de financieringsfunctie	0	0	0,0	0,0	
g. Onvoorzien	0,5	0,2	0,0	0,2	V
h. Overige kosten en opbrengsten	3,1	3,5	4,0	-0,5	N
i. Inzet bestemmingsreserves	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
j. Inzet egaliseringsreserve	-3,8	-3,8	-3,8	0,0	
Totaal dekkingsmiddelen (a t/m j)	-259,9	-259,9	-263,2	3,3	V

Bedragen x € 1 miljoen

3.9 Heffing vennootschapsbelasting

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0

Bedragen x € 1 miljoen

3.10 Onvoorzien

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
Onvoorzien	0,5	0,2	0,0

Bedragen x € 1 miljoen

4 Realisatie belastingopbrengsten

4.1 Inleiding

De dekking van de exploitatie van Waterschap Rivierenland vindt voornamelijk plaats door middel van het heffen van waterschapsbelasting. Het belastingstelsel bestaat uit de volgende belastingsoorten:

De watersysteemheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem inclusief de waterveiligheid.

De wegenheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van wegen in het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

De zuiveringsheffing

Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater.

De verontreinigingsheffing

Dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij ons waterschap (inclusief de lozingen van grondwater op oppervlaktewater). Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de watersysteemheffing.

4.1.1 Kostentoerekening

Voor de toerekening van de kosten en opbrengsten wordt gebruik gemaakt van de landelijke BBP-systematiek (beleids- en beheersproces) bij waterschappen. De systematiek werkt als volgt:

Registratie van kosten, opbrengsten en uren

De kosten en opbrengsten worden zoveel als mogelijk direct toegeschreven aan een beheerproduct. Kosten en opbrengsten waarvoor dat niet mogelijk is, worden op basis van de geraamde uren aan een beheerproduct toegerekend. Op deze manier worden de netto kosten per beheerproduct bepaald.

Doorbelasting ondersteunende beheer- en hulpproducten naar primaire beheerproducten

De beheerproducten zijn onderverdeeld in primaire beheerproducten (die betrekking hebben op de primaire processen van het waterschap) en ondersteunende beheerproducten en hulpproducten (die de primaire processen ondersteunen).

De netto kosten van de ondersteunende beheerproducten en de hulpproducten zijn toegerekend aan de primaire beheerproducten. Hiervoor zijn drie soorten verdeelsleutels gebruikt die landelijk zijn afgesproken:

1. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van het aantal direct geraamde uren van de primaire beheerproducten;
2. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van de totale directe kosten van de primaire beheerproducten;
3. Specifieke verdeelsleutels die het gebruik, dat van dit ondersteunende beheerproduct wordt gemaakt, weergeven.

Doorbelasten primaire beheerproducten naar wettelijke taken

De netto kosten per primair beheerproduct zijn verdeeld over de wettelijke taken. Bij de verdeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een aantal beheerproducten wordt volledig toegerekend aan een van de taken.
- De overige beheerproducten zijn verdeeld op basis van ervaringscijfers.

Na deze doorbelasting zijn de netto kosten per wettelijke taak bekend. Vervolgens worden de kosten per taak op basis van de kostentoedelingsverordening toegerekend aan de belanghebbende categorieën en worden de tarieven bepaald. De verdeelsleutels zijn opgenomen in bijlage 13.

4.1.2 Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van de heffing en de inning van waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de BSR (Belastingsamenwerking Rivierenland). Als gevolg daarvan is ook de uitvoering van de kwijtschelding van belasting overgedragen aan de BSR. Om de uitvoering van kwijtschelding op efficiënte wijze door de BSR te kunnen laten uitvoeren, hebben de deelnemers van de BSR in 2012 eenzelfde kwijtscheldingsbeleid vastgesteld. Daarbij is, op grond van artikel 144 van de Waterschapswet, rekening gehouden met de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De daarin opgenomen kwijtscheldingsnorm bedraagt 90% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat kwijtschelding wordt verleend als het netto besteedbaar inkomen minus de kwijtscheldingsnorm, nul of negatief is.

Artikel 144 van de Waterschapswet geeft waterschappen echter de mogelijkheid om in strakkere of in ruimere zin van de 90% kwijtscheldingsnorm af te wijken. Afwijkingen in ruimere zin zijn toegestaan tot maximaal 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtscheldingsbeleid van alle deelnemers van BSR is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtscheldingsbeleid is voor wat betreft de waterschapsbelastingen van toepassing op de watersysteemheffing en wegenheffing ingezetenen alsmede op de zuiveringsheffing.

Daarnaast is het kwijtscheldingsbeleid met ingang van 2012 verruimd als gevolg waarvan bij het verlenen van kwijtschelding gebruik wordt gemaakt van de maximale vermogensvrijstelling (conform Wet werk en bijstand). Tevens worden kleine ondernemers in de gelegenheid gesteld om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Met ingang van 2023 is het kwijtscheldingsbeleid aangepast door verdere verruiming van de vermogensnorm.

4.2 Overzicht Waterschapsbelastingen

Het resultaat op belastingopbrengsten inclusief kwijtschelding, oninbaar en afwikkeling oude belastingjaren bedraagt circa € 3,7 miljoen voordelig volgens onderstaande specificatie.

Heffingsjaar 2025

Belastingsoorten	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Zuiveringsheffing	92,5	92,5	92,3	0,2	N
Verontreinigingsheffing	0,5	0,5	0,5	0,0	-
Watersysteemheffing					
Ingezetenen	61,9	61,9	62,2	0,3	V
Gebouwd	73,0	73,0	74,3	1,3	V
Ongebouwd	17,1	17,1	16,9	0,2	N
Natuurterreinen	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Totaal	152,2	152,2	153,6	1,4	V
Wegenheffing					
Ingezetenen	5,0	5,0	5,0	0,0	-
Gebouwd	4,3	4,3	4,5	0,2	V
Ongebouwd	0,5	0,5	0,5	0,0	-
Natuurterreinen	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Totaal	9,7	9,7	9,9	0,2	V
Totaal heffingsjaar 2025	255,0	255,0	256,4	1,4	V
Resultaat voorgaande jaren	0,0	0,0	3,0	3,0	V
Totaal belastingopbrengsten	255,0	255,0	259,4	4,4	V
Kwijtschelding (alle aanslagen)	-5,9	-5,9	-6,1	0,2	N
Oninbaar (alle aanslagen)	-0,9	-0,9	-1,4	0,5	N
Totaalresultaat inclusief kwijtschelding en oninbaar	248,2	248,2	251,9	3,7	V

(Bedragen x € 1 mln.)

4.2.1 Resultaat waterschapsbelasting heffingsjaar 2025

De Waterschapsbelastingen over 2025 hebben tot de volgende resultaten geleid:

Zuiveringsheffing

De opbrengst zuiveringsheffing is € 0,2 miljoen lager (afwijking < 1%). Dit wordt veroorzaakt door een lager aantal vervuilingseenheden 'woningen' dan begroot.

Watersysteemheffing

De opbrengst watersysteemheffing is in 2025 € 1,4 miljoen hoger dan begroot (afwijking 1%).

- De categorie gebouwd geeft een voordeel van € 1,3 miljoen (afwijking 2%).
- De categorie ingezetenen laat een voordeel zien van € 0,3 miljoen (afwijking < 1%).
- De categorie ongebouwd laat een nadeel zien van € 0,2 miljoen (afwijking 1%).

Het aantal huishoudens (+1%) en de WOZ-waardeontwikkeling (+2%) is hoger dan verondersteld bij de begroting.

Wegenheffing

De opbrengst wegenheffing is in 2025 € 0,2 miljoen hoger dan begroot (afwijking 2%).

- De categorie gebouwd geeft een voordeel van € 0,2 miljoen (afwijking 4%).

Kwijtschelding/oninbaar

Bij zowel kwijtschelding als oninbaar zien we in de realisatie van 2025 een toename op basis van de verwachting van de BSR. Bij het opstellen van de begroting 2025 was al een trend voor wat betreft kwijtschelding meegenomen in de budgetten.

4.2.2 Resultaat waterschapsbelasting voorgaande jaren

Resultaat waterschapsbelasting voorgaande jaren (€ 3,0 miljoen voordelig)

Het resultaat waterschapsbelasting voorgaande jaren betreft gerealiseerde opbrengsten over de heffingsjaren 2019-2024 voor een totaal van € 3 miljoen voordeling afkomstig van zuiveringsheffing (€2,1 miljoen), verontreinigingsheffing (€ 0,8 miljoen) en de wegenheffing (€ 0,1 miljoen).

Zuiveringsheffing bedrijven (€ 2,1 miljoen voordelig)

De zuiveringsheffing van (meet)bedrijven betreft een heffing met een variabele grondslag. Hierbij kan sprake zijn van grote fluctuaties als gevolg van productie (hoeveelheid), seizoensinvloeden en economische omstandigheden. De aanslagoplegging vindt in meerdere fasen plaats (voorlopige aanslag, nader voorlopige aanslag en definitieve aanslag). De werkelijke opbrengsten zijn pas na een aantal jaren definitief. Hierdoor kunnen fluctuaties in de belastingopbrengst ontstaan. De impact hiervan varieert over de jaren tussen de € 1 miljoen minder- en € 2 miljoen meeropbrengsten.

Verontreinigingsheffing bedrijven (€ 0,8 miljoen voordelig)

De verontreinigingsheffing van bedrijven betreft een heffing met een variabele grondslag. Hierbij kan sprake zijn van grote fluctuaties als gevolg van productie (hoeveelheid), seizoensinvloeden en economische omstandigheden. De aanslagoplegging vindt in meerdere fasen plaats (voorlopige aanslag, nader voorlopige aanslag en definitieve aanslag). De werkelijke opbrengsten zijn pas na een aantal jaren definitief. Hierdoor kunnen fluctuaties in de belastingopbrengst ontstaan. Over de jaren 2021 t/m 2024 is een positief resultaat van € 0,8 miljoen behaald.

Wegenheffing (€ 0,1 miljoen voordelig)

De voordelen voor de wegenheffing over voorgaande jaren is hoofdzakelijk van opbrengsten wegheffing gebouwd

4.3 Toelichting op de wettelijke taak Watersysteembeheer

4.3.1 Realisatie van belastingopbrengsten

Hierna wordt de ontwikkeling van de netto kosten van de taak watersysteemheffing (inclusief verontreinigingsheffing) vertaald in de benodigde heffingsopbrengst.

Watersysteembeheer	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
a. Netto kosten van de taak	148,1	148,3	145,3	3,0	V
b. Onvoorzien	0,3	0,1	0,0	0,1	V
c. Kwijtschelding	2,9	2,9	3,0	-0,1	N
d. Oninbaar	0,3	0,3	0,5	-0,3	N
e. Dividenden	-4,5	-4,5	-3,7	-0,8	N
f. Overige algemene opbrengsten	-2,6	-2,6	-2,7	0,1	V
g. Opbrengsten uit belastingheffing	-152,7	-152,7	-154,8	2,1	V
Gerealiseerd resultaat voor bestemming (a t/m g)	-8,3	-8,3	-12,4	4,1	V
h. Bestemming resultaat: waartoe besloten	8,3	8,3	8,3	0,0	
i. Bestemming resultaat: Nog te bestemmen	0,0	0,0	4,1	4,1	
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (h + i)	8,3	8,3	12,4	4,1	

Bedragen x € 1 miljoen

Nog te bestemmen resultaat

Het exploitatieresultaat op de taak watersysteembeheer van € 4,1 miljoen voordelig is als onverdeeld saldo opgenomen op de balans. In het bestuursvoorstel bij de jaarstukken 2025 zijn voorstellen voor bestemming opgenomen.

4.3.2 Toelichting op realisatie van belastingopbrengsten

Oorzaken verschil

Gerealiseerde netto kosten/onvoorzien

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken. 0,7 V
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken. 3,2 V
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken. 0,0 -
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken. 0,7 N
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken. 0,2 N

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 6 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken.

Het resultaat op Onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De post onvoorzien is in 2025 niet volledig benut en valt vrij t.g.v. het jaarrekeningresultaat. 0,1 V

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op Kwijtschelding en oninbaar wordt veroorzaakt door:

- Resultaat kwijtschelding heffingsjaar 2025 0,2 N
- Reservering oninbaar heffingsjaar 2019-2024 0,2 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Het verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Uitkering dividend Nederlandse Waterschapsbank over 2024 (ontvangen in 2025) incidenteel lager. 0,8 N
- Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist 0,2 N
- Renteopbrengst eigen financieringsmiddelen. 0,1 V
- Te declareren subsidies Rijk 0,2 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Toegenomen opbrengst watersysteemheffing belastingjaar 2025 1,3 V
- Toegenomen opbrengst verontreinigingsopbrengst heffingsjaren 2021-2024 0,8 V

Bestemming resultaat o.b.v. besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen

Geen afwijkingen in besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen ten opzichte van begroting.

Nog te bestemmen resultaat

- In het bestuursvoorstel zijn voorstellen opgenomen voor resultaatbestemming. 4,1

Mutaties en stand egalisatiereserve en kostendekkendheid

De mutaties en stand van de egalisatiereserve en kostendekkendheid worden weergegeven in paragraaf 5.1.6.

Eenheden watersysteemheffing en verontreinigingsheffing i.r.t. de begrote eenheden

Belastbare eenheden 2025 watersysteemheffing	Begroot 2025	Realisatie 2025	% t.o.v. begroting
Ingezetenen (aantal)	436.000	438.559	101%
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)	€ 202.858.872.000	€ 206.299.732.171	102%
• Gebouwd binnendijs	€ 200.500.381.000	€ 203.931.959.558	102%
• Gebouwd buitendijs	€ 2.358.491.000	€ 2.367.772.613	100%
Ongebouwd Totaal (hectare)	125.275	121.439	97%
• Ongebouwd binnendijs ex wegen	109.815	108.149	98%
• Ongebouwd binnendijs wegen	7.166	5.943	83%
• Ongebouwd buitendijs ex wegen	8.114	7.161	88%
• Ongebouwd buitendijs wegen	180	186	103%
Natuur totaal (hectare)	30.860	31.151	101%
• Natuur binnendijs	15.436	14.869	96%
• Natuur buitendijs	15.424	16.281	106%

4.4 Toelichting op de wettelijke taak Wegenbeheer

4.4.1 Kosten en opbrengsten wettelijke taak Wegenbeheer

Wegenbeheer	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
a. Netto kosten van de taak	10,2	10,1	10,3	0,2	N
b. Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	-
c. Kwijtschelding	0,2	0,2	0,2	0,0	-
d. Oninbaar	0,0	0,0	0,1	0,1	N
e. Dividenden	0,0	0,0	0,0	0,0	-
f. Overige algemene opbrengsten	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	-
g. Opbrengsten uit belastingheffing	-9,7	-9,7	-10,1	0,4	V
Gerealiseerd resultaat voor bestemming (a t/m g)	0,4	0,3	0,2	0,1	V
h. Bestemming resultaat: waartoe besloten	-0,4	-0,3	-0,3	0,0	
i. Bestemming resultaat: Nog te bestemmen	0,0	0,0	0,1	0,1	
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (h + i)	-0,4	-0,3	-0,2	0,1	

Bedragen x € 1 miljoen

Nog te bestemmen resultaat

Het exploitatieresultaat op de taak wegenbeheer van € 0,1 miljoen voordelig is als onverdeeld saldo opgenomen op de balans. In het bestuursvoorstel bij de jaarstukken 2025 zijn voorstellen voor bestemming opgenomen.

4.4.2 Toelichting op de kosten en opbrengsten wettelijke taak Wegenbeheer

Oorzaken verschil

Gerealiseerde netto kosten/onvoorzien

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Wegen over wettelijke taken. 0,2 N

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 6 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken.

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op Kwijtschelding en oninbaar wordt veroorzaakt door:

- Resultaat kwijtschelding voorgaande heffingsjaren en heffingsjaar 2025 0,0 -
- Reservering oninbaar heffingsjaar 2025 0,1 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Geen verschil ten opzichte van begroting 2025.

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Hogere opbrengst voorgaande heffingsjaren 2019-2024. 0,2 V
- Hogere opbrengst heffingsjaar 2025 onder andere door toenames WOZ-waarden. 0,2 V

Bestemming resultaat o.b.v. besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen

Geen afwijkingen in besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen ten opzichte van de begroting.

Nog te bestemmen resultaat

- In het bestuursvoorstel zijn voorstellen opgenomen voor resultaatbestemming. 0,1

Mutaties en stand egalisatiereserve en kostendekkendheid

De mutaties en stand van de egalisatiereserve en kostendekkendheid worden weergegeven in paragraaf 5.1.6.

Eenheden wegenheffing i.r.t. de begrote eenheden

Belastbare eenheden 2025 wegenheffing	Begroet 2025	Realisatie 2025	% t.o.v. begroting
Ingezetenen (aantal)	92.000	92.847	101%
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)	€ 40.561.118.000	€ 42.470.289.934	105%
Ongebouwd totaal (hectare)	29.178	28.036	96%
Natuur totaal (hectare)	3.743	4.380	117%

4.5 Toelichting op de wettelijke taak Zuiveringsbeheer

4.5.1 Kosten en opbrengsten wettelijke taak Zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
a. Netto kosten van de taak	92,4	92,5	90,4	2,1	V
b. Onvoorzien	0,2	0,1	0,0	0,1	V
c. Kwijtschelding	2,8	2,8	2,8	0,0	-
d. Oninbaar	0,6	0,6	0,8	0,2	N
e. Dividenden	0,0	0,0	0,0	0,0	-
f. Overige algemene opbrengsten	-2,1	-2	-2	0,0	-
g. Opbrengsten uit belastingheffing	-92,5	-92,5	-94,4	1,9	V
Gerealiseerd resultaat voor bestemming (a t/m g)	1,4	1,5	-2,4	3,9	V
h. Bestemming resultaat: waartoe besloten	-1,4	-1,5	-1,5	0,0	
i. Bestemming resultaat: Nog te bestemmen	0,0	0,0	3,9	3,9	
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (h + i)	-1,4	-1,5	2,4	3,9	

Bedragen x € 1 miljoen

Nog te bestemmen resultaat

Het exploitatieresultaat op de taak Zuiveringsbeheer van € 3,9 miljoen voordelig is als onverdeeld saldo opgenomen op de balans. In het bestuursvoorstel bij de jaarstukken 2025 zijn voorstellen voor bestemming opgenomen.

4.5.2 Toelichting op de kosten en opbrengsten wettelijke taak Zuiveringsbeheer

Oorzaken verschil

Gerealiseerde netto kosten/onvoorzien

Het resultaat op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Aandeel verdeling programma Waterveiligheid over wettelijke taken. 0,0 -
- Aandeel verdeling programma Watersysteem over wettelijke taken. 0,0 -
- Aandeel verdeling programma Waterketen over wettelijke taken. 1,9 V
- Aandeel verdeling programma Middelen over wettelijke taken. 0,1 N
- Aandeel verdeling programma Dekkingsmiddelen over wettelijke taken. 0,3 V

Zie toelichting op programma's in hoofdstuk 6 en bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken.

Het resultaat op onvoorzien wordt veroorzaakt door:

- De post onvoorzien is in 2025 niet volledig benut en valt vrij t.g.v. het jaarrekeningresultaat. 0,1 V

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op Kwijtschelding en oninbaar wordt veroorzaakt door:

- n.v.t. 0,0 -
- Hogere oninbaarheid heffingsjaar 2025. 0,2 N

Dividenden en overige algemene opbrengsten

Het verschil wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Renteopbrengst over voordelig saldo in rekening-courant bij schatkist. 0,2 N
- Renteopbrengst eigen financieringsmiddelen. 0,1 V
- Te declareren subsidies Rijk. 0,1 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- Opbrengst zuiveringsheffingen jaren 2019 t/m 2024. 2,1 V
- Lagere opbrengst zuiveringsheffing 2025 0,2 N

Bestemming resultaat o.b.v. besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen

Geen afwijkingen in besluiten die tijdens het begrotingsjaar zijn genomen ten opzichte van begroting.

Nog te bestemmen resultaat

- In het bestuursvoorstel zijn voorstellen opgenomen voor resultaatbestemming. 3,9

Mutaties en stand egalisatiereserve en kostendekkendheid

De mutaties en stand van de egalisatiereserve en kostendekkendheid worden weergegeven in paragraaf 5.1.6.

Eenheden zuiveringsheffing i.r.t. de begrote eenheden

	Begroet 2025	Realisatie 2025	% t.o.v. begroting
Vervuilingseenheden woningen	1.035.000	1.033.557	100%
Vervuilingseenheden bedrijven	280.000	280.000	100%
Totaal	1.315.000	1.313.557	100%

5 Paragrafen

5.1 Uiteenzetting van de financiële positie

5.1.1 Inleiding

Om de samenhang te versterken, wordt in de beleidsbegroting op één plaats aandacht besteed aan de financiële positie en de daarbij behorende kengetallen. Met de kengetallen wordt de relatie tussen taakuitoefening, financiële positie en lastendruk inzichtelijk gemaakt.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de financiering, het weerstandsvermogen en de risicobeheersing, de stand en het verloop van de reserves en de voorzieningen en de kengetallen inzake weerstandsvermogen, netto schuldquote, EMU-saldo en wendbaarheid van de begroting.

5.1.2 Financiering

Inleiding

Het treasurybeleid van Waterschap Rivierenland is vastgelegd in de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. De verordening beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Risicobeleid

De houding van Waterschap Rivierenland ten aanzien van financiële risico's is defensief en risicomijdend. Het risicobeleid is erop gericht om toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te verschuiven. De uitvoering van de treasurytaak mag in ieder geval niet leiden tot een vergroting van de risico's voor de organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), niet overschrijdt.

Kasgeldlimiet

Het waterschap mag haar activiteiten niet onbeperkt met kort geld financieren. In de Wet Fido (financiering decentrale overheden) is hiervoor de kasgeldlimiet opgenomen. Hierin wordt een maximum gesteld aan de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet bedraagt € 65,9 miljoen (23% van het begrotingstotaal). De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Gebeurt dit wel dan moet het waterschap de provincie Gelderland daarover informeren en daarbij een plan aanbieden om weer te gaan voldoen aan de kasgeldlimiet.

Gedurende het gehele jaar is sprake geweest van een positief saldo bij de schatkist en heeft het waterschap geen kort geld aangetrokken. De kasgeldlimiet is daarom in 2025 in geen enkel kwartaal overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het waterschap bij aanvang van het betreffende jaar en bedraagt voor 2025 € 86,0 miljoen. De leningenportefeuille van Waterschap Rivierenland bevat geen leningen met een tussentijdse renteaanpassing. De totale aflossingsverplichting van Waterschap Rivierenland bedraagt in 2025 € 30,4 miljoen. In 2025 is geen aanvullende financiering aangetrokken. Daarmee blijft Waterschap Rivierenland in 2025 binnen de renterisiconorm.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijksschatkist. Hierbij is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal. In 2025 is deze drempel circa € 5,7 miljoen. De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo frequent wordt afgeroomd ten gunste van de schatkistrekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

Rentevisie

Om de sterk oplopende inflatie in Europa te beteugelen is de Europese Centrale Bank (ECB) in juli 2022 begonnen met het stapsgewijs verhogen van de rente van -0,5% in juni 2022 tot 4,0% in september 2023. Dit beleid heeft effect gehad en de inflatie is afgenomen. Als gevolg hiervan heeft de ECB met ingang van juni 2024 meerdere renteverlagingen doorgevoerd tot 2,0% in juli 2025. De ECB heeft het renteniveau de rest van 2025 ongewijzigd gelaten. De Europese inflatie is dalende maar ligt ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening nog net boven het gewenste inflatieniveau van 2,0% dat de ECB nastreeft. De verwachting is dat de Europese inflatie in 2026 en 2027 net onder de 2,0% uitkomt. We verwachten op basis hiervan dat de beleidsrente (depositorente) van de ECB stabiel blijft.

Korte rente

De rentevergoeding die het waterschap ontvangt over het saldo op de schatkistrekening is als gevolg van de besluiten van de ECB in de loop van 2025 gedaald van 2,9% in januari 2025 naar 1,9% in december 2025.

Lange rente

Vanwege de onzekere geopolitieke situatie is de lange rente momenteel volatiel. In januari 2026 bedraagt de rente op een 10 jaar fixe lening 3,3%. Momenteel (feb 2026) bedraagt de lange rente 3,28%

Financieringsbehoefte

In 2025 zijn er geen transacties uitgevoerd. Reden hiervoor is de langlopende lening van € 400 miljoen, die in 2020 is aangetrokken. Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 had het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen. Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%. De looptijd van de lening bedraagt 11 jaar (5 jaar fixe en vervolgens aflossing in 6 gelijke termijnen). Met het afsluiten van de lening is er gedurende een aantal jaren een positief banksaldo. Van rechtswege moet dit worden aangehouden in de Schatkist. Het saldo in rekening-courant bij de Schatkist was op 1 januari 2025 € 197 miljoen voordelig en per 31 december 2025 € 187 miljoen voordelig.

Rentetoerekening

De boekwaarde van de activa van het waterschap wordt gefinancierd door eigen en vreemd vermogen. De rentelasten bestaan uit de rente over de aangetrokken langlopende en kortlopende financiering. Daarnaast wordt rente over het saldo van de reserves en voorzieningen berekend. Het totaal aan rentekosten wordt toegerekend aan de boekwaarde van de activa.

De totale rentelast ten laste van de exploitatiebegroting van het waterschap bedroeg in 2025 € 9,2 miljoen. De aan de reserves en voorzieningen toegerekende rentekosten worden als opbrengst in de begroting verantwoord als rentebaten eigen financieringsmiddelen. De renteopbrengst over het saldo van de schatkist wordt over de wettelijke taken verdeeld op basis van de verdeelsleutel 47% watersysteem, 47% zuivering en 6% wegen.

Renterisico

Het renterisico op langlopende financiering is met het aangaan van de langlopende lening van € 400 miljoen in juli 2020 sterk gereduceerd. Door het afsluiten van de lening beschikt het waterschap tot en met 2026 over een positief banksaldo. Hierdoor is er in 2025 geen sprake geweest van een renterisico.

5.1.3 Schuldpositie

Een robuuste financiële huishouding maakt het voor het waterschap mogelijk om ook op de lange termijn de wettelijke taken uit te voeren tegen maatschappelijk aanvaardbare lasten. Een graadmeter voor deze robuustheid is de schuldpositie van het waterschap.

Indicator schuldpositie: Netto schuld/ belastingopbrengsten

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De netto-schuldquote geeft aan hoe lang er nog belasting moet worden geïnd om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. De omvang van de indicator is een keuze voor ieder waterschap. Het is niet de bedoeling om de indicator als een hard kengetal te hanteren, maar veel meer om aan de hand ervan de ontwikkeling van de schuldpositie in meerjarenperspectief te kunnen beoordelen.

Als indicator gebruiken we de volgende bandbreedtes:

- < 250% acceptabel
- 250 – 300% aandacht vereist
- > 300% bijsturing overwegen

Ontwikkeling schuldpositie Waterschap Rivierenland

Op basis van de jaarrekening daalt de schuldquote per 31-12-2025 naar circa 205%. De schuldquote ontwikkelt zich gunstiger dan verondersteld bij de begroting 2025. Dit wordt veroorzaakt door het voordelig resultaat 2025.

In onderstaande tabel is de netto schuld van het waterschap afgezet tegen de verwachte netto belastingopbrengst van de betreffende jaren (belastingopbrengst inclusief kwijschelding en oninbaar).

Jaar	Rekening 2024	Begroting 2025	Rekening 2025
Netto schuld ²	514	552	516,4
Netto belastingopbrengst	240	255	251,9
Schuldquote	214%	217%	205%

(bedragen x € 1 miljoen)

² De netto schuld is opgebouwd uit langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva. Netto schuld = Vaste schuld + (netto vlottende schuld + overlopende passiva – kortlopende vorderingen – kortlopende uitzettingen – liquide middelen – overlopende activa)

In onderstaande tabel is de netto schuld uitgesplitst naar langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva. Tevens is als indicator de netto schuld per inwoner toegevoegd.

Jaar	Begroting 2025	Rekening 2025
Langlopende schuld	730	730,4
Saldo vlottende activa en passiva	-178	-214,0
Netto schuld (in mln.)	552	516,4
Netto schuld per inwoner (in euro's)	518,80	485,34

(bedragen bovenste 3 rijen x € 1 miljoen)

5.1.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen is onderdeel van het bredere risicomanagement. Het vormt als laatste vangnet voor onverwachte kosten het sluitstuk van het risicomanagement. Daarnaast geeft het een maat voor de financiële gezondheid van de organisatie. Inzicht in het weerstandsvermogen van Waterschap Rivierenland is dus belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Weerstandsvermogen kan in formulevorm als ratio worden weergegeven:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Restrisico's}}$$

De weerstandscapaciteit bij Waterschap Rivierenland wordt gevormd door de algemene reserve, de stille reserve en de begrotingspost onvoorzien. Om een goede inschatting te kunnen maken van de omvang van de restrisico's (= resterend risico na beheersmaatregelen) voert WSRL jaarlijks bij de jaarrekening een risico-inventarisatie uit. De omvang van de restrisico's wordt vervolgens bepaald op basis van een Monte Carlo-simulatie. De uitkomst hiervan is verderop in deze paragraaf toegelicht.

Inventarisatie van de (rest)risico's

Voor opstelling van de jaarrekening 2025 is de risico-inventarisatie uitgevoerd met als doelen:

- Inzicht te verkrijgen in de belangrijkste restrisico's nu en in de komende jaren;
- Inzicht te verkrijgen in de omvang van deze restrisico's nu en in de komende jaren;
- Inzicht te verkrijgen in de financiële middelen om deze restrisico's op te vangen nu en in de komende jaren.

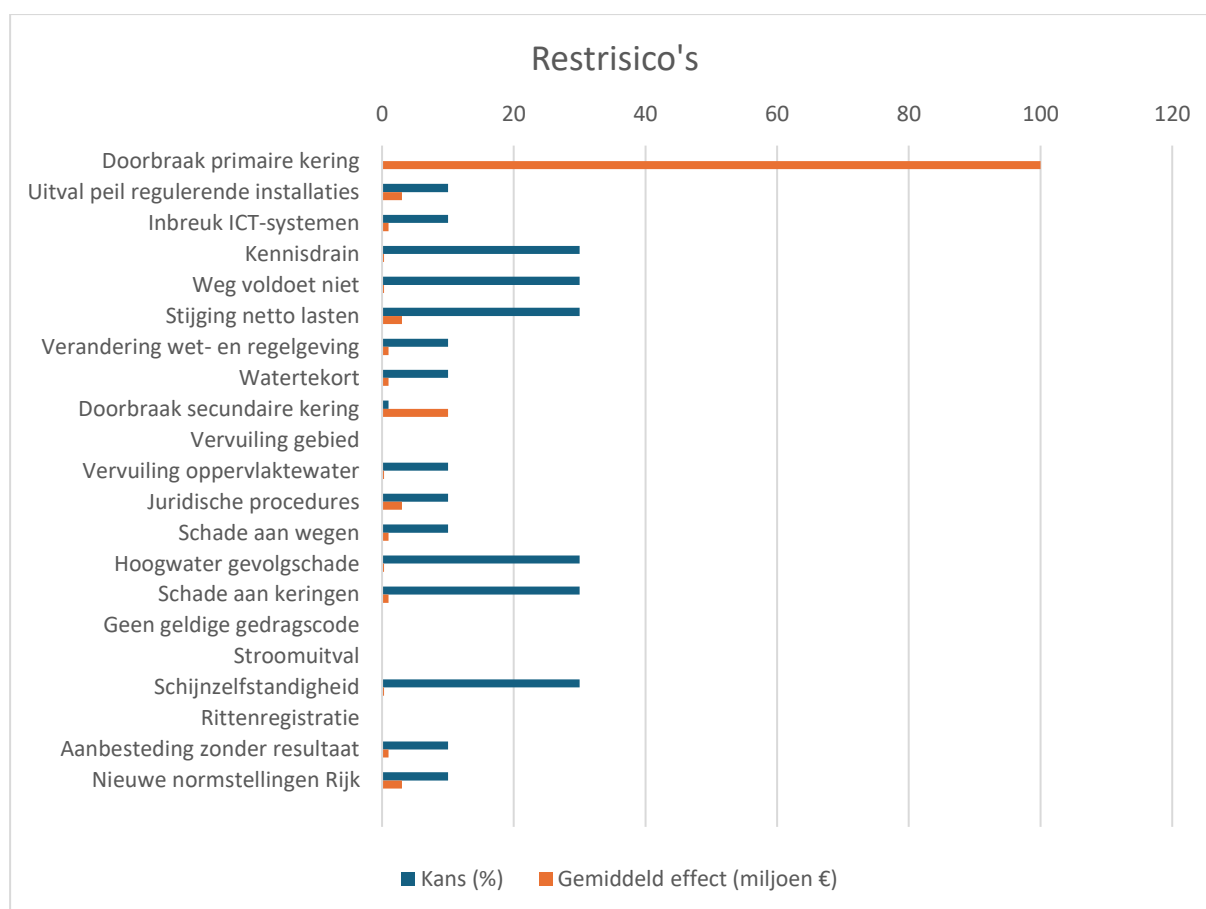
Op basis van de gedane risico-inventarisatie zijn 17 restrisico's benoemd. Deze voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Het restrisico effectueert zich naar verwachting hoogstens eens in de drie jaar;
- Kans maal gemiddeld effect is minimaal € 50.000;
- Dit effect is binnen één jaar merkbaar.

Uitgangspunt is dat restrisico's met een hogere kans of lager gemiddeld effect worden opgevangen in de begroting. Om schijnprecisie te voorkomen zijn de bij het restrisico behorende kans en gemiddeld effect geschat in de volgende ordegroottes:

- Voor de kans: 0,1%, 0,3%, 1%, 3%, 10%, 30%;
- Voor het gemiddeld effect: € 0,3 mln., € 1 mln., € 3 mln., € 10 mln., € 30 mln. en € 100 mln.

De belangrijkste restrisico's worden op de volgende pagina's toegelicht. Ten opzichte van vorig jaar zijn vier restrisico's vervallen: vervuiling gebied, geen geldige gedragscode, stroomuitval en rittenregistratie. Daarentegen is één restrisico toegevoegd: nieuwe normstellingen Rijk.

1. Doorbraak primaire kering

Een doorbraak van een primaire kering is een majeure ramp. Het aangegeven gemiddeld effect betreft alleen de kosten voor het waterschap. De maatschappelijke kosten, laat staan de slachtoffers, zijn vele malen hoger. Aannee hierbij is dat die kosten worden betaald uit een landelijk calamiteitenfonds.

Kans: 0,1%

Gemiddeld effect: € 100.000.000

2. Uitval peil regulerende installaties

Onvoorziene omstandigheden kunnen oorzaak zijn van dit risico: overmacht als gevolg van onheil van buitenaf zoals extreme buien waar het watersysteem niet op berekend is. Daarnaast kan door langdurige uitval van grote peil regulerende installaties een verkeerd peil in het gebied ontstaan met mogelijk inundatie, schade aan objecten, gewassen en natuur tot gevolg. Uitval kan veroorzaakt worden door sabotage, kleinschalig op stuw, grootschalig op de centrale regiekamer (CRK), slijtage van objecten of externe oorzaken zoals brand en stroomuitval. De kans is verhoogd van 3% naar 10% vanwege een hogere kans op stroomuitval. De schatting van het gemiddelde effect is verlaagd van € 10.000.000 naar € 3.000.000 omdat het inzicht in de mogelijke schade aan eigen assets is verbeterd.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

3. Inbreuk op ICT-systemen door derden / onbevoegden

Toenemende dreiging van buitenaf op inbreuk in informatiesystemen (cybercrime) met als gevolg ongeautoriseerde toegang en/of misbruik van ICT-systemen en/of objecten met ICT. Enerzijds neemt de dreiging van met name statelijke actoren toe. Anderzijds implementeert WSRL meer maatregelen om systemen te beveiligen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

4. Kennisdrain

Door krapte op de arbeidsmarkt en vertrek van ervaren medewerkers door bijvoorbeeld pensionering zijn vacatures moeilijk vervulbaar. Om de werkzaamheden doorgang te laten vinden wordt extern ingehuurd. Externe inhuur kost meer dan eigen medewerkers. Daarnaast kost het inwerken van op het betreffende vakgebied minder ervaren medewerkers tijd en geld. Dit kan een piek in de kosten betekenen.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

5. Weg voldoet niet meer aan eisen

Door wijziging van gebruik of van wetgeving voldoet de weg niet meer aan de eisen. Voor wegen speelt naast wijzigende inzichten met betrekking tot inherente veiligheid ook de toename van de gebruiksintensiteit een grote rol.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

6. Stijging netto lasten

Het betreft hier het marktrisico dat prijzen en/of lonen harder stijgen dan geraamd en niet binnen de begroting van de exploitatie kunnen worden opgevangen. De afgelopen jaren fluctueerden de prijzen sterk. Plotselinge prijsstijgingen kunnen zich opnieuw voordoen. Bijvoorbeeld, naast dat een tekort aan chemicaliën voor de zuivering een operationeel risico is, kan dit tekort ook leiden tot prijsstijging.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

7. Verandering wet- en regelgeving

Verandering in wet- en regelgeving van de EU, het Rijk of één van de relevante provincies kan leiden tot kosten die niet vooraf zijn begroot. Daarnaast is de interpretatie van wet- en regelgeving van belang, bijvoorbeeld over de reikwijdte van de taken van Waterschap Rivierenland.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

8. Watertekort

Schade ontstaat door langdurig neerslagtekort en/of lage rivierwaterafvoeren waardoor niet ingelaten kan worden. Financiële schade voor Waterschap Rivierenland bestaat uit kosten die worden gemaakt om maatschappelijke schade te beperken, zoals ongewenste bodemdaling die met name optreedt in de omgeving Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

9. Doorbraak secundaire kering

Dit betreft de herstelschade als gevolg van doorbraak van een secundaire kering. Het aangegeven gemiddeld effect betreft alleen de kosten voor het waterschap.

Kans: 1%	Gemiddeld effect: € 10.000.000	
----------	--------------------------------	--

10. Vervuiling van gebied

= vervallen

Bij toepassingen van verontreinigde grond en/of bouwstoffen kan verontreiniging van grond- en/of oppervlaktewater ontstaan. Dit brengt opruim- en/of beheerkosten met zich mee. Deze kosten zijn opgenomen in de begroting. Daarmee vervalt dit risico voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

11. Vervuiling oppervlaktewater

Dit betreft illegale lozingen op oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en/of schade die niet kan worden verhaald op de veroorzaker. Daarnaast betreft dit legale vervuiling, bijvoorbeeld het gebruik van toegestane bestrijdingsmiddelen. In geringere omvang kan dit ook worden veroorzaakt door transportongelukken, drugsafval en/of natuurverschijnselen zoals botulisme en blauwalg, die vervuiling veroorzaken bij extreme weersomstandigheden. Tot slot kan vervuiling van oppervlaktewater optreden door uitval van rioolgemalen en zuiveringsinstallaties. Het gemiddeld effect is verlaagd van € 1.000.000 naar € 300.000, omdat bij grotere vervuilingen de kosten meerjarig zijn. Voor het weerstandsvermogen zijn alleen de kosten binnen het eerste jaar van belang.

Kans: 10%	Gemiddeld effect: € 300.000	
-----------	-----------------------------	--

12. Juridische procedures in de rol van overheidsorgaan

Het waterschap kan in het ongelijk worden gesteld bij een procedure met een derde, schadeherstel moeten betalen dan wel een boete opgelegd krijgen. Het gemiddeld effect is verhoogd van € 1.000.000 naar € 3.000.000 omdat claims bij grote projecten hoger kunnen uitvallen.

Kans: 10%	Gemiddeld effect: € 3.000.000	
-----------	-------------------------------	--

13. Schade aan wegen

Dit betreft kosten als gevolg van schade aan wegen door/aan wegbeplantingen langs de wegen, dan wel temperatuurverschillen en inklinkende grond.

Kans: 10%	Gemiddeld effect: € 1.000.000	
-----------	-------------------------------	--

14. Hoogwater gevolgschade

Hoogwater op rivier of stormvloed kost geld doordat noodmaatregelen moeten worden getroffen en drijfvuil moet worden opgeruimd.

Kans: 30%	Gemiddeld effect: € 300.000	
-----------	-----------------------------	--

15. *Schade aan keringen*

Deze schade kan onder andere het gevolg zijn van afschuiving, overslag, vervormingen, kwel en graverij door dieren. Bevers zijn hierbij vaker oorzaak van schade. Vooral nog zijn onderstaande kans en gemiddeld effect gelijk gehouden.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

16. *Geen geldige gedragscode*

= vervallen

Per 1 januari 2025 was nog geen nieuwe gedragscode van kracht voor beheer en onderhoud in het kader van de natuurbeschermingswet, terwijl de oude gedragscode is verlopen. Inmiddels is die gedragscode wel van kracht. Daarom vervalt dit risico.

17. *Stroomuitval*

= vervallen

Stroomuitval is een oorzaak van andere risico's. Daarom vervalt dit risico's als separaat risico om dubbeltelling te voorkomen.

18. *Schijnzelfstandigheid*

Volgens de Wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) zijn opdrachtgever en opdrachtnemer samen verantwoordelijk voor de arbeidsrelatie. Vanaf 1 januari 2025 loopt het handhavingsmoratorium af en kan de Belastingdienst bij een constatering van een onjuiste kwalificatie van de arbeidsrelatie weer in alle gevallen vanaf 2025 correctie-verplichtingen en naheffingsaanslagen opleggen, eventueel met een boete. De Hoge Raad heeft in het Deliveroo arrest aangegeven welke criteria gelden voor zelfstandigheid van de ondernemer, in deze situatie doorgaans een ZZP-er. Waterschap Rivierenland heeft in 2025 het aantal zelfstandigen in lijn hiermee verminderd. Daarom is het gemiddeld effect verlaagd van € 1.000.000 naar € 300.000. Indien de Belastingdienst concludeert dat sprake is van een dienstverband, heeft dat vervolgens ook consequenties voor bijvoorbeeld de pensioenafdracht.

Kans: 30%

Gemiddeld effect: € 300.000

19. *Rittenregistratie*

= vervallen

Dit betreft het risico op een naheffing en boete van de Belastingdienst voor rittenregistraties waarvoor naar het oordeel van de Belastingdienst onterecht geen bijtelling is toegepast. WSRL heeft maatregelen getroffen waardoor kans maal gemiddeld effect van dit risico lager dan € 50.000 is geworden. Daarmee vervalt dit risico voor de bepaling van het weerstandsvermogen.

20. *Aanbesteding zonder resultaat*

Doordat aannemers een tekort aan capaciteit hebben, komt het voor dat een aanbesteding niet leidt tot een opdracht aan een aannemer. Voorheen was het effect van dit risico beperkt. Schatting is dat dit effect naar de toekomst toe beduidend groter is. Het opnieuw aanbesteden leidt tot aanmerkelijk hogere inschrijvingen. Het alternatief om zelf aannemerswerk uit te voeren is naar verwachting ook duurder, voor zover dat al mogelijk is.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 1.000.000

21. Nieuwe normstellingen Rijk

De deadline voor het halen van de KRW-doelstellingen nadert. Het risico bestaat dat het Rijk lagere overheden, waaronder WSRL, gaat dwingen om meer maatregelen te treffen.

Kans: 10%

Gemiddeld effect: € 3.000.000

Toelichting op de uitkomsten van de Monte Carlo-simulatie

In het kader van organisatiebreed risicomanagement zijn de belangrijkste restrisico's in gesprekken met materiedeskundigen beoordeeld. Vervolgens is gevalideerd in hoeverre deze restrisico's relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Met de risico-inventarisatie als input is de totale omvang van de restrisico's met een probabilistisch simulatiemodel in beeld gebracht. Het resultaat is als volgt: Met een betrouwbaarheidsniveau van 90% is gemiddeld in 9 van de 10 jaar de schadelast als gevolg van de geïdentificeerde restrisico's minder dan € 6,9 miljoen per jaar.

Omvang restrisico's

De omvang van de restrisico's ligt ultimo 2025 € 0,4 miljoen lager dan ultimo 2024, namelijk op € 6,9 miljoen nu tegen € 7,3 miljoen een jaar eerder. Redenen voor de daling van de omvang van de restrisico's zijn het vervallen van vier risico's: vervuiling gebied, geen geldige gedragscode, stroomuitval en rittenregistratie. Het toevoegen van het risico nieuwe normstellingen Rijk weegt daar niet tegen op. Wijzigingen in de schattingen van kans en gemiddeld effect zijn bij de betreffende risico's toegelicht.

Weerstandscapaciteit en berekening weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de omvang van de restrisico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden die het waterschap heeft om niet begrote kosten te dekken en tegenvallers te bekostigen, om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen.

In het beleid voor 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022' is vastgelegd dat de weerstandscapaciteit bij Waterschap Rivierenland wordt gevormd door de algemene reserve, stille reserve en de begrotingspost onvoorzien. De algemene reserve en de begrotingspost onvoorzien zijn vrij aanwendbaar en bedoeld om samen met de stille reserve risico's op te vangen. De omvang van de weerstandscapaciteit bedraagt per ultimo 2025 in totaal € 37,6 miljoen, bestaande uit een algemene reserve van € 5,4 miljoen, stille reserves van € 31,7 miljoen en de begrotingspost onvoorzien van € 0,5 miljoen.

Het weerstandsvermogen, ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit (€ 37,6 miljoen) gedeeld door de omvang van de restrisico's (€ 6,9 miljoen) bedraagt 5,5 per ultimo 2025.

Beoordeling weerstandsvermogen

In het beleid 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022', is vastgelegd dat de omvang van het weerstandsvermogen tenminste 'voldoende' moet zijn, om risico's te kunnen opvangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. De weerstandscapaciteit mag niet kleiner zijn dan de omvang van de restrisico's. Dit komt overeen met een weerstandsvermogen als ratio van minimaal 1,0. Indien het weerstandsvermogen lager is dan 1,0 moet de weerstandscapaciteit worden aangevuld. Het weerstandsvermogen bedraagt 5,5 en zit daarmee ruim boven de grens van 1,0. Waterschap Rivierenland hanteert geen bovengrens.

5.1.5 Stand en verloop algemene reserve

De algemene reserves maken onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Deze reserves zijn vrij aanwendbaar en bedoeld om samen met de post onvoorzien en de stille reserve risico's op te vangen.

Algemene reserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
Zuiveringsbeheer	2,1	0	0	2,1
Watersysteembeheer	3,0	0	0	3,0
Wegenbeheer	0,3	0	0	0,3
Totaal	5,4	0	0	5,4

Bedragen x € 1 miljoen

5.1.6 Stand en verloop bestemmingsreserves tariefegalisatie

Een waterschap is wettelijk verplicht om een in meerjarig perspectief sluitende exploitatiebegroting vast te stellen. Op de termijn van de meerjarenraming moeten de jaarlijkse exploitatiekosten en – baten met elkaar in evenwicht zijn. In afzonderlijke jaren van het meerjarenperspectief kunnen binnen het baten- en lastenstelsel via voorzieningen, maar met name via reserves, pieken en dalen in de exploitatiekosten en belastingen worden afgevlakt. Als in de begroting de kosten op dit moment hoger zijn dan de baten (dan is er geen sprake van kostendekkendheid), zal dat evenwicht binnen de periode van de meerjarenraming wel moeten ontstaan. Tot dat moment zal er een beroep moeten worden gedaan op de tariefegalisatiereserves.

Als de tarieven niet kostendekkend zijn, berust de financiële positie dus op toekomstige tariefverhogingen waarvan op dit moment niet zeker is dat deze bestuurlijk aanvaard zullen worden. Met deze achtergrond is het relevant in beeld te brengen in welke mate de begroting sluitend is.

Omschrijving egalisatiereserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
Zuiveringsbeheer	4,7	0	1,4	3,3
Watersysteembeheer	26,2	0	2,1	24,1
Wegenbeheer	1,6	0	0,3	1,3
Totaal	32,5	0	3,8	28,7

Bedragen x € 1 miljoen

Kostendekkendheid

	2025
Zuiveringsheffing	102,7 %
Watersysteemheffing	101,4 %
Wegenheffing	98,1 %
Totaal alle taken	101,7 %

Dekkingsgraad en inzet egalisatiereserves

Omschrijving	2025
Totaal kosten	283,4
Totaal opbrengsten	-38,5
Te dekken kosten voor inzet bestemmingsreserves	244,8
Inzet bestemmingsreserves	10,2
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	255,0
Gedekt door heffing waterschapsbelastingen	-259,4
<i>Dekkingsgraad</i>	<i>101,7%</i>
(Exploitatieresultaat	-4,3
Begrote onttrekking aan egalisatiereserves	-3,8
Exploitatieresultaat te bestemmen	-8,1
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	255,0

Bedragen x € 1 miljoen

5.1.7 Stand en verloop overige bestemmingsreserves

Omschrijving reserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
BR vervroegde afschr. Invest waterkeringen	0,1	0,0	0,1	0,0
BR Schaderegeling Maaswerken	0,2	0,0	0,0	0,2
BR Egalisatie afschrijving HWBP	26,9	11,0	0,3	37,6
BR Frictiekosten centralisatie Aquon	0,3	0,0	0,3	0,0
BR Baggeren vaarweg Linge / Kanaal van Steenenhoek	0,3	0,1	0,0	0,4
BR Onderhoud primaire waterkeringen	0,7	0,0	0,0	0,7
BR Wegwerken achterstanden bedrijfsvoering	0,3	0,0	0,2	0,1
Totaal	28,8	11,1	0,9	39,0

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting op de mutaties:

Met betrekking tot de bestemmingsreserves hebben de volgende mutaties plaatsgevonden:

a) Bestemmingsreserve vervroegde afschrijving investeringen waterkeringen

In 2025 is er € 66.000 onttrokken ter dekking van de afschrijvingslasten van investeringen van waterkeringszorg.

b) Bestemmingsreserve HWBP-afschrijvingen

De bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP is in 2020 ingesteld om de afschrijvingslast van het programma HWBP te egaliseren. De dotatie aan de bestemmingsreserve bedraagt in 2025 circa € 11 miljoen. In 2025 is er circa € 303.000 onttrokken ter dekking van de afschrijvingslasten.

c) Bestemmingsreserve Friciekosten centralisatie Aquon

In 2025 heeft er voor het laatst een onttrekking plaatsgevonden van € 279.000.

d) Bestemmingsreserve Baggeren vaarweg Linge / Kanaal van Steenenhoek

De bestemmingsreserve is in 2021 ingesteld ter dekking van de kosten van vaarweg- en nautisch beheer in medebewind. Hiervoor ontvangt het waterschap een vaste vergoeding per jaar van de provincies Zuid-Holland en Utrecht. In 2025 is er circa € 88.000 gedoteerd (na aftrek van de in 2025 gemaakte kosten voor baggeren, zoals monitoring en peiling).

e) Bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering

De bestemmingreserve is in 2023 gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke capaciteit (gedurende de jaren 2024 t/m 2026) om achterstanden weg te werken. In 2025 is er € 233.000 onttrokken.

5.1.8 Stand en verloop voorzieningen

Omschrijving egalisatiereserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
VZ Pensioen voormalige bestuurders	5,2	1,3	0,4	6,1
VZ Baggeren	1,7	6,9	7,5	1,1
VZ Flexibel personeel muskusrattenbestrijding	0,8	0,0	0,0	0,8
VZ Reconstructie wegen	1,8	2,4	0,3	3,8
VZ Kunstwerken wegen	2,0	0,4	0,0	2,4
VZ Baggeren wegsloten	0,4	0,5	0,5	0,4
VZ Onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	0,1	0,1	0,1	0,1
VZ Persoonsgebonden basis budget	1,1	0,0	0,4	0,7
VZ Individueel keuze budget	9,9	1,4	0,0	11,3
VZ Vitaliteit	0,9	0,1	0,0	1,0
Totaal	23,9	13,0	9,2	27,7

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting op de onttrekkingen:

Op basis van de verslaggevingsvoorschriften worden uitgaven ten laste van een voorziening, voor zover deze worden aangewend voor het doel waarvoor de voorziening is gevormd, rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en derhalve niet in de exploitatie verantwoord.

De volgende uitgaven (x € 1 miljoen) worden rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht:

<i>Voorziening Pensioen voormalige bestuurders</i>	€	0,4
Uitgaven ter dekking van pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden.		
<i>Voorziening baggeren</i>	€	7,5
Uitgaven ter dekking van de baggerkosten.		
<i>Voorziening onderhoud wegreconstructies</i>	€	0,3
Uitgaven ter dekking van de kosten voor wegreconstructies.		
<i>Voorziening onderhoud kunstwerken wegen</i>	€	0,0
Uitgaven ter dekking van de kosten voor groot onderhoud aan kunstwerken wegen.		
<i>Voorziening baggeren wegsloten</i>	€	0,5
Uitgaven ter dekking van de kosten voor het baggeren van de wegsloten.		
<i>Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd</i>	€	0,1
Uitgaven ter dekking van de kosten voor onderhoud van het hoofdkantoor.		
<i>Voorziening Persoonsgebonden basis budget</i>	€	0,4
Uitgaven ter dekking van de aanspraken uit het persoonsgebonden basis budget.		
Totaal onttrekkingen aan Voorzieningen	€	9,2

5.1.9 Kengetallen

Algemeen

Hieronder zijn enkele kengetallen benoemd, waarmee een oordeel gevormd kan worden over de financiële positie van het waterschap. Omdat diverse kengetallen al eerder in deze paragraaf zijn toegelicht, is waar van toepassing een verwijzing opgenomen.

Weerstandsvermogen

In het beleid 'Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2022', is vastgelegd dat de omvang van het weerstandsvermogen tenminste 'voldoende' moet zijn, om risico's te kunnen opvangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. De weerstandscapaciteit mag niet kleiner zijn dan de omvang van de restrisico's. Dit komt overeen met een weerstandsvermogen als ratio van minimaal 1,0. Indien het weerstandsvermogen lager is dan 1,0 moet de weerstandscapaciteit worden aangevuld. Waterschap Rivierenland hanteert geen bovengrens. Het weerstandsvermogen bedraagt 5,5 en zit daarmee ruim boven de grens van 1,0.

Voor nadere informatie over het weerstandsvermogen verwijzen we naar paragraaf 5.1.4.

Netto schuldquote

Op basis van de realisatie bedraagt de netto schuldquote in 2025: 205%.

Voor nadere informatie over de schuldpositie verwijzen we naar paragraaf 5.1.3.

EMU-saldo

Op Prinsjesdag (17 september 2024) heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de gegevens, waarmee de Unie van Waterschappen de totale EMU-referentiewaarde 2025 voor de waterschappen kan verdelen, over de individuele waterschappen gepubliceerd.

De (indicatieve) referentiewaarden zijn berekend op basis van de volgende uitgangspunten:

1. De Wet houdbare overheidsfinanciën bepaalt dat een nieuw kabinet aan het begin van zijn regeerperiode na overleg met de koepels van de decentrale overheden de EMU-ruimte voor de gemeenten, provincies en waterschappen in deze periode vaststelt. Dit overleg moet nog plaatsvinden. In de berekening van de EMU-referentiewaarden van de waterschappen is ervanuit gegaan dat de decentrale overheden de met het vorige kabinet voor de periode 2024 t/m 2026 afgesproken ruimte van 0,5% bbp t/m 2029 behouden en dat de ruimte van de waterschappen daarbinnen 0,06% bbp blijft;
2. De door BZK verstrekte EMU-ruimte voor de waterschappen van € 705,8 miljoen in 2025;
3. Wat betreft de omvang van het bbp in de berekening van de referentiewaarde voor 2025 is de raming van het Centraal Planbureau (CPB) gehanteerd. Deze is afkomstig uit de 'Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2028' (CPB, augustus 2024).

EMU-referentiewaarde per jaar vs. EMU-saldo per jaar

De ruimte van 0,5% is verdeeld per bestuurslaag: voor waterschappen is dit 0,06%. Voor Waterschap Rivierenland bedraagt de indicatieve referentiewaarde voor 2025 - € 41,7 miljoen.

		Begroting 2025	Rekening 2025
1.	EMU/exploitatiesaldo voor bestemming van reserves	6,4	14,5
2.	Invloed investeringen (zie staat van vaste activa):		
	-/- bruto investeringsuitgaven	-244,7	-240,8
	+ investeringsbijdragen	161,5	171,1
	+ verkoop materiële en immateriële activa	0,0	0,0
	+ afschrijvingen	49,8	49,0
3.	Invloed voorzieningen (zie staat van reserves en voorzieningen):		
	+ toevoeging aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	10,2	13,0
	-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-0,4	-0,4
	-/- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-10,2	-8,8
4.	Deelnemingen en aandelen		
	-/- boekwinst	0,0	0,0
	+ boekverlies	0,0	0,0
	EMU SALDO	-27,4	-2,3

(bedragen x € 1 mln)

Realisatie EMU-saldo

In 2025 bedraagt het EMU-tekort € 2,3 miljoen. Dit wijkt € 25,1 miljoen af van het begrote EMU-tekort van € 27,4 miljoen, voornamelijk door het voordeligere exploitatieresultaat.

Waterschap Rivierenland blijft derhalve ruim binnen de afgesproken indicatieve referentiewaarde van - € 41,7 miljoen.

Wendbaarheid

Flexibiliteit in de begroting maakt het gemakkelijker om tegenvallers op te vangen. Als het aandeel van de op korte termijn beïnvloedbare kosten in de begroting hoog is, zijn er in theorie meer middelen om beleidswijzigingen door te voeren, tegenvallers op te vangen en te kunnen bezuinigen in vergelijking met een begroting met een hoog aandeel vastliggende kosten. De wendbaarheid van de begroting is een onderwerp dat in verband staat met de financiële positie, omdat een 'wendbare' begroting meer mogelijkheden biedt om de financiële positie te verbeteren dan een begroting waarvan de kosten in hoge mate vastliggen.

Als kengetal voor de financiële wendbaarheid is het aandeel van de kapitaallasten (afschrijvingen en externe rente) afgezet tegen de totale bruto exploitatiekosten.

Kengetal Wendbaarheid

	2025
Afschrijving	49,0
Externe rente	7,1
a) Totaal	56,1
b) Totaal bruto exploitatiekosten	251,9
Wendbaarheid van begroting A/B * 100%	22,3%

Bedragen x € 1 miljoen

NB: Naast de kapitaallasten zijn er meer soorten kosten die niet op korte termijn zijn te beïnvloeden. Bijvoorbeeld de kosten van vast personeel, langlopende (lease) contracten en deelnames aan gemeenschappelijke regelingen. Omdat het van dat soort kosten lastig is exact te bepalen wat nu als 'op korte termijn beïnvloedbaar' moet worden aangemerkt, zijn deze niet in het kengetal opgenomen.

Lastendruk

Het kengetal lastendruk wordt berekend door de hoogte van de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in het begrotingsjaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde voor alle meerpersoonshuishoudens in het vorig begrotingsjaar.

De lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 370.000 bedraagt voor Waterschap Rivierenland in 2025: € 494. Het landelijk gemiddelde voor alle meerpersoonshuishoudens in 2025 bedraagt € 482.

5.2 Subsidies

Het waterschap probeert, daar waar mogelijk en waar de lasten opwegen tegen de baten, gebruik te maken van de mogelijkheden tot het verkrijgen van externe subsidies. In bestuursvoorstellen wordt aandacht besteed aan subsidiemogelijkheden en wordt de gemaakte afweging duidelijk zichtbaar gemaakt. Ten behoeve van de bewaking en naleving van subsidievoorwaarden en het compleet maken van het subsidiedossier is een subsidieregister ingericht.

Waterschap Rivierenland werkt continu aan professionalisering van het proces van subsidieverwerking met als doel om de subsidiemogelijkheden die bijdragen aan het realiseren van de huidige en toekomstige ambities van het waterschap zo optimaal mogelijk te kunnen benutten. Dit draagt niet alleen bij aan verlaging van de lasten maar ook aan kennisontwikkeling, netwerken en kennisdeling.

Dijkversterkingsprogramma's

KIS fase 2 is het laatste project voor WSRL, dat zich nog bevond in het Hoogwaterbeschermingsprogramma-2 (HWBP-2). De onderzoeken Waterveiligheid waren reeds afgerond in 2024. Aangezien nu ook de schadezaken zo goed als afgerond zijn, is in september 2025 de stand opgemaakt van de kosten die gemaakt zijn en de kosten die nog gemaakt gaan worden. De kosten die gemaakt gaan worden bestaan uit kosten voor uitkeringen van schades, uren van medewerkers en het monitoringsprogramma. Daarnaast zullen nog ontvangsten plaatsvinden vanuit de CAR-verzekering en vanuit de aannemerscombinatie CDVM. Dit alles is vastgelegd in een financiële eindrapportage voor HWBP en een bijbehorende vaststellingsovereenkomst met HWBP. Zo kon de (oude) HWBP-2 subsidieregeling in 2025 afgesloten worden.

In 2014 is het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gestart. Dit programma voorziet in 90% subsidiëring van de versterkingskosten van de bij de veiligheidsbeoordeling afgekeurde dijken. Voor innovatieve (onderdelen van) projecten is 100% subsidie mogelijk. Het HWBP betreft een voortschrijdend programma tot en met 2050 dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Door de nieuwe (en strengere) normering voor onze dijken in 2017 zal de komende decennia een groot deel van onze primaire waterkeringen moeten worden versterkt. Ieder HWBP-project kent verschillende fasen: de verkenningsfase, de planuitwerkingsfase en de realisatiefase. Optioneel kan een vierde fase, de voorverkenningfase, worden toegevoegd. In een voorverkenningfase wordt op basis van de waterveiligheidsbeoordeling en andere criteria de scope van het versterkingsproject bepaald. Aan het begin van een projectfase wordt op basis van een plan van aanpak, met daarbij onder andere ook een kostenraming en risicodossier, de hoogte van de subsidie vastgesteld en uitgekeerd. Dit is inclusief een riscoreservering voor het opvangen van tegenvallers.

Eind 2025 zijn in de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen de bestuurlijke afspraken rondom de herijking van het HWBP vastgesteld. Hierin is opgenomen dat 'de verdeelsleutel 50-40-10 voor het collectief en voor ieder individueel projectwaterschap uiteindelijk op 1 januari 2050 wordt bereikt'. In 2026 vindt ambtelijke uitwerking van deze herijkingsafspraken plaats.

Gerealiseerde subsidies in 2025

In 2025 is € 162,7 miljoen aan subsidies gerealiseerd. Het belangrijkste deel van deze subsidies heeft betrekking op programma Waterveiligheid (157,7 miljoen) voor HWBP-dijkversterkingsprojecten in het kader van planvoorbereiding en uitvoering (€ 155,0 miljoen). De overige subsidiestromen en bijdragen van derden hebben voornamelijk betrekking op het programma Watersysteem (€ 3,9 miljoen) waarvan onder meer € 1,5 miljoen voor KRW-subsidies. De resterende subsidies en bijdragen van derden in 2025 hebben betrekking op het programma Waterketen (€ 0,9 miljoen) en het programma Wegen (€ 0,1 miljoen).

Uitgaande subsidies:

Binnen Waterschap Rivierenland is in 2025 een hersteltraject voor uitgaande subsidies succesvol geïmplementeerd. Hiernaast wordt onderzocht of een centraal Subsidieservicecentrum wenselijk en haalbaar is. Op dit moment lopen er twee (uitgaande) subsidieregelingen: De stimuleringsregelingen *Samen Vergroenen* en *Natuurvriendelijke oevers*. De indiening van subsidieverzoeken gericht op *innovatieve watervoorzieningen Noord en Zuid* is gesloten.

Onderstaand de stand per december 2025:

Maatregel	Projectnr.	Regeling	Uitbetaald	Gelabeld	Beschikbaar
Innovatieve watervoorzieningen Noord en Zuid (*)	100473	1.700	1.504	11	185
Stimuleringsregeling Samen Vergroenen 2022-2027 (*)	100834	625	458	63	104
De Stimuleringsregeling Natuurvriendelijke oevers (NVO's) 2023-2027 (**)	100950	1.300	82	599	619

Bedragen x € 1.000

(*) Bij de voorjaarsnota 2025 heeft het Algemeen Bestuur een motie aangenomen, om een impuls te geven aan de regelingen 'Samen Vergroenen' en 'Waterbesparende maatregelen agrariërs' (tegenwoordig Innovatieve watervoorzieningen Noord en Zuid genaamd). Hiervoor is in deze begroting € 750.000 opgenomen verdeeld over de jaren 2026-2028.

(**) Bij de voorjaarsnota 2025 is een motie aangenomen om de aanleg van natuurvriendelijke oevers te stimuleren, om hiermee op natuurlijke wijze de groei van de populatie van Amerikaanse rivierkreeften af te remmen. De middelen hiervoor worden gezocht binnen de bestaande KRW-budgetten.

5.3 Assetmanagement

5.3.1. Inleiding werkwijze assetmanagement

Assetmanagement is een van de vier manieren van werken bij Waterschap Rivierenland. Doel is dat de infrastructurele assets (dijken, watergangen, gemalen, zuiveringen, wegen, etc.) nu en richting de toekomst op orde zijn en blijven, om te voldoen aan de opgaven per waterschapstaak. Onze assets vertegenwoordigen een grote financiële en maatschappelijke waarde. Het is van belang om naast het reguliere onderhoud van de assets ook een meerjarig investeringsbeeld te hebben zodat het bestuur tijdig keuzes kan maken. Met assetmanagement wordt steeds meer de balans gezocht tussen de functies van de objecten in relatie tot de doelen, het minimaliseren van risico's tot een acceptabel niveau en het optimaliseren van huidige en toekomstige maatschappelijke kosten.

In deze bestuursperiode worden stapsgewijs langetermijnassetprogrammeringen (LTAP's) opgesteld voor de verschillende assets voor de taakuitoefening waarmee we de beleidsdoelen uit de Watervisie 2050 en het Waterbeheerprogramma 2022 t/m 2027 willen bereiken. Dit leidt tot een opgave vanuit onze primaire taak, maar ook vanuit o.a. klimaat-, omgevings- en maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid en biodiversiteit. Om deze doelen en opgaven te bereiken zullen de assets van het waterschap hierop aangepast moeten worden.

Vanuit assetmanagement worden de maatregelen, die bijdragen aan de beoogde doelrealisatie, afgewogen op basis van te leveren prestaties, risico's en kosten. Maatregelen worden geprioriteerd (onder andere op basis van WBP doelen en technische staat), geprogrammeerd (onder andere op basis van capaciteit) en op de langetermijnprogrammering geplaatst. Een LTAP bestaat uit asset-gerelateerde onderzoeken, modificatie-, renovatie- en nieuwbouwprojecten en onderhoudsmaatregelen waaronder ook groot onderhoud. Een LTAP geeft een beeld welke investeringen daarvoor nodig zijn voor de komende 20 jaar en welke assets dit dan betreffen. In deze assetmanagement-paragraaf wordt gerapporteerd over de opgave voor 2025, het eerste deel van de LTAP.

Assets die bij falen een grote impact veroorzaken, zoals een dijkdoorbraak of het falen van een pomp met als gevolg een lange tijd uitval van zuivering of gemaal, worden gezien als 'kritieker' voor het functioneren van het systeem. Een falende stuw in een buitenpolder of tertiaire watergang heeft minder impact en wordt als minder kritiek gezien. Dit wordt de criticaliteit van een asset genoemd waar een bepaalde score aan toe te kennen is. Hoe kritieker de asset, hoe hoger de prioriteit.

5.3.2 Beleid algemeen

De doelen en ambities uit de Watervisie, het WBP 2022-2027 en het Bestuursprogramma 2023-2027 zijn doorvertaald naar een Strategisch Assetmanagementplan (SAMP). Het SAMP bevat de kaders en uitgangspunten voor de LTAP. De LTAP bevat per waterschapstaak de opgave voor de komende 2-20 jaren vertaald naar maatregelen. Dit is te beschouwen als het uitvoeringsprogramma.

5.3.3 Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

Beleidskader

In het WBP zijn de doelen met het bijbehorende beleidskader nader uiteengezet. De waterkeringen en bijbehorende kunstwerken hebben betrekking op de waterveiligheidsopgave en watersysteem-opgave. Beide opgaven vallen onder de wettelijke taak Watersysteem.

Wat betreft de wettelijke taak Watersysteem gaat het hier om de onderstaande strategische doelen:

Onze langetermijnambitie voor bescherming tegen overstromingen staat in de Watervisie 2050 en luidt als volgt: 'De rivierdijken zijn robuust en zorgen voor veiligheid tegen overstromingen. Daarnaast zijn het landschapselementen die ruimte bieden aan natuur, recreatie en energieopwekking. Zo dragen ze bij aan de leefbaarheid in het gebied. Dit geldt ook voor de boezemkades in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en voor de Lingedijken'.

Naast bovengenoemde ambitie hebben we voor de lange termijn de volgende doelstellingen:

1. In 2050 voldoen alle primaire waterkeringen aan de landelijke normen, zoals opgenomen in de Waterwet.
2. In 2030 zijn de boezemkades op orde, conform de eisen die de provincies stellen.

Het wettelijk kader is voor de primaire keringen vastgelegd in de Omgevingswet. De normen zijn gebaseerd op het overstromingsrisico en berusten op twee principes:

1. Iedereen achter een primaire kering moet kunnen rekenen op eenzelfde minimale bescherming (basis beschermingsniveau) met een kans op overlijden door een overstroming die kleiner is dan 1/100.000 per jaar;
2. Er is extra bescherming voor die gebieden waar sprake kan zijn van grote groepen slachtoffers, of grote economische schade.

Op hoofdlijnen geldt: hoe groter de potentiële gevolgen, des te strenger de bijbehorende norm. De normen hebben betrekking op de situatie in 2050 en houden rekening met de verwachte situatie in 2050 voor wat betreft het aantal inwoners, de economische waarde, de hydraulische belastingen en klimaatverandering. De norm kijkt dus vooruit.

In de wet is een ondergrens vastgelegd. Dit is de veiligheidsnorm waaraan een kering te allen tijde moet voldoen. Daarnaast wordt de signaleringswaarde gebruikt. Als deze waarde is bereikt, dan is dat het signaal dat de ondergrens in zicht komt. Het vaststellen van de waarde gebeurt tijdens de beoordeling. Op dit moment loopt daarvoor Landelijke Beoordeling 2 (LBO2). De dijkbeheerder moet dan rekening houden met een dijkversterking. Bij Waterschap Rivierenland is de opgave die voortvloeit uit deze normen opgenomen in het Programma HWBP.

De vaststelling van de normering van de regionale keringen ligt bij de Provincie op advies van de waterschappen. Deze normering noemen we de IPO-normering (Interprovinciaal Overleg). Deze normen zijn bepaald aan de hand van overstromingsmodellen op basis van schade (kosten) en mogelijk verlies van levens. De IPO-normering kent geen ondergrens of signaleringswaarde, zoals een primaire kering: een IPO genormeerde kering voldoet of voldoet niet. Bij Waterschap Rivierenland is de opgave voor de regionale keringen in het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden opgenomen in het Programma A5H.

Planning

De dijkversterkingen (in uitvoering en gepland) zijn opgenomen in het HWBP-programma. Watersysteemmaatregelen en kadeversterkingen in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden zijn opgenomen in het programma A5H.

In 2025 is besloten op dit moment geen dijkmagazijn in Tiel te bouwen (101024) maar voor de duur van in ieder geval 5 jaar magazijnruimte te huren. De beoogde locatie op rwzi Tiel is nodig voor toekomstige uitbreiding van de zuivering en de aankoop van een pand nabij het hoofdkantoor is niet gelukt.

Vertaling in de begroting

De exploitatiekosten en investeringen aan de objecten in de waterveiligheid (primaire keringen) maken onderdeel uit van het programma Waterveiligheid, zie hoofdstuk 3.3 Waterveiligheid. Bestuurlijk maken de regionale keringen onderdeel uit van het programma Watersysteem, zie hoofdstuk 3.4 Watersysteem. Een toelichting op de investeringen staat in bijlage 12.

5.3.4 Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen

Beleidskader

In het WBP zijn de doelen met het bijbehorende beleidskader nader uiteengezet. Wat betreft de waterschapstaak Watersysteem gaat het hier om de onderstaande vier strategische doelen:

1. Water eerlijk verdelen;
2. Voorbereiden op extreem weer;
3. Werken aan schoon water, specifiek het voldoen aan KRW ecologische en chemische normen;
4. Bijdragen aan een fijne leefomgeving voor mens en natuur.

De doelen uit het WBP vinden hun wettelijke grondslag in o.a. de Waterschapswet, Omgevingswet, Europese KRW, Klimaatakkoord en Provinciale eisen m.b.t. peilbeheer en regionale wateroverlast studies. Daarnaast werken we over alle waterschapstaken heen voor wat betreft de assets toe naar de gestelde doelen t.a.v. klimaat- en energieneutraliteit en circulariteit.

De maatregelen die effectief kunnen bijdragen aan de gestelde doelen uit het WBP, worden zover uitgewerkt dat ze beoordeeld en geprioriteerd kunnen worden en daarmee de input zijn voor de LTAP Watersysteem. De mogelijke maatregelen kunnen betrekking hebben op de conditie van de watersysteem assets, technische en functionele toestand, maar kunnen ook voortkomen uit de uitgewerkte resultaten van studies en onderzoeken zoals een zoetwaterstrategie, Lingestrategie, peilbesluiten, regionale wateroverlaststudies, toetsing waterkerende kunstwerken in de secundaire waterkeringen en dergelijke.

Om te komen tot een programmering worden de maatregelen getoetst op maakbaarheid. Beschikbare capaciteit bij waterschap en markt, het beschikbaar zijn van benodigde gronden en de check of de maatregel voldoende ‘verrijkt’ is om te kunnen komen tot een concrete projectopdracht, zijn onderdeel van deze toets op maakbaarheid.

Planning

Een groot deel van de lopende projecten watersysteem was al in gang gezet voor de komst van assetmanagement als manier van werken per medio 2023. Dit geldt bijvoorbeeld voor projecten die betrekking hebben op de vispassages en aanleg van natuurvriendelijke oevers in kader van de KRW-opgave, peilbesluiten, de WUP-pen en baggeren.

De LTAP Watersysteem wordt stapsgewijs vanuit zeven specifiekere assetgroepen opgebouwd. Deze 7 groepen zijn hieronder benoemd. De al lopende projecten voor de komst van het begrip LTAP zijn geschaard onder de LTAP-groep die hierop het meest aansluit.

Van maatregel naar het opleveren van het project worden verschillende fasen doorlopen. Zo wordt pas na het vaststellen van de Value Case een projectnummer hieraan gekoppeld. Met het geven van de projectopdracht aan de projectafdeling start het project. Bij lopende projecten is het projectnummer toegevoegd. Hieronder zijn de aantallen per fase benoemd en welke assets/ projecten dit betreft.

1. LTAP MJIP Bouwsteen Gemalen watersysteem (Reserveringsproject 101011):

- In 2025 zijn 2 projecten opgeleverd:
100397 Pannerling en 100889 Vervangen aandrijflijn G.N. Kok-gemaal;
- Eind 2025 zijn ontwerpvoorbereidingen van 2 projecten nagenoeg afgerond en starten in 2026 met de realisatiefase: 100344 Sliedrecht en 100350 Arkel renovatie;
- In 2025 zijn 5 Value-cases vastgesteld en projectopdracht is doorgezet naar projectafdeling: 100380 Langerak, 100270 Grote Nes, 101080 Kortland, 101081 Streefkerk renovatie, 101101 De Rietschoof;

2 LTAP MJIP Bouwsteen Kunstwerken actief (Reserveringsproject 100263 = stuwen, inlaten e.d. t.b.v. peilbeheer):

- In 2025 zijn 3 van de 10 stuwen uit stuwenlijst 2025 opgeleverd. De resterende 7 uit stuwenlijst 2025 worden in 2026 opgeleverd.
- De ontwerp werkzaamheden waren eind 2025 zo ver gevorderd dat de verwachting is dat in 2026 ook de 2 complexe stuwen plus een 14-tal DPRA-stuwen worden opgeleverd.

3 LTAP MJIP Bouwsteen Kunstwerken passief (Reserveringsproject 101064 = duikers, inrichtingsobjecten e.d.)

- In 2025 zijn de volgende 3 projecten opgeleverd:
- 100890 Aanschaf en plaatsen 2 geautomatiseerde krooshekreinigers in de kade oostzijde Maas- Waalkanaal
- 100927 Peilbesluit Bloemers/ Streefpeilenplan Citters
- 100998 Streefpeilenplan Groesbeek & Ooijpolder

4 LTAP MJIP Bouwsteen Waterlopen (Reserveringsproject 101099 = watergangen, nvo's, bergingsgebieden e.d.)

- In 2025 waren de voorbereidende werkzaamheden zover afgerond dat in 2026 buiten gestart kan worden met de uitvoering van een aantal WUP-projecten, aanleg bergingsgebieden en enkele nvo's.

5 LTAP MJIP Bouwsteen Vaarwegen inrichting (Reserveringsproject 101100 = vaarwegen met inrichting e.d.)

- Geen

6 LTAP MJIP Bouwsteen Vaarwegen kunstwerken (Reserveringsproject 101065 = sluizen, bruggen e.d.)

- In 2025 zouden de voorbereidende restauratiewerkzaamheden aan de GK-Sluis en hefbrug starten. Vanwege een herprioritering vanwege tekort aan projectleiderscapaciteit is dit 1 jaar naar achteren geschoven. Wel zijn eind 2025 de herstelwerkzaamheden uitgevoerd zodat de GK-Sluis op een arbo-veilige manier ingezet kan worden om het Lingepeil te reguleren ("knijpen").

Vertaling in de begroting

De exploitatiekosten en investeringen aan de objecten in het watersysteem maken onderdeel uit van het programma Watersysteem, zie hoofdstuk 3.4 Watersysteem. Een toelichting op de investeringen staat in bijlage 12.

5.3.5 Waterketen

Beleidskader

In het WBP zijn de doelen met het bijbehorende beleidskader nader uiteengezet. Wat betreft de waterschapstaak Waterketen gaat het hier om de volgende doelen:

1. Goed zuiveringsresultaat
Dit betreft de basisopgave welke gaat over de primaire wettelijke taakopdracht van het waterschap, namelijk het transport en zuivering van afvalwater en de zorg voor de verwerking van het zuiveringsslib.
2. Duurzaam zuiveren
Dit betreft de manier van werken bij de uitvoering van de basisopgave. De bestuurlijke uitgangspunten (circulariteit, energieneutraliteit, klimaatneutraliteit en biodiversiteit) beschrijven hoe de basisopgave moet worden uitgevoerd.

De maatregelen welke nodig zijn om te kunnen voldoen aan de bovenstaande doelen zijn opgenomen in de LTAP Waterketen. Met de LTAP zorgen we voor een integrale aanpak zodat we voorbereid zijn en blijven op de toekomst. De LTAP bevat ramingen voor onderzoeks-, renovatie- en vernieuwingsprojecten, welke opgenomen zijn in het “Reserveringsproject LTAP Waterketen”. Op basis van vooronderzoeken bepalen we de benodigde maatregelen per asset. Dit wordt uitgewerkt in een Value Case per asset. Na positieve besluitvorming op de Value Case, wordt vanuit het reserveringsproject LTAP een concreet uitvoeringsproject opgestart en opgenomen in de begroting. Hierbij wordt de raming uit het reserveringsproject overgeheveld naar het uitvoeringsproject.

Planning

In 2025 zijn de volgende vooronderzoeken opgestart vanuit het “Reserveringsproject LTAP Waterketen” voor de volgende zuiveringseenheden:

1. Nijmegen:

- Onderzoek naar capaciteitsuitbreiding zuivering, voorsorteren op Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater m.b.t. fosfor en stikstof verwijdering, uitbreiding slibgistingscapaciteit, reductie broeikasgasemissie en slibverwerking.

2. Druten:

- Onderzoek naar uitbreiding zuivering, amoveren rwzi Maasbommel en het aansluiten hiervan op de rwzi Druten, benutten meekoppelkansen Liander m.b.t. persleidingtracé Maasbommel naar Druten.

3. Onderzoeken overige zuiveringseenheden:

- Schelluinen:
Onderzoek mogelijke aansluiting rwzi Gorinchem op rwzi Schelluinen.
- Groot Ammers:
Deze zuivering ontvangt ook afvalwater van een aangrenzend waterschap. Hierbij wordt meegelift met een onderzoek van HHSK en HDSR waarin mogelijk het afvalwater van WSRL volledig door deze waterschappen verwerkt gaat worden door een nieuw te bouwen zuivering.
- Hardinxveld:
Onderzoek naar innovatieve wijze van SVI (slib volume index) verlaging zonder inzet van hulpstoffen. Draagt bij aan circulariteitsdoelstellingen.

In de periode 2025 zijn de volgende projecten opgestart:

- 100942 Beluchtingsinstallatie Culemborg. Betreft uitbreiding van de beluchtingscapaciteit om te kunnen blijven voldoen aan de effluentnormen.
- 101026 Slibindikking Culemborg. Betreft plaatsen van slibindikker om transportbewegingen te reduceren.
- 101077 Capaciteitsuitbreiding rwzi Dodewaard. Betreft uitbreiding capaciteit Dodewaard.

In de periode 2025 waren de volgende projecten in uitvoering:

- 100753 Realisatie modificaties Arnhem. Betreft herstel technische veroudering en uitbreiding capaciteit. Project is in fase één van het tweefasen contract conform planning
- 100752 Uitbreiding Sliedrecht. Na geslaagde pilot met een fijnzeefinstallatie welke de afgelopen periode is uitgevoerd wordt deze definitief geplaatst in full scale vorm. Hierdoor wordt er ruimte gecreëerd in het zuiveringsproces waardoor de zuivering toekomstbestendig wordt. Met toepassing van deze fijnzeef wordt cellulose teruggewonnen wat als grondstof kan worden ingezet. Tevens wordt de zuivering gerenoveerd. Project is in fase één van het tweefasen contract conform planning.
- 100751 Vervanging procesautomatisering Waterketen. Betreft continu proces om de bedrijfszekerheid van de procesautomatisering van de zuiveringen en rioolgemalen en energiefabrieken te borgen door tijdige vervangingen. Het Slim Sturen in het transportsysteem is onderdeel van dit project. Hier is vertraging ontstaan door een probleem met personele capaciteit.
- 101014 Versnellingsprogramma lachgas en 100952 Meetapparatuur broeikasgasemissie. Betreft onderzoek om zicht en grip te krijgen op de uitstoot van broeikasgasemissies. Project loopt conform planning.
- 100683; 100685; 100686 A27 POS 001/2/3. Betreft aanpassingen persleidingtracés i.h.k.v. aanpassingen en uitbreidingen A27 door Rijkswaterstaat. De verleggingen zijn in de afrondende fase.
- 100943 Vervanging WKK Nijmegen. Betreft vervanging warmtekrachtkoppeling en realiseren van groengas productie voor levering aan het gasnet. Mogelijk vertraging door vergunningsperikelen. Wordt zo goed mogelijk opgeanticiepeerd.
- 100249 Aanpassing rioolgemalen n.a.v. afname afspraken. Betreft continu proces om kleine capaciteitsaanpassingen o.b.v. vernieuwde afnameafspraken. Dit project stopt omdat de aanpassingen geïnitieerd worden vanuit assetmanagement en vloeit terug in de LTAP.
- 100893 Doseerinstallaties Leerdam, Culemborg en Gendt. Betreft aanschaf van installaties voor dosering hulpstoffen om te kunnen blijven voldoen aan de effluentnormen. Project loopt conform planning.
- 100247 TS regio Noord en 100295 Centralisatie Noord. Betreft amoveren van kleinere zuiveringen in de Betuwe. Sluitstuk van dit project betreft het amoveren van rwzi Zetten zodra de capaciteitsuitbreiding Dodewaard gereed is.
- 100907 Energiebesparende maatregelen. Betreft het nemen van energiebesparende maatregelen voor gebouwen en installaties. Project heeft vertraging vanwege gebrek personele capaciteit.

In de periode 2025 zijn de volgende projecten afgerond:

- 100298 Optimalisatie slibgisting Tiel; 100895 Optimalisatie zuiveringsproces en gasproductie Tiel. Hiermee zijn er maatregelen genomen om de bedrijfszekerheid te optimaliseren en te borgen. Daarnaast is er een masterplan opgesteld welke maatregelen voor de langere termijn genomen moeten worden.
- 100331 KRW Groesbeek. Betreft maatregelen om het effluent van de zuivering Groesbeek te optimaliseren zodat dit mede bijdraagt aan het halen van de KRW-normen in het watersysteem. Inmiddels blijkt dit effectief te zijn m.b.t. het verlagen van het fosfaatgehalte in het effluent.

- 100732 Medicijnresten Groesbeek. Aanpassing installatie om medicijnresten te kunnen verwijderen. Hiermee wordt de komende jaren een pilot uitgevoerd.
- 100847 Dijkkruising effluentleiding rwzi Papendrecht. Vervanging van bestaande leiding welke in slechte technische staat was en niet voldeed aan de eisen gesteld aan de kruising met de waterkering.
- 100656 Investerings mobiel/ modulair voorontwatering. Betreft deelname Verdygo, samen met andere waterschappen ontwikkelen modulaire standaarden voor een efficiënte en effectieve bouw van zuiveringen.

Vertaling in de begroting

De exploitatiekosten en investeringen aan de assets in watersysteem maken onderdeel uit van het programma Waterketen, zie hoofdstuk 3.5 Waterketen. Een toelichting op de investeringen staat in bijlage 12.

5.3.6 Wegen

Beleidskader

In het wegenbeheerplan zijn twee strategische doelen opgenomen:

1. Streven naar een veilige weg: Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en een verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in 2050 en een halvering in 2030 in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. We sluiten aan bij de landelijke doelstelling voor ongevallen.
2. Streven naar een samenhang tussen ruimte, leefbaarheid, economie en mobiliteit: Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en subregionale routenetwerken en ruimtelijke ontwikkelingen. We kiezen daarbij voor duurzame, milieuvriendelijke, biodiverse, ecologische en robuuste oplossingen.

Voor de planperiode vallen deze doelen uiteen in diverse subdoelen:

Het onderhouden van het wegenareaal wordt uitgevoerd vanwege de zorgplicht die het waterschap draagt, en de taakstelling die het waterschap heeft om wegen en wegbermen functioneel en veilig te houden. Het zorgvuldig in stand houden van het areaal komt toe aan de wegbeheerder en -eigenaar, waarmee het waterschap de taak van 'goed rentmeesterschap' krijgt. Deze zorgplicht vloeit voort uit de Wegenwet, de Wegenverkeerswet 1994 en het Nieuw Burgerlijk Wetboek.

Waterschap Rivierenland hanteert de CROW-wegnormen als invulling van de wettelijke taak. Op basis van deze normen wordt de kwaliteit van de assets via inspecties bepaald en het daarbij passende onderhoud en moment van renovatie. Klein of acuut onderhoud wordt direct uitgevoerd. Preventieve onderhoudsmaatregelen worden planmatig uitgevoerd.

Planning

Een groot deel van de lopende wegenprojecten was al in gang gezet voor de komst van assetmanagement als manier van werken per medio 2023. Inmiddels is er een eerste versie van de langetermijn assetprogrammering wegen opgesteld. Daarin is de ambitie opgenomen om de komende jaren toe te werken naar de renovatie van 1 weg en 3 bruggen per jaar, om ons areaal op orde te houden.

Lopende renovatieprojecten

In 2025 zijn de volgende projecten voorbereid voor uitvoering in 2026 en verder

- 100791 Zwarte brug (KW 167) on hold gezet om eerst verkeerssituatie beter in beeld te brengen. Uitkomst kan invloed hebben op projectscope.
- 100793 Brug in Tolsteeg (KW 56) op basis van risico inschatting een jaar opgeschoven.
- 100796 Duiker in Parallelweg (KW 444) gereed gemaakt voor uitvoering.
- 100797 Brug in Matenaweg (KW 57) gereed gemaakt voor uitvoering.
- 100798 Brug in Tiendweg (KW 549) wordt, na nader onderzoek, niet vervangen maar vervangen door een duiker. Budget naar beneden bijgesteld.
- 100799 Brug in Nieuwesteeg (KW 476) is voorbereid en aanbesteed

Vertaling in de begroting

De exploitatiekosten en investeringen aan de wegenobjecten maken onderdeel uit van het programma wegen, zie hoofdstuk 3.6 Wegen. Een toelichting op de investeringen staat in bijlage 12.

5.4 Klimaat

5.4.1 Inleiding

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 zijn diverse doelstellingen opgenomen met betrekking tot klimaat en biodiversiteit. Deze paragraaf beschrijft de inspanningen van Waterschap Rivierenland op het gebied van:

1. Toewerken naar klimaatneutraliteit
2. Klimaatadaptatie
3. Biodiversiteit

5.4.2 Toewerken naar klimaatneutraliteit

Waterschap Rivierenland heeft als visie dat het in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Op weg naar dat doel heeft het Algemeen Bestuur in het waterbeheerprogramma voor de periode 2022-2027 een strategie en een aantal tussendoelen vastgesteld. Het beoogde effect is een vermindering van de bijdrage van het waterschapswerk aan het opwarmen van de aarde. Daarmee geven we invulling aan de bevindingen uit de laatste IPCC-rapporten waarin staat dat er versneld actie nodig is om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad Celsius. Toenemende hitte, verlies van landbouwopbrengsten, droogte en wateroverlast zijn fenomenen waar we nu al last van hebben.

Klimaatmitigatiestrategie

Om dit doel te bereiken, hanteren we een klimaatmitigatiestrategie met vier hoofdlijnen.

1. Waterschap Rivierenland is grotendeels klimaatneutraal in 2050 (reduceren eigen emissies).
2. We sturen op klimaatneutraliteit van onze leveranciers van diensten, werken en goederen.
3. Waterschap Rivierenland is energieneutraal in 2030.
4. We gaan andere partijen faciliteren bij hun klimaatdoelstelling.

Hoofddlijn 1 is de belangrijkste. Zelf grotendeels klimaatneutraal worden. Dit bereiken we door het reduceren van emissies van broeikasgassen die in de eigen organisatie vrijkomen. Dat bereiken we als volgt: We gaan onder andere de komende jaren stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen (benzine, diesel, etc.) en nemen maatregelen om emissie van lachgas en methaan uit de waterketen te verminderen.

Bij hoofdlijnen 2 en 3 draait het vooral om het beperken van de klimaatimpact van diensten en producten van derden. Deze producten en diensten zijn nodig om onze taken uit te voeren. Eén van de maatregelen is dat we alle aanbestedingen van GWW-werken circulair en klimaatvriendelijk uitvragen. Dijkversterkingsprojecten worden in toenemende mate emissieloos uitgevoerd. Dat is in lijn met het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen.

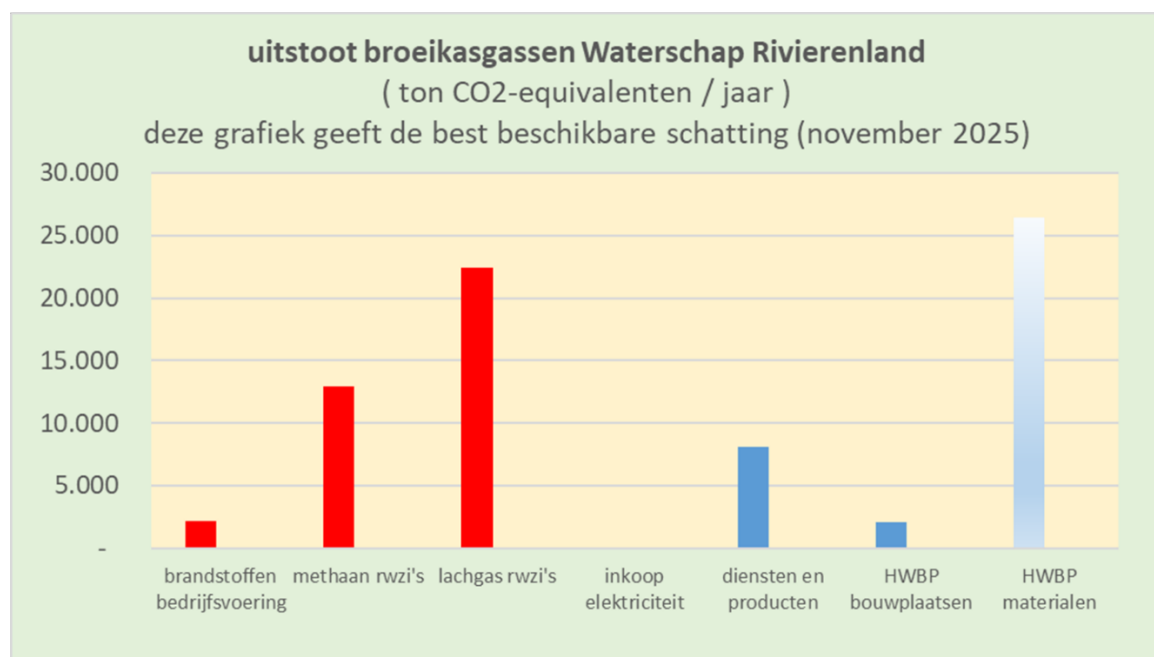
Een product met een potentieel grote klimaatimpact is energie die aan ons wordt geleverd. Om de klimaatimpact van energielevering aan ons tot nul te reduceren, streven we ernaar om in 2030 de hoeveelheid energie die we gebruiken zelf duurzaam en klimaatneutraal te produceren (hoofddlijn 3). Wat we niet zelf produceren kopen we in als duurzame klimaatneutraal geproduceerde energie.

Bij hoofddlijn 4 van onze strategie pakken we onze rol als maatschappelijk betrokken overheid. Als omgevingsbewuste waterpartner maken we onderdeel uit van een maatschappelijke transitie naar klimaatneutraliteit. We zijn bereid om andere partijen te faciliteren bij het realiseren van hun klimaatdoelstelling. We faciliteren andere partijen voor zover dat past in de wettelijke taakopdracht van de waterschappen. Dat doen we onder andere door deelname aan de RESsen (Regionale energie-

strategie), deelname aan het proces om een veenweidestrategie op te stellen en door het faciliteren van aquathermieprojecten. We bepalen op verzoek van derden samen de lokale mogelijkheden voor aquathermie. Hierbij brengen we in beeld welke mogelijkheden het lokale watersysteem of de waterketen te bieden heeft, vanuit perspectief van o.a. hydrologie, ecologie en fysieke infrastructuur. Energiebedrijven of energiecoöperaties zorgen voor winning en distributie van aquathermie.

In het veenweidegebied daalt de bodem. Eén van de problemen die daaruit voortkomt, is de emissie van broeikasgassen. In het kader van het klimaatakkoord stellen betrokken partners een regionale veenweidestrategie op. In deze maatschappelijke discussie hebben we vooralsnog een beperkte rol.

Een schatting van de broeikasgasemissie van het waterschap staat in onderstaande figuur:

Voortgang activiteiten en projecten

Voortgang op hoofdlijn 1: Waterschap Rivierenland is grotendeels klimaatneutraal in 2050:

- Het overgrote merendeel van de uitstoot van broeikasgassen bij WSRL komt vrij bij het zuiveringsproces (lachgas) en bij de verwerking van zuiveringsslib (methaan) in onze energiefabrieken. In vergelijking met de klimaatparagraaf van 2024 zijn de gerapporteerde emissies van lachgas en methaan uit de rwzi's zoals die in bovenstaande figuur staan bijgesteld. Dit komt door een verbeterde bepalingsmethode van de emissie. De emissie zelf is niet veranderd.
- De omvang van de uitstoot van lachgas en methaan uit rwzi's is lastig te kwantificeren, maar we krijgen deze al wel beter in beeld. Er waren aanwijzingen dat rwzi Nijmegen verreweg de hoogste lachgasuitstoot heeft. Om de emissie van lachgas uit de rwzi Nijmegen nader in beeld te brengen is een digital twin gebouwd en is er een jaar lang gemeten met lachgas-sensoren. Dat heeft voor deze specifieke rwzi geleid tot een verbeterde emissieschatting. Er zijn voorbereidingen gedaan om de methaanemissie beter in beeld te brengen: Er is een meetplan opgesteld en er is apparatuur aangeschaft om de methaanemissie te meten.

- Bij de slibgistingsinstallaties van rwzi's Arnhem en Nijmegen zijn vervangingsinvesteringen voorbereid. Maatregelen om de emissie van broeikasgassen te reduceren zijn integraal onderdeel van deze voorbereidingen.
- In de commissie Waterketen van 29 oktober 2024 is in de presentatie 'klimaatneutraliteit' toegelicht wat de aanpak is om de emissie van broeikasgassen te reduceren. De aanpak is dat we maatregelen als integraal onderdeel van nieuwbouw- en herinvesteringsprojecten uitvoeren. Dat bepaalt dan grotendeels het tempo waarin we de emissies kunnen reduceren.
- In 2025 werd het wagenpark en het materieel verder verduurzaamd. Deels door elektrificatie en deels door het tanken van HVO-diesel in plaats van fossiele diesel. In 2025 werd HVO getankt voor al het eigen materieel, indien het lokaal beschikbaar is. De CO2-footprint van HVO is ongeveer een factor 10 lager dan die van conventionele (fossiele) diesel. De doelstelling, om de CO2-uitstoot van eigen mobiele werktuigen (materieel bij beheer en onderhoud) met meer dan 80% te verminderen, wordt daarmee behaald.
- Broeikasgassen zoals methaan en lachgas komen ook vrij uit het oppervlaktewater dat we beheren. In 2024 en 2025 hebben we een onderzoek uitgevoerd om dat beter in beeld te krijgen. De resultaten volgen in 2026.

Voortgang op hoofdlijn 2:

- De omvang van de uitstoot van broeikasgassen, die veroorzaakt wordt door derden, is lastig te kwantificeren, maar we krijgen deze al wel beter in beeld.
- Bij de aanbesteding en uitvoering van grond-, weg- en waterbouw-(GWW)-projecten hanteren we een aanpak waarbij aandacht is voor een combinatie van zowel klimaatneutrale als circulaire doelstellingen. In 2025 is dat bij circa 95% van de GWW-aanbestedingen gebeurd. Dat heeft in de figuur geleid tot een lagere emissiewaarde voor HWBP-projecten.
- De transporteur die het slibtransport van rwzi's naar de energiefabrieken verzorgt gebruikte in 2025 biodiesel (HVO-brandstof) in plaats van fossiele diesel.
- De pacas-installatie voor verwijdering van medicijnresten in Groesbeek is eind 2023 in bedrijf gesteld. In de ontwerpfase werd uitgegaan van gebruik van gemalen steenkool. Vanaf het moment van in bedrijfstelling gebruiken we een duurzame koolvariant met een veel kleinere CO2-footprint.
- In 2025 is deels verduurzaamd polymeer gebruikt bij de slibontwatering op rwzi's Arnhem en Sleeuwijk. Verduurzaamd polymeer heeft een kleinere CO2-footprint dan conventioneel (fossiel) polymeer.

Voortgang op hoofdlijn 3:

- In 2025 heeft Waterschap Rivierenland circa 59% van haar energiebehoefte zelf duurzaam geproduceerd. Uit de verkenning naar mogelijkheden om stappen richting energieneutraal te maken, volgde dat we moeten constateren dat het niet haalbaar is om een uitvoerbaar plan te maken om in 2027 85% van ons energiegebruik zelf duurzaam op te wekken. Knelpunten zijn netcongestie, marktontwikkelingen en uitvoerbaarheid in het korte tijdsbestek.
- Bij rwzi Haaften was geen congestieprobleem. In 2025 hebben we de businesscase voor een zonnepark bij rwzi Haaften is geactualiseerd. De terugverdiendtijd lag buiten de kaders die het Algemeen Bestuur heeft gesteld.

Hoofdpijn 4: We gaan andere partijen faciliteren bij hun klimaatdoelstelling.

- Bij de RESsen (Regionale energiestrategie) hebben de gemeenten een primaire rol. De 2-jaarlijkse cyclus voor het herijken van de RES is losgelaten. Een nieuwe RES-cyclus is in 2024 opgestart. De RES-Groene Metropool Regio heeft in 2025 de concept RES 2.0 vastgesteld.
- Het Aquathermieproject Gorinchem is in uitvoering. In 2025 is een warmtestation gerealiseerd waardoor het mogelijk is om warmte aan het effluent van rwzi Schelluinen te onttrekken en die warmte in te voeden in het warmtenet. WSRL heeft adviesdiensten verleend en er zijn beheerafspraken gemaakt.

5.4.3 Klimaatadaptatie

In het Waterbeheerprogramma 2022–2027 heeft het waterschap zijn ambitie uitgesproken om in 2050 een klimaatbestendig en waterrobuust watersysteem te realiseren. Het Algemeen Bestuur heeft hiervoor in 2021 de kaders klimaatadaptatie vastgesteld. Ook staat hierover verschillende passages opgenomen in de Watervisie.

Het beoogde effect is om als Waterschap Rivierenland voorbereid te zijn op overlast vanwege weersextremen en de gevolgen ervan te beperken. De vormen van overlast die ontstaan door weersextremen zijn: droogte en watertekort, wateroverlast en overstromingen vanuit grote rivieren en hittestress. Klimaatadaptatie is bij uitstek een proces waarbij verschillende maatregelen samenkomen. In deze processen ontstaan vaak meekoppelkansen voor bijvoorbeeld biodiversiteit, recreatie en verbetering van de leefomgeving.

Tegelijkertijd is klimaatadaptatie een opgave die we samen oppakken met inwoners, medeoverheden en gebruikers. Onze inzet sluit aan bij het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). In alle werkregio's zijn een Regionale Adaptatiestrategie (RAS), een Regionaal Uitvoeringsprogramma (RUP) en een Wateruitvoeringsprogramma (WUP) opgesteld. Hierin zijn de klimaatopgaven verbonden met andere thema's, zoals waterkwaliteit en zoetwater.

Klimaatadaptatiestrategie

De ambitie uit het WBP 2022-2027 bereiken we door te werken aan de volgende doelen:

1. In 2027 zijn we t.o.v. 2019 beter voorbereid op en minder kwetsbaar voor de gevolgen van weersextremen;
2. Inwoners zijn zich meer bewust dat klimaatverandering risico's met zich meebrengt en dat overlast niet altijd voor 100% is te voorkomen;
3. In 2027 zijn al onze medewerkers klimaatbewust en is 'klimaat inclusief denken' een vanzelfsprekend thema bij ons werk.

Doel 1 is het belangrijkste: dit gaat over het in beeld brengen van de opgave vervat in de RAS (regionale adaptatie strategie), RUP (regionale uitvoeringsplan) en WUP'pen (wateruitvoeringsplan) en de uitrol daarvan binnen de regio's. Hierbij hoort ook aantrekken van financiering wat voorheen via Impulsregeling van het DPRA (Deltaprogramma regionale adaptatie) is gegaan.

Doel 2 gaat over het informeren en stimuleren van inwoners op het vlak van klimaatverandering en klimaatadaptatie. Hierbij valt te denken aan communicatie via de bestaande kanalen en de subsidie-regeling om klimaatadaptatiemaatregelen te nemen, zoals de subsidies 'Samen Vergroenen' en 'Natuurvriendelijke oevers'.

Doel 3 gaat over de organisatie zelf klimaatinclusief te laten werken maar ook naar buiten toe. Hierbij speelt het borgen van aangepast beleid in nieuwe normen en beleidsregels een belangrijke rol. De organisatie klimaatinclusief te laten werken is/wordt onderdeel van de algehele duurzaamheidsstrategie van Waterschap Rivierenland.

Voortgang activiteiten en projecten in 2025

Doel 1: In 2027 zijn we t.o.v. 2019 beter voorbereid op en minder kwetsbaar voor de gevolgen van weersextremen.

De uitvoering van maatregelen uit de Waterschaps- en Regionale Uitvoeringsprogramma's (WUP en RUP) verloopt volgens planning. In Breedeweg zijn de maatregelen afgerond, gemaal De Pannerling is opgeleverd en functioneert naar behoren. We hebben 8 klimaatbuffers aangelegd:

- Maurikse wetring (3 stuks)
- Kooiweg Dreumel nabij zuivering
- Veerweg Wamel
- Margrietstraat Dreumel (bij Maas en Waalweg)
- Griendweg Dreumel (in aanleg)
- Veesteeg Beneden Leeuwen (in aanleg)

Hiermee is de water af- en aanvoer structureel verbeterd en het systeem beter bestand tegen droogte en watertekort en -overlast. Aanvullende maatregelen, zoals droogtebestrijding, zijn nog volop in uitvoering. In november 2025 heeft het Algemeen Bestuur de zoetwaterstrategie vastgesteld.

In 2025 hebben we RWO-studies voor Alblasserwaard, Bommelerwaard en Vijfheerenlanden afgerond. In 2026 verwachten we een volledig beeld te hebben van de opgave rondom wateroverlast, op basis van de toetsing aan de regionale normen in de wateroverlaststudies (RWO).

Doel 2: Inwoners zijn zich meer bewust dat klimaatverandering risico's met zich meebrengt en dat overlast niet altijd voor 100% is te voorkomen.

We hebben doorlopend gewerkt aan bewustwording. Via onder meer sociale media hebben we veel inwoners bereikt. In 2025 deden we mee aan de landelijke campagne www.levenmetwater.nl van het ministerie van I&W.

Doel 3: In 2027 zijn al onze medewerkers klimaatbewust en is 'klimaatinclusief denken' een vanzelfsprekend thema bij ons werk.

Doorlopend werkten we aan het klimaatbewustzijn. Klimaatadaptatie hebben we opgenomen in het opleidingsplan. We hebben een informatieve sessies gehad over veranderende rivierafvoeren, mede n.a.v. publicatie van de KNMI-scenario's. We hebben kennislacunes gesignaleerd en waar mogelijk opgepakt. In 2025 is het beleidskader waterkwantiteit vastgesteld. Vanuit het spoor 'Water en bodem sturend' komen er nog meer ontwikkelingen die doorwerken in de Waterschapsverordening en beleidsregels en daarmee ook bijdragen aan klimaatinclusief werken. In 2026 werken we toe naar vaststelling van de beleidsregel nieuw verhard oppervlak.

5.4.4 Biodiversiteit

Waterschap Rivierenland werkt aan vergroting van de diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied. Om dat te bereiken hebben we beleid vastgesteld voor behoud en vergroten van de biodiversiteit van het watersysteem, op terreinen en op primaire, regionale en overige keringen.

We werken aan drie doelen voor de planperiode 2022-2027:

1. In 2027 is de biodiversiteit op eigen gronden vergroot ten opzichte van 2021 door ecologisch beheer en onderhoud en ecologische inrichting.
2. Biodiversiteit is in 2027 een integraal onderdeel van ons waterbeheer. De medewerkers van het waterschap zijn zich bewust wat ze kunnen doen voor biodiversiteit.
3. In 2027 hebben wij samen met andere partijen (provincies, gemeenten, agrariërs etc.) onze ambities afgestemd en leefbare habitats en verbindingen tussen leefmilieus gerealiseerd.

Voortgang activiteiten en projecten

- Uitvoeren van het beheer & onderhoud van onze assets op een manier zodat dit bijdraagt aan realisatie van onze biodiversiteitsdoelstellingen. Voor de verschillende typen assets is daarvoor specifiek uitvoeringsbeleid vastgesteld. Vanuit de doelstellingen zijn prestatie-indicatoren opgesteld welke jaarlijks worden gemonitord. Aan de hand van deze monitoring zien we dat de prestatiedoelen worden behaald.
- Uitwerken wat er nodig is om de toestand van de biodiversiteit in beeld te krijgen. Hiervoor zullen we gebruikmaken van het 'Raamwerk Biodiversiteit 2.0' van de Unie van Waterschappen en STOWA, dat hiervoor handvatten geeft.
- Het inzetten van ons Blauwgroen netwerk en iconsoorten in onze gesprekken met omgevingspartners.
- Samenwerken met particulieren vanuit het WSRL biodiversiteitsinitiatief met derden. Hier ondersteunen we kleine initiatieven, zoals de aanleg van een helofytenfilter, ijsvogelwand en natuurvriendelijke oever met lokale initiatiefnemers. In het komende jaar verwachten wij nieuwe initiatieven te ondersteunen, zoals een vlindertuin in Tiel en een natuurvriendelijke inrichting van eigen terrein in Nederhemert.
- Het actief zoeken naar meekoppelkansen in de dagelijkse werkzaamheden en het inzichtelijk maken van de win-win-win voor biodiversiteit, inwoners van het rivierengebied en het waterschap. Zo levert een hoge biodiversiteit een prettige leefomgeving met haar soortenrijke dijkbekleding, die tevens ook meer bestendigheid biedt tegen hoog water, blijkt uit onderzoek van het Future Dikes programma. Meer activiteiten gericht op interne en externe bewustwording van de noodzaak en kansen voor biodiversiteitsherstel.
- Deelname in onderzoekstrajecten ten behoeve van inzicht in biodiversiteit en kennisdeling met collega waterschappen en partners in het rivierengebied.

5.5 Risico's

De risicoparagraaf gaat in op de actuele risico's ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2025.

5.5.1 Geopolitieke dreiging

De internationale veiligheidssituatie is complex en verandert snel. Wereldwijde spanningen, machtsverschuivingen en economische rivaliteit, hebben gevolgen voor energievoorziening, handelsstromen en digitale veiligheid. Verstoringen in toeleveringsketens en stijgende grondstofprijzen zorgen voor financiële druk, ook op publieke organisaties zoals waterschappen. Tegelijkertijd neemt het risico op cyberaanvallen en desinformatiecampagnes toe.

Voor waterschappen zijn de gevolgen merkbaar. Hogere energiekosten, cyberdreigingen en beperkte beschikbaarheid van materialen kunnen onze vitale processen raken. De dreiging van sabotage of conflict vraagt om gerichte maatregelen om onze infrastructuur te beschermen en de continuïteit van het waterbeheer te waarborgen. De landelijke politiek doet een beroep op alle overheden om bij te dragen aan de versterking van de nationale weerbaarheid. Voor waterschappen ligt hier een dubbele verantwoordelijkheid: als regionale overheid én als onderdeel van de vitale infrastructuur. Bij Waterschap Rivierenland onderzoeken we hoe we onze vitale processen onder alle omstandigheden kunnen blijven uitvoeren. Een ambtelijke werkgroep brengt de relevante dreigingen in beeld, analyseert de impact op onze processen en assets en verkent maatregelen om onze weerbaarheid te vergroten. Een aantal maatregelen is reeds genomen. In de begroting 2026 zijn hiervoor financiële middelen opgenomen. Ook komt personele capaciteit beschikbaar.

5.5.2 Cyberdreiging

Cyberdreigingen komen niet alleen voort uit statelijke actoren, maar ook uit financieel gemotiveerde cybercriminelen en ideologisch gemotiveerde hacktivisten. Samen vormen zij een samenhangend dreigingsbeeld. In samenwerking met de sector en partners heeft Waterschap Rivierenland het beveiligingsniveau afgelopen jaar verder verhoogd om hertegen weerbaar te zijn. Daarbij zijn onder meer de governance, risicobeheersing, monitoring, detectie en respons versterkt. Deze maatregelen sluiten aan bij de aanscherpende wettelijke eisen op het gebied van informatiebeveiliging, waaronder de voorgenomen wettelijke verankering van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) in de Cyberbeveiligingswet in 2026.

5.5.3 PFAS

De verspreiding van PFAS vormt een toenemende zorg voor milieu en volksgezondheid. Recent landelijk bloedonderzoek van het RIVM bevestigt dat vrijwel iedere Nederlander PFAS in het bloed heeft. Dit onderstreept het belang van een bronaanpak en versterkt de urgentie voor beleid en maatregelen. Wij zetten ons actief in om PFAS-vervuiling beter in beeld te brengen en de risico's te beheersen. Op verzoek van ons waterschap ontwikkelde het RIVM drie handreikingen waarmee beheerders in heel Nederland metingen kunnen vergelijken met risicogrenzen voor PFAS in oppervlaktewater. In 2024 en 2025 zijn alle officiële zwemplassen in ons beheergebied onderzocht op PFAS. De resultaten zijn gedeeld met provincies en gepubliceerd op onze website.

De gemeenten hebben recent nieuwe omgevingsplannen voor het thema bodem vastgesteld. In de Alblasserwaard zijn daarbij de PFAS-normen aangepast aan de landelijke normen. Door de relatief hoge regionale depositie zijn de PFAS-gehalten in dit gebied vaak al hoog, wat directe gevolgen heeft voor werkzaamheden zoals baggeren, bermbeheer en grondverzet. Het uitgangspunt om grond zoveel mogelijk lokaal toe te passen komt hierdoor onder druk te staan en kan leiden tot fors hogere kosten. Dit vormt vooral een belangrijk aandachtspunt binnen het Gebiedsprogramma A5H. Vanuit

lopende projecten zijn wij daarom in overleg met de betrokken gemeenten om lokaal verwerken en toepassen van grond mogelijk te houden. De uitkomst van deze gesprekken is onzeker.

Op 13 november 2024 stuurde de Unie van Waterschappen namens alle waterschappen een brandbrief aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat met de oproep tot een stevigere bronaanpak en een totaalverbod op PFAS. In april 2025 herhaalden de Unie en Vewin deze oproep richting de Europese Commissie, met daarbij het pleidooi voor betere afstemming binnen Europese kaders zoals de Kaderrichtlijn Water en de Drinkwaterrichtlijn. Nederland werkt daarnaast met Duitsland, Denemarken, Noorwegen en Zweden aan een Europees PFAS restrictievoorstel onder REACH. Het dossier is in 2025 door de indienende landen geactualiseerd en ligt bij ECHA en de Europese instellingen ter verdere beoordeling en besluitvorming. De formele EU besluitvorming loopt nu (2026); inwerkingtreding wordt op zijn vroegst rond 2027 verwacht, met mogelijke (tijdelijke) uitzonderingen voor essentiële toepassingen. Dit is een belangrijke stap richting brede Europese uitfasering van PFAS.

5.5.4 Netcongestie

Netcongestie belemmert het waterschap bij het uitvoeren van haar taken. Zowel bij de bouw en het beheer van nieuwe installaties, als bij het leveren van lokaal opgewekte duurzame elektriciteit en bij het maximaal verpompen van water bij dreigende wateroverlast. Het waterschap is continu bezig om haar assets toekomstbestendig in te richten. Dat betekent in een aantal gevallen dat de aansluiting op het elektriciteitsnet moet worden verzwaard of dat er een nieuwe aansluiting moet komen. Een nieuwe of zwaardere aansluiting krijgen is praktisch onmogelijk. Dit geeft als risico dat we onze wettelijke taak niet of onvoldoende kunnen uitvoeren.

Vanaf 2026 verwachten we problemen te gaan ondervinden bij projecten die een verzwaring van de energieaansluiting vragen. Er zal per project beoordeeld worden welke (tijdelijke) oplossingen noodzakelijk zijn om de uitvoering van de primaire waterschapstaken te borgen. Dit kan kostenverhogend werken bij de realisatie van projecten. Het waterschap zoekt samen met de netbeheerders en andere waterschappen naar innovatieve oplossingen. De inschatting is dat de netcongestie nog wel 10 jaar gaat duren en dat dit ook nog verder zal gaan toenemen. De vraag naar capaciteit groeit sneller dan het net kan worden uitgebreid waardoor wachtrijen verder oplopen. Met ingang van 2026 geldt een nieuw prioriteringskader. Daarin zijn naast de waterschappen nieuwe vitale functies toegevoegd in dezelfde prioriteringscategorie zodat de kans op een zwaardere aansluiting nog kleiner is geworden voor de waterschappen.

5.5.5 Afschaffing vrijstelling afvalstoffenheffing

Voor het verbranden van zuiveringsslib ontvangen de waterschappen een vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting. Het ministerie van Financiën is van plan de vrijstelling van afvalstoffenbelasting te willen beëindigen op het verbranden van slib in een co-verbrander (slib verbranden samen met ander afval). Het meeste van ons biogranulaat wordt met co-verbranders verwerkt. Het deel wat wij via HVC afvoeren wordt via mono-verbranding (alleen slibverbranding) verwerkt. Daar blijft de vrijstelling voor afvalstoffenbelasting waarschijnlijk wel van kracht. Duo-verbranding wordt gezien als minder duurzame manier om zuiveringsslib te verwerken. Hierover zijn verschillen van inzicht waardoor de Unie van Waterschappen (UvW) en slibverwerkers in gesprek zijn gegaan met het ministerie van Financiën. Deze gesprekken hebben tot nu toe nog niet veel opgeleverd. Het voornemen om de vrijstelling van de afvalstoffenbelasting af te schaffen maakt onderdeel uit van het Belastingplan 2026. Via de SGP-fractie in de Tweede Kamer is gevraagd om een Uitvoerbaarheids-toets Decentrale Overheden (UDO), zodat de (financiële) consequenties voor de waterschappen en gemeenten voldoende duidelijk worden. Deze is toegezegd.

Het nadelige financiële effect van de afschaffing vrijstelling afvalstoffenheffing is voor Waterschap Rivierenland indicatief geraamd op € 635.000 per jaar indien er sprake is van het alleen belasten van de co-verbranding. Voor de mono-verbranding lijkt voorsnóg de vrijstelling te blijven bestaan. Inmiddels is al wel duidelijk dat de eventuele afschaffing in werking treedt per 1 januari 2027 voor de co-verbranding zoals voorgesteld in het belastingplan 2026. De indicatieve raming van € 635.000 per jaar is gebaseerd op een tarief van afvalstoffenbelasting van € 40 per ton en is dan met ingang van 2027 van toepassing. Opgemerkt wordt dat met ingang van 2028 het tarief verder door gaat stijgen naar € 90 per ton wat uitkomt op een nadelig financieel effect van € 1.440.000 per jaar.

5.5.6 Veiligheid bij slibbuffers en technische installaties

Op de zuiveringsinstallaties zijn veiligheidsrisico's vastgesteld bij vijf locaties m.b.t. explosieve atmosfeer bij afgedekte slibbuffers. Bij gesloten luiken kan er bij een samenloop van factoren een explosieve atmosfeer ontstaan door methaan en H₂S. Aanvullend onderzoek wijst erop dat mogelijk al eerder in de sliblijn methaanvorming kan optreden. De aard, omvang en oorzaken hiervan zijn nog niet volledig vastgesteld en worden nader onderzocht. Het is niet uit te sluiten dat vergelijkbare risico's zich ook op andere zuiveringslocaties kunnen voordoen. Deze locaties zijn op dit moment nog niet volledig in beeld en nadere monitoring en analyse is noodzakelijk. De betrokken omgevingsdiensten zijn hierover geïnformeerd.

De ATEX-status (wet- en regelgeving rondom explosieve atmosferen) van de installaties in de directe omgeving is niet overal bekend of geborgd omdat dit niet eerder relevant was. Hierdoor is het aannemelijk dat aanvullende (technische en organisatorische) maatregelen noodzakelijk zijn om de veiligheid van medewerkers en installaties te waarborgen.

De problematiek is technisch complex, onder andere door:

- Gasvorming is inherent aan slib; zodra slib enkele dagen stilstaat, ontstaat methaan.
- Zonering en berekening van gasconcentraties vereisen specialistische kennis en certificering door externe partijen.
- Kennis en expertise liggen deels buiten onze organisatie

Om deze risico's beheerst aan te pakken, werkt Waterschap Rivierenland nauw samen met externe deskundigen. Op korte termijn worden bij werkzaamheden gerichte veiligheidsmaatregelen getroffen. Parallel hieraan wordt gewerkt aan een structurele oplossing voor de lange termijn. Binnen het landelijke technologennetwerk van waterschappen wordt dit thema eveneens geagendeerd.

De exacte impact van deze ATEX-gerelateerde risico's is nog niet volledig in beeld. Het is aannemelijk dat in 2026 aanvullende technische maatregelen en structurele borging van veilige werkwijzen noodzakelijk zijn. Dit kan leiden tot een versnelde aanpak, inclusief inzet van ATEX-gecertificeerde apparatuur en duidelijke instructies voor alle betrokkenen.

5.5.7 Asbest

In twee traforuimten zijn losse asbestdeeltjes aangetroffen. Het waterschap is door de netbeheerder formeel gesommeerd om vóór 31 december 2026 maatregelen te treffen. Indien hier niet aan wordt voldaan, bestaat het risico dat de elektriciteitsvoorziening wordt afgesloten. Mogelijk volgen er nog meer ruimten waarop de netbeheerder maatregelen eist. Waterschap Rivierenland is in gesprek met de netbeheerder om te verkennen welke mogelijkheden er zijn om afsluiting te voorkomen.

Op dit moment voldoet het waterschap niet aan de geldende wet- en regelgeving. Dit wordt verder onderzocht. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek wordt een plan van aanpak opgesteld om de benodigde maatregelen te treffen. Naar verwachting kunnen de benodigde maatregelen pas in 2026 worden uitgevoerd. De omvang van het risico is nog niet volledig in beeld, maar kan aanzienlijk zijn mede vanwege het grote aantal traforuimten binnen het beheergebied van Waterschap Rivierenland.

5.5.8 Verontreiniging Golfbaan Spijk

De aanleg van een golfbaan in Spijk met staalslakken in de gemeente West Betuwe heeft geleid tot verontreiniging van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem ter plaatse. De werkzaamheden zijn in maart 2019 door de omgevingsdienst stilgelegd. De stillegging is opgeheven per juli 2020, waarna is gestart met de voorbereidingen om de staalslakken ter plekke geïsoleerd en gecontroleerd te verwerken met aansluitend een sanering van water en bodem. In 2023 zijn het eigendom van het terrein en de aannemer gewijzigd. Dit heeft geleid tot nieuwe plannen voor de uitvoering. In de basis zullen de staalslakken nog steeds op locatie geïsoleerd en gecontroleerd worden verwerkt. Gedurende de voorziene uitvoeringsperiode van 8 jaar (vanaf 2020) zullen er extra toezicht, handhaving en maatregelen nodig zijn. Met deze kosten is rekening gehouden in de begroting. Hoewel het risico dat de eigenaar en de uitvoerder niet aan hun (financiële) verplichtingen kunnen voldoen, sterk is afgenomen, kan het niet uitgesloten worden.

5.5.9 Afwikkeling bouwkundige renovatie J.U. Smitgemaal

In de afgelopen jaren is het J.U. Smitgemaal gedeeltelijk geëlektrificeerd en bouwkundig gerenoveerd. De uitvoering hiervan is eind 2020 gestart en de oplevering was voorzien voor begin 2022. De elektrificatie was gereed in het derde kwartaal van 2022. De bouwkundige renovatie heeft grote vertraging opgelopen en is in februari 2024 opgeleverd. Met de bouwkundig aannemer lopen discussies over de restpunten, het meer- en minderwerk en de financiële afwikkeling. Mogelijk start de aannemer een juridische procedure tegen het waterschap.

5.5.10 Fiscaliteit

Wet deregulering arbeidsrelaties (DBA)

Sinds 1 mei 2016 is de Wet deregulering arbeidsrelaties (DBA) van kracht, met als doel het terugdringen van schijnzelfstandigheid en het verduidelijken van arbeidsrelaties. Door het ontbreken van concrete toetsingscriteria was handhaving jarenlang beperkt. Het handhavingsmoratorium is per 1 januari 2025 beëindigd, waarbij een zachte landing is toegepast: in 2025 werd wel gehandhaafd, maar zonder verzuimboetes en met nadruk op voorlichting. Uit de Kamerbrief van 19 december 2025 blijkt dat deze zachte landing wordt verlengd tot en met 2026. Dit betekent dat de Belastingdienst ook in 2026 geen verzuimboetes oplegt. Wel kunnen vergrijpboetes worden opgelegd wanneer sprake is van opzet of grove schuld. Bij vermoedens van schijnzelfstandigheid start de Belastingdienst met een bedrijfsbezoek; alleen na een boekenonderzoek en de constatering dat sprake is van opzet of grove schuld kunnen naheffingen en vergrijpboetes volgen.

Waterschap Rivierenland heeft een gecoördineerde aanpak ingericht om risico's op naheffingen en boetes te beperken en tegelijkertijd de continuïteit van projecten te waarborgen. Onderdeel hiervan is het opbouwen van een dossier voor alle per 1 januari 2026 nog ingehuurde zzp'ers. Deze dossiers worden opgesteld op basis van de criteria van de Hoge Raad en de handreiking Beoordeling arbeidsrelaties van de Belastingdienst, om zorgvuldig te kunnen bepalen of sprake is van een arbeidsovereenkomst of een overeenkomst van opdracht. Deze aanpak moet ervoor zorgen dat WSRL aantoonbaar zorgvuldig handelt en voorbereid is op intensievere handhaving door de Belastingdienst.

Mogelijke btw-heffing op werkgeverspensioenpremie

De afgelopen jaren hebben verschillende private pensioenfondsen en vermogensbeheerders rechtszaken gevoerd tegen de Belastingdienst in de hoop op een btw-vrijstelling op de pensioenpremie. Recent heeft het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bepaald dat pensioenfondsen btw moeten heffen over de volledige werkgeverspensioenpremie. Dit heeft grote financiële gevolgen voor overheids-werkgevers omdat zij de btw niet kunnen aftrekken. Voor Waterschap Rivierenland zou dit een extra kostenpost van circa € 2,1 miljoen betekenen op een premie van € 10 miljoen. De Unie van Waterschappen heeft samen met IPO en VNG vragen gesteld aan het Rijk. De staatssecretaris van Financiën van mening is dat de cassatie bij de Hoge Raad die al in 2023 over een vergelijkbare hofuitspraak is ingesteld voor pensioenfondsen voldoende grond biedt om vooralsnog niet tot BTW-heffing over te gaan. De verwachting is dat het ABP dat ook niet gaat doen.

5.5.11 Pensioenstelsel politieke ambtsdragers

Het pensioenstelsel voor politieke ambtsdragers is wettelijk geregeld in de Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (Appa). Voorzien is per 1 januari 2028 dat dit stelsel wordt geharmoniseerd met het reguliere pensioenstelsel. In het huidige stelsel voor politieke ambtsdragers worden pensioenverplichtingen uit de lopende begroting gefinancierd en wordt middels een voorziening gespaard voor toekomstige verplichtingen. In de overgang naar het nieuwe stelsel zal eind 2027 kapitaaloverdracht moeten plaatsvinden van WSRL naar het ABP. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft een onderzoek uit laten voeren om per decentrale overheid vast te stellen wat de omvang van deze kapitaaloverdracht zal zijn, uitgaande van de huidige situatie en uitgangspunten. De Commissie BBV (Besluit begroting en verantwoording) heeft de stellige uitspraak gedaan dat de omvang van de voorziening per eind 2025 minimaal de omvang moet hebben van de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek. Dat is bij WSRL het geval.

De precieze omvang van de kapitaaloverdracht in 2027 kan ook pas in 2027 definitief worden vastgesteld en is mede afhankelijk van met name de dekkingsgraad waar het pensioenfonds rekening mee houdt. Dit wordt nauwlettend gevolgd en waar nodig wordt de omvang van de voorziening tijdig bijgesteld. Het risico bestaat dat de kapitaaloverdracht alsnog hoger blijkt te zijn dan de omvang van de voorziening bij WSRL. In dat geval veroorzaakt dit een financieel tekort in 2027. Door de voorziening tijdig op niveau te brengen wordt dit risico beperkt, maar niet weggenomen.

5.5.12 Gerechtelijke procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van deze risicoparagraaf loopt een aantal gerechtelijke procedures en zijn er schadeclaims in behandeling bij het waterschap, hetgeen ertoe kan leiden dat het waterschap daarvoor uiteindelijk aansprakelijk is en tot betaling van deze financiële claims over zal moeten gaan. Op dit moment zijn er 26 claims van derden in behandeling en lopen er 26 gerechtelijke procedures (rechtbank en Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State). Op basis van deze claims c.q. procedures is een inschatting gemaakt van het financiële risico voor het waterschap. Dit risico wordt op dit moment in totaliteit geschat op circa € 3.500.000,-- voor wat betreft de claims en circa € 100.000,-- voor wat betreft de gerechtelijke procedures.

5.6 Bedrijfsvoering

5.6.1 Inleiding

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn aan de primaire processen van de waterschappen (artikel 4.21 Waterschapsbesluit). De directieraad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap en legt daarover verantwoording af aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Doel

Waterschap Rivierenland streeft actief naar het continu verbeteren van het functioneren en daarmee de prestaties van de organisatie. De bedrijfsvoeringparagraaf heeft tot doel inzicht te geven in de initiatieven om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te brengen.

5.6.2 Stand van zaken van de bedrijfsvoering

In 2022 en 2023 is binnen de organisatie de sturing tegen het licht gehouden. Op grond van die evaluatie zijn er vier manieren van werken vastgesteld (met hun werkwijzen, processen, aansturing, rollen, e.d.). De vier manieren van werken zijn achtereenvolgens: projectmanagement, programma-management, procesmanagement en assetmanagement. Alle werkzaamheden binnen WSRL behoren tot één van deze manieren van werken. Aan de manieren van werken zijn methodiekeigenaren gekoppeld alsmede een directeur als eindverantwoordelijke voor de methodiek.

Daarnaast werkt WSRL met de HOF-sturingslijnen. HOF staat voor hiërarchische, outputgerichte en functionele sturing. Benoemd is wie welke verantwoordelijkheid heeft. Daarbij ligt de hiërarchische en functionele sturingslijn altijd bij het lijnmanagement en de outputgerichte sturing bij de rolhouders van de manieren van werken.

5.6.3 Beleidsvoornemens t.a.v. de bedrijfsvoering

Doorontwikkeling bedrijfsvoering: inspelen op externe ontwikkelingen

Het waterschap moet voortdurend inspelen op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wetgeving (bv. Omgevingswet, Privacywet), een veranderende arbeidsmarkt, nieuwe ICT-technologie en cybercrime. Dit vraagt om een wendbare organisatie, die extern gericht is en flexibel en creatief opereert. Grote ontwikkelingen waar we de komende tijd op inspelen zijn:

- Digitale transformatie/ dataficering
 - Verandering in werk en type vakmanschap
 - Informatieveiligheid en privacy
 - Opkomst artificial intelligence
- Veranderende positie in de maatschappij
 - Politisering
 - Verandering rol in maatschappelijk debat
 - Menselijke maat in dienstverlening
 - Werken in netwerken
- Demografische ontwikkelingen in de samenleving
 - Meer vergrijzing, krappe arbeidsmarkt
- Grotere opgaven, een groter waterschap
 - Grotere en complexere opgaven waar het waterschap een rol in speelt
 - Toenemend investeringsvolume (o.a. dijkverbeteringen)

- The unknown unknowns
 - Niet te voorspellen ontwikkelingen die snel een grote impact kunnen hebben (bijv. corona en oorlog in Oekraïne)

Een visie op de organisatie

Medio 2024 is de organisatievisie en –strategie geactualiseerd. Door nadrukkelijk in te zetten op een inspirerende, lerende en open organisatie willen we gesteld staan voor de genoemde ontwikkelingen. De visie zoals benoemd in hoofdstuk 1 luidt:

“Waterschap Rivierenland is de inspirerende, lerende, open organisatie waar jij welkom bent.

Wij zijn een uitvoeringsgerichte en daadkrachtige organisatie die midden in de samenleving staat. Met vastberadenheid en trots vervullen wij onze rollen in een dynamisch en veelzijdig rivierengebied. Wij werken aan sterke dijken, een veerkrachtig watersysteem, duurzame waterzuivering en veilige wegen die van cruciaal belang zijn voor een toekomstbestendige leefomgeving. Wij benutten actief de kracht van digitale mogelijkheden, omarmen vernieuwing, leren continu, zijn nieuwsgierig wat beter kan en staan open voor ideeën. Zo kunnen wij onze maatschappelijke verantwoordelijkheden betaalbaar blijven uitvoeren en een aantrekkelijke werkgever zijn.”

Organisatieontwikkeling Horizon2025

In het programma Middelen is de digitale transformatie verder toegelicht. Aan de overige ontwikkelingen en de daarmee samenhangende geactualiseerde visie wordt handen en voeten gegeven middels een aantal ontwikkelfacetten binnen de organisatieontwikkeling Horizon2025, welke per 1 maart 2026 overgaat in het veranderprogramma WaterKompas. Daarnaast zijn beheersing en transparantie belangrijke voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders.

Structuur en sturing

Waterschap Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie die stuurt op het leveren van goede prestaties tegen zo laag mogelijke kosten. Gezien het omvangrijke investeringsvolume van het waterschap en het belang hiervan voor o.a. de uitvoering van het Waterbeheerprogramma (WBP), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H), is beheersing van de projectrealisatie een continu speerpunt. De ambitie is om de investeringsprojecten structureel te realiseren binnen een bandbreedte van 90-110% van de begroting.

HR, cultuur en psychologische veiligheid

Met alleen het optimaliseren van processen en structuren redden we het niet. De kwaliteit van mensen maakt het verschil tussen een goede en een uitstekende organisatie. Ook medewerkers moeten ‘veranderproof’ zijn, wat zoveel betekent als dat veranderingen voor niemand een bedreiging vormen, maar gezien worden als kansen voor verdere ontwikkeling om steeds beter te worden. Zowel de werkgever als de werknemer hebben baat bij een personeelsbestand dat ‘fit’ is en blijft voor de toekomst. Het totale arbeidzame leven met plezier in passend werk of met andere woorden: de juiste mens op de juiste plek en op het juiste moment. Talenten, kennis en vaardigheden worden optimaal benut en ingezet. Daarbij wordt gewerkt aan het duurzaam inzetbaar houden van medewerkers over de as van diversiteit, mobiliteit en gezondheid.

Bij het ontwikkelen van de organisatie is het aantrekken én het behouden van de juiste medewerkers ook van groot belang. Onder de juiste mensen verstaan we niet alleen medewerkers die de taak goed kunnen uitvoeren (taak-fit zijn), maar ook mensen die beschikken over het juiste DNA (cultuur-fit). Ook voor Waterschap Rivierenland is de ‘war on talent’ steeds meer voelbaar. Diverse vacatures blijven langer open staan en wij moeten steeds meer ons best doen om nieuwe medewerkers te

krijgen. Daarom bouwen we aan een sterk werkgeversmerk en professionaliseren we de werving en selectie continu.

Burgers, bedrijven en omgeving: betere dienstverlening

Als we een organisatie willen zijn die echt van buiten naar binnen denkt, moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze dienstverlening op aanpassen. Een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, gaat niet uit van interne processen en automatiseringssystemen, maar gaat uit van de beleving van burgers en bedrijven.

Los van onze organisatieambitie zijn er verschillende ontwikkelingen die de urgentie van een betere dienstverlening van de overheid benadrukken. Een van die ontwikkelingen is de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking is getreden.

Onze ambitie om de dienstverlening te verbeteren is in lijn met de doelen van de Omgevingswet. Het geactualiseerde participatiebeleid draagt ook bij aan de ambitie. Daarnaast vinden er activiteiten plaats voor het kunnen uitvragen/ ophalen van feedback van burgers en bedrijven. Die feedback hebben we nodig om onze verschillende processen te kunnen professionaliseren. Ook wordt er gewerkt aan het optimaliseren van de verschillende communicatiekanalen zoals telefonie, balie en internet middels onder andere de inrichting van een klantcontactcentrum. Op die manier kunnen we beter open staan voor andere geluiden, ideeën en meningen en leren van ervaringen van burgers en bedrijven.

5.6.4 Beheersing en transparantie

Beheersing en transparantie zijn voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders. Beheersing en transparantie zijn een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Bijvoorbeeld wordt de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven verbeterd. Waar relevant en mogelijk adviseert en ondersteunt Concerncontrol de organisatie hierbij aan de voorkant van de ontwikkelingen.

Dit laat onverlet dat Concerncontrol onafhankelijk van de organisatie jaarlijks onderzoeken en controles uitvoert. In 2025 is, net als in 2024, een doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd. Het onderwerp van dit onderzoek is evaluatie van de Omgevingswet. Daarnaast zal Concerncontrol een aantal andere onderzoeken uitvoeren ter lering en verbetering voor de organisatie.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van Waterschap Rivierenland heeft informatie-beveiliging vanuit de perspectieven veiligheid, continuïteit en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit.

In 2025 is intern een kwetsbaarheid in de logische toegangsbeveiliging tot de financiële applicatie geconstateerd. Er zijn direct maatregelen getroffen om het risico van ongeautoriseerde toegang tot de financiële applicatie te mitigeren. Daarnaast zijn er zowel intern als door de externe accountant extra controles uitgevoerd van onder meer de uitgaande betalingen. Tijdens deze controles zijn geen onjuistheden geconstateerd.

Aandacht voor fraude

Waterschap Rivierenland is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten. Externe partijen moeten erop kunnen

vertrouwen dat Waterschap Rivierenland en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Fraude is een vorm van niet integer handelen. Voor alle bestuurders en medewerkers geldt een gedragscode inzake integriteit.

In 2025 is één geval van interne fraude (ter grootte van een paar duizend euro) geconstateerd, waarop adequate maatregelen zijn genomen.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat bestuur, directie of management deze maatregelen doorbreken. Ook resteert het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken en de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet integer handelen (anoniem) te melden, dragen bij aan het signaleren van misstanden. Gezien de aard van de activiteiten van Waterschap Rivierenland onderkent het bestuur dat een restrisico op fraude blijft bestaan. Ieder jaar, zo ook in 2025, wordt een onderzoek uitgevoerd naar een fraudegerelateerd onderwerp.

5.6.5 Informatie over de financiële rechtmatigheid

De Wet versterking decentrale rekenkamers is per 1 januari 2023 in werking getreden. Hierin is ook de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording voor gemeenten, provincies en waterschappen opgenomen. De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarstukken, waarin het College van Dijkgraaf en Heemraden aangeeft welke rechtmatigheidsfouten boven een bepaald grensbedrag er opgetreden zijn. Rechtmatigheidsfouten zijn financiële beheershandelingen, die in strijd zijn met relevante wettelijke normen of rechtsregels. Een voorbeeld is een aanbesteding, die niet overeenkomstig Europese wet- en regelgeving is uitgevoerd. Voor waterschappen gaat deze verplichting in per boekjaar 2025. Tot en met boekjaar 2024 rapporteerde de accountant over de rechtmatigheid.

5.6.6 Maatregelen om afwijkingen van financiële rechtmatigheid te voorkomen

De voorbereidingen op de rechtmatigheidsverantwoording zijn uitgevoerd, opdat het College van Dijkgraaf en Heemraden in staat is de rechtmatigheidsverantwoording conform wet- en regelgeving af te leggen vanaf boekjaar 2025. Concreet betreft het wet- en regelgeving met financiële gevolgen voor de jaarrekening 2025. Dit doel is in lijn met het beoogd effect van het programma Middelen: Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de kerntaken van het waterschap. Bovendien past dit bij de kernwaarde betrouwbaar van WSRL. Door over de rechtmatigheid te verantwoorden laat WSRL zien een betrouwbare overheid te willen zijn.

Het Algemeen Bestuur heeft in juni 2024 de kadernota Rechtmatigheidsverantwoording WSRL vastgesteld. Hierin staat onder andere het ambitieniveau voor de interne beheersing. Het streven is om de huidige interne beheersing op een hoger plan te brengen en daarvoor het Three Lines Model (TLM) te hanteren. Dit is een internationaal algemeen gebruikt model. De TLM-gedachte is niet alléén maar organisatiestructuur en het benoemen van rollen, maar ook een andere manier van (samen)werken en draagt zodoende bij aan een versterking van de risicocultuur, het nemen van verantwoordelijkheid voor het managen van risico's en interne beheersing.

De wijze waarop de verdere professionalisering van de interne beheersing wordt bereikt, is een continu groeiproces en dient tot stand te komen door met de betreffende organisatieonderdelen afspraken te maken over die processen die significant zijn voor de rechtmatigheidsverantwoording

door het College van Dijkgraaf en Heemraden. De hieruit voortvloeiende werkzaamheden vragen om extra capaciteit zoals opgenomen in de strategische personeelsplanning.

De verbijzonderde interne controles ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de daarin opgenomen baten, lasten en balansmutaties worden uitgevoerd. Deze controles zijn onder andere gericht op het proces van aankoop tot betalen. Naar aanleiding van de bevindingen worden voor zover nodig herstelmaatregelen genomen. De accountant gebruikt de resultaten van de verbijzonderde interne controles voor de jaarrekeningcontrole. Vanaf 2025 vormen deze bevindingen ook de onderbouwing voor de rechtmatigheidsverantwoording door het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Voorheen nam de accountant de beoordeling van de financiële rechtmatigheid mee in de jaarrekeningcontrole en was daarmee een specifiek onderdeel van de daaruit voortvloeiende accountantsverklaring. Deze wetgeving is gewijzigd waardoor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in dit kader over het verslagjaar 2025 verschuift van de externe accountant naar het College van Dijkgraaf en Heemraden, zoals dit bij gemeenten en provincies eerder het geval was.

5.6.7 Beoordeling financiële rechtmatigheid

Tijdens de rechtmatigheidscontroles zijn in 2025 geen afwijkingen (fouten of onduidelijkheden) geconstateerd groter dan de rapportagegrens (€ 1.133.400). Deze rapportagegrens bedraagt 20% van de verantwoordinggrens (€ 5.667.000). Vastgesteld is dat WSRL in 2025 compliant is geweest met de wet Financiering Decentrale Overheden. Derhalve zijn er geen afwijkingen geweest die nadere toelichting vergen in deze paragraaf.

WSRL heeft eind 2024 het beleid Misbruik & Oneigenlijk gebruik geactualiseerd. Er zijn geen voorvallen bekend, noch signalen geweest, dat er in 2025 inbreuken op dit beleid hebben plaatsgevonden.

5.6.8 Opvolging onderzoeken Rekenkamer en artikel 109a Waterschapswet Concerncontrol

In onderstaande tabel staan de onderzoeken van de Rekenkamer en artikel 109a Waterschapswet onderzoeken van Concerncontrol vermeld waarvan op 1 januari 2025 één of meer maatregelen open staan of die tijdens 2025 erbij zijn gekomen. De tabel laat zien hoeveel van de maatregelen die zijn genoemd in deze onderzoeken, zijn afgerond per 31 december 2025 dan wel nog zijn af te ronden.

RKC-onderzoek	Totaal aantal maatregelen in rapport	Afgerond	Nog af te ronden
2024 RKC-onderzoek Samenwerken met externe partijen in het kader van klimaatadaptatie	12	12	0
2025 RK-Onderzoek KRW	3	1	2
2025 RK-Onderzoek naar de doorwerking van aanbevelingen uit rekenkamerrapporten 2019 - 2021	3	2	1
2025 Verbeteren productiviteit door innovatie	1	0	1
Totaal	19	15	4

Van het onderzoek 'Samenwerken met externe partijen in het kader van klimaatadaptatie' staan geen maatregelen open per 31 december 2025.

Van het onderzoek 'KRW staan de volgende maatregelen nog open (actie CDH):

- Versterking van de positie van het AB en de sturing op KRW met het vaststellen van heldere kaders.

- Zorg voor een informatievoorziening die een kaderstellende en controlerende AB in zijn kracht zet.

Vanuit het onderzoek naar de 'doorwerking van aanbevelingen uit rekenkamerrapporten 2019 – 2021' staat de volgende maatregel nog open (actie AB):

- Geef in bestuursvoorstellen over rekenkamerrapporten expliciet opdracht aan het DB om de aanbevelingen uit te voeren.

Voor het doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek 'Verbeteren productiviteit door innovatie' is de volgende maatregel nog onderhanden (actie CDH):

- Voor de aanbevelingen uit het onderzoek die nog niet zijn ingebed gaan we een plan van aanpak opstellen. Daarbij gaan we werken met business cases. We zullen daarbij ook kijken waar we met andere partijen kunnen samenwerken om deze ontwikkelingen te versnellen en innovatiekosten te delen.

5.6.9 Overige zaken bedrijfsvoering

Medezeggenschap

Waterschap Rivierenland heeft een actieve ondernemingsraad (hierna: OR) bestaande uit 13 medewerkers. De OR werkt op basis van een eigen missie: "Op eigen wijze stroomlijnen wij scherp en prikkelend de verbinding en medezeggenschap in de organisatie. Daarmee versterken we de ontwikkeling van medewerkers en Waterschap Rivierenland". Één eigen visie: "In een complex werkveld vraagt onze organisatie om focus. De OR is nieuwsgierig, luistert en leert om zo actief te sturen op het maken van keuzes."

De OR heeft korte lijnen met de organisatie en spreekt en denkt vaak vroegtijdig mee over vele onderwerpen. Dat heeft geleid tot een grotere betrokkenheid van collega's bij veranderingen, agendering van aandachtspunten en een grotere zichtbaarheid van de OR zelf.

In mei 2025 zijn er verkiezingen geweest voor de Ondernemingsraad, in juni 2025 is met de nieuwe ondernemingsraad een start gemaakt.

Doelmatigheid

Intern zijn en blijven wij kritisch op een doelmatige werkwijze. Een verdere verdieping heeft geleid tot een aantal aanbevelingen om nader onderzoek te doen naar een efficiëntere of andere manier van (samen)werken, die kan leiden tot een besparingspotentieel en/of beperken van kostenstijging. Het onderzoek is voor het college aanleiding de organisatie in het kader van doelmatigheid een taakstelling mee te geven van € 400.000 structureel in 2025 oplopend tot € 2 miljoen structureel in 2029.

In 2024 is de € 400.000 voor boekjaar 2025 structureel ingevuld en verwerkt in de begroting 2025. In 2025 is de tweede € 400.000 structureel ingevuld. Deze is verwerkt in de begroting 2026. Voor de begrotingen 2027 – 2029 resteert nog een taakstelling.

Voortgang invulling taakstelling doelmatigheid:

Begroting	2025	2026	2027	2028	2029
Taakstelling	0,4	0,8	1,2	1,6	2,0
Ingevuld t/m 2025	0,4	0,8	0,8	0,8	0,8
Nog in te vullen	0,0	0,0	0,4	0,8	1,2

Bedragen x € 1 miljoen

Veiligheid

Binnen Bouwend Nederland is de veiligheidscultuurladder een veel gebruikte NEN-norm. Deze norm wordt ingezet met als doel om de veiligheidscultuur binnen organisaties te verbeteren door zowel het veiligheidsbewustzijn als het bewust veilig handelen te stimuleren en daarmee onveilige situaties en incidenten terug te dringen. WSRL heeft zich tot doel gesteld om gecertificeerd te worden op de veiligheidscultuurladder.

De veiligheidscultuurladder bestaat uit vijf treden, waarbij iedere trede een mate van volwassenheid vertegenwoordigt ten aanzien van het veiligheidsbewustzijn binnen een organisatie. WSRL, specifiek het domein Programma's & Projecten (bestaande uit de afdelingen Projecten Waterveiligheid en Projecten Watersysteem, -keten & Wegen), is gecertificeerd voor trede drie ('berekenend'). Eind 2025 is dit in een tussentijdse audit opnieuw bevestigd.

Inhuur derden

Voor het uitvoeren van de waterschapstaken is het van belang over voldoende en bekwaam personeel te beschikken. Externe inhuur is begroot op plekken waar het werkaanbod kan fluctueren. Verreweg de meeste kosten voor externe inhuur worden gemaakt ten behoeve van het HWBP en de digitaliseringsopgave.

In 2024 is een kader voor de inhuur van derden vastgesteld. Uitgangspunt daarbij is dat zoveel mogelijk met eigen medewerkers wordt gewerkt. In financiële zin is de doelstelling dat de uitgaven voor externe inhuur worden beperkt tot maximaal 10% van de netto loonsom.

5.7 Privacy jaarverslag 2025 in het kader van AVG

Inleiding

Op 25 mei 2018 trad de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking, één uniforme privacywet voor de hele Europese Economische Ruimte. De inwerkingtreding van deze wet betekende veel voor iedere organisatie die persoonsgegevens verwerkt. De afgelopen jaren heeft het waterschap de AVG geïmplementeerd en is doorgegroeid naar een hoger volwassenheidsniveau. Hierbij heeft Waterschap Rivierenland onder andere gebruik gemaakt van sectorale externe audits.

Conform artikel 38, lid 3, van de AVG brengt de Functionaris voor gegevensbescherming (FG) jaarlijks rechtstreeks verslag uit aan het hoogst leidinggevend niveau van Waterschap Rivierenland in de rol van verwerkings-verantwoordelijke. Deze paragraaf van het jaarverslag bevat het verslag van de FG over de periode 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025.

Privacy

In 2025 is binnen Waterschap Rivierenland verder gewerkt aan de borging van privacy en gegevensbescherming in de dagelijkse praktijk. Daarbij lag de focus vooral op naleving en toepassing van de Algemene Verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (WPG) en ook op de toetsing daarvan binnen processen en projecten. Daarbij is nadrukkelijk ingezet op risicogericht werken en bewustwording binnen de organisatie.

In totaal zijn in 2025 29 privacy-incidenten gemeld. Het merendeel van deze meldingen betrof incidenten met een laag tot beperkt risico voor betrokkenen, waaronder autorisatieproblemen, onjuiste adressering, datalekken bij leveranciers en verlies van gegevensdragers. Drie incidenten zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Er zijn geen schadeclaims van betrokkenen ontvangen naar aanleiding van deze incidenten.

Inzageverzoeken

Ten aanzien van de rechten van betrokkenen zijn in 2025 geen inzageverzoeken ontvangen. Wel is één verzoek tot verwijdering van persoonsgegevens van een betrokkene ontvangen en afgehandeld.

Risicobeheersing

Op het gebied van risicobeheersing zijn in 2025 substantieel meer (pre-)DPIA's en risicoscans uitgevoerd, waaronder ook niet-geplande scans naar aanleiding van wijzigingen in processen, systemen of werkwijzen. Deze werkwijze draagt bij aan vroegtijdige signalering van privacyrisico's en het treffen van passende technische en organisatorische maatregelen.

Daarnaast is in 2025 gebruikgemaakt van een AVG-borgingsinstrument (self-assessment vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten), waarmee de mate van naleving en volwassenheid van privacymaatregelen organisatiebreed is beoordeeld. Uit deze beoordeling blijkt dat Waterschap Rivierenland vooruitgang boekt, maar ook dat op het gebied van beleidstoepassing en procesinrichting het gewenste volwassenheidsniveau nog niet structureel wordt bereikt. Dit onderstreept dat privacybescherming niet uitsluitend een taak is van het privacyteam, maar een organisatiebreed ontwikkelpunt dat samenhangt met procesvolwassenheid, eigenaarschap en sturing in de lijn.

Een specifiek aandachtspunt blijft het thema bewaren en vernietigen van persoonsgegevens. Hoewel hiervoor beleidskaders zijn vastgesteld, blijkt de uitvoering en naleving in de praktijk kwetsbaar. Dit brengt risico's met zich mee voor rechtmatigheid, dataminimalisatie en archiefvorming en vraagt blijvende aandacht vanuit management en bestuur. De archiefinspecteur van het regionaal Archief Rivierenland is hierbij constructief betrokken.

Oordeel Functionaris Gegevensbescherming

De Functionaris Gegevensbescherming constateert dat Waterschap Rivierenland in 2025 verdere stappen heeft gezet in de professionalisering van privacybescherming en risicogericht werken. Tegelijkertijd is zichtbaar dat structurele borging, met name binnen beleidstoepassing en processen, blijvende aandacht behoeft. Verdere versterking van organisatiebrede verantwoordelijkheid, eigenaarschap en naleving is noodzakelijk om het gewenste volwassenheidsniveau duurzaam te bereiken.

5.8 Openbaarheidsparagraaf 2025 in het kader van de wet Open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 ingegaan. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Met deze openbaarheidsparagraaf legt Waterschap Rivierenland verantwoording af over de uitvoering van de Woo in het verslagjaar 2025. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in zeven thema's.

1. De actieve openbaarmakingsplicht voor de zeventien verplichte categorieën

De Woo verplicht overheden om – gefaseerd - actief documenten uit zeventien informatie-categorieën te publiceren. Onderstaande tabel geeft weer welke documenten het waterschap publiceerde in 2025 via de verschillende platforms en de landelijke Woo-index

[Woo-index Rivierenland | Overheid.nl](#)

We volgen de landelijke lijn rondom het gefaseerd implementeren van de informatie categorieën.

Nr.	Wetsartikel	Verkorte naam informatiecategorie	Aantal documenten	Platform/ locatie
1	3.3 1a	Wetten en algemeen verbindende voorschriften	15	Waterschapsblad
2	3.3 1b	Overige besluiten van algemene strekking	10	Waterschapsblad
3	3.3 1c	Ontwerpen van wetten en regelgeving met adviesaanvraag	0	Waterschapsblad
4	3.3 1d	Organisatie en werkwijze	2	Woo-index Rivierenland Overheid.nl Website Waterschap Rivierenland - Organigram
5	3.3 1e	Bereikbaarheidsgegevens	1	Register van Overheidsorganisaties - Website Waterschap Rivierenland – contactpagina Website Waterschap Rivierenland – verzoek om informatie
6	3.3 2a	Bij vertegenwoordigende organen ingekomen stukken	8	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland Schriftelijke vragen Waterschap Rivierenland
7	3.3 2b	Vergaderstukken Staten-Generaal	N.v.t.	N.v.t.
8	3.3 2c	Vergaderstukken decentrale overheden	785	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland
9	3.3 2d	Agenda's en besluitenlijsten bestuurscolleges	56	Website Waterschap Rivierenland- bestuur Notubiz Waterschap Rivierenland
10	3.3 2e	Adviezen	0	Niet gepubliceerd
11	3.3 2f	Convenanten	2	Convenanten
12	3.3 2g	Jaarplannen en jaarverslagen	3	Begroting en Jaarrekening

13	3.3 2h	Subsidieverplichtingen anders dan met beschikking	N.v.t.	N.v.t.
14	3.3 2i	Woo-verzoeken en -besluiten	12	Woo verzoeken
15	3.3 2j	Onderzoeksrapporten	0	https://www.waterschaprivierenland.nl/peilbesluit-alblasserwaard Niet gepubliceerd
16	3.3 2k	Beschikkingen	1230	Beschikkingen
17	3.3 2l	Klachtoordelen	0	Niet gepubliceerd

De lijst met verkorte namen van Woo-informaticategorieën is vastgesteld op 17 juli 2023 door landelijke Stuurgroep PLOOI. [Verkorte namen Woo-informaticategorieën beschikbaar](#) | [Nieuwsbericht](#) | [Open Overheid \(open-overheid.nl\)](#)

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de zeventien onder punt 1 vermelde categorieën

In 2025 zijn documenten gepubliceerd op basis van de inspanningsverplichting. Dit betreft documenten rondom dijkversterkingen, [Dijkversterkingsprojecten](#) | [Waterschap Rivierenland](#).

3. De passieve openbaarmaking;

In 2025 zijn 21 verzoeken binnengekomen, waarvan 12 verzoeken als Woo-verzoeken zijn behandeld. Hierbij zijn 70 documenten openbaar gemaakt. De overige 9 Woo-verzoeken zijn als informatie-verzoeken behandeld, hierbij zijn 51 documenten verstrekt.

4. De informatiehuishouding

In 2025 heeft de selectie van een publicatieplatform plaatsgevonden, dat in 2026 geïmplementeerd wordt. Dit zal ons beter in staat stellen om op uniforme wijze stukken te publiceren en te kunnen rapporteren over het aantal gepubliceerde stukken per informaticategorie.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Er is een Woo-contactpersoon aangesteld in de eerste helft van 2024.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

De implementatie van de Woo is door een interdisciplinaire projectgroep uitgevoerd. Ten behoeve van de implementatie van de Woo is actief kennis gedeeld met andere waterschappen en collega-overheden. Bestede interne uren implementatie Woo: 2987 uur.

7. Besteding subsidie

De Rijksoverheid stelt incidentele en structurele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en om de extra uitvoeringskosten a.g.v. de Woo te dekken. In 2025 heeft het waterschap in totaal € 312.815 euro aan incidentele en structurele middelen ontvangen.

Deze middelen zijn in 2025 ingezet op de volgende onderdelen:

- *Beheer en onderhoud*

Doel: ten behoeve van de actieve en passieve publicatie en de verbetering van de informatiehuishouding worden diverse systemen aangeschaft en/of opgezet.

In 2025 is gewerkt aan het in kaart brengen van de functionele eisen en wensen voor de aanschaf en inrichting van een publicatieplatform. Daarnaast is onderzocht hoe het zaakstelsel en afaksoftware zijn in te zetten als onderdeel van het publicatieproces.

- *Extra kwaliteitsmanagement*

Doel: het opstellen, vaststellen en invoeren van werkprocessen. Daarnaast werken aan bewustwording door middel van opleidingen en trainingen.

In 2025 is gewerkt aan het opstellen van een communicatie- en adoptieplan. Daarnaast is gewerkt aan het opzetten en verbeteren van werkprocessen om publicatie mogelijk te maken.

- *Formatie Woo*

Doel: medewerkers zijn aangewezen die structureel werkzaamheden verrichten ten behoeve van de uitvoering van de Woo. Daarnaast maken we gebruik van externe expertise.

In 2025 is een business analist ingehuurd en een communicatiebureau voor de uitvoering van het implementatieplan.

- *Contactfunctionaris*

Doel: het aanstellen van een Woo-contactpersoon zoals bedoeld in artikel 4.7 Woo. Deze functionaris fungeert als eerste aanspreekpunt voor vragen van burgers en bedrijven op het gebied van informatie bij het waterschap, en coördineert de afhandeling van Woo-verzoeken. Er is een Woo-contactpersoon aangesteld in de eerste helft van 2024.

- *Actief openbaar te maken documenten*

Doel: het waterschap volgt bij de actieve bekendmaking de fasering van de verplichte categorieën zoals deze door het Rijk wordt vastgesteld. De te publiceren documenten worden via de Woo-index ontsloten.

In 2025 is gewerkt aan de actieve openbaarmaking van de informatie categorieën van tranche 2 en 3. WSRL voldoet aan de actieve openbaarmaking van tranche 1, een verplichting die per 1 november 2024 is ingegaan. Daarnaast worden er ook al documenten gepubliceerd van de overige 3 tranches, vooruitlopend op de verplichte ingangsdatum.

5.9 Verbonden partijen

5.9.1 Inleiding

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in andere partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

5.9.2 Visie op verbonden partijen en beleidsvoornemens

Visie

Deelname aan verbonden partijen is een manier om waterschapsdoelstellingen te bereiken. Het Algemeen Bestuur heeft een kaderstellende en controlerende taak (toezicht) met betrekking tot de doelstellingen. Kernvragen daarbij zijn bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partij nog corresponderen met die van het waterschap en of die doelstellingen via de verbonden partijen wel of niet gerealiseerd worden. Daar waar de doelstellingen corresponderen en samenwerking voordeel oplevert, zal de samenwerking worden gecontinueerd of gezocht. Dit voordeel kan direct zijn in minder kosten en/of betere kwaliteit maar ook indirect in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Beleidsvoornemens

Op het moment van opstellen van deze jaarrekening 2025 zijn er geen beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen.

5.9.3 Overzicht verbonden partijen

Waterschap Rivierenland kent vijf verbonden partijen. Dit zijn:

- Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis (HWH)
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011
- Waterschapsbank N.V. (NWB)

Voor gedetailleerde informatie per verbonden partij verwijzen we naar bijlage 17.

6 Jaarrekening 2025

6.1 Inleiding

In de nieuwe verslaggevingsvoorschriften is nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag is het inhoudelijk deel, zoals uitgewerkt in de voorgaande hoofdstukken. De jaarrekening is het cijfermatig deel en is uitwerkt in de hoofdstukken 6 en 7. Om dubbelingen zoveel mogelijk te voorkomen, is soms verwezen naar andere delen van dit document.

In dit hoofdstuk zijn de gehanteerde uitgangspunten opgenomen, evenals de kosten en opbrengsten van 2025 per programma met een toelichting op de verschillen ten opzichte van de begroting 2025. Ook gaan we in op de investeringen in 2025. Tot slot zijn in hoofdstuk 7 enkele tabellen met uitvoeringsinformatie opgenomen.

6.2 Uitgangspunten

Onderstaand zijn de uitgangspunten van de begroting 2025 vergeleken met de realisatie 2025.

Inflatie

De prijsstijging van consumentengoederen en diensten in Nederland volgens de CPI was in 2025 gemiddeld 3,3% (bron CBS), daar waar in de begroting 2025 2,7% is gehanteerd.

Loonontwikkeling

Het uitgangspunt voor de loonontwikkeling 2025 is bij de begroting 2025 gebaseerd op de Macro Economische Verkenningen van september 2024 en bedroeg 4,3%. In mei 2025 is een nieuwe Cao voor waterschappen met een looptijd van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2026 tot stand gekomen. De hierin opgenomen structurele loonontwikkeling voor 2025 bedroeg € 50 nominaal plus 3,3%. Dit leidt tot een totale loonontwikkeling van 3,9%. Omdat in de begroting rekening was gehouden met 4,3% voor het hele jaar, heeft de Cao geleid tot een incidenteel voordeel in 2025.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage in 2025 bedraagt 5,6%. Het ziekteverzuimpercentage 2025 is gestegen ten opzichte van 2024 (5%) en is hoger dan in 2023 (4,9%). De belangrijkste oorzaak voor Waterschap Rivierenland is langdurig verzuim. Het percentage van 2025 ligt ruim onder het CBS-percentage voor openbaar bestuur en overheidsdiensten (6,4% in 2025).

Korte rente

Om de sterk oplopende inflatie in Europa te beteugelen is de Europese Centrale Bank (ECB) in juli 2022 begonnen met het stapsgewijs verhogen van de rente van -0,5% in juni 2022 tot 4,0% in september 2023. Dit beleid heeft effect gehad en de inflatie is afgenomen. Als gevolg hiervan heeft de ECB met ingang van juni 2024 meerdere renteverlagingen doorgevoerd tot 2,0% in juli 2025. De ECB heeft het renteniveau de rest van 2025 ongewijzigd gelaten. De Europese inflatie is dalende maar ligt ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening nog net boven het gewenste inflatieniveau van 2,0% dat de ECB nastreeft. De verwachting is dat de Europese inflatie in 2026 en 2027 net onder de 2,0% uitkomt. Op basis hiervan verwachten we dat de beleidsrente (depositorente) van de ECB stabiel blijft.

De rentevergoeding die het waterschap ontvangt over het saldo op de schatkistrekening is als gevolg van de besluiten van de ECB in de loop van 2025 gedaald van 2,9% in januari 2025 naar 1,9% in december 2025.

Lange rente

In de begroting 2025 is als uitgangspunt voor rente voor langlopende leningen 3,0% opgenomen. De 10-jaars rente voor de publieke sector bedraagt momenteel circa 3,3% (jan 2026).

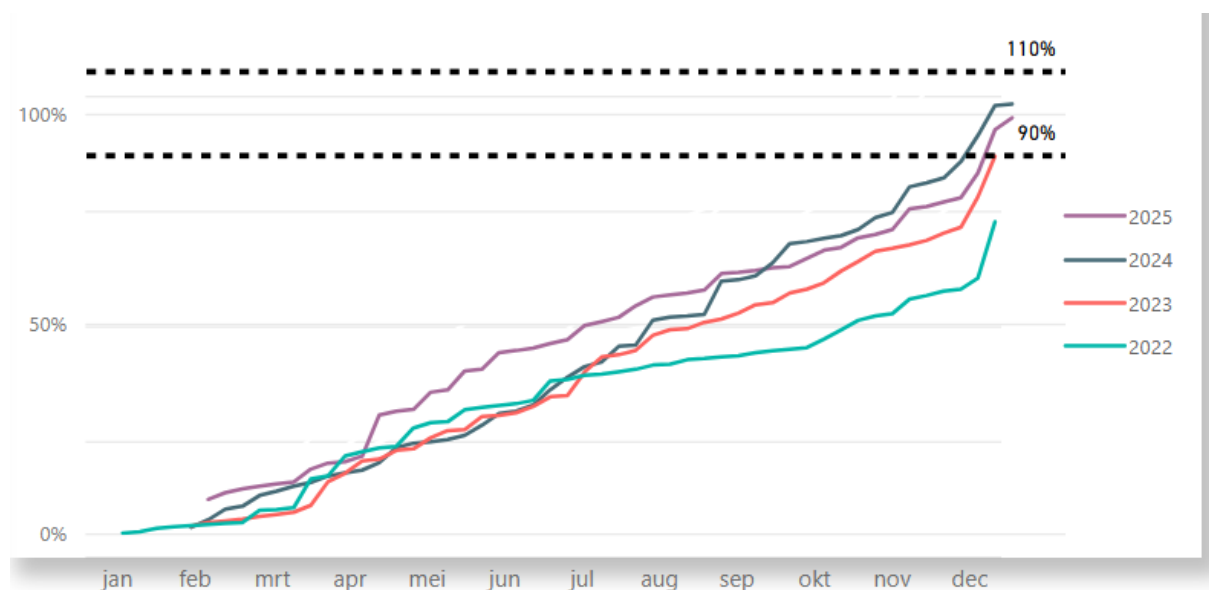
Dividend

In de begroting 2025 was een dividenduitkering van € 4,5 miljoen geraamd. Dit was gebaseerd op de uitkeringen van 2023 en 2022. De werkelijke dividenduitkering over 2024 (ontvangen in 2025) bedraagt € 3,7 miljoen. Als gevolg van een lager gerealiseerde winst door de Nederlandse Waterschapsbank in 2024, is de dividenduitkering in 2025 incidenteel lager.

Projectrealisatie

De projectrealisatie is een financiële indicator, waarmee beoordeeld kan worden in hoeverre de gerealiseerde kosten van de projecten afwijken van de begrotingsramingen voor het jaar 2025. Dit geeft een beeld van de betrouwbaarheid van de totale projectenplanning. Het zegt niet direct iets over de voortgang van projecten.

In 2025 bedragen de gerealiseerde projectkosten € 245,0 miljoen. Begroot was € 247,5 miljoen. Het totale realisatiepercentage bedraagt 99% en ligt binnen de bestuurlijk vastgestelde bandbreedte van 90% - 110% en ruim boven het voortschrijdend gemiddelde van de voorgaande 5 jaar van circa 90%.

Het programma Waterveiligheid heeft door haar omvang (ca 70% van het totale investeringsvolume) een grote impact op de totale projectrealisatie. Dit programma is uitgekomen op 111,9%. Vanwege de gunstige weersomstandigheden konden werkzaamheden volgens planning uitgevoerd worden. In sommige gevallen zijn werkzaamheden zelfs naar voren gehaald. In totaal hebben zes projecten een realisatie boven de 100%.

Het programma Watersysteem is met 84% onder de bandbreedte uitgekomen. Dit programma heeft in totaal 153 projecten. Op een deel ervan is de realisatie beduidend lager dan begroot, vanwege onder andere capaciteitsproblemen en vertragingen in aanbestedingstrajecten.

Het programma Waterketen is met 48,4% ruim onder de bandbreedte uitgekomen. Dit komt met name door capaciteitsproblemen bij informatieveiligheidsprojecten en de procesautomatisering. Daarnaast is de realisatie van project Decentrale huisvesting Sleeuwijk dit jaar nihil vanwege herijking van de opgave in het kader van doelmatigheid.

Het programma Wegen is dit jaar met 29,6% zeer ruim onder de bandbreedte geëindigd. Dit komt met name door vertraging bij de Europese aanbesteding voor de wegreconstructieprojecten en een langere doorlooptijd voor het omleggen van nutsvoorzieningen door een externe partij.

Het programma Middelen is met 56,6% ruim onder de bandbreedte geëindigd vanwege het besluit om het project Huisvesting en Parkeren niet uit te voeren. Daarnaast is de realisatiegraad voor de projecten met betrekking tot het Kantoor Blomboogerd, die samen goed zijn voor ongeveer de helft van het investeringsvolume op dit programma, gemiddeld 68%. Meerdere deelprojecten zijn doorgeschoven naar 2026. Ook hebben projecten met betrekking tot de digitale dienstverlening minder gerealiseerd door capaciteitsproblemen bij IT-architectuur. De professionalisering van projectmatig werken binnen dit programma krijgt vanaf 2026 een kwalitatieve impuls.

6.3 Overzicht van baten en lasten en toelichting

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Waterveiligheid					
Kosten	48,3	48,1	48,0	0,0	
Opbrengsten	-21,0	-21,0	-20,7	-0,3	N
Per saldo	27,2	27,1	27,3	-0,3	N
Watersysteem					
Kosten	80,9	80,8	79,1	1,8	V
Opbrengsten	-1,5	-1,5	-2,9	1,4	V
Per saldo	79,4	79,3	76,2	3,2	V
Waterketen					
Kosten	76,0	76,0	74,8	1,1	V
Opbrengsten	-3,2	-3,2	-4,0	0,8	V
Per saldo	72,8	72,8	70,8	1,9	V
Wegen					
Kosten	11,4	11,3	11,6	-0,2	N
Opbrengsten	-3,6	-3,6	-3,6	0,0	
Per saldo	7,9	7,8	8,0	-0,2	N
Middelen					
Kosten	68,2	68,5	68,4	0,1	V
Opbrengsten	-6,0	-6,0	-6,1	0,1	V
Per saldo	62,2	62,5	62,3	0,2	V
Dekkingsmiddelen					
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	
Onvoorzien	0,5	0,2	0,0	0,2	V
Overige kosten en opbrengsten	-1,4	-1,0	0,2	-1,3	N
Per saldo	-0,9	-0,9	0,2	-1,1	N
Totaal programmaplan	248,5	248,6	244,8	3,7	V
Toev. / onttr. aan reserves					
- Waterveiligheid	10,7	10,7	10,7	0,0	
- Watersysteem	0,1	0,1	0,1	0,0	
- Waterketen	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	
- Middelen	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
- Dekkingsmiddelen	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	258,8	258,8	255,0	3,7	V
Gedekt door belastingheffing	-255,0	-255,0	-259,4	4,4	V
Inzet egaliseringsreserves	-3,8	-3,8	-3,8	0,0	
Resultaat	0,0	0,0	-8,1	8,1	V

Bedragen x € 1 miljoen

6.3.1 Programma Waterveiligheid

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Kosten	48,3	48,1	48,0	0,0	
Opbrengsten	-21,0	-21,0	-20,7	-0,3	N
Te dekken kosten	27,2	27,1	27,3	-0,3	N
Inzet bestemmingsreserves	10,7	10,7	10,7	0,0	
Per saldo	37,9	37,7	38,0	-0,3	N

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Waterveiligheid

	Kosten	Vershil	V/N
•	Hogere kosten onderhoud dijkgraslanden door derden (s)	0,1	N
•	Lagere kosten maaionderhoud door minder drijfafval, nat weer, minder last van invasieve soorten en beperkte beschikbaarheid van aannemers (i)	0,2	V
•	Hogere kapitaallasten als gevolg van hogere projectrealisatie 2024 en 2025 (i)	0,3	N
•	Personeels- en afdelingskosten: Hogere kosten voor inhuur, advies, PBB, dienstreizen en woon-werkverkeer. Daarnaast lagere loonkosten i.v.m. vacatures, cao en IKB-uren. (i/s)	0,2	V
•	Opbrengsten		
•	Voordelig resultaat projectfaseafsluiting Dijkversterking Tiel, Dijkversterking Sprok Sterreschans, Dijkversterking Sterreschans Heteren en een nadeel uren KIS project. Na vaststelling jaarrekening wordt het totaal toegevoegd aan de BR afschrijving HWBP. (i)	0,7	V
•	Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengsten voor subsidiabele projecturen HWBP. Daarnaast hogere opbrengsten door uitkeringen sociale verzekeringswetten, bijdragen in personeelskosten door derden, vergoeding vanuit het Rijk voor de Wet WOO en onttrekking voorziening PBB. (i/s)	1,0	N
	Inzet bestemmingsreserves	-	-

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.2 Programma Watersysteem

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	80,9	80,8	79,1	1,8	V
Opbrengsten	-1,5	-1,5	-2,9	1,4	V
Te dekken kosten	79,4	79,3	76,2	3,2	V
Inzet bestemmingsreserves	0,1	0,1	0,1	0,0	
Per saldo	79,4	79,4	76,2	3,2	V

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Watersysteem

Kosten	Verschil	V/N
• Herstellkosten n.a.v. instorten duiker Bonegraafseweg te Ochten (i)	0,1	N
• Gorinchemse Kanaalsluis arboveilig maken in combinatie met onderhoud (i)	0,1	N
• Per saldo lagere kosten elektra m.n. door een lager verbruik als gevolg van de geringe neerslag in 2025 (i/s)	1,3	V
• Lagere aanwending diverse adviesbudgetten a.g.v. prioritering werkvoorraad (i)	0,3	V
• Kunstwerken/gemalen: minder uitgaven voor storingen hardware procesautomatisering en uitgestelde vervanging (i)	0,1	V
• Voordeel laboratoriumkosten Aquon door gunstige afrekening 2024 (i)	0,2	V
• Lagere kapitaallasten als gevolg van lagere projectrealisatie 2024 (i)	0,1	V
• Personeels- en afdelingskosten: Hogere kosten voor inhuur, advies, PBB, dienstreizen en woon-werkverkeer. Daarnaast lagere loonkosten i.v.m. vacatures, cao en inzet IKB-uren (i/s). Per saldo:	0,0	
Opbrengsten		
• Bijdrage van het Rijk in de kosten voor het opruimen van wegwerpplastic (jaarlijkse vergoeding tot en met 2028) (i)	0,2	V
• Hogere externe bijdrage Hollands Duits-gemaal a.g.v. hogere energie- en onderhoudskosten (i)	0,2	V
• hogere provinciale bijdragen voor het vaarwegbeheer a.g.v. afrekening 2024 en het sluiten van vernieuwde overeenkomst (i/s).	0,4	V
• provinciale bijdragen in monitoringskosten grenswater (i)	0,1	V
• Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengsten voor geactiveerde uren op projecten. Hiertegenover staan hogere opbrengsten door uitkeringen sociale verzekeringswetten, bijdragen in personeelskosten door derden, vergoeding vanuit het Rijk voor de Wet WOO en onttrekking voorziening PBB. (i/s) Per saldo:	0,3	V
Inzet bestemmingsreserves		

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.3 Programma Waterketen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Kosten	76,0	76,0	74,8	1,1	V
Opbrengsten	-3,2	-3,2	-4,0	0,8	V
Te dekken kosten	72,8	72,8	70,8	1,9	V
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	72,8	72,8	70,8	1,9	V

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Waterketen

	Kosten	Vershil	V/N
•	Hogere onderhoudskosten door het uitstel van realisatie project modificatie rwzi Arnhem en ongeplande reparaties en storingen bij onder andere Dodewaard, Tiel, Nijmegen, Geldermalsen en Sleeuwijk (s)	0,5	N
•	Hogere slibverwerkingskosten door lagere ontwateringsgraad rwzi's Tiel (optimalisatie) en Nijmegen (knelpunten) en prijsontwikkeling (i/ s)	0,5	N
•	Tijdelijke camerabeveiliging zonneparken (i)	0,3	N
•	Hogere afvalkosten rwzi's m.n. door meer afvoer van afval (s)	0,1	N
•	Lagere kosten warmtelevering (i)	1,1	V
•	Per saldo lagere kosten elektra m.n. door een afname van het verbruik als gevolg van de geringe neerslag in 2025. Daarnaast is per saldo een stijging van de terugleververgoeding (een nadelige afrekening 2025 en een voordelige afrekening voorgaande jaren). (i/ s)	0,8	V
•	Zuiveringen/ rioolgemalen: lagere uitgaven voor storingen hardware procesautomatisering en uitgestelde vervanging. (i)	0,2	V
•	Lagere kosten exploitatieprojecten duurzaamheid, innovatie en energie vanwege capaciteitsproblemen (i)	0,3	V
•	Lagere kapitaallasten als gevolg van lagere projectrealisatie 2024 (i)	0,1	V
•	Personeels- en afdelingskosten: Hogere kosten voor inhuur, advies, PBB, dienstreizen en woon-werkverkeer. Daarnaast lagere loonkosten i.v.m. vacatures, cao en inzet IKB-uren (i/s). Per saldo:	0,0	
	Opbrengsten		
•	Per saldo hogere opbrengsten SDE-subsidie vanwege een hogere terugleververgoeding zonneparken (€ 0,5 mln. V). Daarnaast is sprake van een lagere subsidievestigstelling voor het luierproject (€ 0,3 mln. N). Het waterschap heeft hier bezwaar tegen aangetekend. (i)	0,2	V
•	Verhoging retributieheffing (toegroeien naar kostendekkendheid) (s)	0,2	V
•	Grensoverschrijdend afvalwater eindafrekening 2025 (i/s)	0,2	V
•	Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengsten voor geactiveerde uren op projecten. Hiertegenover staan hogere opbrengsten door uitkeringen sociale verzekeringswetten, bijdragen in personeelskosten door derden, vergoeding vanuit het Rijk voor de Wet WOO en onttrekking voorziening PBB (i/s). Per saldo:	0,2	V
	Inzet bestemmingsreserves	-	-

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.4 Programma Wegen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Kosten	11,4	11,3	11,6	-0,2	N
Opbrengsten	-3,6	-3,6	-3,6	0,0	
Te dekken kosten	7,9	7,8	8,0	-0,2	N
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	
Per saldo	7,9	7,8	8,0	-0,2	N

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Wegen

	Kosten	Verschil	V/N
•	Incidenteel hogere maaikosten i.v.m. niet kunnen gunnen maaibestek als gevolg van rechtszaak. Tijdelijk dure korte maaiopdrachten en overbruggingsovereenkomst. (i)	0,2	N
•	Extra werkzaamheden voor gladheidsbestrijding als gevolg van tegenvallende weersomstandigheden en meer storingen en onderhoud aan strooimaterieel. (i)	0,1	N
•	Lagere onderhoudskosten kunstwerken wegenbeheer: door de wijziging in de regelgeving rondom het aanvragen van vergunningen voor eigen werk is het onderhoudswerk complex geworden en de doorlooptijd langer. (i)	0,1	V
•	Personeels- en afdelingskosten: Hogere kosten voor inhuur, advies, PBB, dienstreizen en woon-werkverkeer. Daarnaast lagere loonkosten i.v.m. vacatures, cao en inzet IKB-uren (i/s). Per saldo:	0,0	
	Opbrengsten		
•	Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengsten voor geactiveerde uren op projecten. Hiertegenover staan hogere opbrengsten door uitkeringen sociale verzekeringswetten, bijdragen in personeelskosten door derden, vergoeding vanuit het Rijk voor de Wet WOO en onttrekking voorziening PBB (i/s). Per saldo:	0,0	
	Inzet bestemmingsreserves	-	-

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.5 Programma Middelen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil	V/N
Kosten	68,2	68,5	68,4	0,1	V
Opbrengsten	-6,0	-6,0	-6,1	0,1	V
Te dekken kosten	62,2	62,5	62,3	0,2	V
Inzet bestemmingsreserves	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	
Per saldo	61,9	62,3	62,1	0,2	V

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Middelen

Kosten	Vershil	V/N
• Dotatie aan voorziening voormalig bestuur (actualisatie en voorbereiden pensioen-overdracht APPA fonds) (i)	1,3	N
• Huur en facilitaire kosten externe vergaderlocaties i.v.m. verbouwing hoofdkantoor (i)	0,4	N
• Calamiteiten persleidingbreuk in Gorinchem, crisis overdekte slibbuffers en droogte (i)	0,3	N
• Hogere afvalkosten illegale dumpingen (i)	0,1	N
• Centrale aanpassing ramingen telecom o.b.v. realisatie voorgaande jaren (s)	0,1	N
• Personeels- organisatiebeleid: Hogere kosten arbodienstverlening, kosten vervullen vacatures, arbeidsongeschiktheidsverz. door toename medewerkers (0 3 N) (s). Lagere besteding centrale scholingskosten en doorschuiven adviestraject naar 2026 (0,2 V) (i)	0,1	N
• Voordelig resultaat afrekening exploitatie BSR 2024 en lagere bijdrage 2025 door toetreding gemeente (i)	1,1	V
• Informatisering: minder uitgaven aan begrote initiatieven HWH door gebrek aan capaciteit (0,4V). Meer inhuur voor informatieveiligheid en uitloop migratie zaaksysteem (0,2N). (i)	0,2	V
• Lagere kosten op orde brengen archief door eerdere afronding (i)	0,1	V
• Lagere kosten lease vervoersmiddelen doordat realisatie deelauto's op decentrale locaties in 2025 niet is gerealiseerd (i)	0,1	V
• Minder uitbestede onderzoeken Rekenkamercommissie en minder kosten Concerncontrol i.h.k.v. rechtmatigheidsonderzoeken (i)	0,1	V
• Pilot actualisatie vergunningen directe lozingen mbv AI niet kansrijk genoeg bevonden. (i)	0,1	V
• Calamiteit Spijk: minder kosten beheerfase dan voorgaande jaren (i)	0,1	V
• Lagere kapitaallasten als gevolg van lagere projectrealisatie 2024 (i)	0,6	V
• Personeels- en afdelingskosten: Hogere kosten voor inhuur, advies, PBB, dienstreizen en woon-werkverkeer. Daarnaast lagere loonkosten i.v.m. vacatures, cao en inzet IKB-uren. (i/s) Per saldo:	0,0	
Opbrengsten		
• Lagere verwachte legesopbrengst i.v.m. minder vergunningen in het hoge tarief (i)	0,6	N
• Per saldo hogere opbrengsten door verkoop van gronden en pacht (i)	0,1	V
• Personeels- en afdelingskosten: Lagere opbrengsten voor geactiveerde uren op projecten. Hiertegenover staan hogere opbrengsten door uitkeringen sociale verzekeringswetten, bijdragen in personeelskosten door derden, vergoeding vanuit het Rijk voor de Wet WOO en onttrekking voorziening PBB. (i/s) Per saldo:	0,5	V
• Per saldo kleine voor- en nadelen (i/s)	0,1	V

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.6 Programma Dekkingsmiddelen

EXPLOITATIE	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil	V/N
Vennootschapsbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	
Onvoorzien	0,5	0,2	0,0	0,2	V
Overige kosten en opbrengsten	-1,4	-1,0	0,2	-1,3	N
Inzet bestemmingsreserves	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	
Per saldo	-1,1	-1,1	-0,1	-1,1	N

Bedragen x € 1 miljoen

Toelichting programma Dekkingsmiddelen

	Kosten	Verschil	V/N
•	Vrijval restant post onvoorzien (i)	0,2	V
•	Hogere kosten waterschapslasten eigen objecten (s)	0,1	N
•	Restant stelpost inflatie ingezet ter dekking van kostenstijgingen (s)	0,2	V
	Opbrengsten		
•	Lagere dividenduitkering NWB (vanwege lagere winst 2024 NWB) (i)	0,8	N
•	Resultaat kwijtschelding (0,2 N) en oninbaar (0,5 N). Zie toelichting hoofdstuk 4 Waterschapsbelastingen) (i)	0,7	N
•	Lagere renteopbrengst schatkistbankieren vanwege lager rentepercentage (i)	0,4	N
•	Rentebaten eigen financieringsmiddelen (s)	0,2	V
•	Btw-teruggave over algemene kosten jaren 2018-2020 (pre pro rata regeling) (i)	0,2	V
•	Per saldo kleine voor- en nadelen (i/s)	0,1	V

(Bedragen x € 1 mln.)

6.3.7 Overzicht incidentele baten en lasten

Omschrijving		
	Lasten	Baten
Programma Waterveiligheid		
Nadeel uren KIS-project	0,3	
Programma Watersysteem		
Herstelkosten n.a.v. instorten duiker Bonegraafseweg te Ochten	0,1	
Gorinchemse Kanaalsluis arboveilig maken in combinatie met onderhoud	0,1	
Programma Waterketen		
Tijdelijke camerabeveiliging zonneparken	0,3	
Programma Wegen		
-		
Programma Middelen		
Dotatie aan de voorziening voormalig bestuur	1,3	
Huur en facilitaire kosten externe vergaderlocaties i.v.m. verbouwing hoofdkantoor	0,4	
Calamiteiten persleidingbreuk in Gorinchem, crisis overdekte slibbuffers en droogte	0,3	
Programma Dekkingsmiddelen		
Btw-teruggave over algemene kosten jaren 2018-2020 (pre pro rata regeling)		0,2
Totaal	2,8	0,2

Bedragen x € 1 miljoen

6.3.8 Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving reserve	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand 31-12-2025
Bestemmingsreserve HWBP afschrijvingen	26,9	11,0	0,3	37,6
Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge / kanaal van Steenenhoek	0,3	0,1	0,0	0,4

Bedragen x € 1 miljoen

6.3.9 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), kortweg Wet normering topinkomens, is in 2013 in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van excessieve beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi) publieke sector. In de WNT worden inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen met een publieke taak, genormeerd en openbaar gemaakt. Jaarlijks worden de bezoldigings-normen in een ministeriële regeling vastgesteld. In de WNT wordt expliciet bepaald dat ten aanzien van een waterschap enkel de secretaris-directeur wordt aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2025 is het toegestane bezoldigingsmaximum € 246.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2025	
<i>Bedragen x € 1</i>	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	196.189
Beloningen betaalbaar op termijn	23.280
<i>Subtotaal</i>	<i>219.469</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.
Bezoldiging	219.469
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.
Gegevens 2024	
<i>Bedragen x € 1</i>	Z.C. Vonk
Functiegegevens	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	187.747
Beloningen betaalbaar op termijn	23.347
<i>Subtotaal</i>	<i>211.095</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000
Bezoldiging	211.095

Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking, die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

6.4 Gerealiseerde investeringen

6.4.1 Investerings t/m 2025

In onderstaande tabel zijn de totalen per programma van de lopende investeringsprojecten opgenomen. De kolom 'Uitgaven tot 1-1-2025' bevat de realisatie van lopende projecten t/m 2024. De kolom 'uitgaven in 2025' bevat de investeringen in 2025. De laatste kolom bevat de som van de twee voorgaande kolommen.

Omschrijving (bruto)	Uitgaven tot 1-1-2025	Uitgaven in 2025	Uitgaven t/m 31-12-2025
Programma Waterveiligheid	1.040	193	1.233
Programma Watersysteem	146	32	178
Programma Waterketen	122	5	127
Programma Wegen	9	1	10
Programma Middelen	31	9	40
Totaal	1.348	241	1.589

Bedragen x € 1 miljoen

Omschrijving (netto)	Uitgaven tot 1-1-2025	Uitgaven in 2025	Uitgaven t/m 31-12-2025
Programma Waterveiligheid	209	35	244
Programma Watersysteem	107	21	128
Programma Waterketen	118	5	123
Programma Wegen	0	0	0
Programma Middelen	24	9	33
Totaal	458	70	528

Bedragen x € 1 miljoen

Voor een toelichting op de investeringen 2025 verwijzen we naar bijlage 12.

6.5 Balans en toelichting

6.5.1 Balans

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2024
<i>Vaste activa</i>		
1. Immateriële vaste activa	40.800	40.634
2. Materiële vaste activa	584.129	563.560
3. Financiële vaste activa	513	513
Totaal vaste activa	625.442	604.707
<i>Vlottende activa</i>		
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	187.151	194.593
6. Kortlopende vorderingen	27.674	36.837
7. Overlopende activa	59.557	68.445
8. Liquide middelen	140	105
Totaal vlottende activa	274.522	299.980
Totaal activa	899.964	904.687
PASSIVA	31-12-2025	31-12-2024
<i>Vaste passiva</i>		
9. Eigen vermogen		
Algemene reserves	5.420	5.420
Egalisatiereserves	28.747	24.242
Bestemmingsreserves	39.061	28.835
Nog te bestemmen resultaat	8.109	8.313
Totaal eigen vermogen	81.337	66.809
10. Voorzieningen	27.730	23.860
11. Langlopende schulden > 1 jaar	730.424	760.790
Totaal vaste passiva	839.490	851.459
<i>Vlottende passiva</i>		
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar	8.936	10.219
13. Overlopende passiva	51.537	43.009
Totaal vlottende passiva	60.473	53.228
Totaal passiva	899.964	904.687

Bedragen x € 1.000

6.5.2 Toelichting op de balans

Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen.

Immateriële en materiële vaste activa

Voor het beleid met betrekking tot activeren, waarderen en afschrijven van activa wordt verwezen naar de beleidsnota 'Waardering, activering en afschrijving van activa' die is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 27 november 2020 en met terugwerkende kracht per 1 januari 2020 van toepassing is. Aanleiding tot aanpassing van de vigerende beleidsnota is het op 26 juni 2020 door het Algemeen Bestuur bij de behandeling van de voorjaarsnota genomen besluit tot toepassing van een alternatief activeringsbeleid met betrekking tot het zogenaamde projectgebonden aandeel HWBP per 1 januari 2020.

Daarnaast is de nota op onderdelen verduidelijkt. Hier is het beleid niet gewijzigd maar is de toelichting op het beleid aangepast. Dit betreft de toelichtingen bij de onderdelen:

- Grensbedrag voor activeren;
- Activeren van bijdragen eigen personeel;
- Te hanteren afschrijvingstermijnen;
- Verwerking activeren jaarkosten bij negatieve boekwaarde.

HWBP projectgebonden aandeel

Reguliere HWBP-projecten worden voor 90% bekostigd uit een bijdrage van het Rijk en de solidariteitsbijdrage van alle waterschappen samen. Het resterende deel van 10% betreft het Projectgebonden aandeel en wordt betaald door het waterschap die het betreffende project uitvoert. Als gevolg van pieken in de programmering en daarmee pieken in de projectuitgaven dreigde bij waterschap Rivierenland een situatie te ontstaan waarbij de totale afschrijvingslast van het projectgebonden aandeel van jaar tot jaar sterk zou fluctueren hetgeen zou leiden tot een bestuurlijk ongewenste ongelijkmatige lastenontwikkeling. In overleg met het HWBP-directie is naar mogelijkheden gezocht om dit zogenaamde bekostigingsprobleem op te lossen.

De uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsprobleem is erop gericht om de afschrijvingslasten per jaar te egaliseren en te komen tot een zo stabiel mogelijk kostenniveau per jaar. Dit kan gerealiseerd worden door toepassing van een alternatief activeringsbeleid waarbij:

- De eigen bijdrage (het projectgebonden aandeel van 10%) wordt geactiveerd na afronding van een projectfase;
- Een bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt ingesteld;
- Een jaarlijkse dotatie van de in de meerjarenbegroting van waterschap Rivierenland geraamde afschrijvingslast aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP plaatsvindt;
- De werkelijke afschrijvingslast met ingang van het jaar na afronding van een projectfase aan de bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP wordt onttrokken.

Toepassing van de uitgewerkte oplossingsrichting voor het bekostigingsvraagstuk leidt tot een evenwichtigere lastenontwikkeling. Op grond hiervan heeft het Algemeen Bestuur van waterschap Rivierenland op 26 juni 2020 besloten met ingang van 2020 bovenstaande systematiek toe te passen waarbij het projectgebonden aandeel wordt geactiveerd na afronding van een projectfase en vervolgens met ingang van het jaar volgend op de projectfaseafsluiting wordt afgeschreven in 5 gelijke termijnen.

De vastgestelde afschrijvingstermijnen:

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
Kosten afsluiten geldlening	Exploitatie
Onderzoek en ontwikkeling	5
Bijdragen aan activa in eigendom derden	5*
Overige immateriële activa	
- Peilbesluiten, waterakkoorden en monitoring	10
- Geactiveerde bijdragen aan het Rijk (o.m. Solidariteitsbijdrage HWBP)	5
- Meerjarige strategische beleidsplannen (o.m Waterbeheerprogramma)	5
- Toetsing waterkeringen	5
- Legger en beheerregisters	5
- Software	5
- Saneringsbaggeren	5
- Verkiezingen leden van het Algemeen Bestuur	4
- Overige	5
Materiële vaste activa	
Gronden en terreinen	
- Onbebouwde gronden en terreinen	0
- Ondergrond gebouwen	0
Vervoermiddelen	
- Tractie: Vrachtauto's, tractoren	8
Machines, apparaten en werktuigen	
- Tractie: Overig	8**
Bedrijfsgebouwen	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Woonruimten	
- Bouwkundig	30
- Installaties (afhankelijk van aard inst.)	5-10-15
- Inrichting	10
Grond-, weg- en waterbouwkundige objecten	
<i>Waterkeringen</i>	
- Primaire waterkeringen (kleidijken)	50
- Primaire waterkeringen (veendijken)	30
- Primaire waterkeringen (HWBP projectgebonden aandeel)	5
- Regionale waterkeringen	30

Omschrijving	Afschrijvings- termijn in jaren
<i>Waterkeringen HWBP</i>	
- Primaire waterkeringen HWBP (projectgebonden aandeel)	5
<i>Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen</i>	
- Aanleg en verwerving watergangen	20
- Kunstwerken en gemalen bouwkundig	35
- Kunstwerken en gemalen elektromechanisch	15
<i>Zuiverings-technische werken (transportstelsels, zuiveringsinstallaties, slibverwerkingsinstallaties)</i>	
- Bouwkundig	35
- Elektromechanisch	15
- IBA-inrichtingen	5
Wegen	
- Aanleg en verwerving (uitbreiding) wegennet ***	20
Vaarwegen en havens	
- Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	20
- Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegbeheer	20
Overige materiële vaste activa	
- Hardware (Applicaties)	5
- Overige materiële vaste activa	o.b.v. verwachte gebruiksduur
* Termijn is gelijk aan de periode dat het actief naar verwachting door de derde zal worden geëxploiteerd. Indien de termijn niet bekend is, dan een afschrijvingstermijn hanteren van 5 jaar. ** In het huidige beleid kennen tractiemiddelen één afschrijvingstermijn van 8 jaar. Vanwege de diversiteit in de verschillende onderdelen wordt met ingang van 2016 bij de jaarlijkse kredietaanvraag van tractiemiddelen de specifieke afschrijvingstermijn opgenomen op basis van de verwachte gebruiksduur van het object. *** Alle kosten m.b.t. het onderhouden en verleggen van wegen (reconstructie en kunstwerken) worden conform de huidige gedragslijn ten laste van de exploitatie gebracht.	

Financiële vaste activa

Voor de financiële vaste activa gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

- Aandelen Nederlandse Waterschapsbank N.V. zijn gewaardeerd tegen nominale waarde;

Debiteuren

Voor wat betreft debiteuren worden zo nodig individuele voorzieningen getroffen.

Langlopende verplichtingen

De langlopende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige activa en passiva

De waardering van de overige activa en passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Algemene reserves

De algemene reserves vormen (samen met de begrotingspost onvoorzien en de stille reserves) de weerstandscapaciteit. Ze hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.

Bestemmingsreserves

In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden onderscheiden in:

- Egalisatiereserves;
- Overige bestemmingsreserves.

Egalisatiereserves

Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ingesteld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap een egalisatiereserve. Bij de tarief-egalisatie wordt een drietal uitgangspunten gehanteerd:

- De opbrengst waterschapslasten is aan het eind van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau;
- Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling;
- Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Resultaatbepaling

- Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- De jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- Lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- Baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- Verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- Onttrekkingen aan de egalisatiereserves vinden plaats overeenkomstig het begrote nadelig resultaat.

Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders, zoals besloten in de verordening Beleid, Beheer en Organisatie en op basis van de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties;

- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 24 februari 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten en investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium geldt: Van misbruik is sprake bij het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Van oneigenlijk gebruik is sprake indien bij het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, het verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving is maar in strijd met het doel en de strekking daarvan is. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV alsmede onze eigen verordening Beleid, Beheer en Organisatie. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van € 5.667.000 is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 1.133.400 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

6.5.3 Vaste Activa

	<u>31-12-2024</u>	Aanpas- singen	01-01- 2025	Investe- ringen	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Desinves- teringen / Overboe- kingen	<u>31-12- 2025</u>
1. Immateriële vaste activa								
Onderzoek en ontwikkeling	78		78	958		-16		1.020
Bijdragen aan activa in eigendom van overheden	37.972		37.972	8.955		-9.961		36.965
Overige immateriële activa	2.584		2.584	1.187	-224	-732		2.815
1. Totaal immateriële vaste activa	40.634		40.634	11.100	-224	-10.710	0	40.800
2. Materiële vaste activa								
Werken in exploitatie								
Gronden en terreinen	14.351		14.351	-1.536		0	0	12.815
Vervoermiddelen	3.089		3.089	379		-634		2.834
Machines, apparaten en werktuigen	14.065		14.065	1.966	-57	-1.762		14.212
Bedrijfsgebouwen	17.730		17.730	5.811		-1.312	-64	22.166
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:								
Waterkeringen	80.701		80.701	6.296	-2.723	-4.532	0	79.741
Waterkeringen HWBP projectgebonden	92.050		92.050	180.360	-155.048	-303	0	117.061
Watergangen, waterkwantiteits- kunstwerken en gemalen	149.055		149.055	28.112	-3.531	-12.925	-7.449	153.266
Zuiveringstechnische werken:								
Transportsystemen	56.838		56.838	1.156	-829	-3.798	0	53.366
Zuiveringsinstallaties	84.590		84.590	5.162	-43	-8.542	0	81.166
Slibverwerkingsinstallaties	43.339		43.339	43		-3.100	0	40.280
Wegen	0		0	945	-119		-826	0
Vaarwegen en havens	1.799		1.799	0		-118	0	1.682
Overige materiële vaste activa	5.951		5.951	1.032	-163	-1.280	0	5.540
2. Totaal materiële vaste activa	563.560	0	563.560	229.726	-162.513	-38.306	-8.339	584.129
3. Financiële vaste activa								
<i>Kapitaalverstrekingen aan Deelnemingen</i>	513		513					513
3. Totaal financiële vaste activa	513		513					513
Totaal vaste activa	604.707	0	604.707	240.826	-162.737	-49.015	-8.339	625.442

Bedragen x € 1.000

Voor een nadere specificatie van de immateriële, materiele en financiële vaste activa verwijzen we naar bijlagen 1, 2 en 3.

6.5.4 Vlottende activa

	2025	2024
4. Voorraden	0	0
5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar	187.151	194.593
6. Kortlopende vorderingen		
• Debiteuren algemeen	8.778	7.060
• Debiteuren verbonden partijen	125	82
• Voorziening debiteuren algemeen	-683	-683
• Debiteuren BSR	25.688	35.870
• Voorziening belastingdebiteuren BSR	-6.235	-5.492
Totaal per 31 december	27.674	36.837

Bedragen € x 1.000

5. Uitzettingen looptijd < 1 jaar

Op de bankrekening Schatkistbankieren staat per 31 december 2025 een bedrag van € 187.150.702. Per 31 december 2024 was dit een bedrag van € 194.592.800.

Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen. Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%. Als gevolg hiervan is gedurende enkele jaren sprake van overfinanciering van het waterschap. Het overschot wordt zoals de wet het voorschrijft aangehouden in 's Rijks schatkist.

Decentrale overheden moeten hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in 's Rijks schatkist. Wel is sprake van een drempelbedrag. Indien overtollige middelen de omvang van de drempel niet overschrijden, mogen die middelen buiten de schatkist worden gehouden. De hoogte van deze drempel bedraagt 2,0% van het begrotingstotaal en bedraagt € 5,7 miljoen. De rekening-courant met de NWB is zodanig ingericht dat een overtollig saldo frequent wordt afgeroomd ten gunste van de schatkist-rekening. Waterschap Rivierenland houdt derhalve geen middelen buiten de schatkist aan en blijft daarmee binnen de aangegeven drempelbedragen.

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Drempelbedrag 2025 ³	€ 5.730	€ 5.730	€ 5.730	€ 5.730
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	€ 804	€ 2.888	€ 1.943	€ 2.393
Ruimte onder het drempelbedrag	€ 4.927	€ 2.843	€ 3.787	€ 3.337

Bedragen € x 1.000

³ Het drempelbedrag bedraagt 2% van het begrotingstotaal.

6. Kortlopende vorderingen

Per 31 december 2025 was een bedrag van € 2.178.000 direct opeisbaar en een bedrag van € 6.725.000 niet direct opeisbaar.

Van de debiteuren algemeen en debiteuren verbonden partijen in totaal € 8.903.000 heeft een bedrag van € 5.462.000 betrekking op vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen. Van de debiteuren algemeen en debiteuren verbonden partijen in totaal € 8.903.000 heeft een bedrag van € 6.227.000 betrekking op vorderingen op andere overheden. Voor de openstaande vorderingen waarvoor het waterschap een risico loopt is een voorziening opgenomen.

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari) stond van de genoemde debiteuren algemeen per 31 december 2025 nog een bedrag van € 1.884.000 open. Er zijn nog vorderingen van voor 1 januari 2025 voor een bedrag van € 1.168.000. Hiervoor een voorziening gevormd van € 683.000.

7. Overlopende activa

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
7. Overlopende activa		
• Vooruitbetaalde bedragen	881	319
• Nog door te storten debiteurenontvangsten BSR	5.172	4.374
• Nog te ontvangen subsidie dijkverbetering	41.906	51.353
• Nog te ontvangen subsidie en bijdragen overige projecten	9.550	9.055
• Belastingen B.T.W.	0	493
• Overig nog te ontvangen inkomsten	2.048	2.850
Totaal per 31 december	59.557	68.444

Bedragen € x 1.000

De “Vooruitbetaalde bedragen” betreffen voornamelijk verzekeringen, leasekosten en slibverwerkingskosten. De daling van de nog te ontvangen subsidie dijkverbetering wordt veroorzaakt door een lagere voorfinanciering van de subsidiabele kosten. Voor de nog te ontvangen subsidie en bijdrage overige projecten geldt het omgekeerde. De daling van “Overig nog te ontvangen inkomsten” wordt veroorzaakt door een verlaging van “Nog te ontvangen rente deposito’s en schatkistbankieren”. De post overige nog te ontvangen inkomsten is gedaald van € 2.850.000 eind 2024 naar € 2.048.000 eind 2025. Onder deze overige nog te ontvangen activa zijn onder meer verantwoord: De verwachte opbrengst inzake kosten claim calamiteit reparatie van de persleiding Driel bij gemeente Arnhem, het teveel in rekening gebrachte voorschot door de B.S.R., de rente schatkistbankieren en deposito’s 4e kwartaal 2025 en de verwachte ontvangst van de Belastingdienst inzake de pre-prorateregeling over de jaren 2018-2020.

Te declareren subsidie dijkverbetering

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Te declareren bij het Rijk						
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	15.021			69.926	-68.619	16.329
Neder Betuwe Nebu (HWBP)	17.704			28.928	-39.734	6.898
Ameide-Streefkerk HWBP	3.618			6.948	-7.412	3.154
Sterreschans Heteren	57			22	-78	0
VZG deel Willemspolder POV Piping	32					32

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Project overstijgende activiteiten	3.382		-3.382			
Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1 (HWBP)	807			-807		0
Gastvrije dijk (HWBP)	250					250
KIS fase 2	692			1.832		2.524
Future Dikes (HWBP)	217			365	-582	0
Handr.duurz.en ruimte kwal.Dijken (HWBP)	121			46		167
De innovatieversneller	774			1.426	-1.972	228
Stabiliteit bij Golfoverslag		-79		460		381
Beren Woudrichem	54			335		389
Weurt-Deest	517			3.796	-1.364	2.949
Dijkversterking SSH	1.329			3.525	-3.933	921
KIS asfaltherstel/oppervlakte behandeling II	400			394		794
Monitoringskosten Lekdijk (nav KIS)	0			33		33
Subtotaal te decl. bij het Rijk	44.975	-79	-3.382	117.229	-123.694	35.049
Te declareren bij de Provincie						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	793			204	-457	540
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	1.132			186		1.318
Dijkversterking Wolferen-Sprok (Wos)	1.482			987		2.469
Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)	30		-30			
Subtotaal te decl. bij Provincie	3.437	0	-30	1.377	-457	4.327
Vooruitontvangen overige openbare lichamen						
Wolferen-Sprok Wos		-2.813		3.743	-22	908
Gastvrije Waaldijk	10					10
Future Dikes (HWBP)	92			-92		0
Subtotaal te decl. bij Lagere overheden	102	-2.813		3.651	-22	918
Te decl. overig						
Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	2.448				-837	1.611
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	391		-391			0
Subtotaal te decl. diversen	2.839		-391		-837	1.611
Totaal nog te declareren	51.353	-2.892	-3.803	122.257	-125.010	41.906

Bedragen € x 1.000

In 2025 werd gewerkt aan de realisatie van dijkversterkingsprojecten die vallen onder programma HWBP, projecten met 90% subsidie en innovatieprojecten met 100% subsidie. Voor de HWBP-projecten worden de kosten per projectfase op basis van een bijbehorende kostenraming aan het begin van een projectfase afgerekend met een maximum van € 40.000.000 en ligt het risico van afwijking bij het waterschap. Soms moet het waterschap kosten voorfinancieren, bijvoorbeeld bij innovatieprojecten die achteraf worden afgerekend na de accountantscontrole. Per 31 december 2025 is het totaal van de uitbetaalde bedragen lager dan het totaal van de voorfinancieringen. Zie hiervoor ook de specificaties onder 13 Overlopende passiva.

Te declareren subsidie overige projecten

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende passiva	Naar overlopende passiva	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Te declareren bij het Rijk						
Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	156					156
A5H Kadeversterking 1e tranche				20	-20	0
A27 POS 001	64			324		388
A27 POS 002	80			21		101
A27 POS 003	525			483		1.008
A27 POS 005	1.382				-1.382	0
Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsprojecten	2.072			421		2.493
Realisatie modificaties Arnhem				43	-39	4
25.1 HA 24.2 Baggerwerk 2024-2025	0			34	-33	1
Calamiteit rapportage KIS	3.760			165		3.925
Subtotaal te decl. bij het Rijk	8.039			1.511	-1.474	8.076
Te declareren bij de Provincie						
3e ronde toetsing waterkwantiteit	0			15		15
WBP Natura 2000 KRW (baggeren Zouweboezem)	114			856		970
KRW3-Aanleg vispassages Riet & Ketelstraat	315		-315			0
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	0					0
25.1 HA 24.2 Baggerwerk 2024-2025	0			22	-14	8
Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)		-12		14		3
Monitoring waterkwaliteit		-45		53		8
Onderhoud primaire waterkeringen	7			-7		0
Beheer zuiveringsinstallaties (T-IBV)	0			23		23
Subtotaal te decl. bij de provincie	436	-57	-315	976	-14	1.027
Te declareren lagere overheden						
Uitv.waterplan Vijfheerenlanden	0			24	-24	0
N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	281				-12	269
Renovatie stuwen 2024	60					60
Subtotaal te decl. bij lagere overheden	341	0	0	24	-36	329
Te declareren overig						
Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	23			117	-140	0
N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	200				-109	91
EVZ Pompveld-Alm	16				-16	0
25.1 HA 24.2 Baggerwerk 2024-2025	0			58	-31	26
Subtotaal te decl. overig	239			175	-296	117
Totaal nog te declareren	9.055	-57	-315	2.686	-1.820	9.550

Bedragen x € 1.000

8. Liquide middelen

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
8. Liquide middelen		
• NWB	137	102
• Kas	3	3
Totaal per 31 december	140	105

Bedragen x € 1.000

6.5.5 Vaste passiva

9. Eigen vermogen

	Stand per 31-12-2024 excl. Resultaat- bestemming	Bestemming resultaat 2024	Stand per 1-1- 2025	Mutaties		Stand per 31-12- 2025	Voorlopig resultaat 2025	Stand per 31-12-2025
				Bij	Af	excl. resultaat bestemm ing		
Algemene reserves								
Zuiveringsheffing	2.168		2.168			2.168		2.168
Watersysteemheffing	2.981		2.981			2.981		2.981
Wegenbeheer	271		271			271		271
Totaal	5.420	0	5.420	0	0	5.420	0	5.420
Egalisatiereserves								
Zuiveringsheffing	2.954	1.697	4.651		-1.407	3.244	3.879	7.123
Watersysteemheffing	20.102	6.165	26.267		-2.064	24.303	3.406	27.609
Wegenbeheer	1.186	450	1.636		-336	1.300	106	1.406
Totaal	24.242	8.312	32.554	0	-3.807	28.747	7.391	36.138
Bestemmingsreserves								
Vervroegde afschrijving investerings Waterkeringen	66		66		-66	0		0
Schaderegeling Maaswerken	265		265			265		265
Egalisatie afschrijving HWBP	26.918		26.918	11.018	-303	37.633	717	38.350
Frictiekosten centralisatie AQUON	279		279		-279	0		0
Baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek	286		286	89		375		375
Onderhoud primaire waterkeringen	697		697			697		697
Wegwerken achterstanden bedrijfsvoering	324		324		-233	91		91
Totaal	28.835		28.835	11.107	-881	39.061	717	39.778
Totaal Eigen Vermogen	58.497	8.312	66.809	11.107	-4.688	73.228	8.109	81.337

Bedragen x € 1.000

Het resultaat over 2025 bedraagt € 8.109.000. Voor een analyse hiervan wordt verwezen naar hoofdstuk 6 van deze jaarstukken. Het resultaat 2024 was € 8.313.000 en is ten gunste/laste gebracht van de egalisatiereserves en de bestemmingsreserve Egalisatie afschrijving HWBP.

Voor een gedetailleerde toelichting op de reserves wordt verwezen naar bijlage 4.

10. Voorzieningen

	Rubricering	Stand per 1 januari 2025	Mutaties		Stand per 31 december 2025
			Bij	Af	
Pensioen voormalig bestuurders	Arbeid gerelateerd	5.227	1.263	-384	6.106
Baggeren	Baggeren & Saneren	1.705	6.836	-7.449	1.092
Flexibel personeel muskusratten bestrijding	Arbeid gerelateerd	800			800
Reconstructie wegen	Onderhoud	1.758	2.427	-353	3.832
Kunstwerken wegen	Onderhoud	1.988	363		2.351
Baggeren wegsloten	Onderhoud	377	454	-473	358
Onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	125	76	-64	137
PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeid gerelateerd	1.122	17	-388	751
Voorziening IKB (individueel keuzebudget)	Arbeid gerelateerd	9.844	1.436		11.280
Voorziening vitaliteitsuren	Arbeid gerelateerd	914	147	-38	1.023
Totaal Voorzieningen		23.860	13.019	-9.149	27.730

Bedragen € x 1.000

Het waterschap heeft voorzieningen gevormd voor in de toekomst verwachte kosten, zoals diverse onderhoudsvoorzieningen en arbeidsgerelateerde voorzieningen.

Voor een gedetailleerde toelichting per voorziening wordt verwezen naar bijlage 4.

11. Langlopende schulden

	<u>2025</u>	<u>2024</u>
11. Langlopende schulden > 1 jaar		
• Leningen NWB, ABP en gemeenten	760.790	791.339
• Nieuwe geldleningen	0	0
• Aflossingen langlopende leningen	-30.366	-30.548
Totaal per 31 december	730.424	760.790

Bedragen € x 1.000

De rentelast voor deze leningen is een bedrag van € 7.106.000. De gemiddelde rentevoet was 0,95% en gemiddelde looptijd van de leningen is 14,03 jaar. In 2025 is een bedrag van € 30.366.000 afgelost.

6.5.6 Vlottende passiva

12. Netto vlottende schulden

	2025	2024
12. Netto vlottende schulden < 1 jaar		
• Rekening-courant NWB NV	0	0
• Kasgeldlening NWB NV	0	0
• Crediteuren	1.901	3.696
• Belastingen	5.897	5.473
• Pensioenfondsen	1.138	1.048
• Overig	0	2
Totaal per 31 december	8.936	10.219

Bedragen € x 1.000

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening (half februari) stond van de genoemde crediteuren per 31 december 2025 nog een bedrag van ca. - € 373.000 open.

13. Overlopende passiva

	2025	2024
13. Overlopende passiva		
• Nog te betalen energiekosten	1.084	1.444
• Te betalen rente	3.040	3.087
• Te betalen salarissen	86	184
• Wettelijk verlof	1.844	1.710
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	31.603	23.903
• Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten	10.434	9.910
• Vooruit ontvangen bedragen	64	382
• Belastingen B.T.W.	1.265	0
• Overige (o.a. nog te ontvangen facturen)	2.117	2.389
Totaal per 31 december	51.537	43.009

Bedragen € x 1.000

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende activa	Naar overlopende activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Vooruitontvangen van het Rijk						
Gorinchem Waardenburg GOWA (HWBP)	704			-28.296	35.007	7.415
Wolferen-Sprok Wos (HWBP)	6.326			-1.212	895	6.009
Tiel (HWBP)	2.061			-1.033	-1.028	0
Dvb Sprok-Sterrenschans H	205			-127	-78	0
VZG deel POV Piping (HWBP)	118					118
Project overstijgende activiteiten	0	-3.382		-2.050	7.103	1.671
Doortr.A15 Sterr.-Heteren HWBP	1.745					1.745
DuboCale Calc plan en realisatiefase (HWBP)	100			-54		46
Stabiliteit bij Golfoverslag	79		-79			
Uitbreidbaarheid en aanpasbaarheid waterkeringen (KIA)	0			-62	289	227

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende activa	Naar overlopende activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Subtotaal vooruitontvangen van het Rijk	11.338	-3.382	-79	-32.834	42.188	17.231
Vooruitontvangen Provincie						
Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)		-30			3.459	3.429
Gastvrije Waaldijk	5.416			-9		5.407
Subtotaal vooruitontvangen Provincie	5.416	-30	0	-9	3.459	8.836
Vooruitontvangen overige openbare lichamen						
Gorinchem Waardenburg GOWA	612			-1.020	1.752	1.344
Tiel-Waardenburg TIWA	2.615			-833		1.782
Wolferen-Sprok Vos	2.813		-2.813			
Neder-Betuwe Nebu	89			-355	2.622	2.356
Tiel	612			-582	-30	0
Subtotaal vooruitontvangen overige openbare lichamen	6.741		-2.813	-2.790	4.344	5.482
Vooruitontvangen overig						
Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (Gowa)	25			-13		12
Wolferen-Sprok Vos (HWBP)		-391			434	43
Tiel	383			-383		0
Subtotaal overig	408	-391	0	-396	434	55
Totaal vooruitontvangen bedragen i.v.m. dijkverbetering	23.903	-3.803	-2.892	-36.029	50.425	31.604

Bedragen € x 1.000

Vooruit ontvangen bedragen i.v.m. overige projecten

	Stand 1 januari 2025	Van overlopende activa	Naar overlopende activa	Toevoeging	Onttrekking / ontvangst	Stand 31 december 2025
Vooruitontvangen van de EU						
Project 101214376 – LIFE24-TAR-DE-LIFE SMART IAS	0				6	6
Subtotaal vooruitontvangen EU	0			0	6	6
Vooruitontvangen van het Rijk						
Knelpunten baggeren	0				2	2
KRW verdiepen	17				-17	0
Uitv. Deltaplan gr. Waterbeheer	35			-129	182	89
Renovatie poldergemaal Lakerveld	0				350	350
Noordwaard restpunten kades	700			-46		655
Fietspad Lichte kade Leerdam	42					42
Noordwaard gem. Steurgat	104					104
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	65			-65		0
49.1+49.2+49.3 Baggerwerk 2024-2025	99			-99		0
Digitale dienstverlening	75			-42	148	181
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	58			-58		0
Meetapparatuur broeikasgasemissie	134			-57		77
DIG. Dienstverl. "Rijksbijdrage 2023/2024"	39			-204	165	0
Lingesysteem / KvS Onderzoek Strategienota	2.000			-120		1.879

Versnellingsprogramma lachgas (expl.)	203			-6		197
Beheer zuiveringsinstallaties medicijnresten	801			-207		594
Onderhoud wegbermen en -sloten	20					20
Onderhoud wegen en wegbermen	210					210
Ontvangen subsidie project(en) nog te bepalen	0				400	400
Subtotaal vooruitontvangen Rijk	4.602			-1.033	1.230	4.801
Vooruitontvangen van de provincie						
Knelpunten baggeren	0				18	18
Klimaatadaptatie kennis en communicatie	50			-50		0
Uitv. Deltaplan Agr. Waterbeh.	0				50	50
Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	25				43	68
SOK Zuid-Holland t/m 2026	2.169			-72		2.097
A5H:Kadeverb.1e tranche +EVZ Achterwaterschap /dwarsgang Smoutjesvliet	50					50
Fietspad Lichte kade Leerdam	26					26
N2000 Pompeveld Andelschbroek Fase3	207			-119		89
KRW - aanleg natuurvr. Oevers	137			-167	304	274
KRW natte natuur	30			-6		24
KRW3-Aanleg vispassages Riet & Ketelstraat	0	-315		-495	948	138
WUP Altena alg. uitvoeringsmaatregelen	0				78	78
Projectsubsidie Boezems Kinderdijk N2000 Herstelplan	232			-855	1.079	456
Diefdijk Kerkweg	119			-119		0
Thema en gebiedsgerichte plannen	12		-12			
Monitoring waterkwaliteit	45		-45			
Onderhoud wegen en wegbermen	62					63
Subtotaal vooruitontvangen van de provincie	3.163	-315	-57	-1.883	2.520	3.431
Vooruitontvangen van de lagere overheden						
Uitv wp West Betuwe	0				119	119
Uitv. waterplan Tiel	0				6	6
14.2 2022-2023 Baggeren	6			-6		0
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	262			-262		0
58.1+ 58.2 + 55.2 Baggerwerk 2023-2024	0			-43	27	16
25.1 HA 24.2 Baggerwerk 2024-2025	3			-275	276	4
3.1 + 6.1 HA 2.2 Baggerwerk 2024-2025	21			-342	321	0
57.2 Baggerwerk 2024-2025	0				224	224
28.2 HA 28.1 Baggerwerk 2025-2026	0			-86	126	40
54.1 Baggerwerk 2025-2026	0				31	31
WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RMW + KAR	232			-232		0
WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	51			-51		0
WUP KAR Wateraanvoer Zoelen	93			-1		92
WUP KAR Stuwen aanp./autom.	319					319
WUP Altena uitvoering kunstwerken	403			-1		402

WUP Altena alg. uitvoeringsmaatregelen	0			-23	106	83
Automatisering stuwen 2023	0				20	20
WUP A5H: DPRA projecten	559			-41		518
Aanpassing stuwen DPRA	0			-7	280	273
Subtotaal vooruitontvangen van de lagere overheden	1.949			-1.354	1.552	2.147
Vooruitontvangen van overig						
48.3 + 51.1 Baggerwerk 2023-2024	177			-177		0
Onderh. zuiveringsinstallaties (T-OAB) Geurfilter	19					19
28.2 HA 28.1 Baggerwerk 2025-2026	0				30	30
Totaal vooruitontvangen overig	196	0	00	-177	30	49
Totaal vooruitontvangen overige projecten	9.910	-315	-57	-4.447	5.338	10.434

Bedragen € x 1.000

6.5.7 Niet uit de balans blijvende vorderingen

In deze balans is de volgende vordering niet opgenomen:

Calamiteit beschadigde effluentleiding RWZI Nijmegen-Weurt

Op 17 november 2023 is de grootste effluentleiding (1600 mm doorsnede binnenzijde) van het waterschap beschadigd geraakt en lek gegaan door een gestuurde boring van een aannemer. De aannemer voerde de werkzaamheden uit in opdracht van een netbeheerder. De effluentleiding lag vier meter onder de grond vlakbij woningen. De reparatie van de leiding was daardoor complex, tijdrovend en kostbaar. De kosten in verband met deze calamiteit bedragen tot en met 2024 circa € 1,2 mln. (directe kosten en inzet eigen uren). De aannemer is aansprakelijk gesteld voor de schade aan de leiding en de gevolgschade.

6.5.8 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In deze balans zijn de volgende verplichtingen niet opgenomen:

Meerjarige lease en huurverplichtingen voor:

Omschrijving	Looptijd < 1jaar	Looptijd 1>5 jaar	Looptijd > 5 jaar
Leaseauto's	2.232	5.022	69
Facilitaire installaties	0	39	

Bedragen € x 1.000

GR Slibverwerking

Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2025 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 135,4 miljoen. 4% van € 135,4 miljoen = € 5,4 miljoen.

Garantstelling lening Unie van Waterschappen

In 2017 is de Unie van Waterschappen een lening o/g van € 6,0 miljoen aangegaan onder borgstelling van waterschappen. Het betreft een hypothecaire lening met gebouwen en terreinen als onderpand. Het openstaand saldo per 31-12-2025 is € 3,8 miljoen. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,2 miljoen. De overeengekomen rente ligt vast tot en met 2 mei 2042 en bedraagt 2,75% per jaar. In 2025 is niet

extra afgelost of opgenomen. De contributiebijdrage van Waterschap Rivierenland aan de Unie van Waterschappen bedraagt circa 6% van het begrotingstotaal van UvW.

Garantstelling leningen AQUON

- In 2011 is AQUON een lening aangegaan onder borgstelling van de deelnemende waterschappen. Het openstaande saldo van deze lening per 31-12-2025 bedraagt € 2,4 miljoen. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,2 miljoen. De overeengekomen rente bedraagt 0,46% en de lening heeft als einddatum 19-12-2041.
- In 2022 is AQUON een lening aangegaan onder borgstelling van de deelnemende waterschappen. Het openstaand saldo per 31-12-2025 is € 3,7 miljoen. De overeengekomen rente bedraagt 2,56% en de lening heeft als einddatum 10-11-2072.
- In 2023 zijn twee nieuwe leningen aangegaan van € 7,5 en € 3,8 miljoen met een rente van respectievelijk 3,2% en 3,4%. De looptijden van de leningen zijn tot 2065 en 2040.
- In 2024 zijn een viertal nieuwe leningen aangegaan van respectievelijk € 6,0, € 4,0, € 8,0 en € 2,0 miljoen met rentes van afgerond 3,1% tot 3,3% en looptijden van eerste 2 leningen tot 2065 andere 2 leningen tot 2040.

In totaliteit heeft AQUON € 37,4 miljoen aan leningen uitstaan bij de NWB Bank onder borgstelling.

Daarnaast is er nog een garantstelling voor een viertal leningen bij de BNG Bank waarvan het saldo in totaal per 31-12-2025 € 4,7 miljoen bedraagt. De jaarlijkse aflossing bedraagt € 0,5 miljoen.

- In 2013 is AQUON een drietal leningen aangegaan onder borgstelling van de deelnemende waterschappen van respectievelijk € 2,0, € 1,5 en € 1,6 miljoen met rentes van afgerond 2,9% tot 3,3% en looptijden van respectievelijk 20, 24 en 29 jaar.
- In 2022 is AQUON een lening aangegaan van € 3 miljoen onder borgstelling van de deelnemende waterschappen. De overeengekomen rente bedraagt 3,12% en de lening eindigt in 2032.

De contributiebijdrage van waterschap Rivierenland aan AQUON bedraagt circa 15% van het begrotingstotaal van AQUON.

6.5.9 Gebeurtenissen na balansdatum

N.v.t.

7 Uitvoeringsinformatie

7.1 Overzicht kosten- en opbrengstensoorten

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de kosten- en opbrengstencategorieën, gerubriceerd in overeenstemming met de regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen.

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Kostensoortgroepen			
Rente en afschrijvingen	58,7	58,7	58,2
Personeelslasten	104,9	104,9	105,5
Goederen en diensten van derden	101,3	101,5	98,8
Bijdragen aan derden	11,0	11,0	9,4
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	10,7	10,3	11,4
Totaal kosten	286,5	286,5	283,4
Opbrengstensoortgroepen			
Financiële baten	-10,3	-10,3	-9,5
Personeelsbaten	-7,4	-7,4	-7,5
Goederen en diensten aan derden	-18,7	-18,7	-18,9
Bijdragen van derden	-8,4	-8,4	-9,8
Waterschapsbelasting	6,8	6,8	7,5
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde kosten	0,0	0,0	-0,4
Totaal opbrengsten	-38,0	-38,0	-38,5
Te dekken kosten	248,5	248,5	244,8
Inzet bestemmingsreserves	10,2	10,2	10,2
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	258,8	258,8	255,0
Gedekt door heffing waterschapsbelastingen	-255,0	-255,0	-259,4
Exploitatieresultaat	3,8	3,8	-4,3
Begrote onttrekking aan egalisatiereserves	-3,8	-3,8	-3,8
Exploitatieresultaat te bestemmen	0,0	0,0	-8,1
<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>			

7.2 Netto kosten per beleidsproduct

Beleidsproduct	Jaarrekening 2025	
	Netto kosten	
<i>Planvorming</i>	22,5	
101 Eigen plannen		14,4
102 Plannen van derden		8,0
<i>Aanleg en onderhoud waterkeringen</i>	44,5	
111 Beheersinstrumenten waterkeringen		2,2
112 Aanleg en onderhoud waterkeringen		40,5
113 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding		1,8
<i>Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	66,0	
121 Beheersinstrumenten watersystemen		1,8
122 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen		21,7
123 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems		13,0
124 Beheer hoeveelheid water		24,9
125 Calamiteitenbestrijding watersystemen		0,4
126 Monitoring watersystemen		4,2
<i>Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken</i>	78,0	
131 Getransporteerd afvalwater		13,3
132 Gezuiverd afvalwater		45,7
133 Verwerkt slib		18,8
134 Afvalwaterbehandeling door derden		0,0
135 Calamiteitenbestrijding Zuivering		0,2
<i>Aanleg en onderhoud wegen</i>	8,8	
141 Beheersinstrumenten wegen		0,1
142 Aanleg en onderhoud wegen		7,1
143 Wegenverkeersregeling en -veiligheid		1,7
<i>Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens</i>	0,2	
151 Beheersinstrumenten vaarwegen en havens		0,0
152 Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens		0,2
153 Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens		0,0
<i>Regulering</i>	10,9	
161 Beheer Keurkwartet en VTH-beleid		0,1
162 Vergunningen en meldingen		3,6
163 Toezicht		5,0
164 Adviezen vergunningen		0,0
165 Handhaving		1,1

166 Regulering keur		1,1
<i>Heffing en invordering</i>	5,4	
181 Belastingheffing		4,1
182 Invordering		1,3
<i>Bestuur en externe communicatie</i>	7,9	
191 Bestuur		5,3
192 Externe communicatie		2,6
<i>Overig</i>	0,6	
300 Duurzaamheid Innovatie Energie		0,4
210 Dekkingsmiddelen		0,2
Te dekken kosten	244,8	244,8
Inzet bestemmingsreserves	10,2	10,2
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	255,0	255,0
Gedekt door heffing belastingheffing	-259,4	-259,4
Inzet egalisereserves	-3,8	-3,8
Exploitatieresultaat	-8,1	-8,1

Bedragen x € 1 miljoen

8 Rechtmatigheidsverantwoording

8.1.1 Verantwoordelijkheid College van Dijkgraaf en Heemraden

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het College van Dijkgraaf en Heemraden toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 24 februari 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves. Voor 2025 is deze grens € 5.667.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

8.1.2 Bevinding

Het College van Dijkgraaf en Heemraden stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen, € 483.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft indien van toepassing het College van Dijkgraaf en Heemraden ook beschreven welke actie het onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van Waterschap Rivierenland te Tiel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap Rivierenland op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2025;
2. de balans per 31 december 2025;
3. de toelichting⁵ met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. het overzicht van gerealiseerde investeringen; en
5. de rechtmatigheidsverantwoording over 2025.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 24 februari 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waterschap Rivierenland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 5.667.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 1.133.400 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het waterschap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het algemeen toezicht uitvoert, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het dagelijks bestuur uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

<i>Frauderisico</i>	<i>Onze controlewerkzaamheden en observaties</i>
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management.</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het dagelijks bestuur. Hierdoor veronderstellen wij dat een risico op verslaggevingsfraude bestaat. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het dagelijks bestuur met name in: ▶ Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; ▶ De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; ▶ Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben wel/geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het dagelijks bestuur waaronder: ▶ de waardering van vaste activa; ▶ de waardering van debiteuren en andere vorderingen; ▶ Het toereikend zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het dagelijks bestuur bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het dagelijks bestuur.
<i>Risico op onrechtmatige uitstroom van middelen.</i> In 2025 is intern bij Waterschap Rivierenland een kwetsbaarheid in de logische toegangsbeveiliging tot de financiële applicatie geconstateerd. Hierdoor is een risico aanwezig op het onrechtmatig onttrekken van middelen aan de organisatie. Om die reden hebben wij aan dit	Als gevolg van de tekortkomingen in de interne beheersing rondom de inkoop- en betalingsorganisatie, in samenhang met het risico op onterecht muteren van crediteurenstamgegevens, konden wij niet op de interne beheersing steunen. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd. Om het risico op onrechtmatige onttrekkingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

risico significante aandacht besteed.	▶ wij hebben een download ontvangen van de banktransacties (CAMT053-bestand). Dit bestand hebben wij geanalyseerd, onder andere op betalingen aan bankrekeningnummers van medewerkers naast de betaling van het salaris. ▶ wij hebben door middel van een aselechte deelwaarneming uitgaande betalingen geselecteerd en hiervan getoetst in hoeverre de prestatielevering aantoonbaar is en kosten terecht ten laste van het waterschap zijn gebracht. Ten aanzien van de crediteurenstamgegevens hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: • aan de hand van logging van het administratief pakket hebben wij geïdentificeerd voor welke crediteuren één of meerdere stamgegevens zijn gewijzigd; • voor in het boekjaar nieuw aangemaakte crediteuren en van de crediteuren waarvan de stamgegevens in het boekjaar zijn gewijzigd, hebben wij de belangrijkste wijzigingen gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie en zijn wij nagegaan of door betreffende crediteur daadwerkelijk leveringen hebben plaatsgevonden; Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor frauduleuze onttrekkingen of vermoedens daarvan.
--	--

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een waterschap laat zich typeren als een bestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (namelijk waterschapsbelastingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude in de opbrengstenverantwoording.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het dagelijks bestuur een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van Waterschap Rivierenland om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het dagelijks bestuur en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het dagelijks bestuur over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van het waterschap door de toezichthouder.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het dagelijks bestuur over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het dagelijks bestuur een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het dagelijks bestuur inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het dagelijks bestuur over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie [optioneel: , waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van het Waterschap Rivierenland op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 24 februari 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als

basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van het waterschap opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van het waterschap als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Ook zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van het waterschap zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Tilburg, 22 mei 2026
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. G.J. Verwoert RA

10 Besluit ter vaststelling

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland

gelezen het voorstel van het College van Dijkgraaf en Heemraden d.d. 10 maart 2026 en 12 mei 2026,

gelet op het advies van de commissies Watersysteem d.d. 30 maart 2026, Waterveiligheid d.d. 30 maart 2026, Waterketen d.d. 31 maart 2026 en Middelen d.d. 31 maart 2026 en 2 juni 2026,

gelet op de desbetreffende bepalingen van de Waterschapswet en het algemeen reglement voor Waterschap Rivierenland;

besluit:

1. De jaarstukken 2025 (jaarverslag en jaarrekening) als volgt vast te stellen:
 - a. het totaal van de kosten: € 283.354.849
 - b. het totaal van de opbrengsten: € 291.463.568
 - c. voordelig exploitatieresultaat: € 8.108.719
2. In te stemmen met een dotatie aan de bestemmingsreserve 'Egalisatie afschrijving HWBP' van per saldo € 717.562 vanwege de resultaten op afgeronde dijkversterkingsprojectfasen.
3. Het resterend voordelig exploitatieresultaat (= besluit 1c minus besluit 2) ad € 7.391.157 ten gunste te brengen van de egalisereserves:

- Zuivering	€	3.879.092	voordelig
- Watersysteem	€	3.405.657	voordelig
- Wegen	€	<u>106.408</u>	voordelig
- Totaal	€	7.391.157	voordelig
4. De overschrijding op de lasten van het programma Wegen van € 0,2 miljoen formeel te bekrachtigen.
5. In te stemmen met het opheffen van de bestemmingsreserve 'Frictiekosten centralisatie AQUON' (met een saldo van € 0 per 31-12-2025) en de bestemmingsreserve 'Vervroegde afschrijvingen investeringen waterkeringen' (met een saldo van € 0 per 31-12-2025).

aldus besloten in de vergadering d.d. 19 juni 2026.

het Algemeen Bestuur voornoemd,

de secretaris-directeur
ir. Z.C. Vonk

de dijkgraaf,
drs. T.J.A.M. Cuppen MBA

Bijlagen

Bijlage 1	Staat van immateriële vaste activa
Bijlage 2	Staat van materiële vaste activa
Bijlage 3	Staat van financiële vaste activa
Bijlage 4	Staat van reserves en voorzieningen
Bijlage 5	Staat van vaste schulden
Bijlage 6	Berekening van het renteomslagpercentage
Bijlage 7	Staat van personeelslasten
Bijlage 8	Staat van personele sterkte
Bijlage 9	Mutaties ten laste van post onvoorzien
Bijlage 10	Liquiditeitspositie en renterisico
Bijlage 11	Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten
Bijlage 12	Toelichting investeringen per programma/beheerproduct
Bijlage 13	Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken
Bijlage 14	Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld
Bijlage 15	Overzicht investeringen per beleidsveld
Bijlage 16	Overzicht mandatering kredietverlening investeringen 2025 / kredietaanvragen 2025
Bijlage 17	Verbonden partijen
Bijlage 18	Spendanalyse 2025
Bijlage 19	Kota
Bijlage 20	Overzicht resultaat afgeronde projectfasen HWBP vanaf 2023 tot heden

Waterschap Rivierenland

BIJLAGEN

Bijlage 1 Staat van immateriële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2025					Mutaties 2025							Stand per 31-12-2025					rente- lasten	kapitaal- lasten
	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde	nieuw- bouw door derden	verkoop materiële vaste activa	ontvang- en subsidie	Over- boeking onderhand en werk	afschrij- ving	herwaar- dering	bijdrage van voor- zieningen	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde		
bedragen x € 1.000																			
Uitgaven onderzoek en ontwikkeling	245	167	0	0	78	959	0	0	0	16	0	0	1.204	183	0	0	1.021	7	23
Geactiveerde bijdragen aan Rijk	117.741	79.769	0	0	37.972	8.954	0	0	0	9.961	0	0	126.695	89.730	0	0	36.965	611	10.572
Overige immateriële vaste activa	10.228	6.845	0	798	2.585	1.187	0	224	0	732	0	0	11.415	7.577	0	1.022	2.816	44	776
Totaal	128.214	86.781	0	798	40.635	11.100	0	224	0	10.709	0	0	139.314	97.490	0	1.022	40.802	662	11.371

Bijlage 2 Staat van materiële vaste activa

Omschrijving	Stand per 1-1-2025					Mutaties 2025				Stand per 31-12-2025					rente- lasten	kapitaal- lasten
	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voorzieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde	nieuw- bouw door derden	ontvang- en subsidie	afschrij- ving	bijdrage van voor- zieningen	aanschaf prijs	afschrij- ving	cumulatieve bijdrage van voor- zieningen	subsidies/ bijdr. van derden	boek- waarde		
bedragen x € 1.000																
gronden en terreinen	18.334	896	107	2.980	14.351	-1.536	0	0	0	16.798	896	107	2.980	12.815	195	195
vervoermiddelen	7.558	4.469	0	0	3.089	379	0	634	0	7.937	5.103	0	0	2.834	47	681
machines, apparaten en werktuigen	28.113	13.566	0	482	14.065	1.966	57	1.762	0	30.079	15.328	0	539	14.212	216	1.978
bedrijfsgebouwen	42.592	19.440	639	4.783	17.730	5.811	0	1.312	64	48.403	20.752	703	4.783	22.165	296	1.608
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken																
-waterkeringen	887.490	102.573	47.326	656.890	80.701	6.296	2.723	4.532	0	893.786	107.105	47.326	659.613	79.742	1.186	5.718
-waterkeringen HWBP projectgebonden	942.968	8.397	0	842.521	92.050	180.360	155.048	303	0	1.123.328	8.700	0	997.569	117.059	1.506	1.809
-watergangen, kunstwerken en gemalen	451.113	167.020	59.692	75.346	149.055	28.112	3.531	12.925	7.449	479.225	179.945	67.141	78.877	153.262	2.267	15.192
Zuiveringstechnische werken																
- transportsystemen	176.642	85.280	5.651	28.874	56.837	1.156	829	3.798	0	177.798	89.078	5.651	29.703	53.366	820	4.618
- zuiveringsinstallaties	307.558	173.342	11.576	38.050	84.590	5.162	43	8.542	0	312.720	181.884	11.576	38.093	81.167	1.253	9.795
- slibverwerkingsinstallaties	90.987	41.706	0	5.942	43.339	43	0	3.100	0	91.030	44.806	0	5.942	40.282	624	3.724
wegen	21.979	435	19.200	2.344	0	945	119	0	826	22.924	435	20.026	2.463	0	0	0
vaarwegen en havens	3.532	1.057	416	260	1.799	0	0	118	0	3.532	1.175	416	260	1.681	26	144
overige materiële vaste activa	11.459	5.205	193	110	5.951	1.032	163	1.280	0	12.491	6.485	193	273	5.540	92	1.372
Totaal	2.990.325	623.386	144.800	1.658.582	563.557	229.726	162.513	38.306	8.339	3.220.051	661.692	153.139	1.821.095	584.126	8.528	46.834

Bijlage 3 Staat van financiële vaste activa

Omschrijving	Nominaal	Stand per 1-1-2025			Mutaties boekjaar 2025			Stand per 31-12-2025				Opbrengst in 2025
		Aanschaf-prijs	Cumulatieve herwaar-dering /	Boek-waarde	Vermeer-dering	Herwaar-dering	Verminder-dering	Aantal	Koers-waarde	Cumulatieve herwaar-dering /	Boekwaard e	
bedragen x € 1.000												
Deelnemingen en effecten												
Deelnemingen en aandelen												
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	15	0	15	0	0	0	132	100%	0	15	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	61	0	61	0	0	0	534	100%	0	61	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	15	0	15	0	0	0	132	100%	0	15	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	12	0	12	0	0	0	106	100%	0	12	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	1	0	1	0	0	0	5	100%	0	1	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	115	0	0	0	0	0	0	1	100%	0	0	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	113,45	292	0	292	0	0	0	2.585	100%	0	292	0
Aandelen A Ned. Waterschapsbank NV 1954	140	66	0	66	0	0	0	473	100%	0	66	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	4	0	4	0	0	0	35	100%	0	4	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	27	0	27	0	0	0	237	100%	0	27	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	4	0	4	0	0	0	35	100%	0	4	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	3	0	3	0	0	0	30	100%	0	3	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	113,45	1	0	1	0	0	0	10	100%	0	1	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	453,78	6	0	6	0	0	0	50	100%	0	6	0
Aandelen B Ned. Waterschapsbank NV 1961	140	6	0	6	0	0	0	40	100%	0	6	0
Deelneming Maatschap		0	0	0	0	0	0			0	0	0
Totaal		513	0	513	0	0	0	4.405		0	513	0

Bijlage 4 Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Rubricering	Stand per 31-12-24	Res.best. 2024	Stand per 01-01-25	Mutaties in 2025		Stand per 31-12-25		Stand per 31-12-25
		excl resultaat bestemming		incl resultaat bestemming	bij	af	excl resultaat bestemming	voorlopig resultaat	incl resultaat bestemming
ALGEMENE RESERVES									
Algemene reserve zuiveringsheffing		2.168		2.168			2.168		2.168
Algemene reserve watersysteemheffing		2.981		2.981			2.981		2.981
Algemene reserve wegenbeheer		271		271			271		271
Totaal algemene reserves		5.420	0	5.420	0	0	5.420		5.420
EGALISATIERESERVES									
Egalisatiereserve zuiveringsheffing		2.954	1.697	4.651		1.407	3.244	3.879	7.123
Egalisatiereserve watersysteemheffing		20.102	6.165	26.267		2.064	24.203	3.406	27.609
Egalisatiereserve wegenbeheer		1.186	450	1.636		336	1.300	106	1.406
Totaal egalisatiereserves		24.242	8.312	32.554	0	3.807	28.747	7.391	36.138
BESTEMMINGSRESERVES									
Bestemmingsreserve vervroegde afschr invest waterkeringen		66		66		66	0		0
Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken		265		265			265		265
Bestemmingsreserve klimaatadaptatie		0		0			0		0
Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP		26.918		26.918	11.018	303	37.633	717	38.350
Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON		279		279		279	0		0
Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek		286		286	89		375		375
Bestemmingsreserve onderhoud primaire waterkeringen		697		697			697		697
Bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering		324		324		233	91		91
Totaal bestemmingsreserves		28.835	0	28.835	11.107	881	39.061	717	39.778
TOTAAL EIGEN VERMOGEN		58.497	8.312	66.809	11.107	4.688	73.228	8.108	81.336
Voorziening pensioen voormalige bestuurders	Arbeidsgerelateerd	5.227		5.227	1.263	384	6.106		6.106
Voorziening baggeren	Baggeren en saneren	1.705		1.705	6.836	7.449	1.092		1.092
Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding	Arbeidsgerelateerd	800		800			800		800
Voorziening reconstructie wegen	Onderhoud	1.758		1.758	2.427	353	3.832		3.832
Voorziening kunstwerken wegen	Onderhoud	1.988		1.988	363		2.351		2.351
Voorziening baggeren wegsloten	Onderhoud	377		377	454	473	358		358
Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd	Onderhoud	125		125	76	64	137		137
Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)	Arbeidsgerelateerd	1.122		1.122	17	388	751		751
Voorziening IKB (individueel keuzebudget)	Arbeidsgerelateerd	9.844		9.844	1.436	0	11.280		11.280
Voorziening vitaliteitsuren	Arbeidsgerelateerd	914		914	147	38	1.023		1.023
Totaal voorzieningen		23.860	0	23.860	13.019	9.149	27.730		27.730
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN		82.357	8.312	90.669	24.126	13.837	100.958	8.108	109.066
bedragen * € 1.000									

Bijlage 4 Toelichting op de reserves en voorzieningen

	2025		2024
<u>Algemene reserves</u>			
De algemene reserves vormen samen met de post onvoorzien en de stille reserves het weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zij dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, op te vangen.			
<i>Algemene reserve zuiveringsheffing</i>			
Saldo per 1 januari	2.168		2.168
Afroming	<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo per 31 december	2.168		2.168
<i>Algemene reserve watersysteemheffing</i>			
Saldo per 1 januari	2.981		2.981
Afroming	<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo per 31 december	2.981		2.981
<i>Algemene reserve wegenbeheer</i>			
Saldo per 1 januari	271		271
Afroming	<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo per 31 december	271		271
Bij de Jaarrekening 2025 is de jaarlijkse risico-inventarisatie uitgevoerd en het weerstandvermogen berekend. Het weerstandvermogen bedraagt 5,5 keer de omvang van de restrisico's, ruim voldoende om de risico's op te kunnen vangen en de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen.			

Bestemmingsreserves

In tegenstelling tot de algemene reserves hebben de bestemmingsreserves wel een specifieke bestemming. De bestemmingsreserves kunnen worden onderscheiden in:

- Egalisatiereserves;
- Overige bestemmingsreserves.

Egalisatiereserves

Egalisatiereserves zijn reserves die zijn ontwikkeld ten behoeve van de tariefegalisatie in de planperiode c.q. de meerjarenraming. Per taak kent het waterschap egalisatiereserves. Bij de tariefegalisaties worden een drietal uitgangspunten gehanteerd:

1. De opbrengst van de waterschapslasten is aan het einde van de planperiode in principe gelijk aan het kostenniveau.
2. Er is sprake van een gelijkmatige tariefontwikkeling.
3. Het niveau van de egalisatiereserve is aan het eind van de planperiode in principe nihil.

<i>Egalisatiereserve zuiveringsheffing</i>	2025		2024
Saldo per 1 januari	4.651		3.019
Toevoeging	0		0
Begrote onttrekking	-/- 1.407		-/- 65
Nog te bestemmen resultaat	3.879		1.697
Saldo per 31 december	7.123		4.651
<i>Egalisatiereserve watersysteemheffing</i>			
Saldo per 1 januari	26.267		22.732
Toevoeging	0		0
Begrote onttrekking	-/- 2.064		-/- 2.630
Nog te bestemmen resultaat	3.406		6.165
Saldo per 31 december	27.609		26.267
<i>Egalisatiereserve wegenbeheer</i>			
Saldo per 1 januari	1.636		1.933
Toevoeging	0		0
Begrote onttrekking	-/- 336		-/- 747
Nog te bestemmen resultaat	106		450
Saldo per 31 december	1.406		1.636

Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves zijn reserves gevormd ten behoeve van een specifiek benoemd doel.

Bestemmingsreserve vervroegde afschrijvingen investeringen waterkeringen

Deze bestemmingsreserve is in 2005 gevormd ter gedeeltelijke compensatie van het vervallen in dat jaar van zowel de rijksbijdrage Delta wet Grote Rivieren als de onderhoudsbijdrage van de provincie. De reserve wordt ingezet ter gedeeltelijke dekking van de afschrijving van investeringen van waterkerings zorg.

Saldo per 1 januari	66		75
Onttrekking	<u>-/- 66</u>		<u>-/- 9</u>
Saldo per 31 december	0		66

Bestemmingsreserve schaderegeling Maaswerken

Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2011 gevormd.

Het uitvoeren van het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute-aanvulling I zorgt ervoor dat het Maaspeil in enkele stappen in totaal met 30 cm wordt verhoogd in de stuwpanden Grave en Sambeek. Dit leidt mogelijk tot natschade. Daarnaast voert het waterschap als gevolg van de peilopzet in dit gebied maatregelen uit waardoor mogelijk schade optreedt. Voor de betrokkenen in het gebied zal het niet altijd duidelijk zijn door welke overheid hun schade (gedeeltelijk) vergoed kan worden. Daarom hebben de waterschappen en Rijkswaterstaat Maaswerken de intentie uitgesproken om de eventuele verzoeken om schadevergoeding die betrekking hebben op dit gebied gezamenlijk te behandelen. Met de bestuursovereenkomst wordt geregeld dat het waterschap de verzoeken om schadevergoeding behandelt en besluiten hierover neemt. Waterschap Rivierenland heeft hiervoor in 2011 € 293.000 ontvangen van Rijkswaterstaat. Ter dekking van de eventueel te maken kosten door waterschap Rivierenland is deze bestemmingsreserve gevormd.

Saldo per 1 januari	265		265
Onttrekking	<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo per 31 december	265		265

Bestemmingsreserve klimaatadaptatie

Deze bestemmingsreserve is bij de besluitvorming inzake de resultaatbestemming 2017 gevormd.

Op 24 februari 2017 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de koers klimaatadaptatie.

Onderdeel van deze koers is de instelling van een stimuleringsregeling voor initiatieven van burgers/ particulieren, vanuit het inzicht dat kleinschalige klimaatinitiatieven bijdragen aan het terugbrengen van de kwetsbaarheid van ons gebied. Dit kan zijn voor groene daken, het opvangen en hergebruiken van regenwater, het vergroenen van de buurt, afkoppelen, enzovoort. Deze stimuleringsregeling geldt voor initiatieven van stedelingen, dorpelingen en mensen op het platteland (evt. in collectief verband) en is daarmee een instrument die onze zichtbaarheid bij de burger kan vergroten. Vanuit het waterschap is als eerste inleg voor de regeling eenmalig € 500.000 beschikbaar gesteld. De bestemmingsreserve is gevormd vanuit de egalisatiereserve van de taak Watersysteem.

Saldo per 1 januari	0		0
Toevoeging	0		0
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	0		0

Bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP

De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de voorjaarsnota 2020 op 26 juni 2020.

De pieken in de programmering HWBP en daarmee pieken in de projectuitgaven leiden tot een sterk fluctueren van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het programma HWBP, dusdanig dat er geen sprake meer is van een gelijkmatige lastenontwikkeling. De bestemmingsreserve egalisatie afschrijving HWBP is ingesteld om de afschrijvingslast van het programma HWBP gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Saldo per 1 januari	26.918		16.362
Toevoeging	11.018		11.018
Onttrekking	-/- 303		-/- 462
Nog te bestemmen resultaat	717		0
Saldo per 31 december	38.350		26.918

Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON

In 2020 heeft het Algemeen Bestuur van AQUON besloten tot centralisatie van haar laboratoria. Dit houdt in dat de locaties Tiel en Leiden de komende jaren worden verkocht en dat er een nieuw laboratorium op een nog nader te bepalen locatie zal worden gebouwd. De bouw staat gepland voor 2024. Door centralisatie kan AQUON beter invulling geven aan haar vastgestelde strategie en dat tegen lagere kosten. De financiële consequenties van de investering in de nieuwbouw en de toekomstige besparingen op de exploitatie zijn reeds verwerkt in de meerjarenraming van de begroting 2021 van waterschap Rivierenland. Aan het centralisatieproces zijn naast de investering ook eenmalige frictiekosten verbonden. Het betreft bouw-gerelateerde kosten (die niet geactiveerd worden) en kosten voor afvloeiing van personeel. De frictiekosten worden naar rato verdeeld over de deelnemende waterschappen. Het aandeel van waterschap Rivierenland bedraagt in totaal € 1.158.000, verdeeld over de planperiode.

Zoals aangekondigd bij de 2e bestuursrapportage 2020 van WSRL is voorgesteld om voor de frictie-kosten een bestemmingsreserve te vormen. De reden hiervoor is dat het nieuwbouwproces en de afvloeiing van personeel nog veel onzekerheden kennen, die effect kunnen hebben op de omvang en de timing van de frictiekosten. Om ongewenste schommelingen in de exploitatie van waterschap Rivierenland te voorkomen, is voorgesteld om voor de frictiekosten een bestemmingsreserve te vormen uit het voordelig resultaat 2020 van € 1.158.000. De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de jaarrekening 2020 op 23 april 2021.

Saldo per 1 januari	279		570
Toevoeging	0		0
Onttrekking	-/- 279		-/- 291
Saldo per 31 december	0		279

Bestemmingsreserve baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek

In 2021 is de overeenkomst voor uitvoering van vaarweg- en nautisch beheer tussen waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland geactualiseerd. Eind 2020 was al een overeenkomst voor vaarwegbeheer gesloten met de provincie Utrecht. Als bijdrage in de kosten van het uitvoeren van het vaarweg- en nautisch beheer in medebewind, ontvangt waterschap Rivierenland van deze provincies een vaste vergoeding. Onderdeel hiervan is een bijdrage in de baggerkosten voor de Linge/Kanaal van Steenenhoek. De Linge is in 2015 voor het laatst gebaggerd. De volgende keer baggeren zal pas over een tiental jaren zijn. Voorgesteld is een Bestemmingsreserve Baggeren vaarweg Linge/Kanaal van Steenenhoek in te stellen en de jaarlijks te ontvangen baggervergoedingen van Zuid-Holland en Utrecht (opgeteld € 70.000 per jaar), onder aftrek van de eventueel in dat jaar gemaakte specifieke baggerkosten (b.v. periodieke peiling of bemonstering) m.i.v. 2021 hierin te storten. Hiermee kan dan op termijn een deel van de baggerkosten van de Linge/Kanaal van Steenenhoek financieel worden gedekt.

De bestemmingsreserve is gevormd bij besluit van het algemeen bestuur bij de 2^e bestuursrapportage op 26 november 2021.

Saldo per 1 januari	286		213
Toevoeging	89		73
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	375		286

Bestemmingsreserve onderhoud primaire waterkeringen

Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2021 is in het AB van 22 april 2022 besloten een bestemmingsreserve te vormen t.b.v. toekomstig onderhoud aan primaire waterkeringen. Vanuit het resultaat 2021 is hiervoor € 1.838.000 bestemd.

Saldo per 1 januari	697		697
Toevoeging	0		0
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	697		697

Bestemmingsreserve wegwerken achterstanden bedrijfsvoering

In de afgelopen jaren zijn binnen de beschikbare formatie van de bedrijfsvoering extra inspanningen verricht voor onder andere de grondverwerving voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Als gevolg van deze extra inzet is achterstand ontstaan in de reguliere werkzaamheden. Ook kon een aantal projecten niet opgestart worden. Het streven is om de achterstanden de komende drie jaar (2023-2025) weg te werken middels het aantrekken van aanvullende tijdelijke capaciteit. De kosten worden ingeschat op € 700.000. Bij de besluitvorming van de jaarrekening 2022 is in het AB van 30 juni 2023 besloten een bestemmingsreserve voor het wegwerken achterstanden bedrijfsvoering te vormen.

Saldo per 1 januari	324		557
Resultaatbestemming 2022	0		0
Onttrekking	-/- 233		-/- 233
Saldo per 31 december	91		324

Voorzieningen

2025		2024
<u>Voorziening pensioen voormalige bestuurders</u>		
De voorziening dient ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden. Het betreft hier bestuursleden die al pensioen ontvangen en bestuursleden die hier in de toekomst aanspraak op maken.		
Saldo per 1 januari	5.227	4.553
Toevoeging	1.263	1.159
Onttrekking	-/- 384	-/- 486
Saldo per 31 december	6.106	5.227
<u>Voorziening baggeren</u>		
In 2006 is besloten deze voorziening in het leven te roepen om te komen tot: meer efficiënte en effectieve wijze van afwikkeling van baggerprojectadministraties; voorkoming jaarlijkse kostenschommelingen in de exploitatie; en voorkomen financiële mee- en tegenvallers bij het opstellen van de jaarrekening (AB-besluit d.d. 24-08-2006).		
Saldo per 1 januari	1.705	2.679
Toevoeging	6.836	6.432
Onttrekking	-/- 7.449	-/- 7.406
Saldo per 31 december	1.092	1.705
<u>Voorziening flexibel personeel muskusrattenbestrijding</u>		
In 2007 is de Visie Muskusrattenbestrijding 2007-2016 ingevoerd. De hoofdlijn van de visie gaat uit van het terugbrengen van de basisbezetting met de mogelijke inhuur van externe krachten door het terugbrengen van het budget personeelskosten dat door het terugbrengen van de basisformatie niet wordt gebruikt, te storten in een daartoe ingestelde voorziening. Deze voorziening is bedoeld om pieken in het muskusrattenbeheer op te kunnen vangen door het inhuren van externe krachten. Op 1-1-2012 is het nieuwe samenwerkingsverband Muskusrattenbeheer Rivierenland van start gegaan. Het nieuwe samenwerkingsverband heeft op 28 oktober 2011 in een Bestuurlijk overleg muskusrattenbeheer besloten tot instelling van deze voorziening met een maximum tot € 800.000. De jaarlijkse groei is gesteld op 2,5% van de begroting met een maximum van € 200.000.		
Saldo per 1 januari	800	687
Toevoeging	0	123
Onttrekking	0	0
Saldo per 31 december	800	800

	2025		2024
<u>Voorziening reconstructie wegen</u>			
Bij het uitvoeren van wegreconstructies kan het aantal kilometers en daarmee de uitgaven per jaar sterk fluctueren. Dit wordt beïnvloed door de zwaarte van de maatregel en de lengte van de weg. Om de kosten voor de reconstructie van wegen gelijkmatig te spreiden over de jaren is in 2011 een voorziening wegreconstructie gevormd.			
Saldo per 1 januari	1.758		1.724
Toevoeging	2.427		2.370
Onttrekking	-/- 353		-/- 2.336
Saldo per 31 december	3.832		1.758
<u>Voorziening kunstwerken wegen</u>			
Om de kosten voor de nieuwbouw van kunstwerken wegen gelijkmatig te spreiden over de jaren is een voorziening nieuwbouw kunstwerken wegen gevormd.			
Saldo per 1 januari	1.988		1.625
Toevoeging	363		363
Onttrekking	0		0
Saldo per 31 december	2.351		1.988
<u>Voorziening baggeren wegsloten</u>			
Er is in totaal 420 km wegsloot in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden waarvoor waterschap Rivierenland een gedeelde onderhoudsplicht heeft. Conform de diepte schouw regeling dienen de weg-sloten eens in de 15 jaar in samenwerking met de andere ingelanden gebaggerd te worden. Omdat het aantal kilometer jaarlijks te baggeren wegsloot sterk fluctueert, fluctueren ook de bijbehorende beno-dig-de budgetten. Om geen effecten te hebben op de jaarlijkse lastenheffing is besloten tot het vormen van een voor-ziening.			
Saldo per 1 januari	377		69
Toevoeging	454		443
Onttrekking	-/- 473		-/- 135
Saldo per 31 december	358		377
<u>Voorziening onderhoud kantoorgebouw Blomboogerd</u>			
Het kantoorgebouw Blomboogerd in Tiel is sinds 2007 in gebruik genomen. De komende jaren zullen de eerste inventaris vervangingen en vervangingen van (onderdelen van) gebouwinstallaties moeten worden uitgevoerd. Voor het onderhoud aan het kantoorgebouw zal er worden gewerkt met een meerjarig onderhoudsplan (mjop periode 2014 t/m 2024). Omdat de onderhoudskosten aan het kantoorgebouw per jaar aanzienlijk fluctueren, is voorgesteld deze voorziening in het leven te roepen			
Saldo per 1 januari	125		183
Toevoeging	76		76
Onttrekking	-/- 64		-/- 134
Saldo per 31 december	137		125

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft betrekking op een periode van 5 jaar waarin de medewerker dit mag besteden. Het in enig jaar niet bestede PBB binnen deze periode wordt toegevoegd aan de voorziening t.b.v. toekomstige bestedingen van dit PBB-budget. De voorziening heeft het doel om niet gelijkmatige besteding van het PBB binnen de periode op te vangen en heeft daarmee een egaliserende functie.

Saldo per 1 januari	1.122		1.213
Toevoeging	17		139
Onttrekking	<u>-/- 388</u>		<u>-/- 230</u>
Saldo per 31 december	<u>751</u>		<u>1.122</u>

Voorziening IKB (individueel keuzebudget)

Het individueel keuzebudget (IKB) is een Cao-regeling waar medewerkers o.m. extra verlofuren van kunnen kopen. Deze uren kennen geen vervalltermijn. De boekhoudvoorschriften schrijven voor dat voor gereserveerde uren zonder vervalltermijn een voorziening moet worden gevormd. De voorziening IKB dient ter dekking van de aangekochte maar nog niet opgenomen IKB-uren van het eigen personeel. In voorgaande jaren werd hiervoor een reservering op de balans gemaakt. Met ingang van 2022 wordt conform de verslaggevingsregels de reservering ondergebracht in een voorziening.

Saldo per 1 januari	9.844		8.324
Toevoeging	1.436		1.520
Onttrekking	<u>0</u>		<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>11.280</u>		<u>9.844</u>

Voorziening vitaliteitsuren

Het persoonsgebonden basisbudget (PBB) heeft betrekking op een periode van vijf jaar waarin de medewerker dit mag besteden. Sinds 2021 is in de Cao de mogelijkheid toegevoegd om onder voorwaarden dit budget (deels) te benutten voor het kopen van vitaliteitsuren. Deze uren kennen geen vervalltermijn. De boekhoudvoorschriften schrijven voor dat voor gereserveerde uren zonder vervalltermijn een voorziening moet worden gevormd. De voorziening vitaliteit dient ter dekking van de aangekochte maar nog niet opgenomen vitaliteitsuren van het eigen personeel. In 2021 is hiervoor een reservering op de balans gemaakt. Met ingang van 2022 wordt conform de verslaggevingsregels de reservering ondergebracht in een voorziening.

Saldo per 1 januari	914		881
Toevoeging	147		78
Onttrekking	<u>-/- 38</u>		<u>-/- 45</u>
Saldo per 31 december	<u>1.023</u>		<u>914</u>

Bijlage 5 Staat van vaste schulden 2025

Geldgever	Aangegaan lenings- bedrag	Annuitair Lineair Fixe	Rente percen- tage	Loop- tijd	Datum opname lening	Dagen tot vervaldag	Dagen na vervaldag	Totaal dagen	Reeds verval- len ter- mijnen	Nog te verval- len ter- mijnen	Stand per 01-01-2025	Vermindering	Stand per 31-12-2025	Transitorische rente per 31-12-2024	Transitorische rente per 31-12-2025	Ten laste van het boekjaar komende rente	Betaalde rente 2025	Aflossings- verplichting 2026	Resterende looptijd in jaren
GELDENINGEN NWB																			
Nederlandse Waterschapsbank lening 2018	35.000.000,00	Lineair	1,633	15	29-06-18	179	186	365	7	8	20.999.999,42	2.333.333,45	18.666.665,97	174.753,37	155.336,32	323.512,95	342.930,00	2.333.333,45	8
Nederlandse Waterschapsbank 2017	40.000.000,00	Lineair	1,463	15	01-07-17	181	184	365	8	7	21.333.332,53	2.666.666,80	18.666.665,73	157.335,96	137.668,96	292.440,00	312.107,00	2.666.666,80	7
NWB lening 2016 fixe (jaar 2016)	25.000.000,00	Lineair	1,252	15	01-07-16	181	184	365	9	6	11.666.666,16	1.666.666,75	9.999.999,41	73.633,60	63.114,52	135.547,92	146.067,00	1.666.666,75	6
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.000.000,00	Lineair	-0,070	10	29-11-19	332	33	365	6	4	18.500.000,00	3.700.000,00	14.800.000,00	-1.170,82	-936,66	-12.715,84	-12.950,00	3.700.000,00	4
Nederlandse Waterschapsbank 2019	13.424.822,00	Fixe	1,675	27	16-12-19	349	16	365	6	21	13.424.822,00	0,00	13.424.822,00	9.857,13	224.865,77	224.865,77	0,00	21	
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,510	28	16-12-19	349	16	365	6	22	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	18.444,07	18.444,07	420.755,35	420.755,35	0,00	22
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,465	30	16-12-19	349	16	365	6	24	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	17.894,41	17.894,41	408.216,29	408.216,29	0,00	24
Nederlandse Waterschapsbank 2019	27.864.593,00	Fixe	1,442	31	16-12-19	349	16	365	5	26	27.864.593,00	0,00	27.864.593,00	17.613,48	17.613,48	401.807,43	401.807,43	0,00	26
Nederlandse Waterschapsbank 2019	37.271.873,00	Fixe	2,845	29	16-12-19	349	16	365	6	23	37.271.873,00	0,00	37.271.873,00	46.482,62	46.482,62	1.060.384,79	1.060.384,79	0,00	23
Nederlandse Waterschapsbank 2020	100.000.000,00	Lineair	-0,025	5	08-04-20	96	269	365	5	0	20.000.000,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	-1.315,07	-5.000,00	20.000.000,00	0
Nederlandse Waterschapsbank 2022	134.000.000,00	Fixe	2,875	50	02-05-22	121	244	365	0	50	134.000.000,00	0,00	134.000.000,00	2.575.369,86	2.575.369,86	3.852.500,00	3.852.500,00	0,00	50
Sub-totaal	505.290.474,00										360.790.472,11	30.366.667,00	330.423.805,11	3.086.528,75	3.040.844,72	7.105.999,59	7.151.683,63	30.366.667,00	
MEDIUM TERM NOTE NWB																			
Nederlandse Waterschapsbank 2020	400.000.000,00	Fixe (5 jaar)	0,000	11	01-09-20	243	122	365	0	6	400.000.000,00	0,00	400.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
GELDENINGEN (overige financiële instellingen)																			
BNG 1999	4.537.802,16	Lineair	5,015	25	08-06-99	157	203	360	26	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Sub-totaal	4.537.802,16										0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
TOTAAL GENERAAL	909.828.276,16										760.790.472,11	30.366.667,00	730.423.805,11	3.086.528,75	3.040.844,72	7.105.999,59	7.151.683,63	30.366.667,00	

Bijlage 6 Berekening van het rente-omslagpercentage 2025

Bedragen x €

Renteberekening

Op te brengen rente

Rente opgenomen geldleningen 2025	7.105.999,14	
Af: ontvangen rente uitgeleende gelden 2025	-1,01	
Subtotaal		7.105.998,13

Rente van per 1 januari 2025

Beschikbare reserves en voorzieningen 2,3% van € 90.668.820,26)	2.085.384,00	
Subtotaal		2.085.384,00

Rente rekening courant 2025	0,00	
Rente kortlopende geldleningen	0,00	
Boeterente vervroegde aflossing	0,00	
Invorderingsrente	0,00	
Overige rentebaten	0,00	0,00

Totaal op te brengen rente via rente-omslagpercentage **9.191.382,13**

Basis rente-omslag

Rente om te slaan over boekwaarde :	9.191.382,13	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering	604.193.983,25	
Investeringsboekjaar (50%)	34.875.044,31	
Restant boekwaarde per 1 januari incl. herwaardering		639.069.027,56

Op te brengen rente/restant boekwaarde **1,4382 %**

Bijlage 7 Staat van personeelslasten

x 1.000

		Salaries & uitkeringen vast personeel	Sociale lasten	Overige personeelskosten	Personeel van derden	Totaal jaarrekening	Totaal begroting
		2025	2025	2025	2025	2025	2025
20000	Bestuur	1.079	-5	35	0	1.109	1.082
	Totaal bestuur	1.079	-5	35	0	1.109	1.082
15000	Omgeving en Beleid	9.745	2.702	287	65	12.799	13.042
17000	Informatie en Digitalisering	7.484	2.041	269	1.593	11.387	9.971
18000	Bedrijfsvoering	9.234	2.557	1.970	233	13.994	15.122
21000	Projecten Waterveiligheid	6.339	1.738	191	59	8.327	9.294
22000	Projecten Watersysteem en	8.021	2.224	256	348	10.849	9.861
23000	Techn. installaties	9.935	2.718	393	159	13.205	12.825
24000	Beheer en Onderhoud	11.014	3.076	343	755	15.188	14.473
28000	Muskusrattenbeheer	5.554	1.547	195	0	7.296	7.602
29000	Vergunningen Toezicht Hand	5.264	1.464	146	37	6.911	6.730
91000	Ondernemingsraad	54	15	9	0	78	93
92000 t/m							
93062	Stafafdelingen	1.424	382	84	132	2.022	2.474
94000	Bestuur- en Directie onderste	1.062	271	8	0	1.341	1.379
	Totaal afdelingen	75.130	20.735	4.151	3.381	103.397	102.866
90000	Directieraad	581	157	18	143	899	892
	Totaal directieraad	581	157	18	143	899	892
20100	Voormalig bestuur	0	0	0	0	0	19
99100	Voormalig personeel (1)	123	14	0	0	137	0
	Totaal voormalig	123	14	0	0	137	19
	Totaal personeelslasten	76.913	20.901	4.204	3.524	105.542	104.859

Bijlage 8 Staat van personele sterkte

Organisatie-eenheid / afdeling	Formatie in fte per 31 12 2025 Vast	Formatie in fte per 31 12 2025 Tijdelijk	Formatie in fte per 31 12 2025 Totaal
Afdeling Omgeving en Beleid	113,3	2,5	115,8
Afdeling Informatie en Digitalisering	93,7	1,0	94,7
Afdeling Bedrijfsvoering	112,8	6,8	119,6
Afdeling Projecten Waterveiligheid	81,9	5,7	87,6
Afdeling Projecten Watersysteem en -keten	92,6	-	92,6
Afdeling Technische installaties	134,7	1,6	136,3
Afdeling Beheer en Onderhoud	152,4	1,0	153,4
Afdeling Muskusrattenbeheer	97,3	-	97,3
Afdeling Vergunningen Toezicht en Handhaving	66,8	3,0	69,8
Ondernemingsraad	0,5	-	0,5
Stafafdelingen	11,8	-	11,8
Directie- en bestuurondersteuning	11,6	-	11,6
Directieraad	4,0	1,0	5,0
Totaal personeelssterkte	973,3	22,6	995,9

Bijlage 9 mutaties ten laste van Onvoorzien 2025

Afdeling / projectonderdeel	Omschrijving	Bedrag
Bestuur	Organisatie van de Brabantse Waterdag in 2025 door Waterschap Rivierenland	€ 10.000
Financiën	Onderzoek Belastingdienst naar privégebruik leaseauto's	€ 309.000
	Totaal ten laste van onvoorzien	€ 319.000

Bijlage 10 Liquiditeitspositie en Renterisico

	Omschrijving bedragen x € 1.000	2025				
		maand	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1.	Vlottende (korte) schuld	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	3.629
		3	0	5.067	0	0
2.	Vlottende middelen	1	-175.026	-92.428	-160.100	-217.884
		2	-154.051	-107.321	-163.154	-212.852
		3	-147.905	-195.370	-177.278	-187.291
3.	Netto vlottende schuld (+) /	1	-175.026	-92.428	-160.100	-217.884
	Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	2	-154.051	-107.321	-163.154	-209.223
		3	-147.905	-190.303	-177.278	-187.291
4.	Gemiddeld netto vlottende schuld (+) /		-158.994	-130.017	-166.844	-204.799
	Gemiddeld overschot vlottende midd. (-)					
5.	Kasgeldlimiet		65.900	65.900	65.900	65.900
6a.	Ruimte onder de kasgeldlimiet (5-4)		224.894	195.917	232.744	270.699
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (5-4)					
	Kasgeldlimiet					
7.	Begrotingstotaal 2025		286.516			
8.	Ministerieel vastgesteld percentage		23%			
	Kasgeldlimiet: 7 x 8		65.900			

Renterisico op de vaste schuld

Omschrijving bedragen x € 1.000		Renterisico 2025
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0
3a	Nieuw aangetrokken vaste schuld totaal	0
3b	Nieuw uitgezette langlopende leningen	0
4	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	0
5	Betaalde aflossingen	30.367
6	Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7	Renterisico op de vaste schuld (2+6)	0
8	Renterisiconorm	86.000
9a	Ruimte onder de renterisiconorm (8-7)	86.000
9b	Overschrijding renterisiconorm (7-8)	0
Berekening renterisiconorm		
10	Omvang begroting 2025	286.516
11	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	30%
12	Renterisiconorm: (10 x 11:100)	86.000

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projectstatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo per 31-12-2025
Programma Waterveiligheid						
1113000	101007	Grondonderzoek prim keringen	Actief	2.000	953	1.047
Totaal 1113000				2.000	953	1.047
1121000	100572	Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1	Afsluiten	1.200	500	700
Totaal 1121000				1.200	500	700
1121020	100480	Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg (Gowa)	Actief	424.763	398.698	26.065
1121020	100481	Dijkversterking Tiel-Waardenburg (Tiwa)	Actief	380.351	286.752	93.599
1121020	100483	Dijkversterking Wolferen-Sprok (Wos)	Actief	214.052	199.717	14.335
1121020	100485	Dijkversterking Neder-Betuwe (Nebu)	Actief	601.121	88.720	512.401
1121020	100486	Dijkversterking Gameren	Afsluiten	9.960	9.676	284
1121020	100487	Dijkversterking Tiel	Afsluiten	52.593	48.341	4.252
1121020	100489	Dijkversterking Streefkerk Ameide Fort Everdingen (SAFE)	Actief	42.188	27.515	14.673
1121020	100491	Dijkversterking Sprok Sterreschans	Afsluiten	4.241	4.225	16
1121020	100492	Dijkversterking Sterreschans Heteren	Afsluiten	4.401	4.399	2
1121020	100493	Dijkversterking Waalfront	Actief	2.177	2.150	27
1121020	100553	Solidariteitsbijdrage HWBP	Actief	113.276	112.970	306
1121020	100556	Project Overstijgende Activiteiten	Actief	20.562	14.012	6.550
1121020	100654	Gastvrije Waaldijk	Actief	5.399	626	4.773
1121020	100731	KIS Fase 2	Actief	3.114	2.539	575
1121020	100745	Doortrekking A15 Sterreschans-Heteren P1190, project 22BX (HWBP)	Actief	2.023	83	1.940
1121020	100774	Future Dikes (HWBP)	Actief	5.020	3.306	1.714
1121020	100776	DuboCalc plan- en realisatiefase	Actief	249	203	46
1121020	100777	Handreiking duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit dijken	Actief	389	383	7
1121020	100801	De innovatie versneller	Actief	8.585	5.955	2.629
1121020	100859	Programmasturing HWBP/A5H	Actief	1.029	993	35
1121020	100884	Projectoverstijgende natuurcompensatie HWBP	Actief	3.500	184	3.316
1121020	100953	Stabiliteit bij Golfoverslag	Actief	2.066	1.693	373
1121020	100956	Beren Woudrichem	Actief	2.000	432	1.568
1121020	100961	Weurt - Dreumel	Actief	25.700	4.852	20.848
1121020	100997	Dijkversterking SSH	Actief	19.269	5.404	13.865
1121020	101069	Technische restpunten informatievoorziening PPS	Actief	347	2	344
1121020	101070	PPS dashboards ontwikkelen	Actief	75	65	10
1121020	101071	Unit 4 FP&A Implementeren	Actief	50	6	44
1121020	101073	Uitbreidbaarheid en aanpasbaarheid waterkeringen (KIA)	Actief	350	62	288
1121020	101091	Proforma nagekomen kosten HWBP	Actief	250	0	250
Totaal 1121020				1.949.097	1.223.963	725.134
1122000	100541	Noordwaard restpunten kades	Actief	2.230	1.719	511
1122000	100743	Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsprojecten	Actief	3.133	3.016	117
1122000	101001	KIS asfaltherstel/oppervlakte behandeling II	Actief	1.465	1.058	408
Totaal 1122000				6.828	5.792	1.036
1122060	100923	Herstel duikersluis Nederhemert	Actief	174	174	0
Totaal 1122060				174	174	0
Totaal Programma Waterveiligheid				1.959.300	1.231.382	727.918
Programma Waterysteeem						
1012000	100267	Klimaatadaptatie kennis en communicatie	Actief	530	482	47
1012000	101018	Opstellen WBP 2028-2033/herijking Watervisie	Actief	350	16	334
Totaal 1012000				880	498	381
1015000	100363	Waterbeschikbaarheid Zoetwater	Actief	113	107	6
1015000	100369	3e ronde toetsing waterkwantiteit	Actief	660	410	250
1015000	100375	KRW onderzoek	Actief	635	520	115
1015000	100379	Stroomgebiedsbeheersplan KRW	Actief	390	380	10
1015000	100438	Watersysteemanalyses	Actief	356	331	25
1015000	100836	Droogtebestrijding	Actief	165	53	112
1015000	100903	KRW natte natuur	Actief	100	51	49
Totaal 1015000				2.418	1.853	565
1015100	100473	Innovatieve Watervoorziening Noord en Zuid	Actief	1.700	1.504	196
1015100	100746	Maatreg. wateroverlast Breedeweg-Grafwegen	Actief	1.650	1.261	389
1015100	100835	Planvorming klimaatadaptatie Arnhem-Zuid	Actief	36	0	36
1015100	100837	Planvorming klimaatadaptatie A5H	Actief	203	78	125
1015100	100838	Planvorming Klimaatadaptatie NWvR KAR	Actief	342	99	243
1015100	100839	Planvorming klimaatadaptatie RvMW	Actief	252	53	199
1015100	100840	Planvorming klimaatadaptatie WE4(Altena)	Actief	69	55	14
1015100	100896	WUP KA Rijk van Maas en Waal (Algemeen)	Actief	345	162	183
1015100	100899	WUP KA RvMW Reg. participatie	Actief	2.951	708	2.243
1015100	100916	WUP KAR Stedelijke opgave klimaat	Actief	493	0	493
1015100	100917	WUP KAR Algemeen	Actief	1.229	94	1.135
1015100	100920	WUP KAR Stedelijke opgave klimaat/KRW	Actief	531	10	521
1015100	100934	WUP Altena advies algemeen	Actief	100	88	12
1015100	100937	WUP Altena alg. uitvoeringsmaatregelen	Actief	604	187	416
1015100	100938	KA SSW Modellering	Actief	260	24	236
1015100	100989	WUP A5H: Algemeen	Actief	1.679	115	1.565
1015100	100992	WUP Arnhem Zuid: Algemeen	Actief	415	0	415
1015100	101006	Lingesysteem / KvS Onderzoek Strategienota	Actief	200	121	79
1015100	101053	Quickscans Waterkwal. Stedelijk Gebied	Actief	360	105	255
Totaal 1015100				13.418	4.663	8.754
1015230	100531	Monitoring HBO	Actief	175	106	69
Totaal 1015230				175	106	69
1021000	100207	Uitv wp West Betuwe	Actief	2.711	2.167	544
1021000	100215	Uitv wp Vijfheerenlanden	Afsluiten	1.658	1.657	1
1021000	100415	NSG Waalsprong/Waterbeheer	Actief	6.279	5.303	976
1021000	100876	OSW Onderzoek Altena/Vijth./West Betuwe	Actief	50	35	15
Totaal 1021000				10.698	9.163	1.535
1123000	100530	Uitvoering verdiepen Achterwaterschap	Actief	5.069	4.708	361
1123000	100533	A5H: Onderzoeksprogramma Waterveiligheid	Actief	3.000	2.904	96
1123000	100535	A5H Kadeversterking 1e tranche	Actief	36.860	10.953	25.907
1123000	100575	Meekoppelkansen regionale keringen realisatie	Actief	150	40	110
1123000	100771	Strategische grondvoorraad A5H	Actief	3.500	1.159	2.341
1123000	100860	Preverkenning ontwikkeltrajecten assetmanagement en datamanagement A5H	Actief	50	30	20
1123000	100951	A5H VVK en VK bebouwde kades	Actief	200	117	83
1123000	101000	WUP A5H: DPRA projecten	Actief	1.677	122	1.555
1123000	101027	1e tranche maatregelen keringen Merwedekanaal	Actief	205	143	62
Totaal 1123000				50.711	20.177	30.534
1126000	100941	Herstel duikersluis Crobosche Waard (Hellouw)	Actief	260	55	205
Totaal 1126000				260	55	205

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projectstatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo per 31-12-2025
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	Actief	1.972	1.745	227
Totaal 1211000				1.972	1.745	227
1214000	100391	Actual legger fase 2	Actief	1.300	1.044	256
Totaal 1214000				1.300	1.044	256
1221000	100255	KRW NVO Bommelerwaard	Actief	780	426	354
1221000	100277	N2000 PAS Bruuk (SOK)	Actief	1.500	826	674
1221000	100278	KRW verdiepen	Actief	3.025	2.968	57
1221000	100423	WBP Natura 2000 KRW (baggeren Zouweboezem)	Actief	1.632	971	661
1221000	100426	Nw Zuiderlingedijk PAS (SOK)	Actief	1.500	511	989
1221000	100427	NBW Waterberg 4hoeven	Actief	1.075	882	193
1221000	100560	Maatregelen Overasselts Broek	Actief	300	272	28
1221000	100585	EVZ capreton fase 4+5+6	Actief	576	307	269
1221000	100623	KRW Kwaliteitsbaggeren 2022-2027	Actief	1.650	1.048	602
1221000	100639	KRW NVO A&B nabij rwzi Sleeuwijk	Actief	290	236	54
1221000	100681	KRW-Waterberging Altena	Actief	419	176	243
1221000	100781	Waterberging Regionale	Actief	700	678	22
1221000	100783	N2000 Pompveld Andelschbroek Fase3	Actief	3.282	2.342	940
1221000	100784	EVZ Pompveld-Alm	Actief	536	292	244
1221000	100882	KRW - aanleg natuurvriendelijke oevers	Actief	1.000	594	406
1221000	100898	WUP KA RvMW Aanleg klimaatbuffers	Actief	1.230	991	239
1221000	100901	WUP KA RvMW Waterkw. maatr. stedelijk gebied	Actief	343	0	343
1221000	100902	KRW Schoonwater biodiversiteit en waterkwal	Actief	200	57	143
1221000	100914	WUP KAR Waterbuffers/aanvoeroute	Actief	2.602	0	2.602
1221000	100915	WUP KAR Herprofileren Linge	Actief	435	0	435
1221000	100919	WUP KAR Wateraanvoer Zoelen	Actief	298	19	279
1221000	100936	WUP Altena uitvoering Waterlopen	Afsluiten	79	78	1
1221000	100950	Stim. regeling NVO's 2023-2027	Actief	1.300	173	1.127
1221000	100987	WUP A5H: Uitv. maatregelen waterlopen	Actief	235	4	231
Totaal 1221000				24.986	13.853	11.133
1223000	100894	Herstel Boutensteense sluis te Rumpt	Afsluiten	150	58	92
1223000	101047	Ren. sluizen/inlaat/uitstr. voorz. Driel/Heukelum/Woudrichem/Schaaijk	Actief	600	90	510
Totaal 1223000				750	148	602
1232000	100986	Baggeren Benedenstroomse Giessen	Actief	2.027	72	1.955
Totaal 1232000				2.027	72	1.955
1241000	100239	Aanpassingen JU Smitgemaal	Actief	7.365	6.666	699
1241000	100253	Nieuwbw gml Tricht/de Neust	Actief	9.350	9.107	243
1241000	100266	KRW Vispassage Grt Merwedels	Actief	225	0	225
1241000	100269	Automatisering stuwen (t/m 2022)	Afsluiten	975	947	28
1241000	100276	KRW Vispassages GLD	Afsluiten	3.516	3.470	46
1241000	100316	Arbeidsveiligheid stuwen, inlaten	Actief	4.800	2.742	2.058
1241000	100329	iWA telemetrie vervanging	Actief	15.501	15.158	343
1241000	100344	Vervangen Poldergem. Sliedrecht	Actief	500	205	295
1241000	100350	Renovatie poldergemaal Arkel	Actief	400	235	165
1241000	100351	Voorb technische werken ws	Actief	27	0	27
1241000	100370	Renovatie poldergemaal Grote Nes	Actief	200	0	200
1241000	100380	Renovatie poldergemaal Langerak	Actief	400	0	400
1241000	100393	Nieuwbouw gemaal Hardinxveld-Zuid	Actief	1.800	1.521	279
1241000	100397	Nieuwbouw gemaal Pannerling en realisatie vispassage	Actief	11.375	11.205	170
1241000	100534	A5H: Nieuwe Waarden Alblasserwaard	Actief	37.200	25.938	11.262
1241000	100625	Uitv. peilbesluit Bommelerwaard	Afsluiten	385	291	94
1241000	100641	Afwatering Gijsbertpolder	Afsluiten	345	310	35
1241000	100713	A5H: Afsluitmiddel Graafstroom / Polder Laag-Blokland	Actief	9.209	2.133	7.076
1241000	100831	Uitvoering peilbesluit Alm en Biesbosch	Afsluiten	220	211	9
1241000	100889	Vervanging aandrijflijn Gemaal G.N. Kok Overwaard	Actief	1.085	1.004	81
1241000	100890	Aanschaf en plaatsen 2 geautomatiseerde krooshekremmers gemalen Malden en Neer	Actief	355	249	106
1241000	100897	WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RvMW + KAR	Afsluiten	1.450	1.450	0
1241000	100900	WUP KA RvMW Optimalisatie waterinlaat	Actief	130	18	112
1241000	100927	Peilbesluit Bloemers/Streefpeilplan Citters	Actief	250	238	12
1241000	100930	KRW3-Aanleg vispassages Riet & Ketelstraat	Actief	1.115	811	304
1241000	100931	APK vispassages	Actief	280	12	268
1241000	100935	WUP Altena uitvoering kunstwerken	Actief	1.353	4	1.350
1241000	100939	Renovatie stuwen 2023	Actief	1.185	518	667
1241000	100940	Automatisering stuwen 2023	Actief	120	27	93
1241000	100954	Renovatie stuwen 2024	Actief	680	469	211
1241000	100955	Automatisering stuwen 2024	Actief	120	63	57
1241000	100988	WUP A5H: Uitv. maatregelen kunstwerken	Actief	1.008	4	1.004
1241000	100991	Herz. peilbesl. Albl.w. (vaste dam en inlaten)	Actief	25	0	25
1241000	100998	Streefpeilplannen Groesbeek en Ooijpolder	Actief	175	103	72
1241000	101041	Automatisering stuwen 2025	Actief	90	0	90
1241000	101042	Renovatie stuwen 2025	Actief	1.100	280	820
1241000	101048	Maatregelen herz. peilbesluit Neder-betuwe	Actief	180	0	180
1241000	101054	Aanp. vispassage HD-gemaal	Afsluiten	300	34	266
1241000	101055	Aanpassing stuwen DPRA	Actief	2.228	21	2.206
1241000	101076	Maatregelen herz. peilbesluit Over-Betuwe	Actief	25	0	25
1241000	101080	Gml Kortland WS	Actief	200	0	200
1241000	101081	Poldergemaal Streefkerk WS	Actief	200	0	200
1241000	101083	KRW 5 vispassages RvMW	Actief	5.900	0	5.900
Totaal 1241000				123.347	85.445	37.902
1242000	100127	Impl OBS TI fase 2	Afsluiten	270	269	1
Totaal 1242000				270	269	1
1243000	100133	Beslissing Ondersteunend Systeem	Actief	750	385	365
Totaal 1243000				750	385	365
1262000	100338	Meetapparatuur	Afsluiten	152	152	0
Totaal 1262000				152	152	0
1524000	100317	Uitvoering Peulensluis	Afsluiten	2.500	2.454	46
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	Actief	23	23	0
Totaal 1524000				2.523	2.477	46
1663000				3.591	1.797	1.794
Totaal 1663000				3.591	1.797	1.794
Totaal Programma Watersysteem				240.227	143.901	96.325

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projectstatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo per 31-12-2025
Programma Waterketen						
0	100228	TS Zaltbommel	Afsluiten	10.375	6.910	3.465
1311000	100247	TS regio noord	Actief	21.215	20.116	1.099
1311000	100249	Aanp. div. rioolgemaal ivm afn	Actief	1	0	0
1311000	100352	Voorb. technische werken wk	Actief	50	0	50
1311000	100395	Aanp.rgml BLeuwenExpeditiweg	Afsluiten	1.090	1.082	8
1311000	100683	A27 POS 001	Actief	637	491	146
1311000	100685	A27 POS 002	Actief	619	601	18
1311000	100686	A27 POS 003	Actief	1.161	1.120	41
1311000	100687	A27 POS 004	Actief	266	266	0
1311000	100688	A27 POS 005	Actief	2.199	1.750	449
1311000	100751	Vervangen procesautomatisering Waterketen/Slim Sturen	Actief	10.828	2.688	8.140
1311000	100847	Dijkkruising effluentleiding RWZI Papendrecht	Actief	2.000	1.712	288
1311000	100945	Renovatie en uitbreidingen rioolgemaal Huissen Karstraat	Actief	1.200	53	1.147
Totaal 1311000				51.641	36.789	14.851
1321000	100238	Uitbreiding rwzi Zaltbommel	Actief	2.600	1.956	644
1321000	100295	Centralisatie rwzi noord	Actief	19.505	19.263	242
1321000	100331	KRW rwzi Groesbeek	Afsluiten	250	227	23
1321000	100333	Aanpassingen tbv CE markering ZTW	Actief	2.124	1.742	382
1321000	100655	investeren mobiel/modulair RWZI beluchting	Afsluiten	150	146	4
1321000	100702	Renovatie rwzi Slidrecht	Actief	360	261	99
1321000	100732	Demo medicijnresten rwzi Groesbeek	Afsluiten	800	788	12
1321000	100752	Uitbreiding rwzi Slidrecht	Actief	1.500	8	1.492
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem	Actief	28.900	2.411	26.489
1321000	100893	Doserinst. Leerdam, Culemborg en Gendt	Actief	403	54	349
1321000	100895	Optimal. zuiveringsproces en gasproductie rwzi Tiel deelproject 1	Actief	1.350	1.307	43
1321000	100907	Energiebesparende maatregelen	Actief	300	160	140
1321000	100943	Vervanging WKK Nijmegen	Actief	500	150	350
1321000	101087	LTAP Onderzoeken Nijmegen	Actief	910	17	893
1321000	101088	LTAP Onderzoeken Druten	Actief	660	51	609
1321000	101089	LTAP Onderzoeken overige zuiveringseenheden	Actief	695	31	664
Totaal 1321000				61.007	28.574	32.433
1323000	100952	Meetapparatuur broeikasgasemissie	Actief	442	243	199
Totaal 1323000				442	243	199
1331000	100298	Opt. slibgisting Tiel	Afsluiten	17.700	17.391	309
1331000	100339	Energiefabriek West.	Actief	31.950	31.636	314
1331000	100656	investeren mobiel/modulair RWZI voorontwatering	Actief	175	150	25
1331000	100700	Gasdetectie rwzi Arnhem, Nijmegen en Tiel	Afsluiten	450	438	12
Totaal 1331000				50.275	49.614	661
3004010	100522	Zonnepark RWZI Nijmegen (INNOZOWA)	Actief	991	910	81
3004010	100524	PV Zonnestroom RWZI terreinen	Actief	105	7	98
3004010	100635	Zonnepark Rwzi Arnhem-Zuid	Actief	3.000	1.993	1.007
3004010	100636	Zonnepark RWZI Hardinxveld- Giessendam	Actief	1.012	845	167
3004010	100637	Zon op dak	Actief	988	142	846
3004010	100661	Zonnepark RWZI Wijk en Aalburg	Actief	839	729	110
3004010	100662	Zonnepark RWZI Sleeuwijk	Actief	2.070	1.863	207
3004010	100663	Zonnepark RWZI Geldermalsen	Actief	492	476	15
3004010	100689	Zonnepark Eethen	Actief	1.700	1.200	500
3004010	100690	Zonnepark Slidrecht	Actief	450	403	47
3004010	100691	Zonnepark Dussen	Actief	1.000	682	318
3004010	100692	Zonnepark Zaltbommel	Actief	10	0	10
3004010	100693	Zonnepark Maasbommel	Actief	10	0	10
3004010	100695	Zonnepark Culemborg	Actief	1.450	1.218	232
3004010	100725	Zonnepark Millingen	Actief	125	30	95
3004010	100726	Zonnepark Haaften	Actief	10	9	1
3004010	100727	Zonnepark Beesd	Actief	23	22	1
3004010	100729	Zonnepark Gendt	Actief	125	26	99
3004010	100785	Zonnepark Zetten	Actief	18	8	10
3004010	100786	Zonnepark Aalst	Actief	58	44	14
3004010	100787	Zonnepark Eck en Wiel	Actief	158	13	145
3004010	100788	Zonnepark Lienden	Actief	258	7	251
Totaal 3004010				14.891	10.630	4.261
Totaal Programma Waterketen				178.256	125.850	52.406
Programma Middelen						
1242000	100874	Fysieke beveiliging	Actief	2.100	797	1.303
Totaal 1242000				2.100	797	1.303
1242090	100877	Info.veilig: PA implem. CMDB	Actief	200	195	5
1242090	100878	Info.veilig: PA scheiden OT en IT omgeving	Actief	1.622	560	1.062
1242090	100879	Info.veilig: PA herinricht. assets-structuur	Actief	1.731	655	1.076
Totaal 1242090				3.553	1.410	2.143
1913000	101005	Waardhuis herbestemming	Actief	76	27	49
Totaal 1913000				76	27	49
1913010	100402	Strategische Grondvoorraad	Actief	4.800	5.014	-214
Totaal 1913010				4.800	5.014	-214
1921000	100132	Inrichting multifunctionele ruimte JU Smitgemaal	Actief	150	111	39
1921000	101010	KCC (Klant Contact Centrum)	Actief	60	7	53
1921000	101017	Digitale toegankelijkheid	Actief	130	3	127
Totaal 1921000				340	121	219
2003010	100869	Info veilig: T4 Terechte rechten	Actief	560	467	93
2003010	101020	Vervanging ADP	Actief	750	357	393
Totaal 2003010				1.310	824	486
2011010	100848	DIB Implementatie MS365	Afsluiten	1.985	1.983	2
2011010	100866	Info.veilig: T6 SIEM	Actief	216	91	125
2011010	100867	Info veilig: Tx Aanvullend Victoria Proc	Actief	741	741	0
2011010	100926	IT hardware pilot hybride Blomboogerd	Afsluiten	126	116	10
2011010	100993	Vervanging draadloos netwerk Hoofdkantoor en B-loc	Actief	408	397	11
2011010	100999	Hardware ICT Habit@ 2023/2024	Actief	994	727	267
2011010	101050	Narrowcasting 2024	Actief	140	139	1
2011010	101090	Lifecycle management	Actief	300	53	247
Totaal 2011010				4.910	4.245	664

Bijlage 11 Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten

Indien bij "Projectstatus" Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo per 31-12-2025
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	Afsluiten	1.411	1.411	0
2011020	100850	Digitale dienstverlening	Actief	977	477	500
2011020	101056	WaterWijs	Actief	614	124	490
Totaal 2011020				3.002	2.012	990
2011030	100913	Implementatie geo voorziening	Actief	171	164	7
Totaal 2011030				171	164	7
2011040	101003	Datamanagement ontwikkelen	Actief	233	3	230
Totaal 2011040				233	3	230
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	Actief	7.925	3.993	3.932
2013000	100564	MJOP kantoor Blomboogerd	Actief	2.687	2.198	489
2013000	100699	Herstel kantoor Blomboogerd	Actief	9.880	6.652	3.228
2013000	101008	JU Smit inrichting Multifunct- en Educatieruimte	Actief	250	7	243
2013000	101015	Fysieke beveiliging (zonneparken)	Actief	1.700	1.613	87
Totaal 2013000				22.442	14.463	7.979
2014020	100755	DIB: Vervanging Verseon	Actief	1.533	1.531	2
Totaal 2014020				1.533	1.531	2
4001000	100099	Aanschaf/vervanging materieel (meerjarenraming)	Actief	196	196	0
4001000	100100	Vervangen maai-/veegboten (meerjarenraming)	Actief	183	183	0
4001000	101046	JCB 110W SV LL Mobile graafmachine kenteken T-72-GHL	Afsluiten	325	264	61
4001000	101057	Aanschaf 2 smalle maaiboten	Actief	240	238	2
4001000	101078	T-03-DSF - Fendt 211 Profi Plus met Cargo 3x65 voorlader incl. bakken/aanbouws	Actief	175	141	34
Totaal 4001000				1.118	1.021	97
4001060	100924	Vervangen elektrische installatie werkplaats Tricht	Afsluiten	100	100	0
Totaal 4001060				100	100	0
Totaal Programma Middelen				45.688	31.732	13.955
Eindtotaal				2.423.470	1.532.866	890.604

Bijlage 11b Overzicht afgesloten en doorlopende kredieten met kredietoverschrijding op 31-12-2025

Bedragen x € 1.000

Indien bij **"Projectstatus"** Afsluiten staat dan betekent dit dat het krediet administratief wordt afgesloten.

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo per 31-12-2025	Toelichting kredietoverschrijding
			Afsluiten	-	-	-	
		Totaal	Afsluiten	-	-	-	
1913010	100402	Strategische Grondvoorraad	Actief	4.800	5.014	-214	Dit krediet dient om gronden te kunnen aankopen met een strategisch belang. Het betreft een voorraad die naar gelang de situatie wordt ingezet als ruilgrond, voor een eigen project, of voor verkoop. De aankoop van grond wordt als kosten in de boeken opgenomen, de ruil, verkoop of inzet voor een eigen project als opbrengst. De maximale grondvoorraad mag maximaal € 4,8 mln zijn (beschikbaar krediet). In totaliteit is voor € 5 mln aan gronden aangekocht, waarvan € 1,6 mln weer is afgeboekt door verkoop, ruil, of inzet voor een eigen project. Per saldo is het krediet op dit moment voor € 3,4 mln benut.
		Totaal	Actief	4.800	5.014	-214	

Bijlage 11c Overzicht afgesloten kredieten op 31-12-2025 (onder- en overschrijdingen)

Bedragen x € 1.000

Product	Project	Project (T)	Project-status	Krediet (bruto) tm 2025	Realisatie (bruto) tm 2025	Krediet saldo (bruto) per 31-12-2025	Krediet (subsidie/ bijdrage) tm 2025	Realisatie (subsidie/ bijdrage) tm 2025	Krediet saldo (subsidie/ bijdrage) per 31-12-2025	Kredietsaldo (netto) per 31-12-2025
1242000	100127	Impl OBS TI fase 2	Afsluiten	270	269	1	0	0	0	1
1021000	100215	Uitv wp Vijfheerenlanden	Afsluiten	1.658	1.657	1	0	0	0	1
1311000	100228	TS Zaltbommel	Afsluiten	10.375	6.910	3.465	-375	-250	-125	3.340
1241000	100269	Automatisering stuwen (t/m 2022)	Afsluiten	975	947	28	0	0	0	28
1241000	100276	KRW Vispassages GLD	Afsluiten	3.516	3.470	46	-1.874	-2.042	168	214
1331000	100298	Opt. slibgisting Tiel	Afsluiten	17.700	17.391	309	0	0	0	309
1524000	100317	Uitvoering Peulensluis	Afsluiten	2.500	2.454	46	0	0	0	46
1321000	100331	KRW rwzi Groesbeek	Afsluiten	250	227	23	0	0	0	23
1262000	100338	Meetapparatuur	Afsluiten	152	152	-0	0	0	0	0
1311000	100395	Aanp.rgml BLeeuwenExpeditieweg	Afsluiten	1.090	1.082	8	0	0	0	8
1121020	100486	Dijkversterking Gameren	Afsluiten	9.960	9.676	284	-9.713	-9.667	-46	239
1121020	100487	Dijkversterking Tiel	Afsluiten	52.593	48.341	4.252	-47.771	-43.926	-3.845	408
1121020	100491	Dijkversterking Sprok Sterreschans	Afsluiten	4.241	4.225	16	-3.816	-3.802	-14	2
1121020	100492	Dijkversterking Sterreschans Heteren	Afsluiten	4.401	4.399	2	-3.960	-3.959	-1	0
1121000	100572	Dijkaanpassing Fluvia Tiel fase 1	Afsluiten	1.200	500	700	-1.080	0	-1.080	-380
1241000	100625	Uitv.peilbesluit Bommelerwaard	Afsluiten	385	291	94	0	0	0	94
1241000	100641	Afwatering Gijsbertpolder	Afsluiten	345	310	35	0	0	0	35
1321000	100655	investering mobiel/modulair RWZI beluchting	Afsluiten	150	146	4	0	0	0	4
1331000	100700	Gasdetectie rwzi Arnhem, Nijmegen en Tiel	Afsluiten	450	438	12	0	0	0	12
1321000	100732	Demo medicijnresten rwzi Groesbeek	Afsluiten	800	788	12	0	0	0	12
2011020	100754	DIB: digitaal (samen)werken	Afsluiten	1.411	1.411	0	0	0	0	0
1241000	100831	Uitvoering peilbesluit Alm en	Afsluiten	220	211	9	0	0	0	9
2011010	100848	DIB Implementatie MS365	Afsluiten	1.985	1.983	2	0	0	0	2
1223000	100894	Herstel Boutensteinse sluis te Rumpt	Afsluiten	150	58	92	0	0	0	92
1241000	100897	WUP Aanpassen en automatiseren stuwen RvMW + KAR	Afsluiten	1.450	1.450	-0	0	0	0	0
1241000	100918	WUP KAR Stuwen aanpassen/automatiseren	Afsluiten	-	-	-	0	0	0	0
4001060	100924	Vervangen elektrische installatie werkplaats Tricht	Afsluiten	100	100	0	0	0	0	0
2011010	100926	IT hardware pilot hybride	Afsluiten	126	116	10	0	0	0	10
1121020	100929	Dijkversterking SSH	Afsluiten	-	-	-	0	0	0	0
1221000	100936	WUP Altena uitvoering Waterlopen	Afsluiten	79	78	1	0	0	0	1
4001000	101046	JCB 110W SV LL Mobiele graafmachine kenteken T-72-GHL	Afsluiten	325	264	61	0	0	0	61
1241000	101054	Aanp. vispassage HD-gemaal	Afsluiten	300	34	266	0	0	0	266
		Totaal		119.156	109.376	9.780	-68.590	-63.646	-4.943	4.836

Bijlage 12 Toelichting bruto investeringen per programma / beheerproduct

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2025 (bruto)	Realisatie 2025 (bruto)	Verschil Begr. -/ Realisatie	% Afw.	Toelichting
Waterveiligheid	1113000	Veiligheidstoetsing waterkeringen	800	953	-153	-19%	De extra uitgaven hebben te maken met dat de onderzoeken voor de zuidelijke Waaldijk zijn toegevoegd, maar die waren oorspronkelijk nog niet begroot. Dit is in 2026 wel het geval.
	1121000	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen-00	0	-394	394	-	Dit betreft de overboeking van kosten van Fluvia Tiel naar Stad Tiel i.h.k.v. de afronding.
	1121020	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen-00	170.217	191.692	-21.475	-13%	Als gevolg van de versnelling in 2025 en het naar voren halen van werkzaamheden uit 2026, valt de realisatie van project TiWa aanzienlijk hoger uit dan begroot (+€ 36 mln.). Daartegenover heeft het bij project NeBe langer geduurd voordat de termijnsstaten waren overeengekomen en de werkzaamheden in de realisatiefase daadwerkelijk starten. Hierdoor is een deel van de kosten (€ 17 mln.) doorgeschoven van 2025 naar 2026 en verder. De overige project laten realsaitief kleine verschuivingen zien.
	1122000	Onderh. primaire waterkeringen	1.008	481	527	52%	Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsprojecten: € 240k minder besteed dan begroot. Doordat er steeds meer shadedossiers KiS zijn afgewikkeld worden minder kosten gemaakt voor externe adviesdiensten en schadeherstel.
Totaal Waterveiligheid			172.025	192.731	-20.706	-12%	
Watersysteem	1012000	Waterbeheersplan	239	126	114	48%	Startnotitie voor het opstellen van het nieuwe WBP 2028-2032/Watervisie kostte meer tijd, waardoor plan van aanpak in oktober 2025 is vastgesteld door het college. Het project verloopt volgens verwachting en het budget wordt in 2026 ingezet.
	1015000	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	337	326	11	3%	
	1015100	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	1.417	752	665	47%	Betreft minder realisatie op het gebied van klimaatadaptatie gebiedsprocessen, innovatieve watervoorzieningen en een meevaller voor uitgaven maatregelen wateroverlast Breedeweg-Grafwegen.
	1015230	Planv. Reg. Waterkeringen	16	8	7	46%	
	1021000	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	1.030	581	449	44%	Betreft minder uitgaven voor overname stedelijk water (OSW) als gevolg van minder animo vanuit gemeenten en vertraging in uitvoering waterplan West-Betuwe.
	1123000	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen-00	7.300	3.926	3.374	46%	Mbt programma ASH binnen dit beheerproduct: Realisatie kadeversterking in realisatiefase lager o.a. door langere zettingstijden en door jaar eerder inkomsten meekoppelkans. Deel van grondverwerving loopt achter en nog geen volledige verrekening met strategische grondpot voor afgeronde kavelruil. Omgekeerde meekoppelkans in project door gemeente is vertraagd. Start verkenning 2e tranche vertraagd door langere voorbereidingstijd en benodigde capaciteit voor afronden planuitwerking 1e tranche. Overige projecten: diverse wijzigingen in deelplanning en (naar beneden) bijstellen van raming door aanbestedingsresultaat of benutten meekoppelkansen
	1126000	Onderh. overige waterkeringen	25	20	5	20%	
	1211000	Peilbesluiten	100	173	-73	-73%	
	1214000	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	130	7	123	95%	Door zoektocht naar datasteward is er minder aandacht gegaan naar inwinning data.
	1221000	Aanleg en verwerving waterlopen-00	4.522	3.136	1.385	31%	Het werven van de benodigde gronden voor aanleg natuurvriendelijke oevers en ecologische verbindingzones verloopt moeizaam. Dit heeft aanzienlijke vertragingen tot gevolg en kan raken aan het uiteindelijke doelbereik in te realiseren kilometers en deadline van eind 2027.

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2025 (bruto)	Realisatie 2025 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
	1223000	Bouw en verwerving kunstwerken passieve waterbeheersing-00	828	90	738	89%	De benodigde personele capaciteit voor start voorbereiding herstelwerkzaamheden aan 4 oude inlaatwerken in de waterkering waarvan enkele ook een monumentale status hebben, kwam pas eind 2025 beschikbaar. Het te laat beschikbaar komen van personele capaciteit had impact op de oorspronkelijk (financiële) planning.
	1232000	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	8.006	9.119	-1.113	-14%	Gemeente heeft gevraagd of we hun B-watergangen in het project wilde meenemen, vanwege het meebaggeren van gemeentelijke watergangen is er meer gerealiseerd en een aantal hoger uitgevallen aanbestedingen dan begroot.
	1241000	Bouw en verwerving kunstwerken actieve waterbeheersing	15.422	14.440	982	6%	De voorbereidende werkzaamheden in de projecten bij een aantal stuwen, gemalen, vispassages en andere objecten in het watersysteem lopen mede gezien hun complexiteit en/ of onvoldoende beschikbare capaciteit, uit. Dit speelt bijvoorbeeld bij het JU Smitgemaal, Project NWA en enkele complexe stuwen zoals Noordelijke Tiendweg bij Streefkerk en Stompe Molen bij Leerdam. Daarnaast zijn ook de werkzaamheden voorafgaand aan enkele projecten (opstellen value-cases e.d.) vanwege niet beschikbaar zijn van personele capaciteit, uitgesteld terwijl er al wel geld voor gererveerd was in de begroting.
	1242000	Onderh. kunstwerken actieve waterbeheersing	344	213	131	38%	De realisatie is achtergebleven door meerdere factoren. Binnen het project bleek de beschikbare technische expertise onvoldoende, wat cruciaal is om risico's in de uitvoering te voorkomen. Daarom is besloten extra PSK-expertise aan het projectteam toe te voegen, inclusief koppeling tussen projectleider uitvoering en PSK-projectleider. Daarnaast is de planning bijgesteld door capaciteitsproblemen bij IDT voor de benodigde netwerkaansluitingen. Tot slot trad vertraging op omdat er geen geschikte marktpartij beschikbaar was om het werk in 2025 uit te voeren. Hierdoor is een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2026.
	1242090	Onderh. kunstw. act.waterbeh. (T-OPS)	650	267	382	59%	De afwijking tussen begroting en realisatie bedraagt 432K. Selectie vervanging modems en aanbestedingstraject monitoring/logging is vertraagd vanwege knelpunt beschikbare capaciteit, complexiteit aanbesteding en relatie met projecten scheiding IT/OT en SIEM/SOC.
	1243000	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	100	58	42	42%	De projectleider renovatie GK-Sluis met hefbrug is vanuit prioriteitstelling ingezet op de afronding verbouwing waterschapskantoor. Eind 2025 is wel de onderhoudsmaatregel aan de GK-Sluis zelf afgerond en getest waarmee de knijpfunctie van de Linge weer hersteld is en op een arboveilige manier bedient kan worden
	1262000	Monitoring waterkwaliteit	50	0	50	100%	
	1524000	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	455	0	455	100%	
	1663000	Stimulering aanpak diffuse emissies	208	434	-226	-109%	De DAW-projecten worden voortvarend opgepakt en lopen sneller dan verwacht.
Totaal Watersysteem			41.177	33.676	7.501	18%	

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2025 (bruto)	Realisatie 2025 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Waterketen	1311000	Bouw en verwerving transportstelsels	4.291	2.478	1.813	42%	De projecten Aanpassing CE markering Zuiveringstechnische werken; Vervangen procesautomatisering; Renovatie en uitbreidingen rioolgemaal Huissen Karstraat is er sprake van een tekort aan externe en interne capaciteit.
	1321000	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	2.948	2.211	737	25%	
	1322000	Onderhoud zuiveringsinstallaties	456	282	174	38%	Het project WKK Nijmegen heeft vertraging welke ingeschat is op 0,5 tot 1 jaar. Handelingsperspectief is afhankelijk van de besluiten over de stikstofaanpak van het Rijk een de uitwerking hiervan door de provincie Gelderland. vanwege gerechtelijke uitspraken. Het project realisatie modificaties RWZI Arnhem is er sprake van een hogere personele inzet bij aanloop eerste fase bouwteam door aannemer dan geraamd begin '25. Er zijn meer specialisten nodig voor specifieke taken dan vooraf ingeschat. De projecten Aanpassing CE markering Zuiveringstechnische werken; Duurzaamheid is er sprake van een tekort aan externe en interne capaciteit. Bij de projecten Doseerinstallaties Leerdam, Culemborg en Gendt; Beluchtingsinstallatie RWZI Culemborg; is meer tijd nodig voor de voorbereiding vanwege voortschrijdend inzicht/ nieuwe uitgangspunten waardoor vertraging is ontstaan.
	1322090	Onderh. zuiveringsinstallaties (T-OPS)	1.210	486	724	60%	De realisatie is achtergebleven door meerdere factoren. Binnen het project bleek de beschikbare technische expertise onvoldoende, wat cruciaal is om risico's in de uitvoering te voorkomen. Daarom is besloten extra PSK-expertise aan het projectteam toe te voegen, inclusief koppeling tussen projectleider uitvoering en PSK-projectleider. Daarnaast is de planning bijgesteld door capaciteitsproblemen bij IDT voor de benodigde netwerkaansluitingen. Tot slot trad vertraging op omdat er geen geschikte marktpartij beschikbaar was om het werk in 2025 uit te voeren. Hierdoor is een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2026.
	1323000	Beheer zuiveringsinstallaties	278	157	121	43%	De lagere realisatie komt doordat een factuur van € 55.000, behorend bij 2025, in 2026 is verantwoord. Daarnaast is gekozen voor een doelmatiger UV-VIS-meter in plaats van de duurdere analyzer. Deze keuzes leiden gezamenlijk tot een lagere investering dan begroot.
	1331000	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	1.700	43	1.657	97%	Bij de projecten Decentrale huisvesting Sleeuwijk; Sibindikking Culemborg is meer tijd nodig voor de voorbereiding vanwege voortschrijdend inzicht/ nieuwe uitgangspunten waardoor vertraging is ontstaan.
	3004010	Duurzaamheid, Innovatie en Energie	582	86	496	85%	Betreft minder uitgaven voor afgeronde project Innozowa en daarnaast vertraging bij enkele voorgenomen zonneparken vanwege met name netcongestie.
Totaal Waterketen			11.464	5.742	5.722	50%	
Wegen	1422020	Onderh. wegsloten (baggeren)	400	473	-73	-18%	Vertraging bij het opstellen en aanbesteden van een bestek heeft geleid tot een temporisering van enkele projecten naar 2026.
	1422030	Onderh. wegen en wegbermen	2.464	472	1.992	81%	
	1423000	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	325	0	325	100%	Er zijn in 2025 voor drie kunstwerken verplichtingen aangegaan. Door vertrek van de projectleider en het aantrekken van een nieuwe projectleider, konden deze verplichtingen niet in 2025 gerealiseerd en betaald worden.
Totaal Wegen			3.189	945	2.244	70%	

Bedragen *
€ 1.000

Programma	Beheer product	Omschrijving beheerproduct	Begroting 2025 (bruto)	Realisatie 2025 (bruto)	Verschil Begr. -/- Realisatie	% Afw.	Toelichting
Middelen	1131000	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	350	0	350	100%	€350K getemporeerd i.v.m. vertraging in het proces voor het vinden van een geschikte locatie voor het dijkmagazijn Tiel.
	1241000	Bouw en verwerving kunstwerken actie waterbeheersing	82	46	36	44%	
	1913000	Beheer niet-reglementaire zaken (onderh.)	340	27	313	92%	De realisatie in 2025 blijft achter doordat de kredietaanvraag is aangehouden door de directieraad. Eerst wordt een advies van Team Grondzaken over de mogelijke verkoop van de resterende woningen afgewacht. Hierdoor kon in 2025 niet gestart worden met de uitvoering en schuift het geraamde bedrag van € 50.000 door naar 2026. Daarnaast is de totale projectraming verlaagd omdat één woning in 2025 is verkocht en er daardoor nog twee in plaats van drie woningen verduurzaamd hoeven te worden.
	1921000	Externe communicatie	190	12	178	94%	Projecten zijn later in het jaar opgestart, budget is doorgeschoven naar 2026.
	2003010	Person.beleid/beh.	715	592	123	17%	Youforce is met succes geïmplementeerd. Facturatie vindt ondanks gemaakte afspraken niet in 2025 maar in 2026 plaats.
	2010000	Comptabiliteit	150	0	150	100%	Dit budget is verplaatst naar 2026 gezien er geen urgentie bleek tot externe inhuur in deze fae.
	2011010	Automatisering	862	723	139	16%	Veel activiteiten (en kosten) zijn vanuit de exploitatie gestart en geland. Er is geen grootschalige LCM activiteiten uitgevoerd dit jaar op de T-OPS applicaties, vanwege ander projectmatige activiteiten en prioriteiten. Daarnaast zijn de werkplekkosten grotendeels betaald zijn uit de beschikbare middelen vanuit het project 100999 Habitat en dat de kosten minder waren dan begroot (voor client hardware).
	2011020	Informatisering	648	330	318	49%	De afwijking tussen begroting en realisatie bedraagt 442K euro. Deze afwijking is ontstaan door inzet van Rijks gelden (DR besluit 080124, versie nr. 2023174092) en is ten laste gekomen van project. nr. 101002 ipv 100850. Totaal raming gelijk gebleven en geen uitgaven gedaan. Dit komt omdat de werkplekkosten grotendeels betaald zijn uit de beschikbare middelen vanuit het project 100999 Habitat en dat de kosten minder waren dan begroot (voor client hardware). Hiervoor zijn dan ook geen kredietaanvragen gedaan.
	2011030	Applicatiebeheer	5	40	-35	-693%	
	2011040	Datamanagement	233	3	230	99%	Gezien de ontwikkelingen in 2025 mede mbt het dataplatform en urgentie op andere trajecten is 'slechts' €3.486,13 aan SparcEA uitgegeven. Het bedrag wordt doorgeschoven naar 2027 e.v. of wellicht gebruikt voor het investeringsproject dataplatform ivm budgettekort.
	2013000	Huisvesting hoofdkantoor	11.894	6.917	4.977	42%	In 2025 is een lagere realisatie geconstateerd ten opzichte van de vastgestelde begroting. Deze afwijking wordt veroorzaakt door het doorschuiven van meerdere deelprojecten. Daarnaast is sprake van onderrealisatie als gevolg van doelmatiger materiaalgebruik en een efficiëntere inzet van externe capaciteit.
	2014020	Interne Fac. (Archief)	121	181	-60	-50%	
	4001000	Tractie	1.030	379	651	63%	Temporisering van €240K naar 2026 i.v.m. beperkte kansen voor duurzame tractiemiddelen op de huidige markt. Temporisering van €200K naar 2032, omdat de Lingewacht na onderhoud is gebleken dat vervanging uitgesteld kan worden naar 2032. Temporisering van €210K voor de aanschaf van tractoren. Er is dit jaar slechts 1 tractor tweedehands aangeschaft, met deze duurzame oplossing is bespaard op het investeringsbudget.
	4001060	Tractie doorber. (T-OAB)	0	18	-18	-	
Totaal			16.620	9.268	7.352	44%	
			244.475	242.363	2.112	1%	

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
		-4.123	-3.879	-106	-8.108			
10110	Beheersplan waterkeringen	94	0	0	94	100%	0%	0%
10120	Waterbeheersplan	1.479	370	0	1.849	80%	20%	0%
10130	Beheersplan wegenbeheer	0	0	38	38	0%	0%	100%
10140	Beheersplan vaarwegenbeheer	48	0	0	48	100%	0%	0%
10150	Thema- en gebiedsgerichte plannen (themagericht)	1.836	324	0	2.160	85%	15%	0%
10151	Thema- en gebiedsgerichte plannen (gebiedsgericht)	4.333	0	0	4.333	100%	0%	0%
10152	Thema- en gebiedsgerichte plannen (veiligh. & waterkering)	4.204	0	0	4.204	100%	0%	0%
10153	Thema- en gebiedsgerichte plannen (wegen)	0	0	37	37	0%	0%	100%
10160	Calamiteiten plannen	499	499	64	1.062	47%	47%	6%
10170	Plannen afvalwaterketenbeleid	0	590	0	590	0%	100%	0%
10210	Plannen van derden (waterbeheer en -keten)	7.616	0	0	7.616	100%	0%	0%
10211	Plannen van derden (vaarwegen)	0	0	0	0	100%	0%	0%
10212	Plannen van derden (veiligheid en waterkering)	361	0	0	361	100%	0%	0%
10213	Plannen van derden (wegen)	0	0	67	67	0%	0%	100%
11110	Legger waterkeringen	432	0	0	432	100%	0%	0%
11120	Beheersregister waterkeringen	487	0	0	487	100%	0%	0%
11130	Veiligheidstoetsing waterkeringen	1.304	0	0	1.304	100%	0%	0%
11210	Aanleg en verwerving primaire waterkeringen	23.514	0	0	23.514	100%	0%	0%
11220	Onderhoud primaire waterkeringen	5.518	0	0	5.518	100%	0%	0%
11230	Aanleg en verwerving regionale waterkeringen	4.180	0	0	4.180	100%	0%	0%
11240	Onderhoud regionale waterkeringen	1.353	0	0	1.353	100%	0%	0%
11260	Onderhoud overige waterkeringen	18	0	0	18	100%	0%	0%
11280	Muskusrattenbeheer (waterkeringen)	5.954	0	0	5.954	100%	0%	0%
11310	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.779	0	0	1.779	100%	0%	0%
12110	Peilbesluiten	338	0	0	338	100%	0%	0%
12120	Waterakkoorden	42	0	0	42	100%	0%	0%
12130	Legger waterlopen en kunstwerken	795	0	0	795	100%	0%	0%
12140	Beheersregister waterlopen en kunstwerken	629	0	0	629	100%	0%	0%
12210	Aanleg en verwerving waterlopen	4.326	0	0	4.326	100%	0%	0%
12220	Onderhoud waterlopen	17.084	0	0	17.084	100%	0%	0%
12230	Bouw en verwerv. kunstwerken passieve waterbeheersing	60	0	0	60	100%	0%	0%
12240	Onderhoud kunstwerken passieve waterbeheersing	259	0	0	259	100%	0%	0%
12250	Kwal.maatreg.oppervlaktewtr.	12	0	0	12	100%	0%	0%
12310	Baggerprogramma	2.277	0	0	2.277	100%	0%	0%
12320	Verwijdering en verspreiding van baggerspecie	7.630	0	0	7.630	100%	0%	0%
12330	Verwijdering en verwerking van baggerspecie	2.636	0	0	2.636	100%	0%	0%
12340	Bijdragen aan derden voor baggeren	161	0	0	161	100%	0%	0%
12350	Saneringsprogramma	0	0	0	0	100%	0%	0%
12360	Sanering van waterbodems	254	0	0	254	100%	0%	0%
12410	Bouw en verwerv. kunstwerken actieve waterbeheersing	11.844	0	0	11.844	100%	0%	0%
12420	Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing	6.930	0	0	6.930	100%	0%	0%
12430	Bediening kunstwerken actieve waterbeheersing	6.105	0	0	6.105	100%	0%	0%
12510	Calamiteiten bestrijding watersystemen	377	0	0	377	100%	0%	0%
12610	Monitoring waterkwantiteit	686	0	0	686	100%	0%	0%
12620	Monitoring waterkwaliteit	3.317	0	0	3.317	100%	0%	0%
12630	Monitoring waterkwaliteit	197	0	0	197	100%	0%	0%
13110	Bouw en verwerving transportstelsels	0	6.122	0	6.122	0%	100%	0%
13120	Onderhoud transportstelsels	0	3.983	0	3.983	0%	100%	0%
13130	Beheer transportstelsels	0	3.224	0	3.224	0%	100%	0%
13210	Bouw en verwerving zuiveringsinstallaties	0	13.302	0	13.302	0%	100%	0%
13220	Onderhoud zuiveringsinstallaties	0	15.135	0	15.135	0%	100%	0%
13230	Beheer zuiveringsinstallaties	0	16.359	0	16.359	0%	100%	0%
13240	WVO-heffing effluent	0	637	0	637	0%	100%	0%
13260	IBA inrichtingen	0	243	0	243	0%	100%	0%
13310	Bouw en verwerving slibverwerkingsinstallaties	0	4.369	0	4.369	0%	100%	0%
13320	Onderhoud slibverwerkingsinstallaties	0	1.422	0	1.422	0%	100%	0%
13330	Beheer slibverwerkingsinstallaties	0	4.451	0	4.451	0%	100%	0%

Bijlage 13 Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken

Product	Omschrijving	bedragen x € 1.000				percentage		
		Watersystemen	Zuivering	Wegen	Totaal	Watersystemen	Zuivering	Wegen
13340	Afzet slib/ restproducten	0	8.583	0	8.583	0%	100%	0%
13510	Calamiteiten bestr. Zuivering	0	198	0	198	0%	100%	0%
14110	Legger wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	0	0	0%	0%	100%
14120	Beheersregister wegen, kunstwerken en wegsloten	0	0	63	63	0%	0%	100%
14210	Aanleg, verw. & verb. wegen, wegbermen en berm slots	0	0	381	381	0%	0%	100%
14220	Onderhoud wegen, wegbermen en berm slots	0	0	5.783	5.783	0%	0%	0%
14230	Bouw en verwerving kunstwerken wegenbeheer	0	0	456	456	0%	0%	100%
14240	Onderhoud kunstwerken wegenbeheer	0	0	443	443	0%	0%	100%
14310	Wegenverkeersregeling	0	0	358	358	0%	0%	100%
14320	Wegenverkeersveiligheid	0	0	1.298	1.298	0%	0%	100%
14330	Calamiteitenbestrijding wegenbeheer	0	0	19	19	0%	0%	100%
15210	Aanleg en verwerving vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
15220	Onderhoud vaarwegen en havens	-2	0	0	-2	100%	0%	0%
15230	Baggeren vaarwegen en havens	-96	0	0	-96	100%	0%	0%
15240	Bouw en verwerving kunstwerken vaarwegenbeheer	199	0	0	199	100%	0%	0%
15250	Onderhoud kunstwerken vaarwegenbeheer	-127	0	0	-127	100%	0%	0%
15260	Bediening kunstwerken vaarwegenbeheer	173	0	0	173	100%	0%	0%
15270	Voorziening verwante belangen vaarwegenbeheer	83	0	0	83	100%	0%	0%
15310	Verkeersregeling en -veiligheid vaarwegen en havens	-5	0	0	-5	100%	0%	0%
15320	Calamiteitenbestrijding vaarwegen en havens	0	0	0	0	100%	0%	0%
16110	Keur	52	0	0	52	100%	0%	0%
16111	Keur vaarwegen	1	0	0	1	100%	0%	0%
16112	Keur wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16220	Vergunningen en meldingen waterwet	3.215	357	0	3.572	90%	10%	0%
16221	Vergunningen en meldingen vaarwegen	42	0	0	42	100%	0%	0%
16222	Vergunningen en meldingen wegen	0	0	2	2	0%	0%	100%
16313	Schouw watergangen (veldwerk)	351	0	0	351	100%	0%	0%
16314	Schouw waterkeringen (veldwerk)	52	0	0	52	100%	0%	0%
16323	Adm. Afhand. schouw watergang	303	0	0	303	100%	0%	0%
16324	Adm. Afhand. schouw waterkering	62	0	0	62	100%	0%	0%
16330	Toezicht waterwet	2.853	1.223	0	4.076	70%	30%	0%
16331	Toezicht vaarwegen	77	0	0	77	100%	0%	0%
16332	Toezicht wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16333	Toezicht WABO	72	31	0	103	70%	30%	0%
16410	WABO adviezen	34	4	0	38	90%	10%	0%
16420	Adv. waterwet andere waterbeh	4	0	0	4	90%	10%	0%
16510	Best.rechtel.handh. waterwet	484	207	0	691	70%	30%	0%
16511	Best.rechtel.handh. vaarwegen	47	0	0	47	100%	0%	0%
16512	Best.rechtel.handh.wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16513	Strafrechtel.handh. waterwet	233	100	0	333	70%	30%	0%
16514	Strafrechtel.handh. vaarwegen	14	0	0	14	100%	0%	0%
16515	Strafrechtel.handh. wegen	0	0	0	0	0%	0%	100%
16610	Rioleringsplannen	318	318	0	636	50%	50%	0%
16620	Subsidies lozingen	151	0	0	151	100%	0%	0%
16630	Stimulering aanpak diffuse emissies	339	0	0	339	100%	0%	0%
18110	Kostentoedeling, classificatie en belastingverordeningen	22	6	2	30	74%	20%	6%
18120	Aanslagen huishoudens en forfaitaire bedrijfsruimten	213	528	47	788	27%	67%	6%
18130	Aanslagen WVO overige bedrijven	0	682	0	682	0%	100%	0%
18140	Aanslagen omslag gebouwd, ongebouwd en pachters	1.714	0	212	1.926	89%	0%	11%
18150	Verz bezw.- en beroepsschr. huish. en forf. bedrijfsruimten	124	308	27	459	27%	67%	6%
18160	Bezwaar- en beroepsschriften WVO overige bedrijven	0	68	0	68	0%	100%	0%
18170	Bezwaar- en beroepsschriften omslag gebouwd, ongebouwd	151	0	19	170	89%	0%	11%
18210	Betalingsverwerking aanslagen	509	363	36	908	56%	40%	4%
18220	Kwijtschelding	102	253	23	378	27%	67%	6%
18230	Invorderingsmaatregelen aanslagen	0	0	0	0	62%	30%	8%
19110	Bestuur	1.965	1.965	251	4.181	47%	47%	6%
19120	Bestuursondersteuning	421	421	54	896	47%	47%	6%
19130	Beheer niet-reglementaire zaken (onderhoud)	81	81	10	172	47%	47%	6%
19210	Externe communicatie	1.235	1.235	157	2.627	47%	47%	6%
30040	Duurz./Innovatie&Klimaat / Aquafarm	0	366	0	366	0%	100%	0%
21000	Dekkingssaldo en financieringsmiddelen	-4.025	3.746	498	219			
	Belastingopbrengsten	-154.823	-94.432	-10.100	-259.355			
	Inzet reserves (egalisatie, bestemmings en algemene)	8.291	-1.520	-351	6.420			

Bijlage 14 Overzicht exploitatiekosten per beleidsveld

Bedragen x € 1.000

		Rekening 2024	Budget 2025	Rekening 2025	Verschil	V / N
10	Planvorming	21.033	22.935	22.457	477	V
101	Eigen plannen	13.376	14.807	14.414	393	V
102	Plannen van derden	7.657	8.128	8.043	85	V
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	42.202	45.207	44.538	669	V
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	1.790	2.325	2.223	101	V
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	38.642	41.113	40.536	578	V
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	1.770	1.769	1.779	-10	N
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	64.373	68.255	65.960	2.294	V
121	Beheersinstrumenten watersystemen	1.628	1.902	1.805	97	V
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	20.241	21.897	21.741	156	V
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	12.283	12.943	12.958	-15	N
124	Beheer hoeveelheid water	25.626	26.663	24.878	1.785	V
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	532	257	377	-120	N
126	Monitoring watersystemen	4.064	4.593	4.201	393	V
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	78.357	78.937	78.029	908	V
131	Getransporteerd afvalwater	15.098	14.022	13.329	693	V
132	Gezuiverd afvalwater	44.495	47.285	45.675	1.610	V
133	Verwerkt slib	17.995	17.602	18.826	-1.224	N
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	769	28	198	-171	N
14	Aanleg en onderhoud wegen	8.008	8.612	8.801	-189	N
141	Beheersinstrumenten wegen	58	64	64	0	V
142	Aanleg en onderhoud wegen	6.547	6.982	7.062	-80	N
143	Wegenverkeersregeling en- verkeersveiligheid	1.403	1.566	1.676	-110	N
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	495	656	226	430	V
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	501	658	231	427	V
153	Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	-5	-2	-5	3	V
16	Vergunningverlening en handhaving keur	10.267	10.591	10.946	-354	N
161	Bheer keurwartet & VTH beleid	48	53	53	0	V
162	Vergunningen en meldingen	3.362	3.055	3.616	-561	N
163	Toezicht	4.672	5.250	5.025	225	V
164	Adviezen vergunningen	39	42	42	0	V
165	Handhaving	1.131	1.087	1.085	2	V
166	Regulering keur	1.016	1.104	1.125	-21	N
18	Heffing en invordering	5.644	6.531	5.408	1.122	V
181	Belastingheffing	4.021	4.853	4.123	731	V
182	Invordering	1.623	1.677	1.286	392	V
19	Bestuur en externe communicatie	7.174	6.493	7.877	-1.383	N
191	Bestuur	4.892	3.919	5.250	-1.331	N
192	Externe communicatie	2.283	2.574	2.627	-53	N
300	DIE & Aquafarm	956	1.179	366	814	V
210	Dekkingssaldo	-6.024	-857	219	-1.076	N
	Totaal beleidsvelden	232.486	248.539	244.827	3.711	V
210	Belastingopbrengsten	-247.452	-254.961	-259.355	4.394	V
220	Inzet bestemmingsreserves	10.095	10.231	10.227	4	V
230	Inzet egalisatiereserves	-3.441	-3.807	-3.807	0	-
	Inzet algemene reserves	0	0	0	0	-
	Totaal	-8.313	0	-8.109	8.110	V

Bedragen x € 1.000

Bijlage 15 Overzicht netto investeringen per beleidsveld

Bedragen x € 1.000

		Realisatie 2024	Begroting 2025	Realisatie 2025	Vershil	Realisatie in %
10	Planvorming	2.213	2.712	1.525	1.187	56%
101	Eigen plannen	1.621	1.893	967	925	51%
102	Plannen van derden	593	819	557	262	68%
11	Aanleg en onderhoud waterkeringen	47.025	34.647	37.235	-2.588	107%
111	Beheersinstrumenten waterkeringen	0	800	953	-153	119%
112	Aanleg en onderhoud waterkeringen	47.025	33.497	36.283	-2.785	108%
113	Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	350	0	350	0%
12	Inrichting en onderhoud watersystemen	13.446	19.234	16.705	2.528	87%
121	Beheersinstrumenten watersystemen	212	230	181	49	79%
122	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	716	2.318	2.046	271	88%
123	Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	6	67	66	1	98%
124	Beheer hoeveelheid water	12.506	16.569	14.413	2.156	87%
125	Calamiteitenbestrijding watersystemen	0	0	0	0	0%
126	Monitoring watersystemen	6	50	0	50	0%
13	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	5.669	9.703	4.712	4.991	49%
131	Getransporteerd afvalwater	2.533	3.485	589	2.896	17%
132	Gezuiverd afvalwater	2.904	4.519	4.080	438	90%
133	Verwerkt slib	232	1.700	43	1.657	3%
135	Calamiteitenbestrijding Zuivering	0	0	0	0	0%
14	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
142	Aanleg en onderhoud wegen	0	0	0	0	0%
15	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	0	455	0	455	0%
152	Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0	455	0	455	0%
16	Regulering keur	425	156	305	-149	195%
162	Vergunningen en keurontheffingen	0	0	0	0	0%
163	Toeziht	0	0	0	0	0%
166	Regulering keur	425	156	305	-149	195%
19	Bestuur en externe communicatie	134	612	104	508	17%
191	Bestuur	37	340	47	293	14%
192	Externe communicatie	97	272	57	215	21%
20	Investerings onderst. Beheerproducten (incl. nieuwbouw)	6.116	14.054	8.681	5.373	62%
200	Investerings ondersteunende beheerproducten	87	715	592	123	83%
201	Investerings ondersteunende beheerproducten	6.029	13.339	8.089	5.250	61%
30	Innovatie	95	582	86	496	15%
300	Innovatie	95	582	86	496	15%
40	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	737	1.030	397	633	39%
400	Tractie / Technisch Beheer / Decentrale Huisvesting	737	1.030	397	633	39%
		0	0	0	0	
	Totaal beleidsvelden	75.862	83.184	69.750	13.434	84%

Bijlage 16 Overzicht mandatering kredietverlening bruto-investeringen begroting 2025 / kredietaanvragen 2025

Product	Project	Projectomschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal krediet- verlening 2025	Krediet- verlening 2025	Krediet- verlening 2025 CDH/DR	Verschil bgr 2025/ krediet- aanvraag 2025
		bedragen x € 1.000,-									
		Programma Waterveiligheid									
1113000	101007	Grondonderzoek LBO2	800	900	800			2.500		2.000	500
1121020	100731	KIS Fase 2	305					305		0	305
1122000	100743	Onderhoud en schadeherstel na oplevering dijkversterkingsproject	450					450		0	450
		Totaal Programma Waterveiligheid	1.555	900	800	0	0	3.255	0	2.000	1.255
		Programma Watersystemen									
1012000	101018	Opstellen WBP 2028-2033/herijking Watervisie	150	150	50			350		350	0
1015000	100379	Stroomgebiedsbeheersplan KRW	8	40	15			63		0	63
1015000	100836	Droogtebestrijding	0	41	579			620		0	620
1015100	100206	Klimaatadaptatie Gebiedsprocessen+ Maatregelen (RP)	230	225	205			660		0	660
1015100	100746	Maatreg. wateroverlast Breedeweg-Grafwegen	0	1.910				1.910		0	1.910
1015100	100899	WUP KA RyMW Reg. participatie	0	0	0	112		112		0	112
1015100	100917	WUP KAR Algemeen	0	0	385	88		473		374	99
1015100	100989	WUP ASH: Algemeen	0	0	294	266		560		209	351
1015100	101006	Lingsysteem / KvS Onderzoek Strategienota	100	900	1.000			2.000		200	1.800
1021000	100198	OSW Algemeen (RP)	210	398				608		0	608
1021000	100463	Waterberging Stedelijk gebied (RP)	460	400	300			1.160		1.160	0
1123000	100887	Loskoppeltrajecten ASH tranche 2	50	46				96		0	96
1123000	100951	ASH VVK en VK gebouwde kades	600					600		0	600
1211000	100360	Opstellen peilbesluiten	0	20	100	100	100	320		235	85
1214000	100391	Actual legger fase 2	0	46	130	124	100	400		0	400
1221000	100261	KRW NVO Alblasserwaard	0	641	641			1.283		0	1.283
1221000	100271	Knelpunten watersys WSRL breed (RP)	10	1.000	6.755	2.541		10.306		0	10.306
1221000	100279	KRW aanleg rvo's (RP)	4	3.400	3.754			7.158		0	7.158
1221000	100642	Ombouw kwelkaden	310					310		0	310
1221000	100882	KRW - aanleg natuurvriendelijke oevers	0	1.824	856			2.680		0	2.680
1223000	101047	Ren. sluizen/laat/uitst. voorz. Driel/Heukelum/Woudrichem/Scha	908	846				1.754		600	1.154
1241000	100199	Aanpassen kunstwerken waterinlaat + wateraanvoer (RP)	2	1.000	1.500	1.798		4.300		0	4.300
1241000	100263	Renovatie Stuwten MJR	432	955	750			2.137		1.635	502
1241000	100270	Automatisering stuwen MJR	40	200	120			360		30	330
1241000	100275	KRW Vispassages wsrl breed (RP)	1	3.720	2.359			6.080		4.516	1.565
1241000	100308	CE markering watersysteem	25	525	450			1.000		0	1.000
1241000	100318	Voorz. i/h kader van peilbesluiten (RP)	75	50				125		25	100
1241000	100344	NBW Sliebrecht Noord	100	1.500	678			2.278		500	1.778
1241000	100350	Renovatie gemaal Arkel	365	2.500	835			3.700		0	3.700
1241000	100361	Renovatie gemaal Lakerveld	0	55	4.000	4.000	4.000	12.055		0	12.055
1241000	100370	Renovatie gml Grote Nes	0		177	600		777		200	577
1241000	100380	Renovatie gemaal Langerak	20	1.000	1.000	298		2.318		400	1.918
1241000	100631	Vervangen gemaal Vredenburg		29	600			629		0	629
1241000	100889	Vervanging aandrijflijn Gemaal G.N. Kok Overwaard	5	255				260		260	0
1241000	100991	Herz. peilbesl. Albl.w. (vaste dam en inlaten)	120					120		0	120
1241000	100998	Streefpeilplannen Groesbeek en Ooijpolder	153	50				203		150	53
1241000	101011	Watersysteem projecten LTAP (RP)	388	6.557	7.928	5.641		20.514		400	20.114
1241000	101048	Maatregelen herz. peilbesluit Neder-betuwe	76	79				155		155	0
1262000	100338	Meetapparatuur	50					50		2	48
1524000	100624	Renovatie Gorinchemse Kanaalsluis	535	794				1.329		0	1.329
1663000	100342	Uitv. Deltaplan Agr. Waterbeh.	0	0	251	214	243	707		558	149
		Totaal Programma Watersystemen	5.427	31.157	35.711	15.782	4.443	92.519	0	11.958	80.561
		Programma Waterketen									
1311000	100249	Amp. div. rioolgemalen ivm afn	50	330	450			830		0	830
1311000	100628	A27-A15 Verleggen persleidingen	0	490	75			565		377	188
1311000	100751	Vervangen procesautomatisering Waterketen/Slim Sturen	525	2.207	2.916	3.006		8.655		0	8.655
1311000	100945	Renovatie en uitbreidingen rioolgemaal Huissen Karstraat	85	1.425				1.510		1.200	310
1321000	100238	Uitbreiding rwzi Zaltbommel	0	1.488				1.488		0	1.488
1321000	100752	Uitbreiding rwzi Sliebrecht	100	2.500	4.565			7.165		1.500	5.665
1321000	100753	Realisatie modificaties Arnhem	0	0	0	1.121		1.121		0	1.121
1321000	100893	Doserinst. Leerdam, Culemborg en Gendt	203	200				403		0	403
1321000	100895	Optimal. zuiveringsproces en gasproductie rwzi Tiel deelproject 1	34					34		0	34
1321000	100907	Energiebesparende maatregelen	100	100	100	100		400		0	400
1321000	100942	Beluchtingsinstallatie RWZI Culemborg	230	1.680				1.910		0	1.910
1321000	100943	Vervanging WKK Nijmegen	0	6.353	1.847			8.200		0	8.200
1321000	101012	Waterketen projecten LTAP (RP)	380	7.160	9.726			17.266	2.265		15.001
1323000	100952	Meetapparatuur broeikasgasemissie	278					278		0	278
1331000	100656	investering mobiel/modulair RWZI voorontwatering	25	50				75		0	75
1331000	100857	Energiefabriek West (RP)	10	300	740			1.050		0	1.050
1331000	101016	Decentrale huisvesting Sleuwijk (EFW)	1.344	1.266	290			2.900		0	2.900
1331000	101026	Slibdickking rwzi Culemborg	50	1.165	535			1.750		0	1.750
3004010	100522	Zonnepark RWZI Nijmegen (INNOZOWA)	344					344		0	344
		Totaal Programma Waterketen	3.758	26.714	21.244	4.227	0	55.943	2.265	3.077	50.601
		Programma Middelen									
1131000	101024	Dijkmagazijn Tiel	350	150				500		0	500
1242000	100874	Fysieke beveiliging	1.800					1.800	1.500		300
1242090	100878	Info veilig: PA schieden OT en IT omgeving	1.592					1.592		1.592	0
1242090	100879	Info veilig: PA herinricht. assets-structuur	546	140				686		686	0
1913000	101005	Waardhuis herbestemming	170	680	850			1.700	76		1.624
1913000	101025	Verduurzamen WSRL woningen	170	160	70			400		0	400
1921000	101010	KCC (Klant Contact Centrum)	60					60		60	0
1921000	101017	Digitale toegankelijkheid	130					130		130	0
2003010	101020	Vervanging ADP	595	155				750		750	0
2010000	100944	Vervanging financieel pakket	150	1.250	2.100	300		3.800		0	3.800
2011010	100644	Aanschaf Client Hardware (RP)	129	129	358	159	165	940		128	812
2011010	100651	Aanschaf centrale hardware (RP)	535	1.200	300	1.000	250	3.285		250	3.035
2011010	100652	Aanschaf KA applicaties (RP)	301	265	265	265	265	1.362		300	1.062
2011010	100866	Info-veilig: T6 SIEM	165					165		165	0
2011030	100913	Implementatie geo voorziening	21					21		21	0
2013000	100175	Kantoorconcept Blomboogerd	2.027	1.087				3.114		3.115	-1
2013000	100564	MUOP kantoor Blomboogerd	719	484				1.203		1.044	159
2013000	100699	Herstel kantoor Blomboogerd	1.537	1.543				3.080		3.080	0
2013000	101008	JU Smit inrichting Multifunct- en Educatieruimte	300	250				550		250	300
2013000	101051	Huisvesting en parkeren	2.146					2.146		0	2.146
4001000	100100	Vervangen maai-veegboten (meerjarenraming)	440					440		240	200
4001000	100101	Vervanging tractoren (meerjarenraming)	350					350		175	175
4001000	100906	Verduurzamen transportmiddelen en mobiele werktuigen	240					240		0	240
		Totaal Programma Middelen	14.473	7.493	3.944	1.724	680	28.314	1.576	11.986	14.752
		Totaal	25.213	66.264	61.699	21.733	5.123	180.031	3.841	29.020	147.170

Bijlage 17 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011
- Waterschapsbank N.V. (NWB)

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Belastingen Rivierenland	
Belastingen Rivierenland (BSR) is een samenwerkingsverband op het gebied van lokale belastingen. BSR zorgt voor het heffen en invorderen van gemeentelijke en waterschapsbelastingen en voor de uitvoering van de Wet WOZ en de Wet BAG.			
BSR doet dit voor Avri, Waterschap Rivierenland en de gemeenten Culemborg, Gorinchem, IJsselstein, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijk bij Duurstede. Voor inwoners, bedrijven en instanties heeft de belastingen Rivierenland als voordeel dat zij met één organisatie te maken hebben.			
BSR verzorgt de gemeentelijke belastingen als de afvalstoffenheffing, BIZ-heffing, forensenheffing, hondenbelasting, (on)roerendezaakbelasting, reclamebelasting, reinigingsheffing, rioolheffing, toeristenbelasting, verblijfsbelasting /water- toeristenbelasting. Daarnaast verzorgt de BSR ook de waterschapsbelastingen als de retributie zuiveringsfilter Bommelerwaard, verontreinigingsheffing, watersysteemheffing, wegenheffing en zuiveringsheffing. Ook bepaalt BSR de WOZ-waarde (Waardering Onroerende Zaken) van panden voor de gemeentelijke deelnemers en verzorgt zij voor een tweetal gemeenten de uitvoering van de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen).			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum		1 januari 2008	
Rechtsvorm		Openbaar lichaam	
Deelnemers		Waterschap Rivierenland, Afvalverwijdering Rivierenland, gemeenten ulemborg, Gorinchem, IJsselstein, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Wijk bij Duurstede	
Vestigingsplaats		Tiel, Stationsstraat 4-8, 4001 CE	
Overgedragen bevoegdheden		Heffing en invordering van de watersysteemheffing, verontreinigingsheffing, zuiveringsheffing en wegenheffing.	
Openbaar belang		De regeling behartigt belangen op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden	
Bestuurlijk belang		-WSRL draagt voor circa 44% bij aan het totaal van de GR. -Stemverhoudingen binnen GR: iedere deelnemer is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met één afgevaardigde en heeft één stem; WSRL heeft twee afgevaardigden ieder met een meervoudig stemrecht van twee. -Het dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter en twee leden, waarvan altijd tenminste één vanuit WSRL.	
Doelstellingen / ontwikkelingen		BSR is een innovatieve en professionele organisatie met een dienstverlenende houding naar haar klanten. BSR heeft als doel het maximaal ontzorgen van haar klanten. BSR is volop in beweging, waarbij de focus ligt op performance improvement. BSR doet dit klantgericht, kwaliteitsbewust en efficiënt. Hierbij zijn de kern- en streefwaarden resultaatgericht, klantgericht, samenwerken en veranderingsbereid.	
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als verbonden partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een verbonden partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de verbonden partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de verbonden partij. Het wettelijk kader is per verbonden partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende verbonden partij.	
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: H. van 't Pad DB: M. Boons	
Financiële gegevens			
Financieel belang		Zowel voordelige als nadelige resultaten worden afgerekend op basis van de vastgestelde verdeelsleutels. BSR heft en int jaarlijks voor WSRL ca. € 260 mln. aan waterschapbelastingen. De bijdrage aan de BSR voor 2025 bedraagt ca. € 5,0 miljoen.	
Per ultimo, balans FVA		(bedragen x € 1 mln.)	
2024		€ 0,0	
2025		n.n.b.	
Mutatie		€ 0,0	
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln.)			
Per ultimo		Eigen vermogen	
2024		€ 0,4	
2025		n.n.b.	
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Gemiddeld	
Beschrijving risico's WSRL		-	

Naam verbonden partij		Het Waterschapshuis	
Het Waterschapshuis is een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen en is gevestigd in Amersfoort. Het Waterschapshuis ondersteunt de deelnemende waterschappen met het verbeteren van de informatie- en bedrijfsprocessen met als doel de kwaliteit en efficiëntie van de taakuitvoering te bevorderen. Het Waterschapshuis functioneert daarbij als ondersteunende organisatie en aankoopcentrale voor de waterschappen.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 juli 2010		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Amersfoort (Stationsplein 89, 3818 LE)		
Overgedragen bevoegdheden	De bevoegdheden zijn geregeld in artikel 24 van de Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis. "lid 1. Aan het bestuur van HWH worden geen publiekrechtelijke bevoegdheden van de deelnemers overgedragen. Lid 2. Het bestuur van HWH is bevoegd tot regeling en bestuur ter behartiging van die taken die het Waterschapshuis in de regeling zijn opgedragen".		
Openbaar belang	Het belang is omschreven in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling. "De regeling wordt getroffen om een expertinstituut en serviceorganisatie voor waterschappen in het leven te roepen met als doel het in opdracht van de deelnemende waterschappen en eventuele derden realiseren van renderende samenwerking op informatie- en bedrijfsprocessen en daarmee behartiging van behoeften van algemeen belang van de watersector".		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als er waterschappen aan deze regeling deelnemen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen leden. Ieder lid heeft 1 stem.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	In 2010 is de gemeenschappelijke regeling opgericht, echter de transitie van stichting naar Gemeenschappelijke Regeling is pas in november 2013 in gang gezet. In 2016 zijn flinke stappen gezet in de vorming van HWH 2.0, waarbij flexibilisering een grote rol speelde. Deze is in 2017 zo goed als afgerond. 90% van de mensen die het betrof heeft geen aanstelling meer bij HWH. Zij hebben een overstap gemaakt naar de waterschappen of elders. In 2018 is HWH 2.0 geëvalueerd en goed ontvangen. De bijslijping heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden middels HWH 3.0. Hierin ligt de nadruk op verdere professionalisering, gezien de digitaliseringsuitdagingen waar de waterschappen voor staan. Programmasturing is ingevoerd, met aansturing vanuit de gezamenlijke i-Beraadsleden met mandaat van de gezamenlijke Secretaris Directeuren (SD's), daar waar in het verleden dit alleen bij de SD's lag. Medio 2025 is één en ander gerealiseerd, waarbij de betreffende programma's (themaberaden) zijn intreden heeft gedaan. Hiermee is per 2026 de slagkracht en het eenduidig doorvoeren van de digitale uitdagingen beter geïnstitutionaliseerd.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: M. Boons		
Financiële gegevens			
Financieel belang	Het algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling stelt de begroting en de jaarrekening van het Waterschapshuis vast. In de gemeenschappelijke regeling staan de spelregels m.b.t. het zienswijze/goedkeuringsproces opgenomen. In Hoofdstuk 4 van de Gemeenschappelijke regeling wordt ingegaan op de Financiën van het Waterschapshuis. In artikel 36 wordt de wijze van kostentoerekening uiteengezet. De financiële bijdrage aan HWH valt uiteen in twee items: algemeen gezamenlijke instandhoudingskosten van HWH (art 36 lid 1) en de bijdrage voor de afzonderlijke projecten waar het betreffende waterschap specifiek aan deelneemt o.b.v. een afgesloten dienstverleningsovereenkomst (art 36 lid 2).		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2024	€ 0,00		
2025	€ n.n.b.		
Mutatie	€ n.n.b.		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd	Jaarresultaat
2024 bestemming)	€ 0,00	€ 15,1	(na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
2025 bestemming)	n.n.b.	n.n.b.	(na afrekening met deelnemende waterschappen en reservering)
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's WSRL	Het risico dat waterschappen uittreden uit (onderdelen van) programma's van Het Waterschapshuis. Uittreding van waterschappen kan lopende activiteiten in gevaar brengen en kan tot kostenstijging voor WSRL en andere waterschappen leiden. Ook het aangaan van fusies van waterschappen leidt tot toename in de kosten.		

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 (HVC)	
De deelnemers aan de Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009, zijnde de hoogheemraadschappen van Delfland, van Rijnland, van Schieland en de Krimpenerwaard, Hollands Noorderkwartier, Waterschap Hollandse Delta, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap Rivierenland hebben een gezamenlijk aandeel van circa 17% in het (gestort) aandelenkapitaal van de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC) met een vertegenwoordigde waarde van totaal € 31.043. HVC verwerkt zuiveringsslib voor de deelnemers aan de slibverwerking, die het zuiveringsslib rechtstreeks aan HVC ter verwerking aanbieden.			
Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2024 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 135,4 miljoen. 4% van € 135,4 miljoen = € 5,4 miljoen.			
Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van rekeningnummer 63.67.60.707 ten name van HVC.			
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	1 augustus 2010		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland. Waterschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Waterschap Zuiderzeeland.		
Vestigingsplaats	Rotterdam (secretariaat: Jadestraat 1, 1812 RD Alkmaar)		
Overgedragen bevoegdheden	Specifiek is overgedragen de bevoegdheid tot het verlenen van een uitsluitend recht ex artikel 17 van het Bao aan HVC		
Openbaar belang	De regeling behartigt de belangen van de deelnemende waterschappen op het terrein van transport en verwerking van zuiveringsslib		
Bestuurlijk belang	Ieder lid vaardigt uit zijn midden een vertegenwoordiger af voor het Algemeen Bestuur. DB bestaande uit 3 leden gekozen uit de AB leden.		
Doelstellingen / ontwikkelingen	De GR Slibverwerking heeft tot doel de behartiging en coördinatie van de belangen van de deelnemende waterschappen met betrekking tot de verwerking van zuiveringsslib en de gezamenlijke ontwikkelingen in de afvalwaterketen. De kerntaak van de gemeenschappelijke regeling is het gezamenlijk behartigen van het aandeelhouderschap in de NV HVC en het afstemmen van de activiteiten die met of door NV HVC ten behoeve van de in de gemeenschappelijke regeling deelnemende waterschappen worden uitgevoerd. Hiertoe oefent de GR een actief aandeelhouderschap uit, om namens de deelnemende waterschappen een nauwe betrokkenheid bij ontwikkelingen en innovatie in afval- en slibverwerking te borgen. Zeggenschap binnen de NV HVC is niet alleen direct gebonden aan het percentage van het aandeelhouderschap in NV HVC, maar vooral aan de manier waarop het aandeelhouderschap wordt ingevuld. Afvalverwerking en biomassaverwerking (waaronder het zuiveringsslib valt) hebben steeds meer raakvlakken. De uitvoering van de activiteiten vergt nagenoeg dezelfde disciplines. Door deelname in de NV HVC hebben de waterschappen toegang tot kansen ten aanzien van de inzet van technologische en organisatorische innovaties als gevolg van de investeringen die HVC doet op het gebied van afvalstoffenverwerking en energieopwekking. Met de deelname in de NV HVC beogen de waterschappen eveneens invulling te geven aan de ambitie voor invulling van de duurzaamheidsvraag.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Gemeenschappelijke regeling, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting vormen voor een Verbonden Partij de basis voor het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het algemeen bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de Verbonden Partij. Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de regeling van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AB: G. den Hartog DB: geen		
Financiële gegevens			
Financieel belang		WSRL heeft geen aandelen in de GR Slibverwerking 2009 maar is wel voor 4% lid. De GR Slibverwerking 2009 heeft 683 aandelen B in de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC).	
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2024	€ 0,00		
2025	€ 0,00		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2024	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
2025	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP	Laag		
Beschrijving risico's WSRL	Waterschap Rivierenland heeft op basis van de overnameovereenkomst tussen HVC en de deelnemers van de slibverwerking een risico van maximaal 4% in de verplichtingen van de gemeenschappelijke regeling slibverwerking 2009. Per 31 december 2025 is het bedrag aan gegarandeerde geldleningen van de GR slibverwerking € 135,4 miljoen. 4% van € 135,4 miljoen = € 5,4 miljoen. Door het uitbreiden van de grantstelling zal ook de garantstellingsprovisie oplopen. Het exacte moment wordt bepaald door de datum waarop de geldleningen worden aangegaan voor de bouw van o.a. de slibdrooginstallatie. De oplevering en ingebruikneming is nu voorzien omstreeks april 2026. Waterschap Rivierenland staat mede garant voor het rekening courant saldo van HVC.		

Naam verbonden partij		Gemeenschappelijke Regeling AQUON 2011		
Algemene gegevens				
Ingangsdatum		1 juli 2011		
Rechtsvorm		Openbaar lichaam		
Deelnemers		Waterschap Rivierenland, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden		
Vestigingsplaats		Brede Hoon 16, 3991CW Houten		
Overgedragen bevoegdheden		Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling beschikt niet over specifiek overgedragen (publiekrechtelijke) bevoegdheden, anders dan die waarvoor zij is opgericht.		
Openbaar belang		De regeling heeft als doel om op het gebied van laboratoriumactiviteiten te komen tot kennisdeling en –ontwikkeling, vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.		
Bestuurlijk belang		AB van 9 leden; elke deelnemer heeft een lid in AB. DB bestaat uit een voorzitter en 3 leden gekozen uit de AB-leden.		
Doelstellingen / ontwikkelingen		De afgelopen jaren heeft AQUON zich ontwikkeld tot full-serviceketenpartner. Hiermee geeft AQUON invulling aan bestuurlijke besluitvorming voor een nieuwe governance en strategie. In 2018-2019 is een businesscase opgesteld over centralisatie van de laboratoria. Door te centraliseren op één locatie kan AQUON optimaal invulling geven aan de vastgestelde strategie. Tevens kan AQUON haar werkprocessen efficiënter inrichten. Op 4 juli 2022 heeft het AB van AQUON het uitvoeringskrediet toegekend voor de bouw van het nieuwe pand. Inmiddels is de nieuwbouw in Houten gerealiseerd. Conform de initiële planning heeft AQUON het nieuwe pand eind 2024 in gebruik genomen. Momenteel vinden gesprekken plaats met Waterschap Limburg over mogelijke toetreding.		
Bestuurlijke bevoegdheden:		De algemene spelregels en bevoegdheden van de gemeenschappelijke regeling, als verbonden partij, zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De kadernota en de ontwerpbegroting van de verbonden partij vormen de basis voor het indienen van een zienswijze door de deelnemende waterschappen. Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland dient jaarlijks een zienswijze in op de ontwerpbegroting van de verbonden partij. Het wettelijk kader per verbonden partij is uitgewerkt in de regeling van de betreffende verbonden partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging		AB: Heemraad M. Boons		
Financiële gegevens				
Financieel belang		Het waterschap neemt deel in de gemeenschappelijke regeling AQUON met acht andere waterschappen. Het aandeel van WSRL in de netto kosten van 2025 ad € 40,2 mln. bedraagt 15%, zijnde € 6,0 mln. Het aandeel van WSRL in de netto kosten van 2026 ad € 43,0 mln. bedraagt 15%, zijnde € 6,3 mln.		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)			
2024	€ 0,08			
2025	n.n.b.			
Mutatie	n.n.b.			
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)				
Jaarrekening/balans				
Per ultimo		Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2024		€ 3,5	€ 51,7	€ -
2025		n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Risico's				
Risico profiel o.b.v. nota VP			Laag	
Beschrijving risico's WSRL			AQUON is bezig met de centralisatie (nieuwbouw van een laboratorium). Het risicomanagement is ondergebracht bij het management van het nieuwbouwproject. Inmiddels is het project nagenoeg gerealiseerd. Op basis van tussentijdse rapportages wordt centralisatie binnen gestelde kaders uitgevoerd.	

Naam verbonden partij		Nederlandse Waterschapsbank (NWB)	
Algemene gegevens			
Ingangsdatum	5 mei 1954		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Deelnemers	Waterschap Rivierenland en alle overige waterschappen in Nederland		
Vestigingsplaats	Den Haag (Rooseveltplantsoen 3, 2517 KR)		
bevoegdheden	Geen		
	Als huisbankier van de waterschappen levert de Nederlandse Waterschapsbank diensten op het gebied van betalingsverkeer, electronic banking en consultancy.		
Openbaar belang	WSRL is voor 7,5% aandeelhouder		
Bestuurlijk belang	WSRL is voor 7,5% aandeelhouder		
Doelstellingen / ontwikkelingen	In verband met kapitaalseisen onder Bazel III heeft de NWB-bank begin 2011 besloten tot een maximale reservering van de nettowinst. Vanwege de destijds aangekondigde minimale eis voor de leverage ratio per 1 januari 2018 van 3%, is besloten geen dividend uit te keren totdat de bank voldoet aan deze minimum eisen. Per 1 januari 2018 was dit het geval waardoor over het jaar 2018 weer een dividenduitkering heeft plaatsgevonden. Over het jaar 2019 is een dividend uitgekeerd van € 55 miljoen (waarvan € 4,1 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2020 is een dividend uitgekeerd van € 45 miljoen (waarvan € 3,4 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2021 is een dividend uitgekeerd van € 50 miljoen (waarvan €3,7 miljoen voor WSRL) over de jaren 2022 en 2023 is een dividend uitgekeerd van € 60 miljoen (waarvan €4,5 miljoen voor WSRL). Over het jaar 2024 is een dividend uitgekeerd van € 50 miljoen (waarvan €3,7 miljoen voor WSRL). De nettowinst over het eerste halfjaar 2025 bedraagt € 64 miljoen. De bank koerst op een jaarlijks stabiele dividenduitkering tussen de 40% en 60% van de winst. Op basis van de gemiddelde dividenduitkering van de laatste jaren bedraagt de verwachte dividenduitkering voor het waterschap jaarlijks circa € 4,5 miljoen.		
Bestuurlijke bevoegdheden:	De algemene spelregels en bevoegdheden van de Naamloze Vennootschap, als Verbonden Partij, zijn gebaseerd op boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Het wettelijk kader is per Verbonden Partij uitgewerkt in de statuten van de betreffende Verbonden Partij.		
(Bestuurlijke) vertegenwoordiging	AvA: M. Boons (G. den Hartog) RvC: geen		
Financiële gegevens			
	3.968 aandelen A van € 115, -- per stuk		
Financieel belang	437 aandelen B van € 460,-- per stuk		
Per ultimo, balans FVA	(bedragen x € 1 mln)		
2024	€ 0,50		
2025	€ 0,50		
Mutatie	€ -		
Vermogen van de verbonden partij in bedragen (x 1 mln)			
Jaarrekening/balans			
Per ultimo	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Jaarresultaat
2024	€ 2.094	€ 76.674	€ 94
2025 (halfjaarcijfers)	€ 2.107	€ 87.689	€ 64
Risico's			
Risico profiel o.b.v. nota VP		Laag	

Bijlage 18 Spendanalyse 2025

PIA-code	Omschrijving PIA-code	Dienst	inhuur	Levering	overig	werk	Eindtotaal
2201	Kantoorartikelen			62.831			62.831
2202	Papier			9.871			9.871
2212	Evenementen	113.531					113.531
2610	Vracht, porti en verzendkosten, koeriers voor goederenvervoer	46					46
2715	Schoonmaakdiensten	796.361					796.361
2716	Glasbewassing	5.221					5.221
2717	Sanitaire producten			15.747			15.747
2718	Beveiliging en receptie	492.149					492.149
2719	Cateringdiensten	65.382					65.382
2722	Voeding en ingrediënten			336.112			336.112
2723	Serviesgoed			3.682			3.682
2819	Strooidienst	517.619					517.619
2820	Strooizout			47.064			47.064
3416	Uitbesteding ICT diensten	5.012.347					5.012.347
4401	Detachering Technisch personeel		936.299				936.299
4402	Detachering Juridisch personeel		19.132				19.132
4403	Detachering Facilitair personeel		4.187				4.187
4404	Detachering Inkoopers		24.822				24.822
4405	Detachering Financieel personeel		97.962				97.962
4406	Detachering ICT personeel		2.369.734				2.369.734
4408	Detachering Communicatiemedewerkers		169.113				169.113
4409	Detachering overig personeel		7.994.340				7.994.340
4410	Uitzendkrachten administratief personeel		24.794				24.794
4413	Uitzendkrachten overig personeel		84.601				84.601
5103	Recruitment, werving en selectie	418.348					418.348
5106	Arbo	618.029					618.029
5501	ICT advies	348.392					348.392
5503	Marketing, PR en communicatie advies	5.002					5.002
5505	Accountancy diensten	193.836					193.836
5506	Financiële economische advisering	467.517					467.517
5507	Makelaarsdiensten en grondaankoop	488.701					488.701
5508	Organisatie- en formatieadvies en HRM	441.216					441.216
5509	Beleidsondersteunend onderzoek	417.874					417.874
5510	Facility management	15.863					15.863
5512	Hydrologisch onderzoek	683.136					683.136
5513	Milieu- en waterbodemonderzoek, landmeetkundige diensten	3.985.399					3.985.399
5514	Archeologisch onderzoek	93.563					93.563
5515	Explosieven onderzoek	49.482					49.482
5516	Laboratorium onderzoek	5.846.644					5.846.644
5518	Ingenieursdiensten	14.839.921					14.839.921
5519	Notarisdiensten	111.763					111.763
5520	Diensten van architecten en stedenbouw	79.468					79.468
5521	Verkeer en vervoer onderzoek en advies	58.475					58.475
5523	Tolken en vertalers	86.855					86.855
5524	Overig specialistisch onderzoek	2.815.519					2.815.519
6609	Brandstoffen			521.064			521.064
6611	Chauffeursdiensten	9.148					9.148
6829	Tractie	51.273					51.273
7701	Gebouwen en terreinen				5.342.917		5.342.917
7702	Afstoting en sloop gebouwen					39.145	39.145
7709	Nieuwbouw en renovatie					3.833.513	3.833.513
7712	Schilderwerk gebouwen					422.653	422.653
7713	Schrijnwerk					49.958	49.958
7731	Risicoreiniging en inspectie, industrieel reinigen	350.382					350.382
7734	Laboratorium artikelen en instrumenten			222.058			222.058
7740	(Technische) controle- en testdiensten	105.714					105.714
8608	Smeermiddelen			41.954			41.954
8733	Chemicaliën en polymeren			4.290.950			4.290.950
8810	Grondwerk en cultuurtechniek					4.832.262	4.832.262
8822	Beton- en staalconstructies					324.921	324.921
8835	Waakvlam activiteiten	78.151					78.151
9901	9901 Contributies en lidmaatschappen, diensten, niet homogeen en niet alles is aanbestedingsplichtig	1.052.183					1.052.183
9902	9902 Bijdragen aan derden, niet aanbestedingsplichtig				20.848.435		20.848.435
9903	9902 Bijdragen aan derden, niet aanbestedingsplichtig				125		125
9904	9904 Schadevergoedingen, niet aanbestedingsplichtig				3.366		3.366
9999	9904 Schadevergoedingen, niet aanbestedingsplichtig				6.597		6.597
2102A	Externe vergader- en verblijfsfaciliteiten	161.081					161.081
2102B	Externe vergader- en verblijfsfaciliteiten: Communicatie en voorlichting	314.745					314.745
2102C	Externe vergader- en verblijfsfaciliteiten: Reiskosten	287.877					287.877
2104A	Bedrijfskleding			413.016			413.016
2107A	Geschenken en beloningen			27.653			27.653
2107B	Geschenken en beloningen: Bloemen/Fruit			37.164			37.164
2107C	Geschenken en beloningen: Kerstpakketten (eigen personeel)			106.850			106.850
2203A	Kantoorinrichting			1.216.064			1.216.064
2203B	Kantoorinrichting: Aanschaf vaste inrichting (aard- en nagelvast).			19.382			19.382
2205B	Kunst (restauratie)	4.084					4.084
2206A	Drukwerk en aanverwante diensten	825					825
2206B	Drukwerk en aanverwante diensten: Producten			6.743			6.743
2207A	(Informatie)borden			36.743			36.743
2207B	(Informatie)borden: Plaatsen binnen en buiten niet deel uitmakend van een werk.	886					886
2207C	(Informatie)borden: Aanschaf van verkeersborden.			94.543			94.543
2207D	(Informatie)borden: Installatie/ plaatsen van verkeersborden.					3.206	3.206
2208A	Vakliteratuur en abonnementen			49.241			49.241
2208B	Vakliteratuur en abonnementen: Abonnementendiensten	89.513					89.513
2209C	Archiefdiensten	490.526					490.526
2213A	Ongediertebestrijding			108.397			108.397

PIA-code	Omschrijving PIA-code	Dienst	inhuur	Levering	overig	werk	Eindtotaal
2213B	Ongedierte bestrijding (diensten)	1.074					1.074
2215A	Advertentiekosten	51.099					51.099
2720A	Automaten (eten en drinken)			6.603			6.603
2721A	Grootkeukenapparatuur			51.026			51.026
2721B	Grootkeukenapparatuur: Onderhoud	10.931					10.931
2724A	Gas inclusief kosten energiebedrijf			19.695			19.695
2724B	Gas (Netbeheer)	10.797					10.797
2726A	Elektra inclusief kosten elektra netwerkbeheerder			15.083			15.083
2726B	Elektriciteit (Netbeheer)	53.703					53.703
2727A	Groenvoorziening facilitair (gebouwen)			9.230			9.230
2727B	Groenvoorziening facilitair (gebouwen): Buiten. Aanschaf producten			71.997			71.997
2727C	Groenvoorziening facilitair (gebouwen): Onderhoud binnen	1.349					1.349
2727D	Groenvoorziening facilitair (gebouwen): Onderhoud buiten	27.440					27.440
2728A	Afvalverzameling en –verwerking	171.854					171.854
2728B	Afvalverzameling en –verwerking: overig bedrijfsmatig afval	516.422					516.422
2728C	Koop, huur of lease t.b.v. middelen om afval te verzamelen			864			864
2728D	Verwerking van snoei- en overig groenafval	211.678					211.678
2736A	BHV- en brandblusmiddelen			61.602			61.602
2737A	Verhuisdiensten	565					565
3301A	Hardware			1.424.368			1.424.368
3301B	Hardware: Installatie, beheer en onderhoud	31.242					31.242
3302A	Printers en reproductieapparatuur			62.593			62.593
3302B	Printers en reproductieapparatuur: Installatie, beheer en onderhoud	17.343					17.343
3303A	Audiovisuele middelen			128.882			128.882
3304A	(standaard) Software			47.848			47.848
3304B	(standaard) Software: Installatie, beheer en onderhoud	5.942.352					5.942.352
3305A	Telefoondiensten vast & mobiel; internet verkeer kantoor & mobiel internetverkeer	49.311					49.311
3305B	Telefoondiensten vast, mobiel en internetverkeer kantoor: Mobiel	15.546					15.546
3307A	Telecomapparatuur en telefooncentrales			3.910			3.910
3307B	Telecomapparatuur en telefooncentrales: Onderhoud	1.079					1.079
5101A	Studie en opleiding	1.368.950					1.368.950
5101B	Studie en opleiding: Congressen/Seminars/Symposia/Conferenties	3.468					3.468
5101C	Studie en opleiding: coaching	115.294					115.294
5502B	Juridisch onderzoek en advies: overig	507.894					507.894
5504A	Grafische vormgeving en opmaak	136.196					136.196
5504B	Grafische vormgeving en opmaak: Film/Fotografie	78.504					78.504
5522A	Inkoopadvies- en werkzaamheden	78.803					78.803
6601A	Motorvoertuigen met een massa<3500 kg			216.401			216.401
6601B	Motorvoertuigen met een massa<3500 kg: Onderhoud	75.450					75.450
6602A	Motorvoertuigen met een massa>3500 kg			110.711			110.711
6602B	Motorvoertuigen met een massa>3500 kg: Onderhoud	91.769					91.769
6603B	Luchtvaartuigen: Onderhoud	6.195					6.195
6604A	Vaartuigen			281.650			281.650
6604B	Vaartuigen: Onderhoud	104.542					104.542
6606A	Fietsen			22.838			22.838
6606B	Fietsen onderhoud	3.512					3.512
6614A	Mechanische aandrijvingen			220.703			220.703
6614B	Mechanische aandrijvingen: Onderhoud	85.817					85.817
6830A	Slib	7.626.258					7.626.258
6830B	Slib: Afvoer	194					194
6830C	Slib: Transport	1.418.385					1.418.385
7703A	Meet- en regelsystemen			763.478			763.478
7703B	Meet- en regelsystemen: Installatie en onderhoud	948.748					948.748
7705A	E-gebouwinstallaties			957.172			957.172
7705B	E-gebouwinstallaties installatie					33.874	33.874
7705C	E-gebouwinstallaties onderhoud	382.675					382.675
7707A	W-gebouwinstallaties			92.168			92.168
7707B	W-gebouwinstallaties installatie					100.279	100.279
7707C	W-gebouwinstallaties onderhoud	290.471					290.471
7711A	Onderhoud bouwkundig	390.965					390.965
7711B	Onderhoud bouwkundig groot					312.483	312.483
7714A	Technische ge- en verbruiksartikelen, gereedschappen en klein materiaal			1.726.232			1.726.232
7714B	Technische ge- en verbruiksartikelen, gereedschappen en klein materiaal			194.244			194.244
7732A	Pompen			1.698.743			1.698.743
7732B	Pompen: Reparatie en onderhoud	628.407					628.407
8803C	Bodemsanering en baggerwerkzaamheden, baggerspecie: Uitvoeren van baggerwerkzaamheden en het verwerken van baggerspecie					9.760.327	9.760.327
8804A	Aanleg en onderhoud wegennet					173.552	173.552
8804B	Aanleg en onderhoud wegennet: Onderhoud					2.631.931	2.631.931
8805B	Aanleg en onderhoud van pijpleidingen voor water en afvalwater: Onderhoud riolering dat niet verder gaat dan instandhouding van de functie van het werk.					105.586	105.586
8805C	Aanleg en onderhoud van pijpleidingen voor water en afvalwater: Aanleg en verwijderen van pers- en vrijvervalleidingen					1.001.074	1.001.074
8805D	Aanleg en onderhoud van pijpleidingen voor water en afvalwater: Onderhoud pers en vrijvervalleidingen dat niet verder gaat dan instandhouding van de functie van het werk.					437.641	437.641
8806A	Aanleg en onderhoud waterkeringen					151.580.686	151.580.686
8806B	Aanleg en onderhoud waterkeringen: Onderhoud					1.090.717	1.090.717
8807A	Realisatie en onderhoud waterzuiveringsinstallaties					1.081.115	1.081.115
8807B	Realisatie en onderhoud waterzuiveringsinstallaties: Reparatie en onderhoud					4.043.795	4.043.795
8809A	Realisatie en onderhoud kunstwerken					4.927.912	4.927.912
8809B	Realisatie en onderhoud kunstwerken: Onderhoud dat niet verder gaat dan instandhouden van de functie van het werk.					1.730.464	1.730.464
8811A	Aanleg en onderhoud groengebieden	3.764.221					3.764.221
8811B	Aanleg en onderhoud groengebieden: Onderhoud van bermen (waaronder maaien)					4.557.344	4.557.344
8814A	Aanleg en onderhoud watersystemen en vaarwegen					339.275	339.275
8814B	Aanleg en onderhoud watersystemen en vaarwegen: Onderhoud dat niet verder gaat dan instandhouding van de functie van het werk.					4.264.456	4.264.456
8823A	Hekwerken			553.063			553.063
8823B	Hekwerken: Plaatsen					8.959	8.959
8836A	Aanschaf van materieel en machines			162.757			162.757
8836B	Aanschaf van materieel en machines: Onderhoud	83.626					83.626
Eindtotaal		67.368.177	11.724.983	16.570.990	26.201.440	197.687.131	319.552.720

bedragen in euro

Bijlage 19 Kinderopvang toeslagaffaire (KOTA) Waterschap Rivierenland

Uitvoeringskosten voor de kwijtschelding voor de gedupeerden kinderopvangtoeslag:		
Aantal gedupeerden		239
Berekening bedrag uitvoeringskosten tarief € 100,-	€	23.900
Gederfde opbrengsten	€	3.891
Kwijtgescholden bedragen van gedupeerden kinderopvangtoeslag:		
WEGE	€	-37
WEGG	€	-42
WSHE	€	-128
WSHG	€	-1.097
ZUIW	€	-1.285
Invorderingskosten	€	-1.231
	€	-3.819

Bijlage 20 Resultaat afgeronde projectfasen HWBP vanaf 2023

Jaar	Project	Fase	Stand 01-01-2025	Toevoeging	Onttrekking	Stand 31-12-2025
2023	Project 22AR Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen	Verkenningfase	869.139	0	0	€ 869.139
	Subtotaal 2023		869.139	0	0	869.139
2024	Geen projectfasen afgesloten					
	Subtotaal 2024		0	0	0	0
2025	100487 Dijkversterking Tiel	Realisatiefase		966.194	0	966.194
2025	100491 Dijkversterking Sprok Sterreschans	Voorverkenningfase		7.435	0	7.435
2025	100492 Dijkversterking Sterreschans Heteren	Voorverkenningfase		7.434	0	7.434
2025	Afwikkeling uren nazorg KIS - HWBP2 conform CDH besluit 20-1-2026 en afspraak met HWBP.	-		-263.500	0	-263.500
	Subtotaal 2025		869.139	717.562	0	1.586.701